

آزمون آزمایشی خیلی سبز

پایه دوازدهم

آزمون جامع (مرحله هجدهم)

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

۲۲/ خرداد/ ۱۴۰۵

دفترچه شماره یک

همه‌موم می‌دونیم کنکور توی این چند سال کمی سخت‌تر شده (معمولاً توی کنکور سال‌های اخیر، یک یا دو درس، سخت‌تر از بقیه درس‌ها طراحی می‌شن). درسته که ما توی خیلی سبز استاد شبیه‌سازی سؤالات کنکور هستیم، ولی چون این آزمون، اولین آزمون جامع ماست (یه جورایی آزمون جامع شماره صفره)، این آزمون رو نرمال، منطقی، استاندارد و در عین حال کاملاً کنکوری طراحی کردیم.

پایه		دوازدهم	مدت پاسخگویی	تا شماره	از شماره	تعداد سؤال	مواد امتحانی
دهم	یازدهم	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۰۴	۳۰ دقیقه	۲۰	۱	۲۰	ریاضی و آمار
کل کتاب صفحه ۹ تا ۱۱۷	کل کتاب صفحه ۱ تا ۷۰	کل کتاب صفحه ۱۰ تا ۱۲۲	۳۰ دقیقه	۵۰	۲۱	۳۰	زبان و ادبیات فارسی
کل کتاب صفحه ۱۰ تا ۱۰۷	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۳۶	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۱۵	۲۵ دقیقه	۶۵	۵۱	۱۵	علوم اجتماعی
—	کل کتاب صفحه ۸ تا ۲۰۶	—		۸۰	۶۶	۱۵	روان‌شناسی
—			۸۵ دقیقه	۸۰ سؤال		—	مجموع

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس - گزینشگر
ریاضی و آمار	علی شهبابی کارشناس علمی: میثم حصارکی	علی شهبابی
زبان و ادبیات فارسی	علی شجاع - محمدعلی دولتخواهی - بهنام کیانی یعقوب کیانی - حسینعلی موسی‌زاده کارشناس علمی: طاهره موسی‌زاده	بهنام کیانی
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی کارشناس علمی: سید هانی رکن‌الدینی	محمدابراهیم مازنی
روان‌شناسی	سیمین جاهدی کارشناس علمی: مهدی پارچه‌باف	سیمین زاهدی

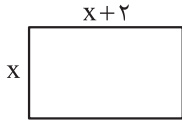
مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاچانپور

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفترچه سؤالات آزمون‌های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال‌ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه‌ها، نوع صفحه‌آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و ...) در شبیه‌ترین حالت به دفترچه سؤالات کنکور سراسری طراحی می‌شود.

۱- مساحت مستطیل روبه‌رو ۴۸ است. محیط آن کدام است؟

- (۱) ۲۴ (۲) ۲۶ (۳) ۲۸ (۴) ۳۰

۲- اختلاف معکوس دو مضرب طبیعی متوالی ۵، برابر با $\frac{1}{10}$ است. مجموع ارقام عدد بزرگ‌تر کدام است؟

- (۱) ۲ (۲) ۶ (۳) ۷ (۴) ۳

۳- در تابع خطی f ، اگر $f(1) = f(3) = 8$ باشد، مقدار $f(0)$ کدام است؟

- (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

۴- اگر $2x + \frac{y}{4} = 6$ باشد، زمانی که xy بیشترین مقدار ممکن است، حاصل $x + y$ کدام است؟

- (۱) ۶ (۲) $7/5$ (۳) ۸ (۴) ۹

۵- در داده‌های ۷، ۸، ۱۲، ۴، ۲۰، ۲۰، ۱۵ و ۶، حاصل ضرب میانه و میانگین کدام است؟

- (۱) ۱۱۵ (۲) ۱۲۰ (۳) ۱۲۵ (۴) ۱۳۰

۶- واریانس داده‌های ۴، ۵، ۷، ۱۰ و ۴ کدام است؟

- (۱) $5/2$ (۲) $5/4$ (۳) $5/6$ (۴) $5/8$

۷- در نمودار دایره‌ای مربوط به جدول زیر، زاویه مربوط به گروه B، چند درجه است؟

گروه	A	B	C	D
فراوانی	۲۱	۱۸	۳۰	۱۱

- (۱) ۶۳ (۲) ۷۲ (۳) ۷۵ (۴) ۸۱

۸- در نمودار راداری مربوط به ۱۲ متغیر، زاویه بین دو شعاع متوالی چند درجه است؟

- (۱) ۱۵ (۲) ۲۰ (۳) ۳۰ (۴) ۴۰

۹- گزاره $\sim p \wedge \sim q$ با کدام گزاره زیر هم‌ارز است؟

- (۱) $\sim p$ (۲) $q \wedge p$ (۳) $\sim q$ (۴) $q \Leftrightarrow p$

۱۰- اگر $f(x) = (a-2)x + a$ تابع ثابت و $g(x) = (b-a)x + c$ تابع همانی باشد، حاصل $a + b + c$ کدام است؟

- (۱) ۷ (۲) ۵ (۳) ۸ (۴) ۶

۱۱- اگر $f(x) = \text{sign}(x+2) + 2[2x]$ باشد، حاصل $f(\frac{-5}{3})$ کدام است؟

- (۱) -۵ (۲) -۷ (۳) -۸ (۴) -۶

محل انجام محاسبات

۱۲- اگر $f = \{(1, 4), (2, 5), (3, -4)\}$ و $g = \{(-1, 2), (2, 3), (3, 2)\}$ باشد، برد تابع $f \times g$ کدام است؟

- (۱) $\{-8, 15\}$ (۲) $\{8, 15\}$ (۳) $\{8, -15\}$ (۴) $\{-8, -15\}$

۱۳- سبد هزینه خانواری در سال پایه از دو کالای غلات و مرغ تشکیل شده است. اگر قیمت دو کالا در سال پایه به ترتیب ۴۰۰۰ و ۳۰۰۰۰ تومان و در سال ۱۴۰۴ به ۴۵۰۰۰ و ۳۰۰۰۰۰ تومان برسد، با فرض آن که مصرف آن‌ها در هر دو سال، به ترتیب ۲۰۰ و ۴۰ کیلوگرم باشد، شاخص برای غلات و مرغ کدام است؟

- (۱) ۸۵۰ (۲) ۹۵۰ (۳) ۱۰۵۰ (۴) ۱۱۵۰

۱۴- کتابی انگلیسی که متوسط طول جملاتش ۱۲ کلمه است و حدوداً ۱۲ درصد لغاتش دشوار است، برای دانش‌آموزان چه پایه‌ای مناسب است؟

- (۱) نهم (۲) هشتم (۳) هفتم (۴) یازدهم

۱۵- با ارقام ۰، ۱، ۲، ۴، ۶ و ۸، چند عدد زوج سه‌رقمی، بدون ارقام تکراری می‌توان نوشت؟

- (۱) ۸۴ (۲) ۸۰ (۳) ۷۸ (۴) ۹۰

۱۶- در پرتاب دو تاس، با چه احتمالی مجموع اعداد روشده ۵ یا ۱۰ است؟

- (۱) $\frac{1}{6}$ (۲) $\frac{7}{36}$ (۳) $\frac{2}{9}$ (۴) $\frac{5}{36}$

۱۷- جمله پنجم دنباله بازگشتی $a_{n+1} = 2a_n + 3n - 1$ با فرض $a_1 = 2$ ، کدام است؟

- (۱) ۹۲ (۲) ۹۳ (۳) ۹۴ (۴) ۹۵

۱۸- در دنباله حسابی $\dots, 17, x, y, 8$ ، مجموع سی جمله اول کدام است؟

- (۱) ۱۵۱۵ (۲) ۱۵۳۰ (۳) ۱۵۴۵ (۴) ۱۵۶۰

۱۹- مجموع جملات اول و دوم یک دنباله هندسی ۶ و مجموع جملات سوم و چهارم آن ۹۶ است. جمله اول آن کدام می‌تواند باشد؟

- (۱) $\frac{1}{2}$ (۲) ۲ (۳) $\frac{2}{4}$ (۴) $\frac{1}{6}$

۲۰- نقطه $(2, 12)$ روی نمودار تابع نمایی $f(x) = a^x + a$ است. مقدار $f(-1)$ کدام است؟

- (۱) $\frac{5}{2}$ (۲) $\frac{10}{3}$ (۳) $\frac{17}{4}$ (۴) $\frac{8}{3}$

۲۱- پدیدآورندگان کتاب‌های «بی‌بال پریدن - از آسمان سبز - سفر ششم - جای پای خون» به ترتیب صاحب کدام آثار زیر هستند؟

- ۱) دستور زبان عشق - از این ستاره، تا آن ستاره - ظهور - زمین سوخته
- ۲) ظهر روز دهم - دری به خانه خورشید - دلاویزتر از سبز - کشتی پهلو گرفته
- ۳) آینه‌های ناگهان - مدار صفر درجه - روزگار سپری شده مردم سالخورده - بدوک
- ۴) برآشفتن گیسوی تاک - مهاجر کوچک - ملاقات در شب آفتابی - ضیافت

۲۲- عبارتهای زیر به ترتیب مربوط به کدام شاعران دوره بیداری است؟

- الف) شعرهای او به زبان ساده و طنزآمیز در راه مبارزه با استبداد و عشق به وطن به چاپ می‌رسید.
- ب) دست از اندیشه‌های پرشور آزادی خواهانه و وطن دوستانه برداشت و جانش را در راه آزادی فدا کرد.
- ج) در قصیده بیشتر از قالب‌های دیگر طبع آزمایی کرده و مضامین وطنی، سیاسی و اجتماعی در شعرش آشکارتر است.
- د) در به کارگیری تعبیرات عامیانه و آفریدن اشعاری ساده و روان مهارت بسیار داشت. در طنز، هجو و هزل چیره دست بود.

- ۱) علی اکبر دهخدا - فرخی یزدی - ادیب الممالک فراهانی - عارف قزوینی
- ۲) علی اکبر دهخدا - میرزاده عشقی - محمدتقی بهار - ایرج میرزا
- ۳) سید اشرف الدین گیلانی - میرزاده عشقی - محمدتقی بهار - عارف قزوینی
- ۴) سید اشرف الدین گیلانی - فرخی یزدی - ادیب الممالک فراهانی - ایرج میرزا

۲۳- از نظر تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، کدام عبارت «کاملاً» درست نیست؟

- ۱) نثر فارسی حتی پیشتر از شعر فارسی در دوره بیداری قیدوبندهای نثر مصنوع و فنی را کنار می‌گذارد و گزارشی و ساده می‌شود.
- ۲) یکی از ضعف‌های تکنیکی در اغلب داستان‌های دوران مشروطه، حضور راوی سوم شخص در بعضی صحنه‌های داستان و سخن‌گفتن او با خواننده است.
- ۳) تفکر انسان‌گرایانه که گاهی در برخی از آثار قبل از انقلاب به گونه‌ای کمرنگ مشاهده می‌شد، در آثار بعد از انقلاب وجود دارد.
- ۴) تفکر انسان‌گرایانه (اومانیزم) که در آثار قبل از انقلاب وجود داشت، گاهی در برخی از آثار بعد از انقلاب به گونه‌ای کمرنگ مشاهده می‌شود.

۲۴- کدام یک از گزینه‌های زیر درباره «جامی» نادرست است؟

- ۱) معروف‌ترین شاعر قرن نهم است و کتاب بهارستان را به تقلید از گلستان سعدی نوشت.
- ۲) در غزل توجه خاصی به سعدی و مولوی داشته و دارای قصایدی نیز در سبک عراقی است.
- ۳) در کتاب نفحات الانس، شیوه تذکرة الاولیای عطار را در بیان حقایق عرفانی و ذکر احوال عارفان به کار برد.
- ۴) او مثنوی‌هایی به پیروی از نظامی سرود که تحفة الاحرار یکی از آنهاست.

۲۵- عبارت نوشته شده در برابر نام کدام شاعر سبک هندی به درستی آمده است؟

- (۱) بیدل دهلوی: از ویژگی‌های عمده شعر او، مضمون‌های پیچیده و استعاره‌های رنگین، خیال‌انگیز و سرشار از ابهام است.
- (۲) بابافغانی شیرازی: او در غزل‌سرایی مشهور است و برخی از تکبیت‌های غزلش شاهکارهایی از ذوق و اندیشه‌اند.
- (۳) محتشم کاشانی: ضرب‌المثل‌ها و الفاظ محاوره که زبان غزل این دوره را به افق خیال عامه نزدیک کرده، سخن او را برجسته ساخته است.
- (۴) صائب تبریزی: سبک شعرش حد واسط سبک دوره عراقی و دوره بعد، یعنی سبک هندی است و واقع‌گرایی شاخصه اصلی آن است.

۲۶- با توجه به ویژگی‌های سبکی ابیات زیر، به ترتیب چند مورد مربوط به سبک عراقی و چند مورد مربوط به سبک هندی هستند؟

الف) کدام دشمن بدگو میان ما افتاد؟	که اوفتاد جدایی میان ما ای دوست
ب) باسفال و جام زریک رنگ می‌جوشد شراب	نور وحدت را نظر بر کعبه و بتخانه نیست
ج) دل ز غم رنجور و تو فارغ از او وز حال ما	باز پرس آخر که چون شد حال آن بیمار ما
د) مرا این دوستی با تو قضای آسمانی بود	قضای آسمانی را دگرکردن توان، نتوان
ه) نزاکت آن قدر دارد که در وقت خرامیدن	توان از پشت پایش دید نقش روی قالی را
(۱) ۴ - ۱	(۳) ۲ - ۳
(۲) ۳ - ۲	(۴) ۱ - ۴

۲۷- همه ویژگی‌های ذکر شده در گزینه‌ها از ویژگی‌های نثر در دوره نمونه نثر زیر است، به جز .....

«برهه گفت که دریغا که من نشانی بر پیشانی عبدالمطلب دیده بودم که اگر او از بهر خانه حاجت خواستی، من حالی حاجت او برآوردمی و روا گردانیدمی. پس عبدالمطلب گفت که ایها المَلِک، من خداوند اُشترم نه خداوند خانه، و مر این خانه را خداوندی هست، و او خود خانه خود را نگاه دارد.»

- (۱) ایجاز و اختصار در لفظ و معنا
- (۲) تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی
- (۳) کوتاهی جملات
- (۴) افزایش کاربرد لغات عربی نسبت به دوره قبل

۲۸- از نظر تاریخ ادبیات در بخش‌های مشخص شده در متن زیر چند غلط وجود دارد؟

«سده‌های پنجم و ششم (۱)، یکی از مهم‌ترین دوره‌های کمال و گسترش نثر پارسی است. در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم (۲)، نثر پارسی تازه ظهور کرده بود و با همه پیشرفت‌هایی که داشت، هنوز در آغاز راه بود. در نیمه قرن ششم (۳) با دوره بلوغ آن مواجه می‌شویم و در قرن ششم و اوایل قرن هفتم (۴) آن را در حال پختگی و کمال می‌یابیم. در این دوره، تألیف کتاب در موضوع‌های گوناگون علمی رواج یافت و نثر موزون (۵) به کمال رسید و نثر مصنوع (۶) هم رایج شد.»

- (۱) یک
- (۲) دو
- (۳) سه
- (۴) چهار

۲۹- آرایه‌های مقابل کدام گزینه نادرست می‌باشد؟

- (۱) چگونه سرو روانی به فکر خون من افتاد
 (۲) چشمم دارم ز لب لعل تو من ای ساقی
 (۳) هر کس که تو را به دوستی تکیه بر اوست
 (۴) حسرت برم از خسرو و فرهاد که در عشق
- که ریخت خون جهانی به خاک راهگذارش (مجاز - استعاره)
 که براتم به لب چشمه کوثر نکنی (کنایه - جناس)
 چون درنگری دشمن جان تو هم اوست (پارادوکس - ایهام)
 نه زر به ترازویم و نه زور به بازو (لقّونشر - تلمیح)

۳۰- در کدام بیت از آرایه ادبی تشبیه بیشترین بهره گرفته شده است؟

- (۱) تا گل روی تو در باغ لطافت بشکفت
 (۲) ای خُرم از فروغ زُخت لاله‌زار عمر
 (۳) به مردی هر یکی اسفندیاری
 (۴) دلبری دارم به فزّ و زیب چون رعنا تذرو
- پرده صبر من از دامن گل چاک‌تر است
 باز آ که ریخت بی گل رویت بهار عمر
 به تیر انداختن رستم سواری
 روی و موی وقامت او همچو ماه و مشک و سرو

۳۱- کدام بیت فاقد آرایه ادبی «مجاز» می‌باشد؟

- (۱) و بر چمن ز گلبن جودت وزد نسیم
 (۲) عالمی اکنون غریق منت و شکر تواند
 (۳) دست چنار هرگز بی‌زر برون نیامد
 (۴) ساقیا، پیمان‌پر کن ز آن که صاحب مجلس است
- بر جای برگ گل ورق زر دمد ز خار
 تو غریق منت و شکر خدای غیب‌دان
 ابرار به یاد دستت بارد ز آسمان نم
 آرزو می‌بخشد و اسرار می‌دارد نگاه

۳۲- در کدام بیت «دو استعاره و دو کنایه» مشهود است؟

- (۱) گفستی روم ز بزم‌ت و آیم؛ نیامدی
 (۲) مکش سر از خط فرمان که گردون بلند اختر
 (۳) ز اصفاهان دو بت چون ماه و خورشید
 (۴) دلم از وحشت زندان سکندر بگرفت
- وز زهر دوری تو مرا تلخکامی است
 ندارد فرصت خاریدن سر از سجود این جا
 خجسته آب‌نماز و آب‌ناهیید
 رخت بر بندم و تا ملک سلیمان بروم

۳۳- آرایه‌های «ایهام، حسن تعلیل، کنایه و حس آمیزی» به ترتیب در کدام ابیات یافت می‌شود؟

- (الف) چو اندر آب عکس یار خوش ترمی شود پیدا
 (ب) روزگاری شد و کس مرد ره عشق ندید
 (ج) به من سرداست و بادشمن به جوش است
 (د) مخور فریب شکر خند عیش چون طفلان
- (۱) «ب» - «الف» - «ج» - «د»
 (۲) «الف» - «ج» - «د» - «ب»
 (۳) «د» - «ج» - «ب» - «الف»
 (۴) «ب» - «ج» - «الف» - «د»
- از آن روز آب در چشمم مگر بسیار می‌آید
 حالیا چشم جهانی نگران من و توست
 به او در گفت‌وگو، با من خموش است
 که روی صبح به خون شسته شکر خندا است

۳۴- تعداد و نوع استعاره‌های مشخص شده، مقابل کدام بیت نادرست است؟

- (۱) به چشم عقل پنداری که جان است
 (۲) بسی کشتی در این دریا نگون شد
 (۳) شباهنگام کاین عنقای فرتوت
 (۴) خنده گل بادت از شادی و بدخواهت ز غم
- به گوش عدل پنداری روان است (۲ استعاره مکنیه)
 که هیچ آوازه برنامد که چون شد (۱ استعاره مصرحه)
 شکم پر کرد از این یک دانه یاقوت (۲ استعاره مصرحه)
 گر نمردی چشم او چون ابر گریان باشدی (۲ استعاره مکنیه)

۳۵- در کدام گزینه به آرایه‌های بیت زیر اشاره شده است؟

«چنان با باده عشق تو سرگرمم در این گلشن که خار راه او در زیر پا ریحانه می‌آید»

- (۱) لفّونشر - جناس - ایهام - استعاره - تشبیه
- (۲) جناس - لفّونشر - ایهام تناسب - تشبیه - استعاره مکنیه
- (۳) جناس ناقص اختلافی - استعاره - تشبیه - کنایه - ایهام
- (۴) ایهام تناسب - تشبیه - استعاره - کنایه - حس آمیزی

۳۶- آرایه‌های «اسلوب معادله، تضمین، موازنه، جناس تام، ایهام تناسب» به ترتیب در کدام ابیات وجود دارد؟

الف) صائب این آن غزل حافظ شیراز که گفت
ب) ای که در زنجیر زلفت جای چندین آشناست
ج) چنان شرم دار از خداوند خویش
د) دل به امید روی او، همدم جان نمی‌شود
ه) آن لب خندان چو بیند در حدیث آید کمال

مژده ای دل، که مسیحا نفسی می‌آید
خوش فتاد آن خال مشکین بر رخ رنگین غریب
که شرمت ز بیگانگان است و خویش
جان به هوای کوی او، خدمت تن نمی‌کند
بلبل خاموش چون گل بشکفد، گویا شود

- (۱) «ج» - «الف» - «د» - «ب» - «ه»
- (۲) «ه» - «الف» - «د» - «ج» - «ب»
- (۳) «ه» - «ج» - «ب» - «د» - «الف»
- (۴) «ج» - «ب» - «الف» - «د» - «ه»

۳۷- کدام عبارت‌ها نادرست هستند؟

الف) همه واژگان «رهای، دیدار، نیست، یادگار» مصوت بلند «ی» دارند.
ب) شعر و موسیقی هر دو برای برانگیختن حس و حال عاطفی به کار می‌روند.
ج) اساسی‌ترین عامل پیدایی شعر، عاطفه است؛ و وزن، امری حسی است و بیرون از ذهن کسی که آن را درمی‌یابد، وجود ندارد.

د) در تمام قالب‌های شعر فارسی، شاعران تساوی مصراع‌های شعری را ضروری می‌دانند.
ه) تعداد هجاهای یک کلمه با تعداد مصوت‌های بلند آن کلمه برابر است و در زبان فارسی، هیچ واژه‌ای با مصوت آغاز نمی‌شود.

- (۱) ب، ج، د
- (۲) ب، ج، ه
- (۳) الف، د، ه
- (۴) الف، ج، د

۳۸- وزن کدام ابیات، همسان دولختی است؟

الف) بانگ شتربان و جرس می‌نشود از پیش و پس
ب) از هر طرف که رفتم جز وحشتم نیفزود
ج) ای دل آغشته به خون چند بود شور جنون
د) چون همه عشق روی توست جمله رضای نفس ما
ه) سر برگ گل ندارم ز چه رو روم به گلشن؟

ای بس رفیق و هم‌نفس آن جا نشسته گوش ما
زنهار از این بیابان وین راه بی‌نهایت
پخته شد انگور کنون غوره میفشار بیا
کفر شده است لاجرم ترک هوای نفس ما
که شنیده‌ام ز گل‌ها همه بوی بی‌وفایی

- (۱) ب، د، ه
- (۲) الف، ب، ج
- (۳) الف، د، ه
- (۴) ب، ج، ه

۳۹- وزن کدام دو بیت یکسان است؟

- (الف) اگر رسم فنا خواهی که از عالم براندازی
 (ب) بهر هر یاری که جان دادم به پاس دوستی
 (ج) روزگاری است که سودای بتان دین من است
 (د) آنشم بر جان ولی از شکوه لب خاموش بود
 (ه) ای نادره مهمان ما بردی قرار از جان ما
- (۱) ب، د (۲) الف، د
 (۳) ج، ه (۴) ب، ه

۴۰- با توجه به عبارت داخل کمانک، کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) او را به رنگ و بوی نگویم نظیر نیست
 (۲) امروز دیدم یار را آن رونق هر کار را
 (۳) چندان بنالم ناله‌ها چندان برآرم رنگ‌ها
 (۴) چون شمع نیمه‌جان به هوای تو سوختیم
- گلبن نظیر اوست ولی دلپذیر نیست (قافیه نادرست)
 می‌شد روان بر آسمان همچون روان مصطفی (ذوقافیتین)
 تا برکنم از آینه هر منکری من زنگ‌ها («گ» روی است)
 با گریه ساختیم و به پای تو سوختیم (مطابق قاعده ۱ و تبصره ۱)

۴۱- کاربرد واژه «سو» در کدام بیت مشمول اختیار زبانی «کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند» است؟

- (۱) میل من سوی وصال و قصد او سوی فراق
 (۲) به جان او که به شکرانه جان برافشانم
 (۳) دوش از مسجد سوی میخانه آمد پیر ما
 (۴) دی در گذار بود و نظر سوی ما نکرد
- ترک کام خود گرفتم تا برآید کام دوست
 اگر به سوی من آری پیامی از بر دوست
 چیست یاران طریقت بعد ازین تدبیر ما
 بیچاره دل که هیچ ندید از گذار عمر

۴۲- در میان مصراع‌های زیر، به ترتیب چند مصراع در وزن «ناهمسان» و چند مصراع در وزن «همسان» سروده شده است؟

- (الف) آن که نماند به هیچ خلق خدای است
 (ب) مزن ای عدو به تیرم که بدین قدر نمیرم
 (ج) آن چیست بر آن طبق همی تابد؟
 (د) نپندارم که سعدی را بیازاری و بگذاری
 (ه) کس را بر اختیار خدای اختیار نیست
 (و) که پریشان گذاردم شب و روز؟

- (۱) چهار - دو (۲) سه - سه
 (۳) پنج - یک (۴) دو - چهار

۴۳- در کدام گزینه، اختیار وزنی به کار نرفته است؟

- (۱) پیام داد که خواهم نشست با رندان
 (۲) بر دل من نشان غم ماند چو داغ گازران
 (۳) کس نیارد بر او دم زند از قصه ما
 (۴) صید بیابان عشق چون بخورد تیر او
- بشد به رندی و دُردی کشیم نام و نشد
 تا تو ز نیل رنگرز بر گل تر نشانگری
 مگرش باد صبا گوش‌گذاری بکنند
 سر نتواند کشید پای ز زنجیر او

۴۴- کدام گزینه، وزن شعر نیمایی زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

«آسمان‌های نگاهم روزی / جلوه‌گاه دو کبوتر بودند / برفی و بال سپید / پاک چون مروارید»

(۱) فاعلاتن فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فعلن

(۲) فاعلاتن فعلن / فاعلاتن مفاعلهن / فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فاعلهن

(۳) فاعلاتن فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فاعلاتن فَع / فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فَع

(۴) فاعلاتن فعلن (فعلن) / فاعلاتن فعلن (فعلن) / فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فعلن (فعلن)

۴۵- در عبارات «چون بشناختم که آدمی شریف‌تر خلاق است و قدر ایام عمر خویش نمی‌داند، در شگفت افتادم و چون

یک بنگریستم، دریافتم که مانع آن، راحت اندک و نیاز حقیر است که مردمان بدان مبتلا گشته‌اند ...»، همه مفاهیم

زیر وجود دارد؛ به جز .....

(۱) گران‌بهبودن لحظات عمر

(۲) ارزش جایگاه انسان

(۳) پرهیز از خوشی‌های زودگذر

(۴) پرهیز از خودبینی و غرور

۴۶- کدام بیت با عبارت زیر، تناسب معنایی دارد؟

«سرّ عشق، نهفتنی است نه گفتنی و بساط مهر، پیمودنی است نه نمودنی.»

(۱) در آن محفل که من بردارم از لب مهر خاموشی

صدا غیر از سپند از هیچ‌کس بیرون نمی‌آید

(۲) فرو رو در سخن تا دامن معنی به دست آری

که بی غوّاص از دریا، گهر بیرون نمی‌آید

(۳) خموشی حجت ناطق بود جان‌های واصل را

که از غوّاص در دریا، نفس بیرون نمی‌آید

(۴) چو افتادی به بحر عشق، دست و پامزن صائب

که از دریای آتش، خار و خس بیرون نمی‌آید

۴۷- همه ابیات، مفهومی مانند بیت زیر در بر دارند؛ به جز .....

«چنان به دام تو الفت گرفت مرغ دلم

که یاد می‌نکند عهد آشیان ای دوست»

(۱) تا دل هرزه‌گرد من رفت به چین زلف او

زان سفر دراز خود عزم وطن نمی‌کند

(۲) در چین طره تو دل بی‌حفاظ من

هرگز نگفت مسکن مألوف یاد باد

(۳) با او دلم به مهر و محبت نشانه بود

سیمرغ وصل را دل و جان، آشیانه بود

(۴) تا چین سر زلف بتان شد وطن دل

عزم سفرش از گذر حب وطن خاست

۴۸- بیت زیر با همه ابیات، تناسب معنایی دارد؛ به جز .....

«دهقان سالخورده چه خوش گفت با پسر

کای نور چشم من، به جز از کشته ندروی»

(۱) مگوی آن‌چه طاقت نداری شنود

که جو کشته، گندم نخواهی درود

(۲) گروهی فراوان طمع ظن برند

که گندم نیفشانده، خرمن برند

(۳) نپندارم ای در خزان کشته جو

که گندم ستانی به وقت درو

(۴) همینست بسنده است اگر بشنوی

که گر خار کاری، سمن ندروی

۴۹- ابیات زیر، با کدام بیت قرابت مفهومی دارند؟

«ساحل افتاده گفت: گرچه بسی زیستم
موج ز خود رفته‌ای تیز خرامید و گفت:
(۱) چو ماهی‌ام که بیفکند موج بیرونش
(۲) موجم که سفر از وطنم دور نسازد
(۳) همچو موجم یک نفس آرام نیست
(۴) موجیم که آسودگی ما عدم ماست

۵۰- کدام بیت با بیت زیر، قرابت مفهومی دارد؟

«آزاده را جفای فلک بیش می‌رسد
(۱) بر مهر چرخ و شیوه او اعتماد نیست
(۲) با اهل نظر چرخ فلک بر سر کین است
(۳) با فلک آسایش و آرام چون باشد تو را
(۴) ای چرخ فلک، خرابی از کینه‌توست

هیچ نه معلوم شد آه که من کیستم
هستم اگر می‌روم، گر نروم نیستم»
به غیر آب نباشد، پناه و دلخواهم
آوارگی‌ام باعث دوری ز وطن نیست
بس که طوفان‌زا بؤد دریای دل
ما زنده به آنیم که آرام نگیریم

اول بلا به عاقبت اندیش می‌رسد»
ای وای بر کسی که شد ایمن ز مکر وی
امروز چنین نیست که تا بود، چنین است
چون فلک را در نهاد آسایش و آرام نیست
بیدادگری شیوه دیرینه‌توست

۵۴- کدام عبارت در رابطه با «جامعه جهانی» درست است، اما درباره «فرهنگ جهانی» نادرست است؟

- ۱) قبل از ظهور غرب جدید، روابط اقتصادی و سیاسی بین کشورهای مختلف با حاکمیت‌های متفاوت آن‌ها در جامعه جهانی برقرار بود. - فرهنگ جهانی باید به حقیقتی قائل باشد که بتواند عقاید و ارزش‌های مختلف را داوری و سنجش کند.
- ۲) هنگامی که فرهنگ غالب، ویژگی‌های مطلوب را نداشته باشد، جامعه جهانی با چالش‌های بین فرهنگی مواجه می‌شود. - گونه دوم فرهنگ جهانی، در خدمت قوم یا گروهی خاص نیست، بلکه سعادت همه انسان‌ها را دنبال می‌کنند.
- ۳) جامعه جهانی بعد از ظهور غرب جدید به گونه‌ای نیست که سرنوشت تعاملات فرهنگی تابع روابط سیاسی و اقتصادی باشد. - فرهنگ جهانی براساس ویژگی‌های فرهنگی و قدرت تأثیرگذاری جوامع مختلف، حالت‌های متفاوتی به خود می‌گیرد.
- ۴) روند گسترش اسلام نشان می‌دهد که نفوذ فرهنگی در جامعه جهانی در گذشته، به قدرت نظامی وابسته نبود. - فرهنگ‌هایی که نسبت به سایر اقوام و مناطق نگاهی سلطه‌جویانه داشته باشند، هیچ‌گاه از مرزهای جغرافیایی خود عبور نمی‌کنند و جهانی نمی‌شوند.

۵۵- هر یک از عبارت‌های زیر، مربوط به کدام وضعیت یا واقعه تاریخی است؟

- در مقابله با استعمار قدیم و حذف کارگزاران مستقیم غرب موفق بود، ولی در قطع وابستگی اقتصادی و فرهنگی توفیقی نداشت.
  - درهم‌آمیختن فرهنگ‌ها موجب می‌شود تا فرهنگ‌ها دیگر کاملاً خالص و ثابت نباشند و هویت‌ها به شدت دستخوش تغییر شوند.
  - امکان ارزیابی ارزش‌ها و آرمان‌های بشری که با علوم تجربی قابل مطالعه نیستند، از بین می‌رود.
  - اقتصاد صنعتی سرمایه‌داری به وجود آمد و روابط ارباب و رعیتی به روابط کارگران و سرمایه‌داران تغییر یافت.
- ۱) انقلاب‌های آزادی‌بخش قرن بیستم - جهانی شدن - افول علوم فراتجربی - گسترش تجارت و رشد صنعت
  - ۲) حکومت‌های سکولار در کشورهای مسلمان - شکل‌گیری دوران پسامدرن - زوال عقلانیت ذاتی - رشد علوم تجربی
  - ۳) انقلاب‌های چپ و سوسیالیستی - پساسکولاریسم - نفی عقل و وحی - رشد تجارت و کشف قاره آمریکا
  - ۴) عملکرد روشنفکران التقاطی چپ - شکل‌گیری سیاست تکثرگرایی - تقدس‌زدایی - انقلاب صنعتی

۵۶- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- از نظر وبر، چرا برای جامعه‌شناس، فهم معنا برای به دست آوردن نتیجه علمی کافی نیست؟
  - در فرایند خودباختگی فرهنگی، کدام عامل بیش از هر چیزی استقلال فرهنگی جامعه را تهدید می‌کند؟
  - مطابق با نظریه مرکز و پیرامون، چگونه کشورهای مرکزی چالش‌های اجتماعی خود را مهار می‌کنند؟
- ۱) فهم از طریق شهود و استدلال عقلی حاصل می‌شود. - تعامل غیرفعالانه اعضای جامعه با عناصر فرهنگی دیگر - با افزایش وابستگی کشورهای پیرامونی به اقتصاد و سیاست کشورهای مرکزی
  - ۲) فهم بدون اثبات تجربی، فاقد ارزش علمی است. - مقهور شدن در برابر فرهنگ دیگر و تقلید بدون تحقیق - با انتقال مشکلات خود به کشورهای پیرامونی از طریق بهره‌کشی اقتصادی
  - ۳) برای بررسی علمی، فهم باید با عقل هماهنگ باشد. - از دست رفتن ارتباط با تاریخ و ارزش‌های فرهنگی جامعه - با گرفتار شدن جوامع پیرامونی به خودباختگی فرهنگی نسبت به مرکز
  - ۴) ارزش‌ها و آرمان‌ها پدیده‌هایی فراحسی و فراتجربی هستند. - عدم امکان تغییر فرهنگ گذشته و گرفتاری به از خودبیگانگی فرهنگی - با تداوم انتقال ثروت به سمت کشورهای مرکزی

۵۷- چرا پیش‌بینی در علوم اجتماعی دشوارتر از علوم طبیعی است؟

- ۱) کنش‌های اجتماعی آگاهانه و ارادی‌اند و انسان‌ها با تصمیم‌های خود مسیر رفتارهای اجتماعی را دنبال می‌کنند؛ به همین دلیل آن‌چه براساس کنش‌های اجتماعی پیش می‌آید، همیشه تابع قواعد ثابت و یکسان نیست.
- ۲) علوم اجتماعی برای کشف نظم و قواعد جهان اجتماعی، باید روابط انسان‌ها و تأثیر اجتماعات بر زندگی افراد را بشناسند و همین شناخت نیازمند بررسی شرایط متفاوت و گوناگون است.
- ۳) علوم اجتماعی با دآوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و تلاش برای نقد و اصلاح آن‌ها سروکار دارد؛ به همین دلیل ماهیت کنش‌های اجتماعی، پیش‌بینی رفتارهای اجتماعی را دشوارتر می‌کند.
- ۴) کنش‌های اجتماعی علاوه بر دآوری درباره پدیده‌های اجتماعی، امکان دآوری درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن را دارد. از این‌رو، شیوه صحیح استفاده از طبیعت و علوم طبیعی را نشان می‌دهند.

۵۸- به ترتیب هر یک از عبارات‌های زیر، در رابطه با رویکردهای جامعه‌شناسی با چه موضوعی ارتباط دارند؟

- مطالعه نظم اجتماعی
  - کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن‌ها
  - ارائه معیارهای جهان‌شمول برای رفع منازعات هویتی
  - نگاه از بیرون به پدیده‌ها
- ۱) هدف جامعه‌شناسی تبیینی - موضوع جامعه‌شناسی تفسیری - نقطه ضعف جامعه‌شناسی تفسیری - روش جامعه‌شناسی تفسیری
  - ۲) نقطه ضعف جامعه‌شناسی تفسیری - نقطه ضعف جامعه‌شناسی تبیینی - هدف جامعه‌شناسی انتقادی - روش جامعه‌شناسی تفسیری
  - ۳) روش جامعه‌شناسی تفسیری - نقطه قوت جامعه‌شناسی انتقادی - هدف جامعه‌شناسی تفسیری - نقطه ضعف جامعه‌شناسی تبیینی
  - ۴) نقطه قوت جامعه‌شناسی تبیینی - موضوع جامعه‌شناسی انتقادی - نقطه ضعف جامعه‌شناسی انتقادی - روش جامعه‌شناسی تبیینی

۵۹- یک معلم جامعه‌شناسی برای توضیح رویکردهای مختلف نسبت به نابرابری اجتماعی، از مثال‌های زیر استفاده می‌کند. هر مثال، بیانگر کدام رویکرد است؟

- افراد برای رسیدن به جایگاه‌های بالاتر رقابت می‌کنند و هر کس به اندازه تلاش و توان خود بهره‌مند می‌شود.
  - دولت نیازهای اولیه همه مردم را تأمین می‌کند و امکان رقابت و پیشرفت را فراهم می‌نماید.
  - دولت همه دارایی‌ها را به صورت مساوی بین مردم توزیع می‌کند و از این طریق تلاش می‌کند برابری ایجاد کند.
  - عدالت اقتصادی مهم دانسته می‌شود و تلاش می‌شود با توزیع برابر ثروت، عدالت برقرار شود.
- ۱) مدل لیبرالی - رویکرد مخالفان قشربندی اجتماعی - مدل عدالت اجتماعی - رویکرد کمونیستی
  - ۲) مخالفان قشربندی اجتماعی - رویکرد کمونیستی - مخالفان قشربندی اجتماعی - رویکرد عدالت اجتماعی
  - ۳) موافقان قشربندی اجتماعی - مدل عدالت اجتماعی - رویکرد کمونیستی - مخالفان قشربندی اجتماعی
  - ۴) رویکرد کمونیستی - مدل عدالت اجتماعی - مخالفان قشربندی اجتماعی - مدل کمونیستی

۶۰- در ارتباط با اندیشمندان، نظریات و روش آن‌ها، پاسخ درست کدام است؟

- چرا اگوست کنت ابتدا نام «فیزیک اجتماعی» را برای جامعه‌شناسی انتخاب کرد؟
  - تحقیقات گافمن دربارهٔ بیمارستان‌های روانی به عنوان یک نهاد اجتماعی، جزء کدام دسته از پژوهش‌ها قرار می‌گیرد؟
  - از نظر ریکاردو، پیشرفت کشور در چه صورتی تأمین خواهد شد؟
  - چه عاملی بطلان نظریهٔ فوکویاما در رابطه با پایان مبارزات عقیدتی و سیاسی بشر را نشان می‌دهد؟
- (۱) جامعه‌شناسی در ابتدای شکل‌گیری خود به علوم طبیعی نزدیک شد. - قوم‌نگاری - کالاهای قیمت مناسب خود را داشته باشند. - موفقیت‌های انقلاب اسلامی و پیامدهای تاریخی آن
- (۲) جامعه‌شناسی در زمرهٔ دانش‌های ابزاری و تجربی قرار گرفت. - مطالعهٔ موردی - استعداد و تلاش به پاداش طبیعی خود برسد. - وقوع دو جنگ بزرگ جهانی در نیمهٔ اول قرن بیستم
- (۳) روش مورد استفاده در علوم اجتماعی، همان روش تجربی است. - مشاهدهٔ مشارکتی - سرمایه‌پرست‌ترین راه خود را دنبال کند. - شکل‌گیری نظم نوین جهانی بر مدار یک قطب واحد
- (۴) روش علوم اجتماعی همان روشی است که در مطالعهٔ طبیعت به کار گرفته می‌شود. - قوم‌نگاری - بلاهت و حماقت، مجازات طبیعی خود را ببیند. - فروپاشی بلوک شرق و غلبهٔ نظام لیبرال دموکراسی

۶۱- چرا رویکرد تبیینی، امکان مطالعه و داوری دربارهٔ پدیده‌های سیاسی مانند قدرت را ندارد؟

- (۱) سیاست و قدرت را پدیده‌های معنادار و ارزشی می‌داند، اما صرفاً به توصیف ارزش‌های سیاسی مختلف بسنده می‌کند. - با منحصر کردن علم به علوم تجربی، ارزش‌های سیاسی را قابل مطالعهٔ علمی نمی‌داند.
- (۲) سیاست و قدرت خارج از ذهن مردم و مستقل از ادراک آن‌ها، جوهی محسوس و واقعی دارد. - نمی‌تواند برای مقایسهٔ ارزش‌های سیاسی با یکدیگر، ملاک و معیاری جهان‌شمول ارائه دهد.
- (۳) با منحصر کردن علم به علوم تجربی، ارزش‌های انسانی را قابل مطالعهٔ علمی نمی‌داند. - با معنزدایی و ارزش‌زدایی از سیاست و قدرت، از شناخت واقعی ارزش‌های سیاسی باز می‌ماند.
- (۴) به علت تمرکز بر ذهنیت‌ها، توان مطالعه و بررسی سیاست و قدرت را ندارد. - سیاست و قدرت را پدیده‌هایی معنادار و ارزشی می‌داند، اما صرفاً به توصیف ارزش‌های سیاسی بسنده می‌شود.

۶۲- عبارتهای درست دربارهٔ «عقل تفسیری»، «عقل در معنای عام» و «عقل نظری» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) برای فهم پدیده‌های معنادار مانند کنش انسان‌ها به کار می‌رود. - عالمان و عموم مردم در دانش علمی از آن بهره می‌برند. - وضعیت ارزش‌های عدالت و آزادی را بر مناسبات و روابط انسانی ارزیابی می‌کند.
- (۲) واقعیت‌هایی که با ارادهٔ انسان‌ها پدید می‌آیند را بررسی می‌کند. - قوه‌ای است که انسان به کمک آن، حقایق و قواعد جهان را می‌شناسد. - برای کسب دانش دربارهٔ پدیده‌های مادی و محسوس از آن استفاده می‌شود.
- (۳) برای معنابخشی و انسجام‌بخشی به زندگی اجتماعی از این عقل کمک گرفته می‌شود. - هرگونه تلاش فکری و ذهنی را شامل می‌شود. - واقعیت‌هایی که مستقل از آگاهی و ارادهٔ انسان وجود دارند، شناسایی می‌کند.
- (۴) معنای برخاستن یک فرد در جمع، با کمک این نوع عقل شناسایی می‌شود. - احکام ریاضی و متافیزیکی را درمی‌یابد و علوم طبیعی را شکل می‌دهد. - شامل عقل‌های ابزاری، تفسیری و انتقادی است.

۶۳- عبارات‌های درست درباره «ابن خلدون» و «طه عبدالرحمن» و عبارات‌های نادرست درباره «فارابی» و «ابوریحان بیرونی» در کدام گزینه آمده است؟

(۱) با تأثیرپذیری از قرآن، به دنبال شناخت سنت‌های الهی در جامعه بود. - با نگاهی انتقادی به نوگرایی، از مشروعیت نوگرایی اسلامی سخن گفت. - به توصیف و فهم واقعیت‌های اجتماعی و تغییر و تحولات آن‌ها می‌پردازد. - با استفاده از روش عقلی، فرهنگ جامعه هند را توصیف کرد.

(۲) در مطالعات خود، به روش حسی و تجربی چندان توجهی نداشت. - کسانی را که در مواجهه با فلسفه یونان به ابداع پرداخته‌اند، مورد تمجید قرار می‌دهد. - بایدها و نبایدهایی را برای زندگی اجتماعی تجویز می‌کند. - به روش عقلی توجهی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی بهره می‌گرفت.

(۳) از عصیبت به عنوان عامل شکل‌گیری جوامع یاد می‌کند. - عقلانیت در جهان اسلام را همانند عقلانیت موجود در جهان غرب می‌داند. - جامعه‌شناسی او انتقادی نیست و از جامعه آرمانی سخن نمی‌گوید. - علت وجود کاست‌ها در جامعه هند را به باورهای دینی هندوها می‌داند.

(۴) به دلیل عدم بهره‌برداری از روش تجربی، محافظه‌کار عمل می‌کند. - نظریات کنش دینی و مقاومت از مهم‌ترین ابداعات او محسوب می‌شود. - درباره هنجارها، ارزش‌ها و آرمان‌های جوامع مختلف، داوری علمی می‌کند. - با روش تجربی و تفهیمی، به ارزیابی انتقادی فرهنگ هند پرداخت.

۶۴- به ترتیب، پاسخ پرسش‌های زیر کدام است؟

- کدام‌یک، مشخصه علم در نیمه دوم قرن بیستم و پس از آشکارشدن محدودیت‌هایش بود؟
- هدف نهایی فعالیت‌های سیاسی که به واسطه آن‌ها مفاهیم بهتر و بدتر تشخیص داده می‌شود، چیست؟
- تأکید بیش از اندازه رویکرد تبیینی بر ساختارهای اجتماعی، منجر به حذف چه مواردی می‌شود؟
- محور اصلی هویت اقتصادی نوین در ایران اسلامی برای بازسازی خود چیست؟

(۱) پذیرش کامل داوری ارزشی - اطاعت، وفاداری و تصمیم‌انسان‌ها - آگاهی‌های موجود در کنش اجتماعی - درون‌گرایی در عین برون‌زایی

(۲) محدودشدن علم به امور طبیعی - پیشگیری از حرکت به سوی وضعیت بدتر - ساختارهای اجتماعی و نظم موجود در آن‌ها - استقلال و خودکفایی

(۳) وابستگی به معرفت‌های غیرحسی - امکان داوری ارزشی پدیده‌های سیاسی - خلاقیت، ارزش و معنای کنش - اجرای سیاست‌های قانون اساسی

(۴) تفسیر غیرتجربی از طبیعت - دستیابی به فضیلت و سعادت همگانی - ارزش، اخلاق و شور زندگی اجتماعی - اجرای قانون اساسی و اقتصاد مقاومتی

۶۵- از بین عبارتهای زیر، موارد نادرست را مشخص کنید.

الف) تقسیم جوامع به مکانیکی و ارگانیکی از سوی دورکیم، نشان دهنده این است که جهانهای اجتماعی متنوعاند و فرهنگ و تمدن متناسب با خود را پدید می آورند.

ب) هنگامی که قدرت برخلاف حکم و قانون الهی باشد و تبعیت از قدرت از روی رضایت و به صورت رسمی باشد، اقتداری غیرمشروع شکل می گیرد.

ج) رویکرد سکولار از طریق فلسفه های روشنگری، در فرهنگ عمومی و زندگی اجتماعی انسان در جهان غرب گسترش پیدا کرده بود.

د) سیاست هویت ابزاری بود که دولت ها برای از بین بردن تفاوت های هویتی گروه های مختلف جامعه در پیش گرفتند.

ه) حرکت های منورالفکران در کشورهای مسلمان، مورد حمایت دولت های استعمارگر غربی بود و در نهایت نیز حکومت های سکولار در جوامع خود تشکیل دادند.

۲) الف - د - ج

۱) د - ب - ج

۴) الف - ج - ه

۳) د - ه - ب

۶۶- کدام گزینه در ارتباط با مفاهیم علم تجربی درست است؟

- (۱) پاسخی که به مسئله‌های علمی داده می‌شود، باید براساس دانش و تجربه‌های قبلی باشد و اگر مبتنی بر قوه تخیل دانشمند باشد، این پاسخ مردود است.
- (۲) فرضیه‌ها هم می‌توانند معلول اصول و قوانین باشند و هم می‌توانند علت سؤال‌های دیگر باشند.
- (۳) پاسخ‌های ارائه‌شده به مسئله‌های علمی در صورت آزموده‌شدن و منطبق‌بودن با یافته‌های مقبول، لزوماً درست و واقعی هستند.
- (۴) پاسخ‌های تأییدشده در صورتی نظریه‌ها را شکل می‌دهند که دارای انسجام بوده و در ارتباط با یک موضوع مشخص باشند.

۶۷- این موضوع که همه کودکان طبیعی به طور میانگین در سن یکسانی به توانایی‌های مشخصی دست می‌یابند، مثلاً در ۱۱ تا ۱۴ سالگی به بلوغ می‌رسند، بیانگر کدام مفهوم است؟

- (۱) نقش محیط در رشد
  - (۲) نقش وراثت در رشد
  - (۳) ویژگی پیوستگی رشد
  - (۴) ویژگی مرحله‌ای بودن رشد
- ۶۸- هر یک از ویژگی‌های زیر، به ترتیب، به کدام «دوره رشد» و کدام «جنبه رشد» مربوط است؟
- ترجیح‌دادن هدایای بزرگ به هدایای ارزشمندی که دریافت می‌کنند.
  - دستیابی به جنبه‌ای از رشد که بروز پیچیده‌ای داشته و با توجه به نوع ارزیابی ظهور متفاوتی می‌یابد.
  - کارها را به دلیل درستی آن انجام می‌دهند نه صرفاً به دلیل خوشحال کردن دیگران.
  - در تصمیم‌گیری روزمره مشکل دارند و نیازمند الگوی کارآمد برای تصمیم‌گیری هستند.

- (۱) کودکی اول، (رشد شناختی) - کودکی دوم، (رشد هیجانی) - نوجوانی، (رشد اخلاقی) - نوجوانی، (رشد شناختی)
- (۲) کودکی دوم، (رشد اجتماعی) - نوجوانی، (رشد هیجانی) - کودکی دوم، (رشد اخلاقی) - کودکی، (رشد اجتماعی)
- (۳) قبل از دبستان، (رشد شناختی) - کودکی اول، (رشد اخلاقی) - نوجوانی، (رشد هیجانی) - نوجوانی، (رشد اجتماعی)
- (۴) دوره دبستان، (رشد اجتماعی) - طفولیت، (رشد اخلاقی) - کودکی دوم، (رشد هیجانی) - کودکی، (رشد شناختی)

۶۹- به ترتیب، هر یک از عبارات‌های زیر با کدام مفهوم همخوانی بیشتری دارد؟

- شناخت محرک معین تحت تأثیر ارائه پیشین آن قرار می‌گیرد.
  - تحریک هر یک از گیرنده‌های حسی تابع آن است.
  - موقعیتی است که در آن هیچ‌یک از حواس فرد، محرکی دریافت نمی‌کند.
  - علی‌رغم وجود محرک هدف، فرد آن را ردیابی نمی‌کند.
- (۱) آماده‌سازی - شدت محرک - دریافت تک‌حسی - رد درست
  - (۲) آگاهی نسبی در توجه - شدت محرک - محرومیت حسی - از دست دادن محرک هدف
  - (۳) اطلاعات موجود در حافظه - توجه به محرک - فقدان حواس - از دست دادن محرک هدف
  - (۴) نوع پردازش - توجه به محرک - خوگیری - رد درست

۷۰- به ترتیب، درستی یا نادرستی هر یک از عبارات‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟

- در تکالیفی که اهمیت بیشتری دارند، احتمال بروز هشدار کاذب بیشتر از اصابت است.
- شباهت تکالیف و دشواربودن آن‌ها، اثر منفی انجام هم‌زمان تکالیف را کاهش می‌دهد.
- نتیجه‌ای که از خطاهای ادراکی به دست می‌آید، بیانگر این است که ادراک با احساس متفاوت است.
- توجه به کل، علاوه بر مجموع اجزا باوری است که روان‌شناسان گشتالت به آن معتقدند.

- (۱) نادرست - درست - درست - نادرست
- (۲) درست - نادرست - نادرست - نادرست
- (۳) نادرست - نادرست - درست - درست
- (۴) درست - درست - درست - نادرست

۷۱- کدام گزینه در زمینه انواع حافظه نادرست است؟

- ۱) اطلاعات موجود در حافظه حسی در صورت عدم توجه، از بین رفته و دوام نمی‌یابند.
  - ۲) ظرفیت ذخیره‌سازی و زمان بازیابی اطلاعات در حافظه کاری در اثر استفاده افزایش می‌یابد.
  - ۳) مهم‌ترین دلیل فراموشی اطلاعات در حافظه کوتاه‌مدت، عدم بازگویی و تمرین اطلاعات است.
  - ۴) آن‌چه که باعث تفکیک حافظه معنایی و حافظه رویدادی از هم است، نوع اطلاعاتی است که در آن‌ها نگه‌داری می‌شود.
- ۷۲- هر یک از فنون بهسازی حافظه که در زیر آمده، به ترتیب، بر کدام یک از عوامل مؤثر بر فراموشی اثر می‌گذارد؟
- برای این‌که حافظه پذیرای اطلاعات جدید باشد، کسب اطلاعات درباره اهمیت آن مؤثر است.

• بهترین زمان مرور مطالب، چند ساعت بعد از یادگیری است.

• اگر اطلاعات هم به صورت دیداری و هم به صورت شنیداری رمزگردانی شود، حافظه قوی‌تر می‌شود.

• شرکت در آزمون‌های مکرر شما را در جهت به یاد آوردن مطالب توانمندتر می‌سازد.

۱) عوامل عاطفی - تداخل اطلاعات - گذشت زمان - عدم وجود نشانه‌های بازیابی

۲) عدم رمزگردانی - گذشت زمان - تداخل اطلاعات - عوامل عاطفی

۳) عدم رمزگردانی - تداخل اطلاعات - گذشت زمان - عوامل عاطفی

۴) عوامل عاطفی - گذشت زمان - تداخل اطلاعات - عدم وجود نشانه‌های بازیابی

۷۳- هر کدام از عبارات‌های زیر، به ترتیب، بیانگر کدام یک از مراحل حل مسئله است؟

- پزشک برای این‌که بتواند تصمیم درست‌تری برای درمان بیمارش بگیرد، با چند نفر از همکارانش مشورت می‌کند.
- دانش‌آموز پس از دیدن نتایج آزمون‌های پایان ترم، ساعات مطالعه و حجم تکالیفی که هر روز انجام می‌داد را افزایش داد.

• تعمیرکار قبل از این‌که موتور ماشین را بررسی کند، به باک ماشین نگاه کرد تا از وجود بنزین مطمئن شود.

۱) تشخیص مسئله - بازبینی و اصلاح راه‌حل - تشخیص مسئله

۲) به‌کارگیری راه‌حل مناسب - ارزیابی راه‌حل - تشخیص مسئله

۳) تشخیص مسئله - ارزیابی راه‌حل - انتخاب راه‌حل جایگزین

۴) به‌کارگیری راه‌حل مناسب - بازبینی و اصلاح راه‌حل - انتخاب راه‌حل جایگزین

۷۴- کدام عبارت در ارتباط با موقعیت‌های زیر درست است؟

• سارا برای تمیز کردن خانه‌اش، هر روز را به تمیز کردن یک قسمت از خانه اختصاص می‌دهد.

• احسان برای تعطیلات آخر هفته با دوستانش تمام تفریحات ممکن را بررسی می‌کنند و بر سر بهترین آن توافق می‌کنند.

۱) روش سارا دستیابی به راه‌حل مسئله را تضمین می‌کند، ولی با گذشت زمان متزلزل می‌شود.

۲) روش احسان اگرچه مبتنی بر نظر و احساس شخصی است، ولی زمان‌بر است.

۳) روش سارا مبتنی بر محاسبات ذهنی و قواعد منطقی است و مورد قبول همگان است.

۴) روش احسان با روش‌های غیرمنطقی صورت می‌گیرد و برای مواقعی مناسب است که نیاز به پردازش عمیق اطلاعات ندارد.

۷۵- هر یک از عبارتهای زیر، به ترتیب، به کدام یک از مفاهیم مرتبط با تصمیم‌گیری مربوط است؟

• ملینا برای انتخاب مدرسه فرزندش بین چند مدرسه مردد است و در نهایت مدرسه‌ای را انتخاب می‌کند که شهریه کم‌تری دارد.

• احمد در بین رشته‌های مورد علاقه‌اش آن را انتخاب می‌کند که بازار کار بهتری دارد.

• شهاب هنگام عبور از خیابان وقتی دید چند نفر با هم زد و خورد می‌کنند، بدون آن که دلیل آن را بداند به جمع آن‌ها پیوست و شروع به زدن کرد.

• حمیده مسئول خواندن شکایت کارگران و بررسی آن‌هاست و علی‌رغم این که شواهد نشان می‌دهد برخی از این شکایتهای بجااست، ولی هم‌چنان از افرادی که از آن‌ها شکایت شده دفاع می‌کند.

(۱) نوع تصمیم‌گیری: مهم و ساده - مرحله تصمیم‌گیری: مرحله چهارم - سبک تصمیم‌گیری: وابسته - مانع تصمیم‌گیری: سوگیری تأیید

(۲) نوع تصمیم‌گیری: مهم پیچیده - مرحله تصمیم‌گیری: مرحله پنجم - سبک تصمیم‌گیری: تکانشی - مانع تصمیم‌گیری: سوگیری تأیید

(۳) ملاک تصمیم‌گیری: مزیت - نوع تصمیم‌گیری: معمولی پیچیده - سبک تصمیم‌گیری: تکانشی - مانع تصمیم‌گیری: اعتماد افراطی

(۴) ملاک تصمیم‌گیری: هزینه - نوع تصمیم‌گیری: مهم پیچیده - سبک تصمیم‌گیری: وابسته - مانع تصمیم‌گیری: اعتماد افراطی

۷۶- نوع تعارض را در افراد زیر مشخص کنید.

• فرید پدربزرگ بیماری دارد که نگهداری از او برایش سخت شده؛ از طرف دیگر دلش نمی‌خواهد او را به مرکز سالمندان بسپارد و مردد مانده است.

• تعمیرکار به مهدی می‌گوید عاج لاستیک‌های ماشینت بسیار نازک شده و برای حفظ امنیت خود باید آن‌ها را عوض کنی، ولی هزینه تعویض برای مهدی بسیار بالاست.

• سمیه یک هفته تعطیل شده است و نمی‌داند این مدت را به کارهای عقب‌افتاده‌اش اختصاص دهد یا به یک سفر برود.

(۱) گرایش - اجتناب / گرایش - اجتناب / گرایش - گرایش

(۲) اجتناب - اجتناب / گرایش - اجتناب / گرایش - گرایش

(۳) اجتناب - اجتناب / اجتناب - اجتناب / گرایش - اجتناب

(۴) گرایش - اجتناب / اجتناب - اجتناب / گرایش - اجتناب

۷۷- کدام یک از عبارتهای زیر در ارتباط با عوامل انگیزشی درست است؟

(الف) تفاوت فردی که درس می‌خواند تا از پدرش جایزه بگیرد و فردی که درس می‌خواند تا شاگرد اول شود و احساس ارزشمندی کند، در جهت حرکت آنان است.

(ب) رفتار فردی که دارای انگیزه درونی است، ماندگارتر از رفتار فردی است که دارای انگیزه بیرونی است.

(ج) انسان‌ها براساس غریزه و خواسته قدم بر نمی‌دارند، بلکه آن‌چه که رفتار آن‌ها را کنترل می‌کند، نگرش‌های آن‌هاست.

(د) عوامل شکل‌دهنده نگرش ثابت بوده و تحت تأثیر نظام شناختی فرد، باورها و ارزش‌های او قرار دارد.

(۱) الف - ج (۲) ب (۳) ب - ج (۴) ج - د

۷۸- هر یک از عبارات‌های زیر، به ترتیب، به کدام عامل نگرشی مربوط است؟

- سامان می‌گوید: «من معتقدم هر چه قدر پول بدهی آش می‌خوری»؛ بنابراین هر چه قدر تلاش کنی، همان اندازه نمره‌ات بهتر می‌شود.
- ایمان می‌گوید: «صداقت مهم‌ترین چیزی است که در ارتباط با دیگران باید رعایت شود»، ولی خودش خیلی اوقات به رئیسش دروغ می‌گوید.
- مهرسا می‌گوید: «این بار خیلی امتحانم را بد دادم، چون شب قبلش دندان درد بدی گرفتم و نتوانستم درس بخوانم.»
- مانا می‌گوید: «من چندین ترم در کلاس‌های زبان شرکت کردم، ولی هیچ چیزی یاد نگرفتم و دیگر ادامه نمی‌دهم؛ چون احساس می‌کنم بی‌فایده است.»

(۱) باورها و نظام ارزشی - ناهماهنگی شناختی - اسناد بیرونی، ناپایدار و قابل کنترل - هدفمندی

(۲) اسناد درونی و قابل کنترل - باورها و نظام ارزشی - ادراک کنترل و کارایی - درماندگی آموخته‌شده

(۳) باورها و نظام ارزشی - ناهماهنگی شناختی - اسناد درونی، ناپایدار و غیر قابل کنترل - درماندگی آموخته‌شده

(۴) اسناد درونی و قابل کنترل - باورها و نظام ارزشی - ادراک کنترل و کارایی - هدفمندی

۷۹- در هر یک از موقعیت‌های زیر متغیرهای روان‌شناختی در کدام نقش بوده‌اند؟

- رضا نتوانسته نمره لازم برای قبول شدن در دانشگاه را به دست آورد و نگران است که مجبور شود به سربازی برود و مدتی است معده درد گرفته است.
- ملیحه وقتی متوجه شد که ناراحتی پوستی‌اش ناشی از بیماری‌های خودایمنی است، بسیار بی‌حوصله و غمگین شده است.

• الهام دو ماه دیگر قرار است ازدواج کند و شب‌ها به سختی به خواب می‌رود.

(۱) عامل - پیامد - عامل (۲) پیامد - عامل - عامل (۳) عامل - پیامد - پیامد (۴) پیامد - عامل - پیامد

۸۰- کدام گزینه در ارتباط با فشار روانی و روش‌های مقابله با آن کاملاً درست است؟

- (۱) هر تغییری که باعث به هم خوردن تعادل در زندگی می‌شود، فشار روانی منفی ایجاد می‌کند.
- (۲) زمانی که توپ در زمین تیم مقابل است و دروازه‌بان احساس خونسردی می‌کند، دارای فشار روانی مثبت است.
- (۳) زمانی که فرد با فشار روانی مواجه شده و آن را خطری بر علیه خودش بداند، روش‌های مقابله‌ای سازگاران‌ه شکل می‌گیرد.
- (۴) فردی که با فشار روانی غیر قابل حذف مواجه می‌شود، باید هدف مقابله‌اش به حداقل رساندن و تحمل فشار روانی باشد.

پاسخ‌نامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶:۰۰ از صفحه شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛

نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

آزمون آزمایشی خیلی سبز

پایه دوازدهم

آزمون جامع (مرحله هجدهم)

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

۲۲/ خرداد/ ۱۴۰۵

دفترچه شماره دو

همه موم می‌دونیم کنکور توی این چند سال کمی سخت‌تر شده (معمولاً توی کنکور سال‌های اخیر، یک یا دو درس، سخت‌تر از بقیه درس‌ها طراحی می‌شن). درسته که ما توی خیلی سبز استاد شبیه‌سازی سؤالات کنکور هستیم، ولی چون این آزمون، اولین آزمون جامع ماست (یه جورایی آزمون جامع شماره صفره)، این آزمون رو نرمال، منطقی، استاندارد و در عین حال کاملاً کنکوری طراحی کردیم.

پایه

دوم	یازدهم	دوازدهم	مدت پاسخگویی	تا شماره	از شماره	تعداد سؤال	مواد امتحانی
کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۲۰	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۰۶	کل کتاب صفحه ۱ تا ۸۳	۲۰ دقیقه	۱۰۰	۸۱	۲۰	زبان عربی
کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۵۲	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۸۶	کل کتاب صفحه ۲ تا ۱۶۳	۲۰ دقیقه	۱۱۳	۱۰۱	۱۳	تاریخ
کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۰۶	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۵۳	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۱۵		۱۲۵	۱۱۴	۱۲	جغرافیا
کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۱۳	کل کتاب صفحه ۱ تا ۹۳	کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۱۱	۲۰ دقیقه	۱۴۵	۱۲۶	۲۰	فلسفه و منطق
کل کتاب صفحه ۱ تا ۱۶۰	—	—	۱۵ دقیقه	۱۶۰	۱۴۶	۱۵	اقتصاد
—	—	—	۷۵ دقیقه	۸۰ سؤال		—	مجموع

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس - گزینشگر
زبان عربی	بهروز حیدریکی - کیارش پورمهدی کارشناس علمی: سمیه جغتایی	موسی کاظم غلامی
تاریخ	الهه ریاحی‌نسب - حبیبه محبی کارشناس علمی: علی آقاجانیپور	حبیبه محبی
جغرافیا	بهروز یحیی - علیرضا حسن‌طهرانی کارشناس علمی: حبیبه محبی	علیرضا حسن‌طهرانی
فلسفه و منطق	علی سلوکی کارشناس علمی: محمد آقاصالح	علی سلوکی
اقتصاد	سارا شریفی کارشناس علمی: مهناز حامدی	سارا شریفی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاجانیپور

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفترچه سؤالات آزمون‌های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال‌ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه‌ها، نوع صفحه‌آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و ...) در شبیه‌ترین حالت به دفترچه سؤالات کنکور سراسری طراحی می‌شود.

• عَيْنِ الْأَنْسَبِ فِي الْجَوَابِ لِلتَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۸۱ - ۸۹):

۸۱- ﴿وَ اعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾:

(۱) همگی به ریسمان خداوند چنگ بزنید و متفرق نشوید!

(۲) به ریسمان خدا همگی چنگ زدند و متفرق نشدند!

(۳) همه به ریسمان الهی چنگ بزنید و دچار تفرقه نشوید!

(۴) همه به ریسمان خدا چنگ زدند و دچار تفرقه نشدند!

۸۲- «إِنَّمَا فخر المرء بعقل ثابت و حياء فلا نفتخر بنسبنا!»:

(۱) فقط فخر انسان به خردی استوار و حیا می‌باشد؛ پس به نسب خود افتخار نمی‌کنیم!

(۲) همانا افتخار آدمی به خردی استوار و شرم است؛ پس به اصل و نسبمان افتخار نمی‌کنیم!

(۳) فخر آدمی، تنها به خردی استوار و شرم است؛ پس نباید به اصل و نسب خویش افتخار کنیم!

(۴) بی‌گمان افتخار انسان فقط به خردی استوار و حیا می‌باشد؛ پس نباید به اصل و نسب افتخار کنیم!

۸۳- «لإيران مناطق سياحية و معالم تاريخية و حضارة كبيرة جداً، يمكن أن تحصل بها على ثروة عظيمة عبر جذب السائحين!»:

(۱) برای ایران است مناطقی دارای جاذبه گردشگری و نشانه‌های تاریخی و تمدنیِ جداً بزرگ، می‌توان به وسیله آن‌ها ثروت زیادی را از طریق جذب گردشگران به دست آورد!

(۲) ایران دارای مناطق گردشگری و آثار باستانی و تمدنی خیلی بزرگ است، امکان دارد که به همراه جذب گردشگران ثروتی بزرگ را به دست آورد!

(۳) ایران مناطقی گردشگری و آثاری تاریخی و تمدنی بسیار بزرگ دارد، به وسیله آن‌ها می‌تواند ثروتی زیاد را از طریق جذب گردشگران به دست آورد!

(۴) ایران مناطقی گردشگری و آثار تاریخی و تمدنیِ جداً بزرگ دارد، امکان دارد که به وسیله آن‌ها با جذب گردشگران ثروتی زیاد به دست آورده شود!

۸۴- «قد قدم لقمان لابنه مواظب قيمة و يهتدي بها كل الشباب!»:

(۱) لقمان مواظبی سودمند را به پسر خود تقدیم کرده است که به وسیله آن تمام جوانان راهنمایی می‌شوند!

(۲) لقمان به پسرش پندهای ارزشمندی را تقدیم کرده است و تمامی جوان‌ها با آن هدایت می‌شوند!

(۳) لقمان اندرزهایی ارزشمند را به پسرش تقدیم کرد و همه جوانان را راهنمایی می‌کند!

(۴) لقمان به پسر خویش اندرزهای سودمندی را تقدیم نموده و همه جوانان را هدایت می‌کند!

۸۵- «هل تصدقین أن ترى يوماً تتساقط فيه أسماك من السماء!»:

(۱) آیا باور می‌کنی که روزی را ببینی که در آن ماهی‌هایی از آسمان پی‌درپی می‌افتند!

(۲) آیا تصدیق می‌کنی که ببینی در روزی ماهی‌هایی پی‌درپی از آسمان می‌افتند!

(۳) آیا راست می‌گویی که روزی را دیده‌ای که در آن ماهیانی از آسمان پی‌درپی افتاده‌اند!

(۴) آیا باور می‌نمایی که در یک روز ببینی که ماهی‌ها از آسمان پی‌درپی می‌افتند!

۸۶- عَيْنِ الصَّحِيحِ:

(۱) إِذْنٌ لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْمُعْجِبِينَ بِأَنْفُسِهِمْ!؛ چرا که خداوند خودپسندان را دوست نمی‌دارد!

(۲) خُذُوا الْحَقَّ حَتَّىٰ مِنْ أَهْلِ الْبَاطِلِ!؛ حق را حتی از اهل باطل گرفتند!

(۳) قَدْ تُفْتَشُّ عَيْنُ الْحَيَاةِ فِي الظُّلُمَاتِ!؛ گاهی چشمه زندگانی در تاریکی‌ها جست‌وجو شده است!

(۴) انْطِلاقُ الطَّائِرِ الطَّنَّانِ وَ تَوَقُّفُهُ السَّرِيعَانَ يُثِيرَانِ التَّعَجُّبَ!؛ به راه افتادن و ایستادن سریع مرغ مگس، شگفتی را برمی‌انگیزانند!

٨٧- عین الخطأ:

- (١) أخذ الشاب ينادي أصحابه بصوت عالٍ! جوان شروع کرد به صدازدن دوستانش با صدایی بلند!
- (٢) ما لعاقل و لنعيم لا بقاء له! عاقل را چه کار با نعمتی که هیچ دوامی ندارد!
- (٣) لن نستشير الكذاب في أمورنا! در کارهایمان با بسیار دروغگو مشورت نمی‌کنیم!
- (٤) هذا كتاب يضمُّ الكلمات الفارسيّة المعرّبة! این یک کتاب است که کلمات فارسی عربی‌شده را در برمی‌گیرد!

٨٨- «دانش آموز صداها را شنیده بود!»:

- (١) التلميذ يكون سمع الأصوات!
- (٢) كان الطالب قد سمع الأصوات!
- (٣) كان طالب قد يسمع الأصوات!
- (٤) يكون التلميذ يسمع أصواتاً!

• عین المناسب للمفهوم التالي:

٨٩- «لا يعرف قيمة النعم إلا من حلت به المصيبة!»

- (١) ﴿لا يكلف الله نفساً إلا وسعها﴾
- (٢) فكم تمرّر عيشي و أنت حامل شهد!
- (٣) من جرب المجرب حلت به الندامة!
- (٤) سل المصانع ركباً تهيم في الفلوات!

• اقرأ النص التالي بدقة ثم أجب عن الأسئلة التالية بما يناسب النص (٩٠ - ٩٤):

المجتمعات (جوامع) البشرية قائمة على مساعدة بعضهم ببعض لرفع الحوائج فجميع الكائنات الحية لسد ما تحتاج إليه تتحد وتتعاون إلا أن الإنسان كان يستفيد منه لبناء الحضارات أيضاً فالإنسان يتمتع بالعقل والتأمل ما يؤدي إلى أن يتعاون أبناء البشر للتقدم!

٩٠- عین ما لم يُذكر مفهومه في النص:

- (١) المرء قليل بنفسه كثير بإخوانه!
- (٢) يُعرف الإخوان عند الحاجات!
- (٣) عليكم بالجماعة!
- (٤) العقل أفضل صديق للإنسان!

٩١- عین الخطأ:

- (١) التعاون أمر قديم و لا يختصّ بعصرنا الحالي!
- (٢) لا حضارة بشرية إلا أن التعاون كان له دور مهم في بنائها!
- (٣) نجد الحيوانات متحدة لأنّ التعاون فطري!
- (٤) لأنّ الإنسان يتميز بقدرة العقل فليست حاجة له إلى التعاون كثيراً!

٩٢- عین الأنسب لعنوان النص:

- (١) الاستعانة و الإعانة!
- (٢) حوائج الموجودات!
- (٣) الحضارات البشرية!
- (٤) العقل و التأمل!

• عین الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي (٩٣ و ٩٤):

٩٣- «قائمة - مساعدة - الحية - الإنسان»:

- (١) مُسَاعِدَة: اسم - مؤنث - معرب - مصدر (حروفه الأصلية: س ع د) / مجرور بحرف الجرّ
- (٢) الإنسان: اسم - مذکر - معرفة (علم) - معرب / اسم «أنّ» و منصوب بالفتحة
- (٣) قائمة: اسم - مفرد مؤنث - اسم الفاعل - نكرة / خبر و مرفوع
- (٤) الحية: اسم - مفرد مؤنث - معرب / صفة و مجرورة

٩٤- «يَسْتَفِيدُ - الحضارات - يتعاون - التقدّم»:

- ١) يَسْتَفِيدُ: فعل مضارع - للمفرد المذكر الغائب - مبني للمعلوم/ خبر «كان»
- ٢) الحضارات: اسم - جمع تكسير - معرفة - معرب/ مضاف إليه
- ٣) يتعاون: مضارع - مزيد ثلاثي (مصدره على وزن: «تفاعل») - لازم - مبني للمعلوم/ فاعله «أبناء»
- ٤) التقدّم: اسم - مذكر - معرفة (بال) - مصدر (من المزيد الثلاثي)/ للتقدّم: جارّ و مجرور

• عَيِّنِ المناسب في الجواب عن الأسئلة التالية (٩٥ - ١٠٠):

٩٥- عَيِّنِ الخَطَأَ في ضبط حركات الحروف:

- ١) تُعَدُّ النُّفَايَاتِ الصَّنَاعِيَّةُ تَهْدِيداً لِنِظَامِ البِيئَةِ!
- ٢) هَلْ تَعْلَمُ أَنَّ أَكْثَرَ فِينَامِينِ C لِلبُرْتُقَالِ فِي قَشْرِهِ!
- ٣) فِي السَّنَةِ العِشْرِينَ مِنْ عُمُرِهِ كَانَ عَامِلاً بَسِيطاً!
- ٤) عَدَاوَةُ العَاقِلِ خَيْرٌ مِنْ صَدَاقَةِ الجَاهِلِ!

٩٦- عَيِّنِ ما لَيْسَ فِيهِ العَدَدُ الأَصْلِيّ:

- ١) فِي العَرَفَةِ الثَّلَاثِينَ المَكْتِيفَ لَا يَعْمَلُ!
- ٢) أَلْفَ صَدِيقٍ قَلِيلٍ وَ عَدُوٍّ وَاحِدٍ كَثِيرٍ!
- ٣) انْضَمَّ إِلَى فَرِيقِنَا خَمْسَةَ لاعِبِينَ مشهورين!
- ٤) هُنَاكَ أَرْبَعَةٌ وَ سِتُّونَ جَامِعَةً فِي مَحَافِظَتِنَا!

٩٧- عَيِّنِ اسم المَكَانِ:

- ١) فِي الشَّارِعِ الأَصْلِيِّ شَاهِدُنَا سِيَّارَاتٍ عَجِيبَةٍ!
- ٢) مَحَامِدُ المَحْبُوبِ لَا نَقْدِرُ عَلَى وَصْفِهَا!
- ٣) إِذْهَبِي إِلَى مَتَجَرِّ زَمِيلِي، لَهُ سِرَاوِيلٌ أَفْضَلُ!
- ٤) تَظَاهَرِ الطَّائِرُ أَمَامَ عُشِّهِ بِأَنَّ جَنَاحَهُ مَكْسُورٌ!

٩٨- «إِنَّ تَرَحُّمَ النَّاسِ ..... عَنْكَ ذُنُوبُكَ!» عَيِّنِ الصَّحِيحَ لَجَوَابِ الشَّرْطِ:

- ١) وَ اللهُ يَغْفِرُ
- ٢) فَاللهُ يَغْفِرُ
- ٣) وَ اللهُ يَغْفِرُ
- ٤) فَاللهُ يَغْفِرُ

٩٩- «شَاهَدْتُ النَّاسَ .....!» عَيِّنِ الصَّحِيحَ عَنِ الحَالِ:

- ١) المَظْلُومِينَ
- ٢) مَظْلُومِينَ
- ٣) ظَلَمًا
- ٤) المَظْلُومَاتِ

١٠٠- «..... الطَّالِبِ وَ ..... طَالِبًا دَرُوسِكُمْ!» عَيِّنِ الصَّحِيحَ لِلْفَرَاعِينَ:

- ١) أَيُّهَا - يَا
- ٢) يَا - أَيُّهَا
- ٣) أَيَّتُهَا - أَيَّتُهَا
- ٤) يَا - أَيَّتُهَا

۱۰۱- هر یک از عبارات زیر به ترتیب به روابط خارجی کدام یک از حکومت‌های ایران مرتبط است؟

(الف) مناسبات سیاسی و اقتصادی در این دوران با اروپاییان رونقی نداشت.

(ب) در این دوران حکومت با اقتدار از روابط با اروپاییان در جهت اهداف خود سود می‌برد.

(ج) در این دوران کشورهای اروپایی به پشتوانه پیشرفت‌های علمی و صنعتی خود درصدد تسلط بر ایران برآمدند.

(۱) افشاریه - صفویه - قاجار

(۲) زندیه - قاجار - صفویه

(۳) صفویه - افشاریه - قاجار

(۴) قاجار - زندیه - صفویه

۱۰۲- مهم‌ترین علل بروز جنگ جهانی اول چه بود؟

(۱) ناکارآمدی صلح ورسای - رشد اندیشه ملی‌گرایی و ظهور قدرت‌های جدید - اختلاف مرزی و دشمنی شدید فرانسه به‌خصوص با همسایه خود آلمان

(۲) ترور ولیعهد اتریش - ناکارآمدی جامعه ملل - صلح مسلح

(۳) مسابقه تسلیحاتی - رقابت بر سر نفوذ در منطقه شبه‌جزیره بالکان - اختلاف مرزی و دشمنی شدید آلمان به‌خصوص با همسایه خود فرانسه

(۴) ظهور حکومت‌های خودکامه تک‌حزبی و نظامی - صلح ناپایدار - بحران اقتصادی

۱۰۳- با توجه به معاهده‌نامه‌های دوران قاجار و پهلوی، کدام عبارات نادرست است؟

(الف) امتیاز بانک شاهنشاهی در عهد ناصری به انگلستان داده شد.

(ب) قرارداد ۱۹۱۹ بین ایران و انگلستان در زمان رضاشاه بسته شد.

(ج) فین‌کنشتاین بین قاجار و فرانسه در زمان سلطنت فتحعلی‌شاه منعقد شد.

(د) قرارداد الحاقی بین دولت مصدق و انگلستان منعقد شد.

(۱) «الف» - «د» (۲) «ب» - «د» (۳) «ب» - «ج» (۴) «الف» - «ج»

۱۰۴- مهم‌ترین مانع بر سر ملی‌شدن نفت چه کسی بود و چگونه رفع شد؟

(۱) سپهبد رزم‌آرا - ترور توسط خلیل طهماسبی

(۲) سرلشکر زاهدی - برکناری از وزارت

(۳) سپهبد زاهدی - ترور توسط خلیل طهماسبی

(۴) سرلشکر زاهدی - برکناری از وزارت

۱۰۵- با توجه به وقایع زیر از لحاظ زمانی کدام خط زمان صحیح است؟

(الف) طراحی کودتا توسط سازمان نقاب

(ب) حماسه محرم

(ج) قیام ۱۵ خرداد

(د) واقعه مدرسه فیضیه

(۱) الف د ب ج →

(۲) الف ب ج د →

(۳) د ج الف ب →

(۴) ب ج د الف →

۱۰۶- کدام مورد درباره نقش مجامع بین‌المللی در رویدادهای تاریخ ایران، درست است؟

(۱) در جنبش ملی‌شدن صنعت نفت، دیوان بین‌المللی لاهه به سود ایران رأی صادر کرد.

(۲) فرماندهان و سران گروهک منافقین در دادگاه نورنبرگ به عنوان جنایتکاران جنگی محاکمه و مجازات شدند.

(۳) در جریان تجاوز نیروهای بعث به ایران، شورای امنیت سازمان ملل، این حمله را محکوم کرد و از دولت متجاوز خواست از مناطق اشغالی عقب‌نشینی نماید.

(۴) در جریان جنایت هولناک میدان شهدا، سازمان ملل، با صراحت از رژیم پهلوی حمایت کرد.

۱۰۷- هر یک از موقعیت‌های زیر، به ترتیب، توصیف اوضاع اقتصادی ایران در کدام دوره تاریخی پس از اسلام است؟

(الف) کشاورزی مهم‌ترین و اصلی‌ترین فعالیت اقتصادی مردم ایران به شمار می‌رفت.

(ب) شهر و شهرنشینی به واسطه رشد فعالیت‌های اقتصادی گسترش یافت.

(۱) عباسیان - سامانیان

(۲) مغولان - سلجوقیان

(۳) غزنویان - آل بویه

(۴) سامانیان - زیاریان

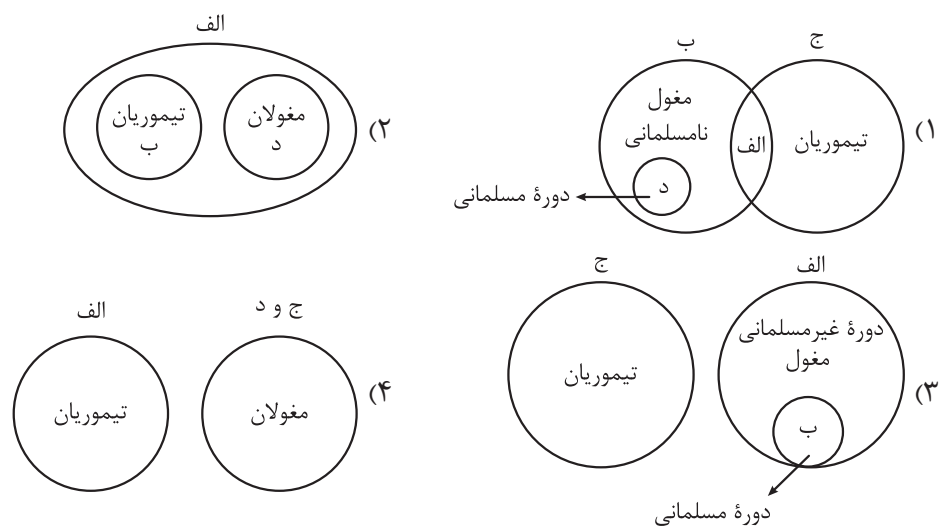
۱۰۸- کدام شکل درباره دوران رویدادهای زیر به درستی بیان شده است؟

(الف) افزایش نفوذ و موقعیت زنان در عرصه‌های سیاسی و اقتصادی

(ب) تشکیل گروه اشراف نظامی توسط رؤسای قبایل و فرماندهان سپاه و برخورداری از امتیازات ویژه

(ج) گسترش هنر نگارگری در سراسر ایران به‌ویژه خراسان

(د) تلاش‌های رشیدالدین فضل‌الله همدانی، برای اصلاحات گسترده در عرصه‌های مختلف

۱۰۹- کدام مورد درباره معیارهای سنجش و اعتبار یک خبر تاریخی، درست است؟

(۱) مقدسی و یعقوبی، در درستی یا نادرستی یک گزارش تاریخی مطابقت با عقل را از مهم‌ترین و مؤثرترین معیارها برمی‌شمردند.

(۲) در این روش علائق و انگیزه‌های راوی و اندیشه او مورد ارزیابی قرار می‌گرفت.

(۳) بررسی یک روایت تاریخی با نتایج تحقیقات باستان‌شناسی و نزدیکی به مکان رویداد از نظر ابن اسفندیار ملاک محکمی بر درست بودن یک رویداد تاریخی داشت.

(۴) ابوعلی مسکویه و بلاذری، اخبار و گزارش‌های سفرنامه‌ای را فاقد اعتبار تاریخی می‌دانستند.

۱۱۰- در مقاطع زمانی زیر، به ترتیب، کدام یک از خلفای بنی‌امیه یا عباسی، حکومت کرده‌اند؟

(الف) ۱۳ - ۲۳ ق.

(ب) ۱۷۰ - ۱۹۳ ق.

(ج) ۱۳۲ - ۱۳۶ ق.

(۱) عمر - مأمون - منصور

(۲) ابوبکر - سفاح - منصور

(۳) عثمان - هارون - مهدی

(۴) عمر - هارون - سفاح

۱۱۱- کدام مورد از تعالیم کنفوسیوس است؟

- الف) آیینی با ترکیب آموزه‌هایی از دین‌های مختلف زرتشتی، مسیحی و بودایی بود.
 ب) دربارهٔ دین و خدایان کم‌تر سخن می‌گفت و همانند بودا به رفتار اخلاقی توجه داشت.
 ج) به رهاشدن روح از دنیای مادی و تاریکی و رسیدن به نور معتقد بود.
 د) به ترویج رفتار مناسب حاکمان در جامعه با مردم می‌پرداخت.

۱) «الف» - «ج»

۲) «الف» - «د»

۳) «ب» - «ج»

۴) «ب» - «د»

۱۱۲- کدام مورد دربارهٔ عوامل گسترش و تثبیت نظام طبقاتی جامعهٔ ایران در عصر ساسانی، درست است؟

- ۱) گسترش چشمگیر طبقهٔ فرادست و حاکم - اصالت‌بخشیدن به نسب و خون
 ۲) کسب موفقیت‌های سیاسی و نظامی در داخل و خارج - انسجام و نظم بخشیدن به تشکیلات اداری
 ۳) تأسیس حکومت مرکزی قدرتمند - رسمیت‌یافتن دین زرتشتی
 ۴) ساماندهی تشکیلات شهریها - تقویت حکومت ملوک‌طوایفی

۱۱۳- محققى به پژوهش دربارهٔ روم در دورهٔ باستان پرداخته است. کدام مورد از نتایج پژوهش او درست است؟

- ۱) امپراتوری بیزانس، نتوانست در برابر سیل تهاجم ژرمن‌ها ایستادگی کند و به چندین قسمت جدا از هم تجزیه شد.
 ۲) روم شرقی، تا سال ۴۷۵ م. دوام آورد و بعد از آن در اثر تهاجم اقوام بیابانگرد نابود شد.
 ۳) روم غربی تا سال ۱۴۵۳ م. که توسط امپراتوری عثمانی فتح شد، دوام آورد.
 ۴) گسترش امپراتوری به سمت شرق زمینهٔ انتقال نهادهای اداری به این مناطق و انتخاب قسطنطنیه به عنوان پایتخت را توسط کنستانتین فراهم آورد.

۱۱۴- به ترتیب هر یک از عبارتهای زیر با کدام نوع از شهرها مطابقت دارد؟

- (الف) نتیجه گسترش زیاد دو یا چند مادرشهر در امتداد مسیرهای ارتباطی
 (ب) شهرهای بیش از ۱۰ میلیون نفر و تأثیرگذار در اقتصاد جهان
 (ج) بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا کشور
 (۱) مگالاپلیس - مگاسیتی - متروپل
 (۲) کلان‌شهر - جهان‌شهر - مگاسیتی
 (۳) مگالاپلیس - جهان‌شهر - متروپل
 (۴) کلان‌شهر - مگالاپلیس - مگاسیتی

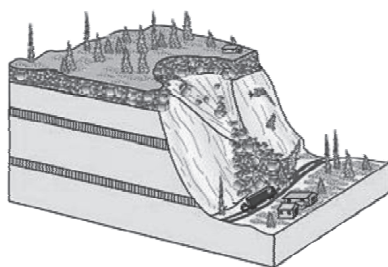
۱۱۵- کدام یک از عبارتهای زیر با ویژگی‌های حمل‌ونقل ریلی مغایرت دارد؟

- (الف) مصرف سوخت آن هفت برابر حمل‌ونقل جاده‌ای می‌باشد.
 (ب) هزینه احداث پایانه در آن از حمل‌ونقل جاده‌ای بیشتر است.
 (ج) از نظر دسترسی به مناطق دورافتاده انعطاف‌پذیری بالایی دارد.
 (د) برای مسافت‌های نسبتاً دور این شیوه حمل‌ونقل پیشنهاد می‌شود.
 (۱) «الف» - «ب» (۲) «الف» - «ج» (۳) «ج» - «د» (۴) «ب» - «د»

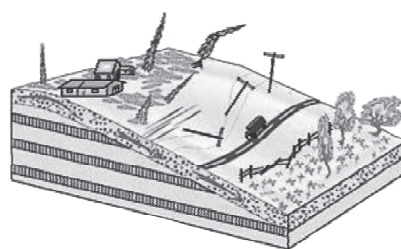
۱۱۶- اختلاف زمانی دو شهر «الف» و «ب» ۴۰ دقیقه است، اگر طول جغرافیایی شهر «الف» ۶۲/۵ درجه باشد، کدام گزینه طول جغرافیایی شهر «ب» را نشان می‌دهد؟

- (۱) ۷۲/۵° (۲) ۷۷/۵° (۳) ۵۷/۵° (۴) ۴۷/۵°

۱۱۷- هر یک از تصاویر زیر به ترتیب نشان‌دهنده کدام یک از اشکال حرکات دامنه‌ای می‌باشد؟

(ب)

(الف)

- (۱) خزش - ریزش (۲) خزش - لغزش
 (۳) ریزش - لغزش (۴) جریان گلی - ریزش

۱۱۸- کدام گزینه در ارتباط با این که «نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند» به درستی تدوین شده است؟

- (الف) برگزاری اجلاس گفت‌وگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب
 (ب) احداث تونل برای عبور قطار در ناحیه‌ای کوهستانی و برف‌گیر در سوئیس
 (ج) افزایش واردات نفت ژاپن از ایران در سال ۲۰۱۴ میلادی
 (د) استفاده از صفحه‌های خورشیدی در اداره برق سمنان
 (۱) «الف» - «د» (۲) «ب» - «ج» (۳) «الف» - «ج» (۴) «ب» - «د»

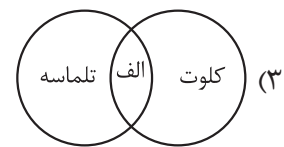
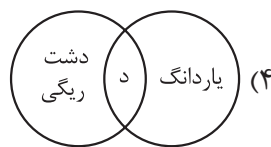
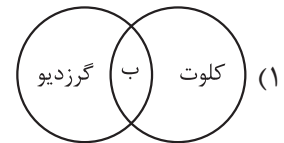
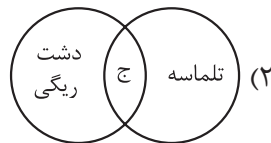
۱۱۹- با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

الف) حاصل حمل بخش مواد ریزتر و باقی ماندن بخش های درشت تر

ب) حاصل کنده شدن ذرات و انتقال آنها به مکان دیگر

ج) حاصل انباشته شدن ذرات توسط باد در یک مکان

د) حاصل تخریب بخش نرم تر و باقی ماندن بخش های سخت تر

۱۲۰- با توجه به انواع فعالیت های اقتصادی، کدام گزینه تبیین درستی را بیان می کند؟

(۱) بیشتر افراد شاغل در فعالیت نوع اول اقتصادی در روستاها و شهرها سکونت دارند.

(۲) در فعالیت نوع سوم اقتصادی، مواد اولیه در کارخانه ها تغییر شکل می دهند.

(۳) شرط پیشرفت اقتصاد، یکسان بودن میزان اشتغال در فعالیت های اقتصادی است.

(۴) گسترش فعالیت نوع دوم اقتصادی باعث شکل گیری شهرک های صنعتی شده است.

۱۲۱- با توجه به شکل زیر کدام گزینه مورد درستی را بیان می کند؟

(۱) راتزل معتقد بود در کشمکش بر سر قدرت، دولت های بزرگ

پیروز می شوند و کشورهای کوچک را ضمیمه خود می کنند.

(۲) مکیندر در نظریه قدرت خشکی بیان کرد که منطقه

شرق اروپا منبع بزرگ قدرت در جهان می باشد.

(۳) آلفرد ماهان در نظریه خود بیان کرد که چگونه انگلستان

به قدرت دریایی بزرگی در جهان تبدیل شد.

(۴) بیان نظریه فضای حیاتی توسط راتزل موجب حمله

آمریکا به دو کشور افغانستان و عراق شده است.

۱۲۲- کدام گزینه به ترتیب در مورد سؤال «چرا»، «چه چیز» و «چه طور» درست است؟

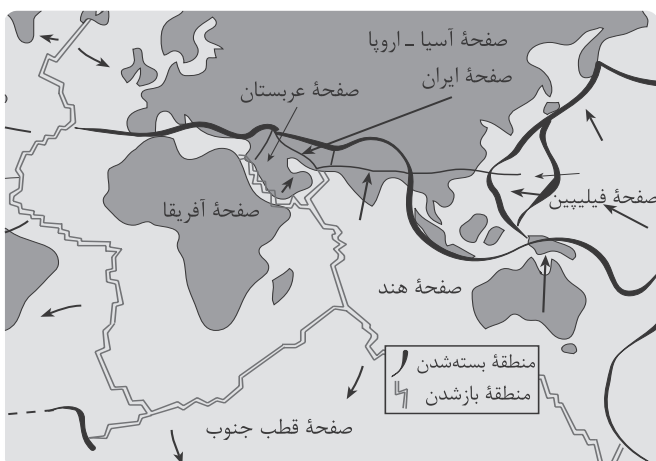
(۱) پرداختن به علت وقوع پدیده - پرداختن به سیر تکوین و تحول پدیده - دلالت داشتن بر ماهیت هر پدیده یا مسئله

(۲) دلالت داشتن بر ماهیت هر پدیده یا مسئله - پرداختن به سیر تکوین و تحول پدیده - پرداختن به علت وقوع پدیده

(۳) پرداختن به علت وقوع پدیده - دلالت داشتن بر ماهیت هر پدیده یا مسئله - پرداختن به سیر تکوین و تحول پدیده

(۴) دلالت داشتن بر ماهیت هر پدیده یا مسئله - پرداختن به علت وقوع پدیده - پرداختن به سیر تکوین و تحول پدیده

۱۲۳- شکل زیر نحوه تشکیل کدام رشته کوه و نتیجه برخورد کدام صفحات را نشان می دهد؟

- ۱) زاگرس - برخورد صفحه عربستان و صفحه اوراسیا
- ۲) البرز - برخورد صفحه عربستان و صفحه آفریقا
- ۳) زاگرس - برخورد صفحه اوراسیا و صفحه آفریقا
- ۴) البرز - برخورد صفحه اوراسیا و صفحه آفریقا

۱۲۴- کدام گزینه بیانگر ویژگی آب و هوای گرم و شرجی است؟

- الف) اختلاف شدید دما
- ب) بارندگی اندک
- ج) تبخیر و تعرق زیاد
- د) میانگین دمای بالای سالیانه

۱) «الف» - «ج»

۲) «ب» - «ج»

۳) «ج» - «د»

۱۲۵- شناخت توان های محیطی به انسان کمک می کند تا از .....

- ۱) ظرفیت محیط طبیعی مساعد از یک سو و توانایی های انسان از سوی دیگر بستر مناسبی برای فعالیتهای اقتصادی فراهم آورد
- ۲) مکان ها به طور صحیح و بهینه استفاده کند و در بخش های مختلف اقتصادی به خوبی عمل نماید
- ۳) فعالیتهای اقتصادی در جهت افزایش ثروت در کشور استفاده کرده و رفاه و آسایش را برای مردم کشور فراهم آورد
- ۴) تمام توان محیط طبیعی در جهت پیشرفت و توسعه اقتصادی بهره ببرد

۱۲۶- در کدام گزینه، نوع مغالطه احتمالی در مقابل آن به درستی بیان شده است؟

- (۱) نویسنده به همراه ویراستار، نقد خود را بر کتابش در مجله منتشر کرد. (مغالطه نگارشی)
- (۲) او با برادر دوستش به خانه‌اش رفت و تمام شب را آنجا سپری کرد. (مغالطه ابهام در مرجع ضمیر)
- (۳) مدیر مدرسه به همراه معاون، از دانش‌آموز خواست که پوشه خود را به او تحویل دهد. (مغالطه اشتراک لفظ)
- (۴) آن عارف نامی با خلق خوش، همواره از خلق دوری می‌گزید. (مغالطه توسل به معنای ظاهری)

۱۲۷- نسبت میان دو مفهوم «غیرایرانی» و «غیرآسیایی» چیست و با نسبت موجود در کدام گزینه یکسان است؟

- (۱) تباین - صندلی ماشین و چرخ ماشین
- (۲) عموم و خصوص من وجه - سفید و غیرسیاه
- (۳) عموم و خصوص مطلق - غیرسنگ و غیرجماد
- (۴) عموم و خصوص مطلق - غیرانسان و غیرسنگ

۱۲۸- در کدام گزینه هر دو تعریف ذکر شده فاقد شرط مانعیت هستند؟

- (۱) انسان: موجودی است که روی دو پا راه می‌رود. - پستاندار: موجودی است که در خشکی زندگی می‌کند و به نوزاد خود شیر می‌دهد.
- (۲) کتاب: مجموعه‌ای از صفحات نوشته شده است. - علم: نوری است که از مشکلات عقل بر ظلمت جهل می‌تابد.
- (۳) زمان: بُعدی است که توسط ساعت اندازه‌گیری می‌شود و ساعت وسیله‌ای است برای سنجش زمان. - صندلی: وسیله‌ای چوبی برای نشستن است.
- (۴) مثلث: شکلی هندسی که دارای ضلع است. - طلا: فلزی که با ارزش بسیار است.

۱۲۹- کدام گزینه درست است؟

- (۱) در دانش منطق، ملاک نخستین برای تقسیم‌بندی تمامی قضایا به دو دسته کلی، وضعیت وسعت و دامنه مصادیق «موضوع» آن‌هاست.
- (۲) طبقه‌بندی یک قضیه حملی محصوره در قالب‌های چهارگانه، وابستگی مستقیمی به بررسی هم‌زمان دو مؤلفه «کمیت» و «کیفیت اسناد» دارد.
- (۳) قضایای شرطی، برخلاف قضایای حملی که انشعابات گوناگونی دارند، دارای ساختاری یکپارچه بوده و به انواع مختلفی تفکیک نمی‌شوند.
- (۴) اطلاق عنوان «شخصیه» بر یک قضیه، منوط بر آن است که مفهوم موضوع آن، حتماً دارای ما به ازای خارجی و مصداق عینی و واقعی در جهان باشد.

۱۳۰- اگر گزاره «A» متناقض عکس مستوی گزاره «هیچ الف ب نیست» باشد و بدانیم گزاره «A» کاذب است، وضعیت

صدق و کذب گزاره‌های «هر الف ب است» و «برخی ب الف نیست» به ترتیب چگونه است؟

- (۱) صادق - کاذب
- (۲) نامشخص - صادق
- (۳) کاذب - صادق
- (۴) کاذب - نامشخص

۱۳۱- کدام یک از قیاس‌های زیر معتبر است؟

- (۱) هر دانشمندی متفکر است. / هیچ نادانی دانشمند نیست. ← نتیجه: هیچ نادانی متفکر نیست.
- (۲) هر طلایی فلز است. / هر نقره‌ای فلز است. ← نتیجه: هر نقره‌ای طلا است.
- (۳) هیچ پستانداری خونسرد نیست. / هر ماری خونسرد است. ← نتیجه: هیچ ماری پستاندار نیست.
- (۴) برخی کتاب‌ها سودمند نیستند. / هر کتابی کاغذی است. ← نتیجه: هیچ کاغذی سودمند نیست.

۱۳۲- در کدام گزینه هر دو قضیه مانع‌الرفع هستند؟

- (۱) این موجود یا «غیرگیاه» است یا «غیرحیوان». - این فرد یا «در تهران» است یا «در مشهد».
- (۲) این لباس یا «سفید نیست» یا «سیاه نیست». - این عدد یا «بزرگ‌تر از ۱۰ است» یا «کوچک‌تر از ۲۰ است».
- (۳) این جسم یا «سفید» است یا «سیاه». - این فرد یا «غیرآسیایی» است یا «غیراروپایی».
- (۴) این ابزار یا «غیربرقی» است یا «غیرمکانیکی». - این عدد طبیعی یا «زوج» است یا «فرد».

۱۳۳- کدام عبارت در ارتباط با سطوح تفکر و پرسشگری انسان «صحیح» است؟

- ۱) از آنجا که پاسخگویی به پرسش‌های بنیادی فراتر از آزمون و تجربه است، عبور از ساحت «فطرت اول» تنها راه مواجهه شدن با این دسته از سؤالات محسوب می‌شود.
- ۲) اگرچه پاسخ به مسائل ریشه‌ای مستلزم عبور از تفکر روزمره است، اما مواجهه با این پرسش‌ها لزوماً به تأملات مستمر و مرتبه تخصصی تفکر وابسته نیست.
- ۳) کلید گشایش در «فطرت ثانی»، تفکر فلسفی است؛ به همین جهت، آموختن دانش فلسفه برای حرکت در مسیر فطرت متعالی، ضرورت و محوریت تام دارد.
- ۴) هرگاه دانشمندی در حوزه علوم پایه، بدون اتکا به ابزارهای حسی و صرفاً با تحلیل‌های عقلانی به سؤالی پاسخ دهد، قطعاً وارد قلمروی «فلسفه مضاف» شده است.

۱۳۴- کدام عبارت در تحلیل سیر تاریخی تفکر فلسفی، با نظر مؤلفان کتاب درسی سازگارتر است؟

- ۱) از آنجا که نخستین فیلسوفان صاحب‌نام و شناخته‌شده متعلق به قلمرو یونان باستان هستند، می‌توان آغاز قطعی زمانی و مکانی فلسفه را همان سرزمین دانست.
- ۲) اگرچه تأمل در مسائل بنیادین قدمتی به بلندای تاریخ بشر دارد، اما انضباط‌بخشیدن به این اندیشه‌ها و تبدیل آن به یک دانش مدون، نخستین بار در یونان محقق شد.
- ۳) فقدان متون منسجم مکتوب در تمدن‌های باستانی پیش از یونان، از منظر تاریخی مانع جدی برای انتساب هرگونه تلاش فکری و اندیشه مشخص فلسفی به آن دوران است.
- ۴) پیوستگی تمدن‌ها و انتقال دستاوردهای فکری از شرق به غرب، عملاً امکان شکل‌گیری یک نظام فلسفی مستقل را در یونان باستان منتفی می‌سازد.

۱۳۵- کدام گزینه، تحلیل دقیق‌تری را در خصوص «چیستی و امکان معرفت» ارائه می‌دهد؟

- ۱) گزاره «هیچ چیز قابل شناخت نیست» برای شکاک مطلق، منتهی به یک «تناقض درونی» می‌شود؛ چراکه نفس ابراز این ادعا، مستلزم پذیرش یک نوع معرفت و آگاهی است.
- ۲) گام نخست استدلال گرگیاس، در حقیقت تلاشی «معناشناسانه» برای تبیین مفهوم معرفت است تا نشان دهد که در غیاب هستی، واژه «دانستن» فاقد مصداق و معنا خواهد بود.
- ۳) کنش‌های زیستی ارادی (مانند نوشیدن آب هنگام تشنگی)، لزوماً «دلیلی» بر اثبات منطقی امکان معرفت نیستند، بلکه صرفاً «شواهدی» بر بدیهی‌پنداشتن آن نزد عامه مردم محسوب می‌شوند.
- ۴) تفاوت ماهوی «شک در اسرار پیچیده مغز» با «شک در اصل دانستن» در این است که اولی «واقعیت حقیقت» را هدف قرار می‌دهد و دومی صرفاً بر «محدودیت توانایی انسان» تأکید دارد.

۱۳۶- کدام عبارت، بیانگر مبنای اصلی «نسبی‌گرایی» در معرفت‌شناسی است و مستقیماً با گزاره «انسان معیار همه چیز است» پیوند دارد؟

- ۱) در مورد هستی یا چیستی پدیده‌ها، نمی‌توان به دانشی قطعی و فراتر از گمان دست یافت.
- ۲) هیچ اندیشه‌ای خطا نیست، بلکه تفاوت انسان‌ها در میزان سودمندی افکارشان است.
- ۳) هر ادراکی که برای فرد حاصل می‌شود، تنها برای خود او حقیقت است.
- ۴) تنها راه دسترسی انسان به ویژگی‌های اشیا، حواس پنج‌گانه است و عقل راهی به واقعیت ندارد.

۱۳۷- در تحلیل تمایز میان «کنش‌های طبیعی» و «افعال اخلاقی»، کدام تبیین از منظر فلسفی قابل دفاع است؟

- (۱) هر رفتاری که با تشویق و تمجید مخاطب همراه شود، در زمرهٔ افعال اخلاقی است؛ چراکه تحسین عمومی نشان‌دهندهٔ کمال در آن فعل است.
- (۲) کانت و هابز علی‌رغم اختلاف در منشأ اخلاق، در «غایت‌گرایی» و توجه به «سود همگانی» به عنوان ملاک نهایی فعل اخلاقی هم‌نظرند.
- (۳) انتساب عنوان «اخلاقی» به یک کنش انسانی، لزوماً به معنای ارزشمندبودن یا «فضیلت» محسوب‌شدن آن از نظر اخلاقی نیست.
- (۴) مطابق نظر فیلسوفان مسلمان، عقل در ساحت اخلاق صرفاً نقش «محرک» و «یادآور» را دارد، زیرا شناخت فضایل پیش از استدلال، به نحو فطری در انسان موجود است.

۱۳۸- چنان‌چه تحلیل ذهنی فیلسوفان مبنی بر «زیادت وجود بر ماهیت» باطل فرض شود، پذیرش کدام گزاره در نظام هستی‌شناسی گریزناپذیر خواهد بود؟

- (۱) ثبوت محمول برای موضوع در تمامی قضایا، بی‌نیاز از ارائهٔ هرگونه دلیل و واسطهٔ اثباتی می‌گردد.
  - (۲) مفاهیم «حدوث» و «امکان» معنای خود را از دست داده و جریان «علیت» در جهان متوقف می‌شود.
  - (۳) تکثر و تعدد مصادیق برای هر ماهیت به بی‌نهایت میل کرده و تمایز میان موجودات از میان می‌رود.
  - (۴) امکان ارائهٔ تعریف صحیح برای ماهیات سلب شده و تعریف اشیا براساس اجزای درونی‌شان ناممکن می‌گردد.
- ۱۳۹- اگر متفکری بر این باور باشد که تلاش دانشمندان برای کشف قوانین قطعی در علوم تجربی و پیش‌بینی رفتار آیندهٔ طبیعت، ذاتاً ناممکن است و توهمی بیش نیست، دیدگاه او از لحاظ منطقی مستلزم پذیرش کدام گزاره در باب «تصادف و اتفاق» است؟
- (۱) پیدایش هر معلولی از هر علتی ممکن است و این امر به معنای انکار قانون «سنخیت» در نظام هستی است.
  - (۲) وقوع پدیده‌ها بدون اتکا به هیچ مبدأ هستی‌بخشی، امکان‌پذیر است؛ در نتیجه، قانون «ضرورت علی» ابطال می‌گردد.
  - (۳) فقدان غایت و هدفمندی در نظام طبیعت قطعی است که موجب می‌شود جهان به مجموعه‌ای از رویدادهای کور تقلیل یابد.
  - (۴) تقاطع سلسله علل مستقل از یکدیگر همواره رخ می‌دهد؛ این مسئله نشان‌دهندهٔ جهل انسان به علل واقعی پدیده‌هاست.
- ۱۴۰- در بررسی آرای هستی‌شناسانهٔ فیلسوفان یونان باستان پیرامون «مبدأ نخستین»، کدام گزاره نمایانگر تحلیل دقیقی از مبانی آن‌هاست؟

- (۱) در نظام فکری افلاطون، «دمیورژ» (صانع) حقیقتی است که با خلق «مثال خیر»، کمال و نظم را به جهان مادی عطا کرده و سلسله‌مراتب هستی را شکل می‌دهد.
- (۲) برهان «درجات کمال» در نگاه ارسطو، بر این مبنا استوار است که چون هر موجود متغیری همواره رو به نقصان می‌رود، پس مبدأ هستی باید کمالی ثابت و بی‌تغییر باشد.
- (۳) از منظر ارسطو، تبیین نهایی پدیده‌های متغیر در جهان مادی، لزوماً به عاملی ختم می‌گردد که ذات آن از هرگونه «شدن» و استعداد تغییر، مبرا است.
- (۴) ارسطو با ابطال تسلسل علل، اثبات می‌کند که محرک اول باید موجودی باشد که «حرکت» در ذات آن نهادینه شده و برای تحرک، نیازمند نیروی بیرونی نباشد.

۱۴۱- کدام تحلیل، بازتاب‌دهندهٔ دقیق آرای «فیلسوفان اسلامی» در تقابل با «رویکردهای عمل‌گرایانه غربی» پیرامون مؤلفه‌های معناداری حیات است؟

- ۱) تنها اتکا بر حقیقتی که از طریق براهین متناسب با تراز فکری اشخاص، تحقق عینی آن محرز شده باشد، ثمره‌بخش است؛ چراکه پندار صرف، فاقد اثرگذاری وجودی است.
- ۲) به زعم اندیشمندانی نظیر ابن سینا، غایتمندی و تکاپوی عاشقانهٔ معطوف به خیر مطلق، منحصرأ در موجودی متجلی می‌شود که از قوهٔ ناطقه و خردورزی برخوردار باشد.
- ۳) احساس فقر وجودی و تمنای فطری انسان به سوی کمال نامتناهی، به تنهایی دلیلی متقن بر اثبات ذات باری تعالی و در نتیجه، خروج زندگی از چنبرهٔ پوچی است.
- ۴) فلاسفهٔ اسلامی در همسویی با عمل‌گرایان معناگرا، تجربیات ناب شهودی و ایمان قلبی را - حتی در صورت خلأ استدلال‌های منطقی - برای رهایی از بحران معنا مفید و خوب می‌دانند.

۱۴۲- در بررسی جایگاه «عقل» و «مراتب هستی» از منظر فیلسوفان مسلمان، کدام گزاره از نظر فلسفی قابل دفاع است؟

- ۱) تقلید کورکورانه و پذیرش باورها صرفاً از روی عادت، از دیدگاه عموم حکمای اسلامی، به معنای خروج قطعی آدمی از گوهر انسانی خویش تلقی می‌شود.
- ۲) قوهٔ عاقلهٔ انسان در بدو پیدایش، دارای فعلیت تام است و ضرورت تعلیم و تربیت، صرفاً برای شکوفایی این کمال ذاتی است.
- ۳) فیلسوفان مسلمان، با تأکید بر محوریت خرد در پذیرش عقاید، یگانه ابزار معتبر برای کشف حقایق و دستیابی به معرفت را استدلال‌های عقلی می‌دانند.
- ۴) موجودات مجرد در نظام آفرینش عالم عقول، دارای چینشی طولی و علی‌اند، به گونه‌ای که هر مرتبه، نسبت به مرتبهٔ فروتر خود دارای تقدم وجودی است.

۱۴۳- کدام تبیین در مورد حیات عقلی و حیات فلسفی در تاریخ فلسفهٔ اسلام قابل پذیرش است؟

- ۱) بالندگی و گسترش شاخه‌های علوم (حیات علمی)، به‌سان خاک و بستر مستعدی است که ریشه‌های تفکر عقلانی (حیات عقلی) از آن تغذیه کرده و شکوفا می‌شوند.
- ۲) اگرچه میان دو مفهوم «حیات عقلی» و «حیات فلسفی» از منظر منطقی رابطهٔ «تباین» برقرار است، اما از حیث اتکا، رابطهٔ آن‌ها شبیه به استواری یک سازه بر پی آن است.
- ۳) حیات فلسفی، در واقع عالی‌ترین ثمره و میوه‌ای است که مستقیماً بر شاخسار تنومند درخت «حیات عقلی» می‌روید و ثمر می‌دهد.
- ۴) از آن‌جا که فلسفه خود گونه‌ای از علم به شمار می‌رود، نسبت میان «حیات علمی» و «حیات فلسفی»، از نوع عموم و خصوص من وجه است، نظیر نسبت میان «انسان‌های هنردوست» و «ایرانیان».

۱۴۴- کدام گزاره، با مبانی «طبیعت‌شناسی» در مکتب فلسفی ابن سینا تطابق کامل دارد؟

- ۱) گسترهٔ هستی، محصور در دایرهٔ طبیعت است؛ چراکه حرکت و دگرگونی، شرط بنیادین تحقق هر موجود عینی به شمار می‌رود.
- ۲) هویت و سرشت عالم طبیعت در مقام یک «کل»، هویتی مستقل ندارد و صرفاً برآیند و حاصل جمع طبایع اجزای سازندهٔ آن است.
- ۳) حاکمیت «نظام احسن» بر پیکرهٔ هستی، مجالی برای تقابل طبایع و بروز شرور نسبی، حتی در محدودهٔ روابط خرد و جزئی پدیده‌های مادی باقی نمی‌گذارد.
- ۴) ناکامی برخی از موجودات طبیعی در وصول به کمال مقدر خویش، ریشه در موانع عارضی دارد و نقض‌کنندهٔ غایتمندی درونی و ذاتی نظام طبیعت محسوب نمی‌شود.

۱۴۵- کدام مورد، تبیین دقیق «نظام ادراکی ذهن» در مواجهه با «حقیقت هستی» را از منظر ملاصدرا بیان می‌کند؟

- ۱) از آن‌جا که در جهان خارجی، «وجود» عین «ماهیت» است، ذهن بدون واسطه و به طور موازی، اصالت هر دو را درک کرده و تصویری مطابق با واقع ارائه می‌دهد.
- ۲) ساختار انتزاع‌گرای ذهن به گونه‌ای است که در بدو نظر، حدود و مرزهای موجودات را اصل پنداشته و بدین ترتیب، واقعیتی وارونه از اولویت ماهیت بر وجود را ترسیم می‌کند.
- ۳) اعتبار عقلی ماهیت در حکمت متعالیه، به معنای نفی پیوند علی میان ذهن و خارج است؛ به طوری که ماهیت هیچ بهره‌ای از منشأ اثر بودن وجود خارجی ندارد.
- ۴) ذهن آدمی به دلیل بسیط بودن حقیقت وجود، در شناخت ماهیات کاملاً مستقل عمل کرده و بدون الگوبرداری از حدود اشیا، به ساخت چپستی‌ها می‌پردازد.

۱۴۶- کدام ویژگی مشترک کارآفرینان موفق، در افراد کارآفرین زیر به ترتیب برجسته تر است؟

- الف) آقای محمدی نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارد.
 ب) خانم احسانی بسیار دلگرم و مطمئن به موفقیت اقتصادی است.
 ج) آقای سعیدی با شجاعت و تدبیر، پس انداز خود را برای راه اندازی فعالیت اقتصادی جدید هزینه می کند.
 د) خانم حسینی از کارشناسان می آموزد و می تواند خود را با شرایط بازار وفق دهد.

(۱) پرانگیزه، یادگیرنده، خوش بین، نوآور

(۲) نوآور، یادگیرنده، تیزبین، یادگیرنده

(۳) پرانگیزه، خوش بین، ریسک پذیر، یادگیرنده

(۴) نوآور، خوش بین، ریسک پذیر، سازمان دهنده

۱۴۷- کدام گزینه، به ترتیب به «مزایای کسب و کار شخصی» و «معایب ایجاد شرکت» اشاره دارد؟

(۱) مالکیت کامل سود، مسئولیت محدود برای سهامداران

(۲) آزادی عمل و سهولت در تصمیم گیری، تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام

(۳) مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی ها و دعاوی، تخصص گرایی بیشتر

(۴) امکان رقابت بالاتر، مشکل تأمین مالی

۱۴۸- شخصی با در اختیار داشتن مبلغ ۵۵۰ میلیون تومان، از بین انتخاب های زیر، برای شروع کسب و کار یا سرمایه گذاری، یکی را می خواهد انتخاب کند. با توجه به اصل هزینه فرصت، کدام مورد، انتخاب وی خواهد بود و هزینه فرصت این انتخاب کدام است؟

• فروش اینترنتی محصولات دست ساز با سود ماهیانه ۵ میلیون تومان

• راه اندازی یک کافه با سود سالیانه ۱۲۰ میلیون تومان

• سرمایه گذاری در بازار بورس اوراق بهادار با سود سالیانه ۲۰ درصد

(۱) فروش اینترنتی محصولات دست ساز - ۱۱۰ میلیون تومان

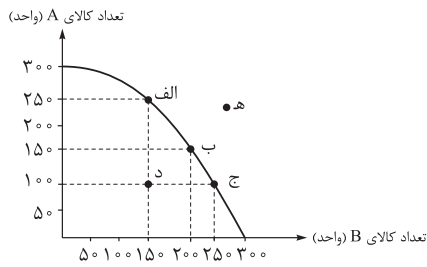
(۲) راه اندازی کافه - ۱۲۰ میلیون تومان

(۳) سرمایه گذاری در بازار بورس اوراق بهادار - ۱۲۰ میلیون تومان

(۴) راه اندازی کافه - ۱۱۰ میلیون تومان

محل انجام محاسبات

۱۴۹- نمودار زیر نشان‌دهنده منحنی مرز امکانات تولید یک بنگاه فرضی است که تنها دو کالای A و B را تولید می‌کند. با توجه به این نمودار، کدام گزینه صحیح است؟

- ۱) این بنگاه در نقطه «الف» قادر خواهد بود بدون کاستن از مقدار تولید کالای A، مقدار تولید کالای B را افزایش دهد.
- ۲) هزینه فرصت جابه‌جایی از نقطه «ب» به سمت نقطه «الف» برابر با ۵۰ واحد کالای B است که از تولید آن صرف‌نظر شده است.
- ۳) در صورتی که این بنگاه ظرفیت‌های تولیدی خود را افزایش دهد، قادر به تولید در نقطه «د» خواهد بود.

۴) اگر تقاضا برای کالای B بنگاه افزایش یابد، در طول منحنی مرز امکانات تولید به سمت چپ و بالا جابه‌جا می‌شویم.
۱۵۰- رابطه قیمت و تقاضا در کالاهای مکمل و جانشین مانند (مسواک و خمیردندان) و (گوشت قرمز و مرغ) را در نظر بگیرید. کدام مورد درست است؟

- ۱) با افزایش قیمت مسواک، تقاضای خمیردندان افزایش می‌یابد.
- ۲) افزایش قیمت گوشت قرمز، موجب افزایش تقاضای مرغ می‌شود.
- ۳) با کاهش قیمت مرغ، تقاضای گوشت قرمز افزایش می‌یابد.
- ۴) کاهش قیمت مسواک، تقاضای خمیردندان را کاهش می‌دهد.

۱۵۱- کشاورزان هر کیلوگرم «پنبه تولیدی» خود را به ارزش ۳,۵۰۰ ریال به کارگاه‌های ریسندگی می‌فروشند. کارگاه‌های ریسندگی این مقدار پنبه را به مقداری «نخ» تبدیل کرده و به ارزش ۵,۵۰۰ ریال به کارگاه‌های «پارچه‌بافی» می‌فروشند. در کارگاه‌های پارچه‌بافی «نخ» به «پارچه» تبدیل شده و به مبلغ ۷,۵۰۰ ریال به کارگاه‌های «تولید پوشاک» فروخته می‌شود. در نهایت در این کارگاه‌ها پارچه به «پوشاک» تبدیل می‌شود و به مبلغ ۱۴,۰۰۰ ریال به دست مصرف‌کنندگان می‌رسد. با فرض وجود نرخ ۵ درصدی برای مالیات بر ارزش افزوده، مطلوب است موارد زیر را محاسبه نمایید:

- الف) مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده
  - ب) مالیات بر ارزش افزوده خالص جمع‌آوری شده در کارگاه‌های پارچه‌بافی
  - ج) قیمت فروش با مالیات بر ارزش افزوده توسط کشاورزان
- ۱) الف) ۷۰۰ ریال / ب) ۲۰۰ ریال / ج) ۴,۲۰۰ ریال
  - ۲) الف) ۶۰۰ ریال / ب) ۲۰۰ ریال / ج) ۳,۶۷۵ ریال
  - ۳) الف) ۶۰۰ ریال / ب) ۱۰۰ ریال / ج) ۴,۰۲۵ ریال
  - ۴) الف) ۷۰۰ ریال / ب) ۱۰۰ ریال / ج) ۳,۶۷۵ ریال

محل انجام محاسبات

۱۵۲- کدام گزینه در رابطه با معاهده‌های بین‌المللی، نادرست است؟

(۱) کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل (برتن وودز) در سال ۱۹۴۴ تشکیل شد و نتیجه آن تشکیل بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول بود.

(۲) کشورهای آلمان، اروپای شرقی و ایالات متحده پیمان تجارت آزاد، مشهور به «پیمان نفتا» را امضا کردند.

(۳) قرارداد «گات» در سال ۱۹۴۷ توسط ۲۳ کشور، برای جلوگیری از اقدامات حمایت‌گرایانه کشورهای علیه یکدیگر و حفظ روابط تجاری بین خودشان به امضا رسید.

(۴) کشور انگلستان در سال ۱۷۰۱، قانونی را در مجلس خود تصویب کرد که براساس آن واردات هر نوع پوشاک با ابریشم ایرانی یا هندی یا چینی به کشور را ممنوع اعلام می‌کرد.

۱۵۳- اگر در یک کشور فرضی: جمعیت کل کشور برابر با ۵,۸۰۰,۰۰۰ نفر، جمعیت زیر ۱۵ سال کشور: ۱,۲۰۰,۰۰۰ نفر، جمعیت غیرفعال: ۱,۶۰۰,۰۰۰ نفر و جمعیت شاغل: ۱,۸۰۰,۰۰۰ نفر باشد، آن‌گاه:

• نرخ بیکاری چند درصد است؟

• اگر این کشور در سال گذشته با رکود اقتصادی مواجه شده باشد، آن‌گاه این کشور دارای کدام نوع بیکاری است و کدام سیاست پولی، می‌تواند شرایط اقتصادی این کشور را بهبود دهد؟

(۱) ۲۰ درصد - دوره‌ای - سیاست پولی انقباضی مانند فروش اوراق مشارکت به مردم

(۲) ۴۰ درصد - ساختاری - سیاست پولی انبساطی مانند خرید اوراق مشارکت در دست مردم

(۳) ۲۰ درصد - ساختاری - سیاست پولی انقباضی مانند فروش اوراق مشارکت به مردم

(۴) ۴۰ درصد - دوره‌ای - سیاست پولی انبساطی مانند خرید اوراق مشارکت در دست مردم

۱۵۴- با توجه به اطلاعات مندرج در جدول زیر که دربارهٔ کشوری فرضی است: (سال ۱۳۹۰ سال پایه است).

الف) تولید کل اسمی در سال ۱۳۹۱ چند ریال است؟

ب) تولید کل واقعی در سال ۱۳۹۱ چند ریال است؟

کالا	سال: ۱۳۹۰		سال: ۱۳۹۱	
	مقدار (به کیلو)	قیمت هر واحد (به ریال)	مقدار (به کیلو)	قیمت هر واحد (به ریال)
A	۱۵۰	۳۰۰	۲۰۰	۴۰۰
B	۴۰۰	۶۰	۵۰۰	۱۲۰

(۲) الف) ۲۴۰,۰۰۰ ریال / ب) ۱۰۰,۰۰۰ ریال

(۱) الف) ۱۴۰,۰۰۰ ریال / ب) ۹۰,۰۰۰ ریال

(۴) الف) ۲۴۰,۰۰۰ ریال / ب) ۹۰,۰۰۰ ریال

(۳) الف) ۱۴۰,۰۰۰ ریال / ب) ۱۰۰,۰۰۰ ریال

محل انجام محاسبات

۱۵۵- هر کدام از رویدادهای زیر، مربوط به کدام دوره تاریخی از اقتصاد ایران است؟

- بی توجهی به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی
- تعدی حکومت بر موقوفات و مالکیت‌های خصوصی و عمومی
- وجود حکومت‌ها و سلسله‌های بزرگ، لشکرکشی‌ها و جنگ‌ها، پهناوری مرزهای ایران، جاده ابریشم و تجارت با چین و امپراتوری روم، از اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در آن دوران حکایت داشت.
- مردم به توانمندی‌های خود برای ایجاد تحول و تغییر در شیوه حکمرانی سیاسی و زندگی جمعی پی بردند.
- اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد. حاکمان وقت نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره‌برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند.
- یکپارچگی سیاسی، اقتصادی، دینی، فرهنگی و اجتماعی

- (۱) قاجار - پهلوی - دوران باستان - بعد از پیروزی انقلاب اسلامی - دوره پایانی حکومت صفویه - نیمه اول حکومت صفویه
- (۲) قاجار - دوره پایانی حکومت صفویه - نیمه اول حکومت صفویه - پهلوی - دوران باستان - بعد از پیروزی انقلاب اسلامی
- (۳) پهلوی - نیمه اول حکومت صفویه - دوره پایانی حکومت صفویه - بعد از پیروزی انقلاب اسلامی - دوران باستان - قاجار
- (۴) پهلوی - دوره پایانی حکومت صفویه - نیمه اول حکومت صفویه - پهلوی - دوران باستان - بعد از پیروزی انقلاب اسلامی

۱۵۶- کدام گزینه، دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

- (الف) کدام مورد، علت اصلی چاپ و انتشار اسکناس توسط دولت‌ها بود؟
- (ب) عبارات کدام گزینه، به ترتیب، به وظایف «وسیله پرداخت‌های آینده - وسیله پس‌انداز و حفظ ارزش - وسیله پرداخت در مبادلات» از جمله وظایف پول اشاره دارد؟
- (۱) الف) دولت‌ها هم بتوانند از اسکناس‌ها در مبادلات خود استفاده کنند. / ب) نگهداری پول برای رفع نیازهای آینده - پرداخت هزینه‌های غیر قابل پیش‌بینی - میزان برابری یورو با ریال
  - (۲) الف) شناسایی و اعتبارسنجی رسیدهای صرافان توسط مردم سخت شده بود. / ب) ردوبدل کردن حواله‌های بانکی - نگهداری پول برای رفع نیازهای آینده - آسان‌سازی مبادله
  - (۳) الف) قدرت نقد کردن رسیده‌ها کاهش یافته بود. / ب) ردوبدل کردن حواله‌های بانکی - خرید اقساطی - آسان‌سازی مبادله
  - (۴) الف) رسیدهای صرافان قابلیت تبدیل به واحدهای کوچک‌تر را نداشت. / ب) نگهداری پول برای رفع نیازهای آینده - خرید اقساطی - میزان برابری یورو با ریال

۱۵۷- اطلاعات ارائه شده در جدول زیر، مربوط به یک جامعه فرضی است. با توجه به این مندرجات، میزان نقدینگی در این جامعه چند واحد پولی است؟

۱	اسکناس‌ها	۳۰۰ واحد
۲	موجودی حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت	۱۰۰ واحد
۳	ارزش مسکوکات مردم معادل	$\frac{۲}{۳}$ موجودی اسکناس
۴	موجودی حساب‌های پس‌انداز بلندمدت	۴۰۰ واحد
۵	موجودی حساب‌های جاری اشخاص	۱۲۰ واحد
۶	چک پول	۵۰ واحد

(۱) ۱۱۸۰ (۲) ۱۲۵۰ (۳) ۱۱۷۰ (۴) ۱۰۵۰

۱۵۸- کدام گزینه، بیانگر یکی از مزایای حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت است؟

- (۱) پول به راحتی در دسترس است؛ مجبور نیستید پولتان را برای زمانی خاص در بانک قرار بدهید. می‌توانید پولتان را بدون هیچ جریمه‌ای برداشت کنید.
- (۲) نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با افزایش نرخ سود عمومی بانک‌ها افزایش یابد.
- (۳) می‌توان از خدمات بانکداری الکترونیک استفاده کرد.
- (۴) این سپرده‌ها سود بالاتری دریافت می‌کنند.

۱۵۹- هر یک از موارد زیر، به کدام مرحله از مراحل خرید مقایسه‌ای اشاره دارد؟

- پاسخ‌دادن به این سؤال که واقعاً برای رفع چه مشکل یا حل چه مسئله‌ای نیاز به خرید و مصرف وجود دارد؟
- سنجش گزینه‌ها براساس معیارهای مختلف
- شامل مواردی که می‌تواند مشکل را رفع یا مسئله را حل کند.

(۱) تعیین معیارها - ارزیابی - تصمیم‌گیری (۲) تعریف مسئله - ارزیابی - فهرست گزینه‌ها

(۳) تعیین معیارها - تصمیم‌گیری - تعیین معیارها (۴) تعریف مسئله - تصمیم‌گیری - تعیین معیارها

۱۶۰- فردی با ۱۲۰ میلیون تومان پس‌انداز خود، ۵۰۰ ورقه سهم خریداری کرد و همه سهم خود را در پایان سال به مبلغ

۳۰۰ میلیون تومان فروخت. به ترتیب قیمت اسمی هر سهم چند تومان و قیمت بازاری هر سهم چند ریال است؟

(۱) ۱,۶۰۰,۰۰۰ - ۶۰۰,۰۰۰ (۲) ۱,۶۰۰,۰۰۰ - ۱۶۰,۰۰۰

(۳) ۶,۰۰۰,۰۰۰ - ۶۰۰,۰۰۰ (۴) ۲۴۰,۰۰۰ - ۶,۰۰۰,۰۰۰

محل انجام محاسبات

پاسخ‌نامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶:۰۰ از صفحه شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛
نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید
از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

پاسخ نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

پایه دوازدهم

آزمون جامع (مرحله هجدهم)

رشته انسانی

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

۲۲/ خرداد/ ۱۴۰۵

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهرابی
زبان و ادبیات فارسی	علی شجاع - محمدعلی دولتخواهی - بهنام کیانی - یعقوب کیانی - حسینعلی موسی زاده
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی
روانشناسی	سیمین زاهدی
زبان عربی	بهروز حیدربکی - کیارش پورمهدی
تاریخ	الهه ریاحی نسب - حبیبه محبی
جغرافیا	علیرضا حسن طهرانی - بهروز یحیی
فلسفه و منطق	علی سلوکی
اقتصاد	سارا شریفی

نام درس	مستول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهرابی	علی شهرابی	علی شهرابی	میثم حصارکی	عادل حسینی منصوره زرکش اصفهانی مریم نظری
زبان و ادبیات فارسی	بهنام کیانی	بهنام کیانی	بهنام کیانی	طاهره موسی زاده	احمدرضا بهرادجم امیرمحمد شیرزاد مریم عبدی
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	سید هانی رکن الدینی	علی سلوکی سعید ستوده مهر
روانشناسی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی	مهدی پارچه باف دولتی	مهدی زاهدی محمدرضا حیاتی محمدرضا شریفی
زبان عربی	موسی کاظم غلامی	موسی کاظم غلامی	آریا ذوقی	سمیه جغتایی	پروانه حسینی فرد محمدمهدی عسکرابادی مریم آقاباری
تاریخ	حبیبه محبی	حبیبه محبی	حبیبه محبی	علی آقاجانیپور	الهه ریاحی نسب وجیهه صادقی مالوآجردی بهروز یحیی
جغرافیا	علیرضا حسن طهرانی	علیرضا حسن طهرانی	علیرضا حسن طهرانی	حبیبه محبی	سعید بهروزی فرد وجیهه صادقی مالوآجردی بهروز یحیی
فلسفه و منطق	علی سلوکی	علی سلوکی	علی سلوکی	محمد آقاصالح	محمدمهدی بادامه یاسین ساعدی سحر سالیانی
اقتصاد	سارا شریفی	سارا شریفی	سارا شریفی	مهناز حامدی	محمدرضا حیاتی کوثر رعدی سحر سالیانی

ویژه کنکورهای ۱۴۰۵

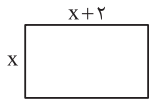
آزمون آزمایشی خیلی سبز

مینا کریمزاده - حبیبه محبی - مژده میرزایی

تیم اجرایی و تألیف آزمون

سرپرست تولید	الناز علی‌باری‌زاده
ویراستاران فنی	نیلوفر اعتمادی - نیوشا پیمان - زهرا صفری الهه صفری - فاطمه علی‌اکبری - محیا غنی‌فرد نادره نازآوری - ساعده نمازی
رسام	ندا فخاری سارا گنجی آزادپور
صفحه‌آرایی	صدف امام - مریم حسین‌زاده سپیده سخائی - الهام سهرابی - طاهره صادق‌نژاد مانده صبری - نیلوفر فرخجسته - فاطمه قیاسوند مهدیه گل‌پور - دریا لطفی

مساحت مستطیل روبه‌رو ۴۸ است. محیط آن کدام است؟

۱

۲۶ (۲)

۲۴ (۱)

۳۰ (۴)

۲۸ (۳)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبیت: ریاضی و آمار ۱ - فصل ۱ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: طول مستطیل $x+2$ ، عرض x و مساحت آن ۴۸ است. در فرمول مساحت مستطیل جای‌گذاری می‌کنیم.

$$\text{مساحت مستطیل} = \text{عرض} \times \text{طول} \Rightarrow 48 = x(x+2) \Rightarrow 48 = x^2 + 2x$$

$$\Rightarrow x^2 + 2x - 48 = 0 \Rightarrow (x+8)(x-6) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x = -8 \text{ ق ق} \\ x = 6 \checkmark \end{cases}$$

پس عرض مستطیل برابر ۶ و طول آن برابر $6+2=8$ است.

گام دوم: محیط مستطیل برابر است با:

$$\text{محیط} = 2 \times (\text{طول} + \text{عرض}) = 2 \times (6+8) = 2 \times 14 = 28$$

۲ اختلاف معکوس دو مضرب طبیعی متوالی ۵، برابر با $\frac{1}{100}$ است. مجموع ارقام عدد بزرگتر کدام است؟

۳ (۴)

۷ (۳)

۶ (۲)

۲ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبمبث: ریاضی و آمار ۱ - فصل ۱ - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول:

• X و $X + 5$ را دو مضرب طبیعی متوالی ۵ در نظر می‌گیریم.

• معکوس آن‌ها برابر است با: $\frac{1}{X+5}$ و $\frac{1}{X}$

گام دوم: اختلاف معکوس آن‌ها برابر است با: $\frac{1}{X} - \frac{1}{X+5}$

طبق فرض سؤال این مقدار برابر با $\frac{1}{100}$ یا همان $\frac{1}{100}$ است. این دو را برابر قرار داده و معادله را حل می‌کنیم:

$$\frac{1}{X} - \frac{1}{X+5} = \frac{1}{100} \xrightarrow{\text{مخرج مشترک}} \frac{X+5-X}{X^2+5X} = \frac{1}{100} \Rightarrow \frac{5}{X^2+5X} = \frac{1}{100}$$

$$\xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} X^2+5X=500 \Rightarrow X^2+5X-500=0 \Rightarrow (X+25)(X-20)=0 \begin{cases} X=-25 \text{ (غ ق باشد.)} \\ X=20 \end{cases}$$

گام سوم: پس $X=20$ و $X+5=25$ شد و مجموع ارقام عدد بزرگتر برابر است با $2+5=7$.

دو مضرب متوالی ۵ را به صورت $5n$ و $5(n+1)$ در نظر می‌گیریم و معادله را می‌نویسیم:

$$\frac{1}{5n} - \frac{1}{5(n+1)} = \frac{1}{100} \Rightarrow \frac{1}{n} - \frac{1}{n+1} = \frac{1}{20} \Rightarrow n=4$$

عدد بزرگ $5(n+1)=25$ است.

یہ چور دیکھ

در تابع خطی f ، اگر $f(3) = 8$ و $f(1) = 4$ باشد، مقدار $f(0)$ کدام است؟

۳

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ - فصل ۲ - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: با توجه به تساوی $f(3) = 2f(1) = 8$ ، داریم:

$$f(3) = 8 \xrightarrow{\text{نقطه}} (3, 8)$$

$$2f(1) = 8 \Rightarrow f(1) = \frac{8}{2} = 4 \xrightarrow{\text{نقطه}} (1, 4)$$

گام دوم: با داشتن دو نقطه از تابع خطی f ، معادله خط f را به دست می‌آوریم.

اول شیب را حساب می‌کنیم:

$$m = \frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1} = \frac{8 - 4}{3 - 1} = \frac{4}{2} = 2$$

با استفاده از شیب خط و یکی از نقاط روی آن، معادله خط را به دست می‌آوریم:

$$y - y_1 = m(x - x_1) \xrightarrow{\frac{(1,4)}{m=2}} y - 4 = 2(x - 1) \Rightarrow y = 2x + 2 \xrightarrow{\text{پس}} f(x) = 2x + 2$$

گام سوم: برای به دست آوردن $f(0)$ کافی است در معادله خط، به جای x ، صفر بگذاریم:

$$f(x) = 2x + 2 \xrightarrow{x=0} f(0) = 2 \times 0 + 2 = 0 + 2 = 2$$

۴ اگر $2x + \frac{y}{2} = 6$ باشد، زمانی که xy بیشترین مقدار ممکن است، حاصل $x + y$ کدام است؟

۹ (۴)

۸ (۳)

۷/۵ (۲)

۶ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ - فصل ۲ - درس ۴

نکته: وقتی مجموع دو مقدار ثابت است، حاصل ضربشان زمانی بیشینه می‌شود که این دو مقدار با هم برابر باشند.

طبق نکته بالا، زمانی xy بیشینه می‌شود که $2x = \frac{y}{2}$ باشد. پس باید هر کدام برابر ۳ باشند تا مجموع ۶ شود:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\left. \begin{array}{l} 2x = 3 \Rightarrow x = \frac{3}{2} \\ \frac{y}{2} = 3 \Rightarrow y = 6 \end{array} \right\} \Rightarrow x + y = 6 + \frac{3}{2} = \frac{15}{2} = 7.5$$

در داده‌های ۷، ۸، ۱۲، ۴، ۲۰، ۱۵، ۶، حاصل ضرب میانه و میانگین کدام است؟

- ۱) ۱۱۵
۲) ۱۲۰
۳) ۱۲۵
۴) ۱۳۰

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ - فصل ۳ - درس ۲

درسی Box

اسم معیار	نماد	فرمول به فارسی	فرمول به ریاضی
میانگین	$\bar{x}$	مجموع تعداد = میانگین	$\bar{x} = \frac{x_1 + x_2 + \dots + x_n}{n}$
میانه	Q_2	تعداد داده‌ها فرد باشد ← داده وسطی	داده $\frac{n+1}{2}$ ام
		تعداد داده‌ها زوج باشد ← میانگین دو داده وسطی	میانگین داده $\frac{n}{2}$ ام و $\frac{n}{2} + 1$ ام

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم:

۴، ۶، ۷، ۸، ۱۲، ۱۵، ۲۰، ۲۰

گام دوم: تعداد داده‌ها زوج است، پس میانه برابر است با میانگین دو داده وسط:

$$4, 6, 7, 8, 12, 15, 20, 20 \Rightarrow \text{میانه} = \frac{8+12}{2} = \frac{20}{2} = 10$$

دو داده وسط

گام سوم: میانگین برابر است با:

$$\text{میانگین} = \frac{\text{مجموع داده‌ها}}{\text{تعداد}} = \frac{4+6+7+8+12+15+20+20}{8} = \frac{92}{8} = \frac{23}{2} = 11.5$$

گام چهارم: حاصل ضرب میانه و میانگین برابر است با:

$$10 \times 11.5 = 115$$

۶ واریانس داده‌های ۴، ۵، ۷، ۱۰ و ۴ کدام است؟

$$۵/۴ (۲)$$

$$۵/۲ (۱)$$

$$۵/۸ (۴)$$

$$۵/۶ (۳)$$

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی آمار ۱ - فصل ۳ - درس ۳

واریانس داده‌های $x_1, x_2, \dots, x_n$ با میانگین $\bar{x}$ برابر است با:

$$\sigma^2 = \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}$$

درسی Box

گام اول: میانگین داده‌ها را به دست می‌آوریم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\bar{x} = \frac{۴+۴+۵+۷+۱۰}{۵} = \frac{۳۰}{۵} = ۶$$

گام دوم:

$$\sigma^2 = \frac{۲(۴-۶)^2 + (۵-۶)^2 + (۷-۶)^2 + (۱۰-۶)^2}{۵} = \frac{۸+۱+۱+۱۶}{۵} = \frac{۲۶}{۵} = \frac{۲۶ \times ۲}{۵ \times ۲} = \frac{۵۲}{۱۰} = ۵/۲$$

در نمودار دایره‌ای مربوط به جدول زیر، زاویه مربوط به گروه B، چند درجه است؟

گروه	A	B	C	D
فراوانی	۲۱	۱۸	۳۰	۱۱

۸۱ (۴)

۷۵ (۳)

۷۲ (۲)

۶۳ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ - فصل ۳ - درس ۱

برای پیدا کردن زاویه مربوط به گروه B، کافی است تناسب زیر را تشکیل دهیم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\frac{\text{زاویه گروه B}}{\text{کل فراوانی‌ها}} = \frac{\text{فراوانی گروه B}}{۳۶^\circ} \Rightarrow \frac{۱۸}{۲۱+۱۸+۳۰+۱۱} = \frac{\text{زاویه B}}{۳۶^\circ} \Rightarrow \frac{۱۸}{۸۰} = \frac{\text{زاویه B}}{۳۶^\circ}$$

$$\xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} \text{زاویه B} = \frac{۳۶^\circ \times ۱۸}{۸۰} = ۸۱^\circ$$

در نمودار راداری مربوط به ۱۲ متغیر، زاویه بین دو شعاع متوالی چند درجه است؟

۴۰ (۴)

۳۰ (۳)

۲۰ (۲)

۱۵ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبخت: ریاضی و آمار ۱ - فصل ۳ - درس ۲

درس Box

درباره نمودار راداری باید موارد زیر را بلد باشیم:

(۱) اسم دیگر آن، نمودار عنکبوتی است.

(۲) برای نمایش ۳ یا ۴ یا ۵ یا ... متغیر مناسب است.

(۳) زاویه بین دو شعاع متوالی آن از رابطه زیر بدست می‌آید:

$$\text{زاویه} = \frac{۳۶۰^\circ}{\text{تعداد متغیرها}}$$

(۴) اگر a زاویه بین دو شعاع متوالی نمودار راداری باشد، حاصل $\frac{۳۶۰^\circ}{a}$ باید عددی طبیعی و بزرگ‌تر یا مساوی ۳ باشد.

(۵) روی هر شعاع نمودار راداری، تناسب زیر را داریم:

$$\frac{\text{مقدار متغیر}}{\text{بیشینه متغیر}} = \frac{\text{عدد روی شعاع}}{۱۰۰}$$

طبق مورد (۳) درس باکس، زاویه بین دو شعاع متوالی برابر است با:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\text{زاویه} = \frac{۳۶۰^\circ}{\text{تعداد متغیرها}} = \frac{۳۶۰^\circ}{۱۲} = ۳۰^\circ$$

۹ گزاره $p \wedge \sim q$ با کدام گزاره زیر هم‌ارز است؟

- $\sim p$ (۱)
 $q \wedge p$ (۲)
 $\sim q$ (۳)
 $q \Leftrightarrow p$ (۴)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبمبث: ریاضی و آمار ۲ - فصل ۱ - درس ۱

درس‌Box

قوانین مهم جبر گزاره‌ها که باید آن‌ها را بلد باشیم را در جدول زیر آورده‌ایم:

فرم ریاضی		اسم قانون	
$p \vee q \equiv q \vee p$	$p \wedge q \equiv q \wedge p$	جاب‌جایی	۱
$p \vee (q \vee r) \equiv (p \vee q) \vee r$	$p \wedge (q \wedge r) \equiv (p \wedge q) \wedge r$	شرکت‌پذیری	۲
$p \vee (q \wedge r) \equiv (p \vee q) \wedge (p \vee r)$	$p \wedge (q \vee r) \equiv (p \wedge q) \vee (p \wedge r)$	پخش	۳
$\sim (p \vee q) \equiv \sim p \wedge \sim q$	$\sim (p \wedge q) \equiv \sim p \vee \sim q$	دمورگان	۴
$p \vee (p \wedge q) \equiv p$	$p \wedge (p \vee q) \equiv p$	جذب	۵
$p \Rightarrow q \equiv \sim p \vee q$		تبدیل شرطی به فصلی	۶
$p \Leftrightarrow q \equiv (p \Rightarrow q) \wedge (q \Rightarrow p)$		تبدیل دوشروطی به شرطی	۷
$p \Rightarrow q \equiv \sim q \Rightarrow \sim p$		عکس نقیض گزاره شرطی	۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: تبدیل شرطی به فصلی:

$$(p \Rightarrow \sim q) \wedge \sim p \equiv (\sim p \vee \sim q) \wedge \sim p$$

گام دوم: استفاده از قانون جاب‌جایی و جذب:

$$(\sim p \vee \sim q) \wedge \sim p \equiv \sim p \wedge (\sim p \vee \sim q) \equiv \sim p$$

۱۰. اگر $f(x) = (a-2)x + a$ تابع ثابت و $g(x) = (b-a)x + c$ تابع همانی باشد، حاصل $a + b + c$ کدام است؟

۶ (۴)

۸ (۳)

۵ (۲)

۷ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبمش: ریاضی و آمار ۲ - فصل ۲ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: $f(x)$ تابع ثابت است، پس ضریب x باید صفر باشد:

$$a - 2 = 0 \Rightarrow a = 2$$

گام دوم: $g(x)$ تابع همانی است، پس ضریب x برابر ۱ و $c = 0$ است:

$$b - a = 1 \xrightarrow{a=2} b - 2 = 1 \Rightarrow b = 3$$

گام سوم: مجموع خواسته شده برابر است با:

$$a + b + c = 2 + 3 + 0 = 5$$

۱۱ اگر $f(x) = \text{sign}(x+2) + 2[2x]$ باشد، حاصل $f(\frac{-5}{3})$ کدام است؟

-۶ (۴)

-۸ (۳)

-۷ (۲)

-۵ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: ریاضی و آمار ۲ - فصل ۲ - درس ۲

درس Box

$$\text{sign}(x) = \begin{cases} 1 & x > 0 \\ 0 & x = 0 \\ -1 & x < 0 \end{cases}$$

• اگر x عددی صحیح باشد، آن وقت جزء صحیحش برابر با خود x است. مثلاً $[3] = 3$

• اگر x عددی غیر صحیح باشد، آن وقت جزء صحیحش برابر با عدد صحیح قبلی اش است. مثلاً $[2/8] = 2$ و $[-2/8] = -3$

$f(x)$ شامل تابع علامت و جزء صحیح است:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$f(x) = \underbrace{\text{sign}(x+2)}_{\text{قسمت اول}} + \underbrace{2[2x]}_{\text{قسمت دوم}}$$

گام اول: قسمت اول را به ازای $x = \frac{-5}{3}$ به دست می آوریم:

$$\text{sign}(x+2) = \text{sign}\left(\frac{-5}{3} + 2\right) = \text{sign}\left(\frac{1}{3}\right) = 1$$

گام دوم: قسمت دوم را به ازای $x = \frac{-5}{3}$ به دست می آوریم:

$$2[2x] = 2\left[2\left(\frac{-5}{3}\right)\right] = 2\left[\frac{-10}{3}\right] = 2[-3/\dots] = 2 \times (-4) = -8$$

گام سوم: پس $f(\frac{-5}{3})$ برابر است با:

$$f\left(\frac{-5}{3}\right) = \text{sign}\left(\frac{1}{3}\right) + 2[-3/\dots] = 1 + (-8) = -7$$

اگر $f = \{(1, 4), (2, 5), (3, -4)\}$ و $g = \{(-1, 2), (2, 3), (3, 2)\}$ باشد، برد تابع $f \times g$ کدام است؟ **۱۲**

$$\{8, 15\} \quad (2)$$

$$\{-8, 15\} \quad (1)$$

$$\{-8, -15\} \quad (4)$$

$$\{8, -15\} \quad (3)$$

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبمبث: ریاضی و آمار ۲ - فصل ۲ - درس ۳

گام اول: دامنه توابع f و g را می‌نویسیم:

$$D_f = \{1, 2, 3\} \quad , \quad D_g = \{-1, 2, 3\}$$

$$D_{f \times g} = D_f \cap D_g = \{2, 3\}$$

$$f \times g = \{(2, 5 \times 3), (3, -4 \times 2)\} = \{(2, 15), (3, -8)\}$$

گام دوم: اشتراک دامنه f و g را به دست می‌آوریم:

گام سوم: $f \times g$ برابر است با:

پس برد $f \times g$ برابر است با: $\{15, -8\}$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

سبد هزینه خانواری در سال پایه از دو کالای غلات و مرغ تشکیل شده است. اگر قیمت دو کالا در سال پایه به ترتیب ۴۰۰۰ و ۳۰۰۰۰ تومان و در سال ۱۴۰۴ به ۴۵۰۰۰ و ۳۰۰۰۰۰ تومان برسد، با فرض آن که مصرف آن‌ها در هر دو سال، به ترتیب ۲۰۰ و ۴۰ کیلوگرم باشد، شاخص برای غلات و مرغ کدام است؟

- (۱) ۸۵۰
(۲) ۹۵۰
(۳) ۱۰۵۰
(۴) ۱۱۵۰

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبست: ریاضی و آمار ۲ - فصل ۳ - درس ۱

درسی Box

شاخص بهای دو کالا از رابطه زیر به دست می‌آید:

$$\text{شاخص بهای دو کالا} = \frac{(\text{قیمت جدید کالای ۲} \times \text{مقدار اولیه کالای ۲}) + (\text{قیمت جدید کالای ۱} \times \text{مقدار اولیه کالای ۱})}{(\text{قیمت اولیه کالای ۲} \times \text{مقدار اولیه کالای ۲}) + (\text{قیمت اولیه کالای ۱} \times \text{مقدار اولیه کالای ۱})} \times ۱۰۰$$

گام اول: اطلاعات سؤال را در فرمول مربوطه جای گذاری می‌کنیم:

$$\begin{aligned} \text{شاخص بهای دو کالای غلات و مرغ} &= \frac{(\overbrace{\text{قیمت جدید مرغ}}^{۳۰۰۰۰۰} \times \overbrace{\text{مقدار اولیه مرغ}}^{۴۰}) + (\overbrace{\text{قیمت جدید غلات}}^{۴۵۰۰۰} \times \overbrace{\text{مقدار اولیه غلات}}^{۲۰۰})}{(\overbrace{\text{قیمت اولیه مرغ}}^{۳۰۰۰۰} \times \overbrace{\text{مقدار اولیه مرغ}}^{۴۰}) + (\overbrace{\text{قیمت اولیه غلات}}^{۴۰۰۰} \times \overbrace{\text{مقدار اولیه غلات}}^{۲۰۰})} \times ۱۰۰ \\ &= \frac{۹۰۰۰۰۰۰ + ۱۲۰۰۰۰۰۰}{۸۰۰۰۰۰۰ + ۱۲۰۰۰۰۰۰} \times ۱۰۰ \end{aligned}$$

گام دوم: ۵ تا صفر از هر چهار عبارت صورت و مخرج حذف می‌کنیم:

$$\frac{۹۰ + ۱۲۰}{۸ + ۱۲} \times ۱۰۰ = \frac{۲۱۰}{۲۰} \times ۱۰۰ = ۱۰۵۰$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کتابی انگلیسی که متوسط طول جملاتش ۱۲ کلمه است و حدوداً ۱۲ درصد لغاتش دشوار است، برای دانش‌آموزان چه پایه‌ای مناسب است؟

- (۱) نهم
(۲) هشتم
(۳) هفتم
(۴) یازدهم

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار - فصل ۳ - درس ۱

درسی Box

شاخص پایه آموزش:

۱	(میانگین تعداد کلمات در هر جمله + درصد کلمات دشوار) $\times \frac{1}{4} =$ شاخص پایه آموزش
۲	از رابطه بالا، عدد شاخص پایه آموزش، عددی بین ۱ تا ۱۲ درمی‌آید. این عدد نشان می‌دهد که کتاب برای پایه چندم مناسب است.
۳	اگر عدد به دست آمده عددی اعشاری مثل $\frac{9}{7}$ شد، می‌گوییم این کتاب برای پایه ۹ (جزء صحیح $\frac{9}{7}$) مناسب است.
۴	از این فرمول برای کتاب‌های با متون انگلیسی استفاده می‌شود.
۵	کلمات دشوار یعنی کلمات دوهجایی بدون در نظر گرفتن اسامی و کلمات آسان.

گام اول: با جای‌گذاری اطلاعات سؤال در فرمول شاخص پایه آموزش، داریم:

(میانگین تعداد کلمات در هر جمله + درصد کلمات دشوار) $\times \frac{1}{4} =$ شاخص پایه آموزش

$$= \frac{1}{4} \times (12 + 12) = \frac{1}{4} \times 24 = \frac{96}{100} = 96\%$$

گام دوم: پس این کتاب برای دانش‌آموزان پایه نهم مناسب است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با ارقام ۰، ۱، ۲، ۴، ۶ و ۸، چند عدد زوج سه رقمی، بدون ارقام تکراری می توان نوشت؟

۹۰ (۴)

۷۸ (۳)

۸۰ (۲)

۸۴ (۱)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبمبث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۱ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: رقم صفر در میان ارقام داده شده وجود دارد، پس برای ما ایجاد محدودیت می کند. در دو حالت بررسی می کنیم:

(۱) صفر در یکان باشد:

$$\begin{array}{c} \text{صفر} \\ \uparrow \quad \uparrow \\ ۸, ۶, ۴, ۲, ۱ \\ \underline{۵} \times \underline{۴} \times \underline{۱} = ۲۰ \\ \text{ی د ص} \end{array}$$

(۲) صفر در یکان نباشد:

$$\begin{array}{c} \text{به جز یکان} \\ \uparrow \quad \uparrow \quad \uparrow \\ ۲, ۴, ۶, ۸ \\ \text{و صدگان} \\ \uparrow \quad \uparrow \\ \underline{۴} \times \underline{۴} \times \underline{۴} = ۶۴ \\ \text{به جز صفر و یکان} \\ \text{ی د ص} \end{array}$$

گام دوم: مجموع حالات برابر است با $۶۴ + ۲۰ = ۸۴$ حالت.

در پرتاب دو تاس، با چه احتمالی مجموع اعداد رو شده ۵ یا ۱۰ است؟

$$\frac{5}{36} \text{ (۴)}$$

$$\frac{2}{9} \text{ (۳)}$$

$$\frac{7}{36} \text{ (۲)}$$

$$\frac{1}{6} \text{ (۱)}$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۱ - درس ۲

گام اول: تمامی حالات اعداد رو شده در پرتاب دو تاس برابر است با:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$n(S) = 6^2 = 36$$

گام دوم:

$$\{(1, 4), (2, 3), (3, 2), (4, 1)\} \Rightarrow \text{حالت ۴}$$

● حالاتی که مجموع اعداد رو شده ۵ است:

$$\{(4, 6), (5, 5), (6, 4)\} \Rightarrow \text{حالت ۳}$$

● حالاتی که مجموع اعداد رو شده ۱۰ است:

پس تعداد حالات مطلوب برابر است با:

$$n(A) = 4 + 3 = 7$$

گام سوم: در نتیجه:

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{7}{36}$$

جمله پنجم دنباله بازگشتی $a_{n+1} = 2a_n + 3n - 1$ با فرض $a_1 = 2$ ، کدام است؟

۹۵ (۴)

۹۴ (۳)

۹۳ (۲)

۹۲ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۲ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: با قراردادن $n = 1$ در دنباله بازگشتی خواهیم داشت:

$$n = 1 \Rightarrow a_2 = 2a_1 + 3(1) - 1 \stackrel{a_1=2}{=} 2(2) + 3 - 1 = 6$$

به همین ترتیب n را به ترتیب ۲، ۳ و ۴ قرار می‌دهیم:

گام دوم:

$$\bullet n = 2 \Rightarrow a_3 = 2a_2 + 3(2) - 1 \stackrel{a_2=6}{=} 2(6) + 6 - 1 = 17$$

گام سوم:

$$\bullet n = 3 \Rightarrow a_4 = 2a_3 + 3(3) - 1 \stackrel{a_3=17}{=} 2(17) + 9 - 1 = 42$$

گام چهارم:

$$\bullet n = 4 \Rightarrow a_5 = 2a_4 + 3(4) - 1 \stackrel{a_4=42}{=} 2(42) + 12 - 1 = 95$$

در دنباله حسابی ...، ۱۷، y، x، ۸، مجموع سی جمله اول کدام است؟

$$۱۵۳۰ \quad (۲)$$

$$۱۵۱۵ \quad (۱)$$

$$۱۵۶۰ \quad (۴)$$

$$۱۵۴۵ \quad (۳)$$

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۲ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: با توجه به این که در دنباله حسابی فاصله هر جمله با جمله بعدی یک مقدار ثابت است (همان d) و بین ۸ و ۱۷ سه تا d فاصله داریم، نتیجه می گیریم:

$$۸, x, y, ۱۷, \dots \Rightarrow d = \frac{۱۷-۸}{۳} = \frac{۹}{۳} = ۳$$

+d   +d   +d

گام دوم: با داشتن $a_1 = ۸$ ، $d = ۳$ و $n = ۳۰$ ، مجموع جملات را حساب می کنیم:

$$S_n = \frac{n}{۲}[2a_1 + (n-1)d] \Rightarrow S_{۳۰} = \frac{۳۰}{۲}[2(۸) + (۳۰-1)(۳)] = ۱۵[۱۶ + ۸۷] = ۱۵ \times ۱۰۳ = ۱۵۴۵$$

مجموع جملات اول و دوم یک دنباله هندسی ۶ و مجموع جملات سوم و چهارم آن ۹۶ است. جمله اول آن کدام می تواند باشد؟

- ۱) $1/2$ ۲) ۲
۳) $2/4$ ۴) $1/6$

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۳ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول:

● مجموع جملات اول و دوم برابر ۶ است:

$$a_1 + a_1 r = 6 \Rightarrow a_1(1+r) = 6$$

● مجموع جملات سوم و چهارم برابر ۹۶ است:

$$a_1 r^2 + a_1 r^2 = 96 \Rightarrow a_1 r^2(1+r) = 96$$

گام دوم: حالا طرفین تساوی‌های به دست آمده را بر هم تقسیم می‌کنیم:

$$\frac{a_1 r^2 (1+r)}{a_1 (1+r)} = \frac{96}{6} \Rightarrow r^2 = 16 \Rightarrow r = \pm 4$$

گام سوم:

● اگر $r = 4$ را در $a_1(1+r) = 6$ قرار دهیم، داریم:

$$a_1 + 4a_1 = 6 \Rightarrow 5a_1 = 6 \Rightarrow \underbrace{a_1 = 1/5}_{\text{گزینه ۱}}$$

● اگر $r = -4$ را در $a_1(1+r) = 6$ قرار دهیم، داریم:

$$a_1 - 4a_1 = 6 \Rightarrow -3a_1 = 6 \Rightarrow a_1 = -2$$

۲۰. نقطه (۲, ۱۲) روی نمودار تابع نمایی $f(x) = a^x + a$ است. مقدار $f(-۱)$ کدام است؟

$$\frac{۸}{۳} \quad (۴)$$

$$\frac{۱۷}{۴} \quad (۳)$$

$$\frac{۱۰}{۳} \quad (۲)$$

$$\frac{۵}{۲} \quad (۱)$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۳ - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: نقطه (۲, ۱۲) را در $f(x)$ جای گذاری می کنیم:

$$f(x) = a^x + a \xrightarrow{(۲, ۱۲)} a^2 + a = ۱۲ \Rightarrow a^2 + a - ۱۲ = 0$$

$$\xrightarrow[\text{مشترک}]{\text{جمله}} (a + ۴)(a - ۳) = 0 \Rightarrow \begin{cases} a = -۴ \times \\ a = ۳ \checkmark \end{cases}$$

(باید a مثبت باشد)

گام دوم: با جای گذاری $x = -۱$ در f ، داریم:

$$f(-۱) = a^{-۱} + a = \frac{1}{a} + a = \frac{1}{۳} + ۳ = \frac{1}{۳} + \frac{۹}{۳} = \frac{۱۰}{۳}$$

پدیدآورندگان کتاب‌های «بی‌بال پریدن - از آسمان سبز - سفر ششم - جای پای خون» به ترتیب صاحب کدام آثار زیر هستند؟

- ۱) دستور زبان عشق - از این ستاره، تا آن ستاره - ظهور - زمین سوخته
- ۲) ظهر روز دهم - دری به خانه خورشید - دلاویزتر از سبز - کشتی پهلوگرفته
- ۳) آینه‌های ناگهان - مدار صفر درجه - روزگار سپری‌شده مردم سالخورده - بدوک
- ۴) برآشتن گیسوی تاک - مهاجر کوچک - ملاقات در شب آفتابی - ضیافت

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۷

معرفی آثار شاعران و نویسندگان دوره انقلاب اسلامی

درسی Box

نام‌ها	آثار
قیصر امین‌پور	شعر: در کوچه آفتاب / تنفس صبح / آینه‌های ناگهان / ظهر روز دهم / دستور زبان عشق نثر: طوفان در پراتز / بی‌بال پریدن / سنت و نوآوری در شعر معاصر
علی موسوی گرمارودی	شعر: صدای سبز / خواب ارغوانی / برآشتن گیسوی تاک / گوشواره عرش
سلمان هراتی	شعر: از آسمان سبز / از این ستاره، تا آن ستاره (ویژه نوجوانان) / دری به خانه خورشید
محمود دولت‌آبادی	نثر: روزگار سپری‌شده مردم سالخورده
اسماعیل فصیح	نثر: زمستان ۶۲
محمدرضا سرشار (رضا رهگذر)	نثر: اگه بابا بمیره / مهاجر کوچک
علی مؤذنی	نثر: ظهور / سفر ششم / ملاقات در شب آفتابی / دلاویزتر از سبز
سید مهدی شجاعی	فیلم‌نامه: بدوک داستان: ضیافت / جای پای خون / کشتی پهلوگرفته / دو کبوتر، دو پنجره، یک پرواز
احمد محمود	مدار صفر درجه / زمین سوخته
هوشنگ گلشیری	آینه‌های دردار

پدیدآورندگان آثار صورت سؤال و گزینه (۲) به ترتیب عبارت‌اند از: قیصر امین‌پور، سلمان هراتی، علی مؤذنی، سید مهدی شجاعی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت‌های زیر به ترتیب مربوط به کدام شاعران دوره بیداری است؟

- (الف) شعرهای او به زبان ساده و طنزآمیز در راه مبارزه با استبداد و عشق به وطن به چاپ می‌رسید.
 (ب) دست از اندیشه‌های پرشور آزادی‌خواهانه و وطن‌دوستانه برداشت و جانش را در راه آزادی فدا کرد.
 (ج) در قصیده بیشتر از قالب‌های دیگر طبع آزمایی کرده و مضامین وطنی، سیاسی و اجتماعی در شعرش آشکارتر است.
 (د) در به‌کارگیری تعبیرات عامیانه و آفریدن اشعاری ساده و روان مهارت بسیار داشت. در طنز، هجو و هزل چیره‌دست بود.

- ۱) علی‌اکبر دهخدا - فرخی یزدی - ادیب‌الممالک فراهانی - عارف قزوینی
 ۲) علی‌اکبر دهخدا - میرزاده عشقی - محمدتقی بهار - ایرج‌میرزا
 ۳) سید اشرف‌الدین گیلانی - میرزاده عشقی - محمدتقی بهار - عارف قزوینی
 ۴) سید اشرف‌الدین گیلانی - فرخی یزدی - ادیب‌الممالک فراهانی - ایرج‌میرزا

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱

درس‌Box

معرفی شاعران دوره بیداری

نام	آثار و توضیحات
محمدتقی بهار (ملک‌الشعرا)	<ul style="list-style-type: none"> علاوه بر آشنایی عمیق با زبان فارسی و ادبیات کهن، از مسائل روز جامعه نیز آگاهی داشت و این شناخت و توانمندی را در خدمت آزادی و وطن‌خواهی درآورد. در سبک خراسانی با زبانی حماسی شعر می‌سرود. علاوه بر تحقیق و تدریس در دانشگاه، در حوزه سیاست و روزنامه‌نویسی نیز فعالیت داشت. آثار: تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران، سبک‌شناسی، تاریخ تطوّر نظم فارسی، دیوان اشعار و تصحیح‌های ارزشمند و مقالات علمی
ادیب‌الممالک فراهانی	<ul style="list-style-type: none"> میرزا محمدصادق امیری فراهانی از جانب مظفرالدین‌شاه به ادیب‌الممالک ملقب شد. فعالیت اصلی‌اش روزنامه‌نگاری بود و سردبیری روزنامه مجلس را بر عهده داشت. شعر ادیب از زندگی سیاسی او جدا نبود و دیوان او شامل قصاید، ترجیع‌بندها و مستط‌هایی است که بسیاری از حوادث و اوضاع آن روزگار را بیان می‌کنند. در قصیده بیشتر از قالب‌های دیگر طبع‌آزمایی کرده و مضامین وطنی، سیاسی و اجتماعی در شعرش آشکارتر است.
سید اشرف‌الدین گیلانی	<ul style="list-style-type: none"> به نسیم شمال مشهور بود. توانست با شعرهای ساده و عامیانه‌اش در میان مردم جایگاه مناسبی پیدا کند. شعرهای او که به زبان ساده و طنزآمیز در راه مبارزه با استبداد و عشق به وطن در روزنامه «نسیم شمال» به چاپ می‌رسید، در بیداری مردم بسیار مؤثر بود.
ایرج میرزا	<ul style="list-style-type: none"> در به‌کارگیری تعبیرات عامیانه و آفریدن اشعاری ساده و روان مهارت بسیار داشت. در طنز، هجو و هزل چیره‌دست بود. در شعر وی اگرچه اندیشه‌های نوگرایانه وجود دارد، ولی جایگاه خانوادگی (از نوادگان فتحعلی‌شاه قاجار) و تفکرات شخصی او، مانع از آن می‌شود که در ردیف شاعران آزادی‌خواه مشروطه قرار گیرد. از شعرهای غربی ترجمه‌هایی منظوم پدید آورده است که در نوع خود ابتکاری محسوب می‌شود.
عارف قزوینی	<ul style="list-style-type: none"> شاعر وطنی و از موسیقی‌دانان بزرگ عهد مشروطیت بود. عرضه هنر وی تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی بود که در برانگیختن مردم و آزادی‌خواهی نقش بسیار مؤثری داشت. شعرش ساده و به دور از پیچیدگی بود و مضامین وطن‌دوستی و ستیز با نادانی را با آوازی زیبا و پرشور می‌خواند. سوز و شوری که در شعر عارف نمایان است، نشان از دردمندی و عشق او به میهن است.

نام	آثار و توضیحات
فرّخی یزدی	<ul style="list-style-type: none"> از شاعران شاخص این دوره است که او را به سبب آزادی‌خواهی، به زندان انداختند. تحت تأثیر مسعود سعد و سعدی بود. آشنایی با سعدی طبع او را شکوفا ساخت. در دوره هفتم مجلس نماینده مردم یزد شد؛ ولی دست از اندیشه‌های پرشور آزادی‌خواهانه و وطن‌دوستانه برداشت و در نهایت جانش را در راه آزادی فدا کرد.
میرزاده عشقی	<ul style="list-style-type: none"> شاعر، روزنامه‌نگار، نماینده‌نویس و نظریه‌پرداز دوره مشروطیت بود. در روزنامه‌اش «قرن بیستم» به افشاگری اعمال پلید و مقاصد شوم رجال خائن زمان پرداخت. به دلیل جسارت و بی‌پروایی در بیان اندیشه‌های سیاسی، اجتماعی و وطن‌پرستانه‌اش، پیش از آن که به اوج شکوفایی برسد به دست رضاخان ترور شد. مهم‌ترین اثر عشقی نمایشنامه منظوم «ایده‌آل» یا «سه تابلوی مریم» است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت‌های صورت سؤال به ترتیب مربوط به شاعران زیر هستند:

الف) سید اشرف‌الدین گیلانی، ب) فرّخی یزدی، پ) ادیب‌الممالک فراهانی، ت) ایرج میرزا

۲۳ از نظر تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، کدام عبارت «کاملاً» درست نیست؟

- ۱) نثر فارسی حتی پیشتازتر از شعر فارسی در دوره بیداری قیدوبندهای نثر مصنوع و فنی را کنار می‌گذارد و گزارشی و ساده می‌شود.
- ۲) یکی از ضعف‌های تکنیکی در اغلب داستان‌های دوران مشروطه، حضور راوی سوم شخص در بعضی صحنه‌های داستان و سخن‌گفتن او با خواننده است.
- ۳) تفکر انسان‌گرایانه که گاهی در برخی از آثار قبل از انقلاب به گونه‌ای کمرنگ مشاهده می‌شد، در آثار بعد از انقلاب وجود دارد.
- ۴) تفکر انسان‌گرایانه (اومانیزم) که در آثار قبل از انقلاب وجود داشت، گاهی در برخی از آثار بعد از انقلاب به گونه‌ای کمرنگ مشاهده می‌شود.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس‌های ۳ و ۱۰

اصلاح گزینه (۳): تفکر انسان‌گرایانه (اومانیزم) که در آثار قبل از انقلاب وجود داشت، گاهی در برخی از آثار بعد از انقلاب به گونه‌ای کمرنگ مشاهده می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام یک از گزینه‌های زیر درباره «جامی» نادرست است؟

- (۱) معروف‌ترین شاعر قرن نهم است و کتاب بهارستان را به تقلید از گلستان سعدی نوشت.
- (۲) در غزل توجه خاصی به سعدی و مولوی داشته و دارای قصایدی نیز در سبک عراقی است.
- (۳) در کتاب نفحات‌الانس، شیوه تذکرة‌الاولیای عطار را در بیان حقایق عرفانی و ذکر احوال عارفان به کار برد.
- (۴) او مثنوی‌هایی به پیروی از نظامی سرود که تحفة‌الاحرار یکی از آنهاست.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبخت: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۱

عبارت ذکرشده در گزینه (۲) مربوط به «سلمان ساوجی» شاعر قرن هشتم است. اطلاعات سایر گزینه‌ها درباره جامی کاملاً درست هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت نوشته شده در برابر نام کدام شاعر سبک هندی به درستی آمده است؟

- (۱) بیدل دهلوی: از ویژگی‌های عمده شعر او، مضمون‌های پیچیده و استعاره‌های رنگین، خیال‌انگیز و سرشار از ابهام است.
- (۲) بابافغانی شیرازی: او در غزل‌سرایی مشهور است و برخی از تک‌بیت‌های غزلش شاهکارهایی از ذوق و اندیشه‌اند.
- (۳) محتشم کاشانی: ضرب‌المثل‌ها و الفاظ محاوره که زبان غزل این دوره را به افق خیال عامه نزدیک کرده، سخن او را برجسته ساخته است.
- (۴) صائب تبریزی: سبک شعرش حد واسط سبک دوره عراقی و دوره بعد، یعنی سبک هندی است و واقع‌گرایی شاخصه اصلی آن است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۷

درس‌Box

معرفی شاعران مشهور سبک هندی

نام	آثار و توضیحات
بابافغانی شیرازی	<ul style="list-style-type: none"> از شاعران تأثیرگذار قرن دهم در ایران است. شعرش از نظر دقت، ظرافت و رقت معانی مشهور است.
وحشی بافقی	<ul style="list-style-type: none"> سبک شعر او حد واسط سبک عراقی و سبک هندی است. واقع‌گرایی شاخصه اصلی شعر اوست.
محتشم کاشانی	<ul style="list-style-type: none"> در سرودن شعر مذهبی معروف و ترکیب‌بند عاشورایی او با مطلع زیر زبانزد است: «باز این چه شورش است که در خلق عالم است؟! باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است!؟»
کلیم کاشانی	<ul style="list-style-type: none"> در ابداع معانی و خیال‌های رنگین مشهور است و این ویژگی به غزل‌های او لطف ویژه‌ای بخشیده است. ضرب‌المثل‌ها و الفاظ محاوره که زبان غزل این دوره را به افق خیال عامه نزدیک کرده، سخن او را برجسته ساخته است. وی با به کار بردن مضمون‌های ابداعی فراوان «خلاق‌المعانی ثانی» لقب گرفت.
صائب تبریزی	<ul style="list-style-type: none"> معروف‌ترین شاعر سبک هندی و از پرکارترین شاعران فارسی‌زبان است. او در غزل‌سرایی مشهور است و برخی از تک‌بیت‌های غزلش شاهکارهایی از ذوق و اندیشه‌اند و بسیاری از آن‌ها به صورت ضرب‌المثل رواج یافته‌اند. صائب را خداوندگار مضامین تازه شعری دانسته‌اند.
بیدل دهلوی	<ul style="list-style-type: none"> او را به سبب سرودن غزل‌های خیال‌انگیز و به کار بردن مضمون‌های بدیع و گاه دور از ذهن می‌شناسیم. از ویژگی‌های عمده شعر بیدل، مضمون‌های پیچیده و استعاره‌های رنگین، خیال‌انگیز و سرشار از ابهام و تخیل‌های رمزآمیز شاعرانه است.

توضیحات گزینه (۲) مربوط به صائب تبریزی، توضیحات گزینه (۳) مربوط به کلیم کاشانی و توضیحات گزینه (۴) مربوط به وحشی بافقی هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به ویژگی‌های سبکی ابیات زیر، به ترتیب چند مورد مربوط به سبک عراقی و چند مورد مربوط به سبک هندی هستند؟

الف) کدام دشمن بدگو میان ما افتاد؟	ب) با سفال و جام زر یکرنگ می‌جوشد شراب	ج) دل ز غم رنجور و تو فارغ از او وز حال ما	د) مرا این دوستی با تو قضای آسمانی بود	ه) نزاکت آن قدر دارد که در وقت خرامیدن
که اوفتاد جدایی میان ما ای دوست	نور وحدت را نظر بر کعبه و بتخانه نیست	باز پرس آخر که چون شد حال آن بیمار ما	قضای آسمانی را دگر کردن توان، نتوان	توان از پشت پایش دید نقش روی قالی را
۱ - ۴	۲ - ۳	۳ - ۲	۴ - ۱	۴ - ۱

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس‌های ۳ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در بیت «الف» شاعر از جدایی و فراق سخن می‌گوید. (ویژگی فکری سبک عراقی)
 در بیت «ب» استفاده از آرایه اسلوب معادله (ویژگی ادبی سبک هندی) و هم‌چنین وجود واژه «سفال» (ویژگی زبانی سبک هندی)
 مفهوم بیت «ج» غم‌گرایی است. (ویژگی فکری سبک عراقی)
 در بیت «د» نیز باور به قضا و قدر وجود دارد. (ویژگی فکری سبک عراقی)
 در بیت «ه» از واژه‌های «نزاکت» و «قالی» استفاده شده است. (ویژگی زبانی سبک هندی)

کدام ابیات با توجه به ویژگی‌های «ادبی» در یک سبک قرار می‌گیرند؟ (سوال ۲۵ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

الف) چون صبر نیست کز تو نظر بر توان گرفت	ب) حرف آن حسن به سامان از من مجنون میرس	ج) ساقیا تا کی ز دوران شرح بدحالی کنیم	د) ز آه سرد پروا نیست عشاق بلاکش را	ه) جست و جواز بهر روزی باعث شرمندگی است
یک‌باره برمگیر ز بیچارگان نظر	شوکت بزم سلیمان از من مجنون میرس	شیشه‌ای پر کن که یک ساعت دلی خالی کنیم	کند بر دود صبر آن کس که می‌افزود آتش را	زین خجالت آسیا انگشت دارد در دهن
۱) «الف» - «ج» - «د»	۲) «ب» - «د» - «ه»	۳) «الف» - «د» - «ه»	۴) «ب» - «ج» - «ه»	

همه ویژگی‌های ذکرشده در گزینه‌ها از ویژگی‌های نثر در دوره نمونه نثر زیر است، به جز .....
 «برهه گفت که دریغا که من نشانی بر پیشانی عبدالمطلب دیده بودم که اگر او از بهر خانه حاجت خواستی، من حالی حاجت او برآوردمی و روا گردانیدمی. پس عبدالمطلب گفت که ایها المَلِک، من خداوند اَشترَم نه خداوند خانه، و مر این خانه را خداوندی هست، و او خود خانه خود را نگاه دارد.»

(۱) ایجاز و اختصار در لفظ و معنا

(۲) تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی

(۳) کوتاهی جملات

(۴) افزایش کاربرد لغات عربی نسبت به دوره قبل

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبث: علوم و فنون ادبی - درس ۷

درسی Box

<p>(۱) ایجاز و اختصار در لفظ و معنا. (۲) تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی. (۳) کوتاهی جملات. (۴) لغات کم کاربرد فارسی در مقایسه با دوره‌های بعد. (۵) بهره‌گیری کم‌تر از لغات عربی. (۶) افزایش کاربرد نشانه‌های جمع فارسی بر جمع عربی. (۷) محتوای نثرهای این دوره، بیشتر علمی است و گاهی نثرهای حماسی، تاریخی و دینی. نمونه‌های موفق: ترجمه تفسیر طبری، تاریخ بلعمی، التفهیم و شاهنامه منثور ابومنصوری</p>	دوره سامانی	ویژگی‌های نثر دوره اول
<p>(۱) اطناب (جمله‌ها معمولاً طولانی هستند). (۲) تمثیل و استشهاد به آیات، احادیث و اشعار (۳) حذف افعال به قرینه (۴) افزایش کاربرد لغات عربی (نسبت به دوره قبل) نمونه‌های موفق: تاریخ بیهقی، قابوس‌نامه، سفرنامه ناصر خسرو، سیاست‌نامه، کیمیای سعادت، کشف‌المحجوب و اسرارالتوحید</p>	دوره غزنوی و سلجوقی	

متن صورت سؤال از کتاب «ترجمه تفسیر طبری» برگزیده شده است که از نمونه نثرهای دوره سامانی است. ویژگی‌های ذکرشده در گزینه‌های (۱) تا (۳) از ویژگی‌های نثر دوره سامانی هستند و ویژگی ذکرشده در گزینه (۴) از ویژگی‌های نثر دوره غزنوی و سلجوقی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

از نظر تاریخ ادبیات در بخش‌های مشخص شده در متن زیر چند غلط وجود دارد؟

«سده‌های پنجم و ششم (۱)، یکی از مهم‌ترین دوره‌های کمال و گسترش نثر پارسی است. در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم (۲)، نثر پارسی تازه ظهور کرده بود و با همه پیشرفت‌هایی که داشت، هنوز در آغاز راه بود. در نیمه قرن ششم (۳) با دوره بلوغ آن مواجه می‌شویم و در قرن ششم و اوایل قرن هفتم (۴) آن را در حال پختگی و کمال می‌یابیم. در این دوره، تألیف کتاب در موضوع‌های گوناگون علمی رواج یافت و نثر موزون (۵) به کمال رسید و نثر مصنوع (۶) هم رایج شد.»

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی دهم - درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

از موارد مشخص شده در متن صورت سؤال، دو مورد (۳) و (۵) نادرست هستند؛

سده‌های پنجم و ششم (۱)، یکی از مهم‌ترین دوره‌های کمال و گسترش نثر پارسی است. در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم (۲)، نثر پارسی تازه ظهور کرده بود و با همه پیشرفت‌هایی که داشت، هنوز در آغاز راه بود. در نیمه قرن پنجم (۳) با دوره بلوغ آن مواجه می‌شویم و در قرن ششم و اوایل قرن هفتم (۴) آن را در حال پختگی و کمال می‌یابیم. در این دوره، تألیف کتاب در موضوع‌های گوناگون علمی رواج یافت و نثر ساده (۵) به کمال رسید و نثر مصنوع (۶) هم رایج شد.

۲۹ آرایه‌های مقابل کدام گزینه نادرست می‌باشد؟

- که ریخت خون جهانی به خاک راهگذارش (مجاز - استعاره)
 که براتم به لب چشمه کوثر نکنی (کنایه - جناس)
 چون درنگری دشمن جان تو هم اوست (پارادوکس - ایهام)
 نه زر به ترازویم و نه زور به بازو (لقونشر - تلمیح)

- (۱) چگونه سرو روانی به فکر خون من افتاد
 (۲) چشم دارم ز لب لعل تو من ای ساقی
 (۳) هر کس که تو را به دوستی تکیه بر اوست
 (۴) حسرت برم از خسرو و فرهاد که در عشق

مشاوره در این تیپ سوالات که هر ساله مورد توجه طراحان کنکوره، شما دانش‌آموزان عزیز به دو شکل می‌تونین جواب بدین: حالت اول شروع از آرایه‌هایی که به آن‌ها کاملاً مسلط هستین و حالت دوم شروع از آرایه‌هایی که آسون‌ترن. مثل: جناس، حس‌آمیزی، تلمیح و ...

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبست: علوم و فنون ادبی، دهم، یازدهم و دوازدهم - درس‌های ۳، ۶، ۹ و ۱۲

لق در لغت به معنای پیچیدن و نشر به معنی گسترش دادن است. لقونشر در اصطلاح بدیع به حالتی گفته می‌شود که ابتدا دو یا چند لفظ ذکر شود و سپس چند لفظ دیگر آورده شود که هر کدام از این لفظ‌ها به دیگری مربوط باشد.

مثال

بر حدیث من و حسن تو نیفزاید کس حد همین است سخندانی و زیبایی را

لق ۱: حدیث من، لق ۲: حسن تو/ نشر ۱: سخن‌دانی، نشر ۲: زیبایی

در این بیت شاعر می‌گوید به هر کسی تو به عنوان دوست به او تکیه کردی در واقع دشمن تو هم هست که موجب ایجاد تناقض مفهومی شده است. - ایهام در این بیت وجود ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

بیت گزینه (۱): «سرو» استعاره از معشوق یا معشوق بلند قامت/ «جهان» مجاز از مردم جهان و «خون» مجاز از کشتن

بیت گزینه (۲): «چشم‌داشتن» کنایه از، از کسی انتظار داشتن/ واژه «لب» دارای جناس تام می‌باشد؛ لب در مصرع اول به معنای

لب و دهن، لب در مصرع دوم به معنای کنار ساحل و چشمه

بیت گزینه (۴): این بیت تلمیح دارد به داستان «خسرو و فرهاد و شیرین» - لقونشر: خسرو (لق ۱)، فرهاد (لق ۲)، زر (نشر ۱)،

زور (نشر ۲)

درس‌نویس Box

پاسخ خیلی تشریحی

۳۰ در کدام بیت از آرایه ادبی تشبیه بیشترین بهره گرفته شده است؟

۱) تا گل روی تو در باغ لطافت بشکفت	پرده صبر من از دامن گل چاکتر است
۲) ای خُرم از فروغ زُخت لاله‌زار عمر	بازاً که ریخت بی گل رویت بهارِ عمر
۳) به مردی هر یکی اسفندیاری	به تیر انداختن رستم سواری
۴) دلبری دارم به فز و زب چون رنا تذرو	روی و موی و قامت او همچو ماه و مشک و سرو

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۳

آرایه تشبیه یکی از آرایه‌های ادبی مهم و مدنظر کنکور سراسری می‌باشد و این تیپ سؤال در کنکورهای اخیر نیز دیده شده است. برای پاسخ به این تیپ سؤال باید همه نوع تشبیه (گسترده، فشرده، درون‌واژه‌ای، تفضیلی و ...) را بررسی کنید.

در این بیت؛ دلبر همانند تذرو (نوعی پرنده) رعناست، روی مثل ماه، موی مثل مشک و قامت مثل سرو است. که در مجموع ۴ تشبیه دیده می‌شود

بررسی سایر گزینه‌ها:

بیت گزینه ۱: (۱): گل روی، باغ لطافت، پرده صبر (هر سه ترکیب، اضافه تشبیهی هستند).

بیت گزینه ۲: (۲): لاله‌زار عمر، گل روی و بهار عمر (اضافه تشبیهی هستند).

بیت گزینه ۳: (۳): در مصراع‌های اول و دوم هر کدام یک تشبیه گسترده به کار رفته است.

ممکن است «دامن گل» شما را به اشتباه بیندازد و آن را اضافه تشبیهی بگیرید؛ در حالی که این چنین نیست دامن گل اضافه استعاری است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

(سؤال ۳۰ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

در کدام بیت «تشبیه» کم‌تری می‌توان یافت؟

۱) کرده چوگان از کمند زلف مشک‌افشان خویش	گوی دل‌ها را ز غم در اضطراب انداخته
۲) عارضش غرق عرق از می ولی با رنگ و بوی	بود گویی سیب سرخ اندر گلاب انداخته
۳) در هوای آتش رخسار چون گلنار تو	من چو نیلوفر سپر بر روی آب انداخته
۴) در دل ابن یمین مهر رخ چون ماه تو	گنج‌آباد است در کنج خراب انداخته

کدام بیت فاقد آرایه ادبی «مجاز» می باشد؟

- (۱) ور بر چمن ز گلبن جودت وزد نسیم
 (۲) عالمی اکنون غریق ممت و شکر تواند
 (۳) دست چنار هرگز بی زر برون نیامد
 (۴) ساقیا، پیمانہ پر کن ز آن که صاحب مجلس است
- بر جای برگ گل ورق زر دمد ز خار
 تو غریق ممت و شکر خدای غیب دان
 ابرار به یاد دستت بارد ز آسمان نم
 آرزو می بخشد و اسرار می دارد نگاه

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبنا: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۶

بررسی سایر گزینه ها:

بیت: گزینه (۱): چمن مجاز از باغ و بوستان

بیت: گزینه (۲): عالمی مجاز از مردم عالم

بیت: گزینه (۳): نم مجاز از باران

در بیت گزینه (۴): «پیمانہ» در معنای اصلی خود به کار رفته است و مجاز از شراب نیست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

در کدام بیت «دو استعاره و دو کنایه» مشهود است؟

- (۱) گفתי روم ز بزمّت و آیم؛ نیامدی
 (۲) مکش سر از خط فرمان که گردون بلند اختر
 (۳) ز اصفهان دو بت چون ماه و خورشید
 (۴) دلم از وحشت زندان سکندر بگرفت
- وز زهر دوری تو مرا تلخکامی است
 ندارد فرصت خریدن سر از سجود این جا
 خجسته آبناز و آبناهید
 رخت بر بندم و تا مُلک سلیمان بروم

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبهد: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس‌های ۹ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بیت گزینه (۱): در این بیت استعاره دیده نمی‌شود، «تلخکامی» کنایه از غم و ناراحتی است.

استعاره مکنیه: گردون فرصت سر خریدن ندارد.

بیت گزینه (۲): «سرکشیدن»، «بلند اختر» و «سر خریدن» کنایه هستند.

بیت گزینه (۳): در این بیت صرفاً یک استعاره مصرحه مشهود است: بت استعاره از زیبارو

بیت گزینه (۴): در این بیت دو کنایه دیده می‌شود: «دل گرفتن» و «رخت بر بستن» و دو استعاره: زندان سکندر استعاره از شهر

یزد و مُلک سلیمان استعاره از شهر شیراز

آرایه‌های «ایهام، حسن تعلیل، کنایه و حس آمیزی» به ترتیب در کدام ابیات یافت می‌شود؟

الف) چو اندر آب عکس یار خوش تر می‌شود پیدا	از آن روز آب در چشمم مگر بسیار می‌آید
ب) روزگاری شد و کس مرد ره عشق ندید	حالی‌ا چشم جهانی نگران من و توست
ج) به من سرد است و با دشمن به جوش است	به او در گفت‌وگو، با من خموش است
د) مخور فریب شکرخند عیش چون طفلان	که روی صبح به خون شسته شکرخند است
- (۱) «ب» - «الف» - «ج» - «د»
 (۲) «الف» - «ج» - «د» - «ب»
 (۳) «د» - «ج» - «ب» - «الف»
 (۴) «ب» - «ج» - «الف» - «د»

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۱۲ / علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس‌های ۹ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ایهام در بیت «ب» دیده می‌شود: واژه «نگران» دارای دو معنی می‌باشد (۱ مضطرب / ۲ بیننده حسن تعلیل در بیت «الف» دیده می‌شود: شاعر علت گریه فراوان خود را، دیدن عکس چهره یار در آن می‌داند. کنایه در بیت «ج» قابل مشاهده است: «به من سرد است» کنایه از عدم صمیمیت و «با دشمن به جوش است» کنایه از گرم و صمیمی بودن است.

حس آمیزی در بیت «د» دیده می‌شود: «شکرخنده» به معنای خنده شیرین است.

فقط با تشخیص این‌که بیت «الف» حسن تعلیل و بیت «ب» ایهام دارد؛ می‌توانید به پاسخ برسید.

تیزبازی

تعداد و نوع استعاره‌های مشخص شده، مقابل کدام بیت نادرست است؟

(۱) به چشم عقل پنداری که جان است	به گوش عدل پنداری روان است (۲ استعارهٔ مکنیه)
(۲) بسی کشتی در این دریا نگون شد	که هیچ آوازه برنامد که چون شد (۱ استعارهٔ مصرحه)
(۳) شباهنگام کاین عنقای فرتوت	شکم پر کرد از این یک دانه یاقوت (۲ استعارهٔ مصرحه)
(۴) خندهٔ گل بادت از شادی و بدخواهت زغم	گر نمردی چشم او چون ابر گریان باشدی (۲ استعارهٔ مکنیه)

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبهد: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در بیت گزینهٔ (۴)، فقط یک استعارهٔ مکنیه دیده می‌شود: «خندهٔ گل» اضافهٔ استعاری و تشخیص

بررسی سایر گزینه‌ها:

بیت گزینهٔ (۱): چشم عقل و گوش عدل هر دو استعارهٔ مکنیه هستند.

بیت گزینهٔ (۲): دریا استعارهٔ مصرحه از دنیا می‌باشد.

بیت گزینهٔ (۳): عنقای فرتوت استعارهٔ مصرحه از آسمان و یک دانه یاقوت استعارهٔ مصرحه از خورشید

۳۵ در کدام گزینه به آرایه‌های بیت زیر اشاره شده است؟

- «چنان با باده عشق تو سرگرمم در این گلشن
که خار راه او در زیر پا ریحانه می‌آید»
- (۱) لَفْونشر - جناس - ایهام - استعاره - تشبیه
(۲) جناس - لَفْونشر - ایهام تناسب - تشبیه - استعاره مکنیه
(۳) جناس ناقص اختلافی - استعاره - تشبیه - کنایه - ایهام
(۴) ایهام تناسب - تشبیه - استعاره - کنایه - حس آمیزی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبصت: علوم و فنون ادبی جامع - درس‌های ۹، ۶، ۳ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

جناس ناقص اختلافی: میان واژگان «با و پا»
استعاره: گلشن استعاره از هستی و دنیا
تشبیه: باده عشق (اضافه تشبیهی)
ایهام: سرگرم بودن (۱) مشغول بودن (۲) داغی سر به دلیل خوردن باده
کنایه: خار راه کنایه از مشکلات

این بیت لَفْونشر ندارد؛ رد گزینه‌های (۱) و (۲) / ایهام تناسب ندارد؛ رد گزینه‌های (۲) و (۴)

تیزبازی

آرایه‌های «اسلوب معادله، تضمین، موازنه، جناس تام، ایهام تناسب» به ترتیب در کدام ابیات وجود دارد؟

الف) صائب این آن غزل حافظ شیراز که گفت	مژده ای دل، که مسیحا نفسی می‌آید
ب) ای که در زنجیر زلفت جای چندین آشناست	خوش فتاد آن خال مشکین بر رخ رنگین غریب
ج) چنان شرم دار از خداوند خویش	که شرم ز بیگانگان است و خویش
د) دل به امید روی او، همدم جان نمی‌شود	جان به هوای کوی او، خدمت تن نمی‌کند
ه) آن لب خندان چو بیند در حدیث آید کمال	بلبل خاموش چون گل بشکفتد، گویا شود
۱) «ج» - «الف» - «د» - «ب» - «ه»	۲) «ه» - «الف» - «د» - «ج» - «ب»
۳) «ه» - «ج» - «ب» - «د» - «الف»	۴) «ج» - «ب» - «الف» - «د» - «ه»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: علوم و فنون ادبی دهم - درس‌های ۹ و ۱۲ / علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس‌های ۹، ۱۳ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اسلوب معادله: در بیت «ه» مشهود است؛ در معنی، هر دو مصراع یک مفهوم را بیان می‌کنند و همچنین مصراع دوم مثلی برای مصراع اول است. (رد گزینه‌های (۱) و (۴))

تضمین: با توجه به مصراع اول که آشکارا می‌گوید که مصراع دوم از شاعر دیگر (حافظ) می‌باشد، می‌توان دریافت که در این بیت تضمین به کار رفته است. (رد گزینه‌های (۳) و (۴))

موازنه: میان واژه‌های قرینۀ مصراع اول و دوم بیت «د» سجع متوازن و سجع متوازی (هم‌وزن و هم‌قافیه) به کار رفته است. (رد گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴))

دل	به	امید	روی	او	همدم	جان	نمی‌شود
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
جان	به	هوای	کوی	او	خدمت	تن	نمی‌کند

جناس تام: یکسانی دو واژه از لحاظ ظاهری ولی با معنای متفاوت. این آرایه فقط در بیت «ج» دیده می‌شود که واژه «خویش» در مصراع اول در معنای (خود) و در مصراع دوم در معنای (فامیل و آشنا) به کار رفته است. (رد گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴))

ایهام تناسب: واژه «غریب» در بیت «ب» در معنای مورد نظر (شگفت و تعجب‌آور) به کار رفته است؛ ولی با معنای (بیگانه) که در این بیت مدنظر نیست، با واژه «آشنا» تناسب دارد که موجب ایجاد ایهام تناسب شده است.

۳۷ کدام عبارت‌ها نادرست هستند؟

- الف) همهٔ واژگان «رهایبی، دیدار، نیست، یادگار» مصوت بلند «ی» دارند.
 ب) شعر و موسیقی هر دو برای برانگیختن حس و حال عاطفی به کار می‌روند.
 ج) اساسی‌ترین عامل پیدایی شعر، عاطفه است؛ و وزن، امری حسی است و بیرون از ذهن کسی که آن را در می‌یابد، وجود ندارد.
 د) در تمام قالب‌های شعر فارسی، شاعران تساوی مصراع‌های شعری را ضروری می‌دانند.
 ه) تعداد هجاهای یک کلمه با تعداد مصوت‌های بلند آن کلمه برابر است و در زبان فارسی، هیچ واژه‌ای با مصوت آغاز نمی‌شود.

- ۱) ب، ج، د
 ۲) ب، ج، ه
 ۳) الف، د، ه
 ۴) الف، ج، د

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی - درس‌های ۲ و ۵

درس‌Box

مهم‌ترین حرف الفبای فارسی «و» است که سه خوانش متفاوت و یک گونه حذف دارد:

مصوت بلند «و»: مو، رو، موش، دوست

مصوت کوتاه «و»: تو، خود، خورد

صامت «و»: ورزش، وحید، وجدان، دومیدانی

حذف خوانش: خواب، خواهر، خواستن

حرف «ی» نیز نمایندهٔ یک مصوت بلند و یک صامت است:

مصوت بلند «ی» در کلماتی مانند: دید، رسید، خرید، رهایبی

صامت «ی» کلماتی مانند: یادگار، یاد، یار، یادداشت

الف) واژگان «رهایبی، دیدار، نیست» مصوت بلند «ی» دارند؛ اما «ی» در واژهٔ «یادگار» صامت است و مصوت نیست.

د) در شعر نو، شاعران تساوی مصراع‌های شعری را ضروری نمی‌دانند؛ به همین سبب می‌بینیم که طول مصراع‌های شعر نو یکسان نیست.

ه) هر هجا یک مصوت دارد؛ بنابراین، تعداد هجاهای یک کلمه با تعداد مصوت‌های کوتاه و بلند آن کلمه برابر است و در زبان

فارسی، هیچ واژه‌ای با مصوت آغاز نمی‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

وزن کدام ابیات، همسان دولختی است؟ **۳۸**

ای بس رفیق و هم نفس آن جا نشسته گوش ما
 زنهار از این بیابان وین راه بی نهایت
 پخته شد انگور کنون غوره میفشار بیا
 کفر شده است لاجرم ترک هوای نفس ما
 که شنیده‌ام ز گل‌ها همه بوی بی‌وفایی

(۲) الف، ب، ج

(۴) ب، ج، ه

(الف) بانگ شتربان و جرس می‌نشنود از پیش و پس
 (ب) از هر طرف که رفتیم جز وحشتم نیفزود
 (ج) ای دل آغشته به خون چند بود شور جنون
 (د) چون همه عشق روی توست جمله رضای نفس ما
 (ه) سر برگ گل ندارم ز چه رو روم به گلشن؟

(۱) ب، د، ه

(۳) الف، د، ه

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبست: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۱۱

درس Box

وزن‌های همسان دولختی عبارت‌اند از:

مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن (مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن)
 مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن (مستفعلن مفعولن مستفعلن مفعولن)
 مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن
 مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن
 مفاعلن فاعلاتن مفاعلن فاعلاتن
 فعلات فاعلاتن فعلات فاعلاتن
 فاعلن مفاعیلن فاعلن مفاعیلن

وزن بیت‌های سؤال به ترتیب زیر است:

(الف) مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن (همسان تک‌پایه‌ای)
 (ب) مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن = مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن (همسان دولختی)
 (ج) مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن (همسان تک‌پایه‌ای)
 (د) مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن (همسان دولختی)
 (ه) فعلات فاعلاتن فعلات فاعلاتن (همسان تک‌پایه‌ای)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام بیت دارای وزن دولختی (دوری) است و می‌توان آن را به دو صورت دسته‌بندی هجایی کرد؟

(سؤال ۱۵۹ آنگلور انسانی ۱۴۰۱)

ما را نگاهی از تو تمام است اگر کنی
 کان جا نتواند رفت اندیشه دانایی
 نقد چنین کم اوفتد خاصه به دست مفلسی
 زنده به جان‌اند و ما زنده به تأثیر او

(۱) آب آفتاب روشن و ای سایه همای
 (۲) دیوانه عشقت را جایی نظر افتاده است
 (۳) عادت بخت من نبود آن که تو یادم آوری
 (۴) کشته معشوق را درد نباشد که خلق

وزن کدام دو بیت یکسان است؟ **۳۹**

- الف) اگر رسم فنا خواهی که از عالم براندازی
 ب) بهر هر یاری که جان دادم به پاس دوستی
 ج) روزگاری است که سودای بتان دین من است
 د) آتشم بر جان ولی از شکوه لب خاموش بود
 ه) ای نادره مهمان ما بردی قرار از جان ما
- برافشان تا برافروزد هزاران جان ز هر مویت
 دشمنی‌ها کرد با من در لباس دوستی
 غم این کار نشاط دل غمگین من است
 عشق را از اشک حسرت ترجمانی داشتم
 آخر کجا می‌خوانی ام گفتا برون از جان ما
- (۱) ب، د (۲) الف، د (۳) ج، ه (۴) ب، ه

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبند: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس‌های ۸ و ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- الف) اگر رس م / ف نا خا هی / ک از عا لم / ب زن دا زی: مفاعیلن (U---)
- ب) به ر هر یا / ری که جان دا / دم پ پاس / دو س تی: فاعلاتن (-U-)
- ج) رو ز گا رید / ست ک سو دا / ی ب تان دی / ن م نست: فعلاتن (UU--)
- د) آت شم بر / جان ولی از / شک و لب خا / مو ش بود: فاعلاتن (-U-)
- ه) ای نا د ر / مه ما ن ما / بر دی قی را / رز جان ما: مستفعلن (-U-)

۴۰. با توجه به عبارت داخل کمانک، کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) او را به رنگ و بوی نگویم نظیر نیست
 گلبن نظیر اوست ولی دلپذیر نیست (قافیه نادرست)
- (۲) امروز دیدم یار را آن رونق هر کار را
 می شد روان بر آسمان همچون روان مصطفی (ذوقافیتین)
- (۳) چندان بنالم ناله‌ها چندان بر آرم رنگ‌ها
 تا برکنم از آینه هر منکری من زنگ‌ها («گ» زوی است)
- (۴) چون شمع نیمه‌جان به هوای تو سوختیم
 با گریه ساختیم و به پای تو سوختیم (مطابق قاعده ۱ و تبصره ۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: علوم و فنون ادبی دهم - درس ۱۱

درس‌Box

ذوقافیتین: بیتی که دو قافیه پایانی داشته باشد.

زوی: آخرین حرف اصلی قافیه

قاعده ۱: اگر آخرین حرف اصلی قافیه مصوت بلند «و» یا «ا» باشد.

قاعده ۲: اگر آخرین حرف اصلی قافیه صامت باشد.

تبصره ۱: اگر قافیه حرف الحاقی داشته باشد.

بیت گزینه ۲ («ذوقافیتین» نیست و تنها یک قافیه دارد..

بیت گزینه ۲ («قافیه درونی» دارد: یار/ کار

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

کاربرد واژه «سو» در کدام بیت مشمول اختیار زبانی «کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند» است؟

- (۱) میل من سوی وصال و قصد او سوی فراق
 (۲) به جان او که به شکرانه جان برافشانم
 (۳) دوش از مسجد سوی میخانه آمد پیر ما
 (۴) دی در گذار بود و نظر سوی ما نکرد
- ترک کام خود گرفتم تا برآید کام دوست
 اگر به سوی من آری پیامی از بر دوست
 چیست یاران طریقت بعد ازین تدبیر ما
 بیچاره دل که هیچ ندید از گذار عمر

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

دو ش از مَس	چَد سو ی می	خا ن آ مَد	پی ر ما
- - U -	- - U -	- - U -	- U -
چی ست یا را	نِ طَ رِ قَت	بَع دَ زین تَد	بی ر ما
- - U -	- - U -	- - U -	- U -
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلن

اختیارات زبانی:

کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند «و» در کلمه «سو» هجای ششم مصراع اول
 بلند تلفظ کردن مصوت کسره اضافه در هجای هفتم مصراع اول و هجای پنجم مصراع دوم
 حذف همزه در هجای یازدهم مصراع دوم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱):

می ل مَن سو	ی وِ صا لُ	قَص دِ او سو	ی فِ راق
- - U -	- U - U -	- - U -	- U -
تَر کِ کا م	خُد گِ رِف تَم	تا بَ را ید	کا مِ دوست
- U - U -	- - U -	- - U -	- U -
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلن

اختیارات زبانی:

کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند «و»: -
 بلند تلفظ کردن مصوت کسره اضافه: هجای پنجم و سیزدهم مصراع اول و هجای چهارم مصراع دوم
 بلند تلفظ کردن «و» ربط در هجای هشتم مصراع اول
 حذف همزه: هجای یازدهم مصراع دوم

گزینه (۲):

پِ جا نِ او	کِ بِ شُکِ را	نِ جان بَ رَف	شا نَم
- U - U	- - U U	- U - U	- -
اَ گر پِ سو	یِ مِ نا ری	پِ یا می یَز	بَ رِ دوست
- U - U	- - U U	- U - - U	- U U
مفاعِلن	فعلاتن	مفاعِلن	فعلن (فعل لن)

اختیارات زبانی:

کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند «و»: -

حذف همزه: هجای دوازدهم مصراع اول و مصراع دوم و هجای هفتم مصراع دوم.

کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند «ی» در هجای یازدهم مصراع دوم.

گزینه (۴):

ما	نَ	کَرَد	نَ	ظَر	سَو	یِ	ذَا	ر	بُو	دُ	دِ	دَر	گ
-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-	-
ذَا	رِ	عُمَر	نَ	دِ	دَز	گ	دِل	کِ	هَی	چ	بِی	چَا	رِ
-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-	-
فاعلن			مفاعیل			فاعلات			مفعول				

یا: « - - / U - U U / - U - - / U - U / - U - : مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل »

اختیارات زبانی:

کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند «و»: -

حذف همزه: هجای دهم مصراع دوم

در میان مصراع‌های زیر، به ترتیب چند مصراع در وزن «ناهمسان» و چند مصراع در وزن «همسان» سروده شده است؟

(الف) آن که نماند به هیچ خلق خدای است

(ب) مزن ای عدو به تیرم که بدین قدر نمیرم

(ج) آن چیست بر آن طبق همی تابد؟

(د) نپندارم که سعدی را بی‌زاری و بگذاری

(ه) کس را بر اختیار خدای اختیار نیست

(و) که پریشان گذاردم شب و روز؟

(۲) سه - سه

(۱) چهار - دو

(۴) دو - چهار

(۳) پنج - یک

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۲

درس Box

انواع وزن‌ها: همسان و ناهمسان

الف) همسان: برخی وزن‌ها دارای پایه‌های آوایی‌ای هستند که براساس نظم مشخصی به شکل پی‌درپی درمی‌آیند؛ در این وزن‌ها، هجاها در قالب دسته‌های چهارتایی یا سه‌تایی عیناً تکرار می‌شوند. در وزن‌های همسان تک‌پایه‌ای، پایه‌های آوایی، تکرار منظم یک وزن واژه هستند.

گاهی از پایه آوایی آخر یک یا دو هجا کاسته شده است.

ب) ناهمسان: در وزن‌های ناهمسان «وزن‌واژه‌ها» ناهمگون و غیرتکراری‌اند.

معروف‌ترین اوزان عروضی ناهمسان

اوزان مسدس (سه رکن در هر مصراع)	اوزان مثنی (چهار رکن در هر مصراع)
فعلاتن مفاعیلن فعلن	مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعلن
مفعول فاعلات مفاعیلن = مستفعلن مفاعل مستفعل	مفتعلن فاعلات مفتعلن فع
مفعول مفاعیلن فعولن = مستفعل فاعلات مستف	مفعول فاعلات مفاعیل فاعیلن = مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل
مفعول مفاعیلن مفاعیلن = مستفعل فاعلات مفعولن	مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن = مستفعل مستفعل مستفعل مستف

چهار مصراع در وزن ناهمسان و دو مصراع در وزن همسان سروده شده است.

بررسی موارد:

«الف»:

آن کِ نَ ما	ند پِ هی چ	خَل قِ خُ دا	یست
- U U -	U - U -	- U U -	-
مفتعلن	فاعلات	مفتعلن	فع (ناهمسان)

«ب»:

مَ زَ نِی غَ	دو پِ تی زَم	کِ پِ دین قِ	دَر نَ می زَم
U - U U	- - U -	U - U U	- - U -
فاعلات	فاعلاتن	فاعلات	فاعلاتن (همسان دولختی)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«ج»:

هَ می تا بَد - - - U مفاعیلن (ناهمسان)	بَ ران طَ بَق - U - U مفاعِلن	آن چی ست U - - مفعول
--	-------------------------------------	----------------------------

یا: « - - - /U - U - /UU - - : مستفعل فاعلات مستفعل » (ناهمسان)

«د»:

ئ بگِ دا ری - - - U مفاعیلن (همسان)	بَ یا زا ری - - - U مفاعیلن	کِ سَع دی را - - - U مفاعیلن	نَ پِن دا زَم - - - U مفاعیلن
---	-----------------------------------	------------------------------------	-------------------------------------

«ه»:

یا ر نیست - U - فاعلن (ناهمسان)	خُ دا یخِ ت U - - U مفاعیلن	رِخ تَ یا ر U - U - فاعلات	کَس را بَ U - - مفعول
---------------------------------------	-----------------------------------	----------------------------------	-----------------------------

یا: « - - /U - U - /U - U - /U - U - : مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل » (ناهمسان)

«و»:

شَ بَ روز - U U فعلن (ناهمسان)	گُ دا زَ دَم - U - U مفاعِلن	کِ پَ ری شان - - U U فعلاتن
--------------------------------------	------------------------------------	-----------------------------------

در کدام گزینه، اختیار وزنی به کار نرفته است؟

- (۱) پیام داد که خواهیم نشست با رندان
 (۲) بر دل من نشان غم ماند چو داغ گازران
 (۳) کس نیارد بر او دم زند از قصه ما
 (۴) صید بیابان عشق چون بخورد تیر او
- بشد به رندی و دُردی کشیم نام و نشد
 تا تو ز نیل رنگرز بر گل تر نشانگری
 مگرش باد صبا گوش‌گذاری بکند
 سر نتواند کشید پای ز زنجیر او

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۸

تقطیع هجایی و وزن بیت:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بَر دِ لِ مَن	نِ شَا نِ عَم	مَان دِ چُ دَا	غِ گَا زُ رَان
- U U -	- U - U	- U U -	- U - U
تَا تُ زِ نِی	لِ زَنْ گِ زَز	بِرِ گِ لِ تَر	نِ شَانِ گِ رِی
- U U -	- U - U	- U U -	- U - U
مفتعلن	مفاعِلن	مفتعلن	مفاعِلن

اختیار وزنی: - / اختیار زبانی: -

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱):

پَ یا مِ دَا	دِ کِ خَا هَم	نِ شَسِ تِ بَا	رِنِ دَان
- U - U	- - U U	- U - U	- -
بِ شُدِ بِ رِن	دِ دِ ئِ دُرِ دِی	کِ شِی مِ نَا	مُ نِ شُد
- U - U	- - U U	- U - U	- U U
مفاعِلن	فعلاتِن	مفاعِلن	فعلِن (فعلِن)

اختیار وزنی: ابدال در رکن آخر مصراع اول، هجای بلند «رن» (-) در برابر دو هجای کوتاه «م ن» (U U) مصراع دوم آمده است.

اختیار زبانی کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند: هجای پنجم مصراع دوم

گزینه (۳):

کَس نَ یا زَد	بِ رِ او دَم	زَ نَ دَزِ قِص	صِ یِ مَا
- - U -	- - U U	- - U U	- U U
مِ گِ زَشِ بَا	دِ صِ بَا گو	شِ گِ ذَا رِی	بِ گِ نَد
- - U U	- - U U	- - U U	- U U
فعلاتِن	فعلاتِن	فعلاتِن	فعلِن

اختیار وزنی: آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن در اول مصراع اول

گزینه (۴):

تی ر او - U -	چُن ب خُ زِد - U U -	با نِ عِشِق - U -	صِی دِ بِ یا - U U -
جی ر او - U -	پا ی ز زُن - U U -	نَد کِ شید - U -	سَر نِ تِ وا - U U -
فاعلن	مفتعلن	فاعلن	مفتعلن

اختیار وزنی: بلندبودن هجای پایانی، در پایان هر دو نیم مصراع اول «عشق» هجای کشیده است و بلند محسوب شده است. در مصراع دوم نیز «شید» هجای کشیده است و بلند محسوب شده است.

کدام گزینه، وزن شعر نیمایی زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

«آسمان‌های نگاهم روزی / جلوه‌گاه دو کبوتر بودند / برفی و بال سپید / پاک چون مروارید»

۱) فاعلاتن فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فعلن

۲) فاعلاتن فاعلاتن فعلن / فاعلاتن مفاعلهن / فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فاعلهن

۳) فاعلاتن فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فاعلاتن فَع / فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فَع

۴) فاعلاتن فاعلاتن فعلن (فعلن) / فاعلاتن فاعلاتن فعلن (فعلن) / فاعلاتن فعلن (فعلن)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبنا: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تقطیع هجایی و وزن مصراع‌ها:

زی	رو	ی	ن	گا	هم	آ	س	مان	ها
-	-	-	U	-	U	-	-	U	-
فعلن (فعلن) (اختیار وزنی ابدال)		فاعلاتن				فاعلاتن (اختیار وزنی)			
دند	بو	دُ	ک	بو	ثر	چَل	و	گا	هـ
-	-	-	U	-	U	-	U	-	U
فعلن (فعلن) (اختیار وزنی ابدال)		فاعلاتن				فاعلاتن (اختیار وزنی)			

پید	س	ل	بَر	فِی =	فِی	بِا
-	U	U	-	-	U	-
فعلن			فاعلاتن (اختیار وزنی)			
رید	وا	پا	ک	چُن	مُر	
-	-	-	U	-	-	
فعلن (فعلن) (اختیار وزنی ابدال)			فاعلاتن (اختیار وزنی)			

(سؤال ۵۳ آنگور انسانی ۱۴۰۱ (فارج از کشور))

وزن عروضی سروده زیر کدام است؟

«تو قامت بلند تمنّایی ای درخت / همواره خفته است در آغوش آسمان / بالایی ای درخت»

۱) مستفعلن مفاعلهن / مستفعلن مفاعلهن / مستفعلن فَع

۲) مفاعلهن فاعلهن / مفاعلهن فاعلهن / مفاعلهن فاعلهن

۳) مفعول مفاعلهن / مفعول مفاعلهن / مفعول فاعلهن

۴) مفعول فاعلهن / مفعول فاعلهن / مفعول فاعلهن

۴۵

در عبارات «چون بشناختم که آدمی شریف‌تر خلایق است و قدر ایام عمر خویش نمی‌داند، در شگفت افتادم و چون نیک بنگریستم، دریافتم که مانع آن، راحت اندک و نیاز حقیر است که مردمان بدان مبتلا گشته‌اند...»، همهٔ مفاهیم زیر وجود دارد؛ به جز .....

- (۱) گران‌بها بودن لحظات عمر
(۲) ارزش جایگاه انسان
(۳) پرهیز از خوشی‌های زودگذر
(۴) پرهیز از خودبینی و غرور

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبث: علوم و فنون ادبی دهم - درس ۱

در عبارت «قدر ایام عمر خویش نمی‌داند.» به گران‌بها بودن لحظات عمر؛ در جملهٔ «آدمی شریف‌تر خلایق است.» به ارزش جایگاه انسان، و در «مانع آن، راحت اندک و نیاز حقیر است.» به پرهیز از خوشی‌های زودگذر، اشاره شده؛ اما در هیچ جای متن، از «پرهیز از غرور و خودبینی» سخنی به میان نیامده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام بیت با عبارت زیر، تناسب معنایی دارد؟

«سرّ عشق، نهفتنی است نه گفتنی و بساط مهر، پیمودنی است نه نمودنی.»

۱) در آن محفل که من بردارم از لب مهر خاموشی	صدا غیر از سپند از هیچ کس بیرون نمی آید
۲) فرو رو در سخن تا دامن معنی به دست آری	که بی غوّاص از دریا، گهر بیرون نمی آید
۳) خاموشی حجت ناطق بود جان‌های واصل را	که از غوّاص در دریا، نفس بیرون نمی آید
۴) چو افتادی به بحر عشق، دست و پامزن صائب	که از دریای آتش، خار و خس بیرون نمی آید

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبنا: علوم و فنون ادبی - دهم - درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم مشترک عبارت صورت سؤال و بیت گزینه (۳)، «رازپوشی و سکوت عارفان رسیده به حق» است.

معنی ابیات:

- گزینه (۱): در آن مجلسی که من لب به سخن بگشایم؛ همه ساکت می‌شوند و تنها صدای اسفندهایی که برای دوری چشم‌زخم از من، دود می‌کنند به گوش می‌رسد.
- گزینه (۲): خوب در سخن‌ها تأمل کن، تا معنی و مفهوم آن‌ها را دریابی؛ زیرا بدون غواصی که در عمق دریا فرورود، گوهر از دریا بیرون نمی‌آید.
- گزینه (۳): خاموشی و سکوت، دلیل و برهانی برای جان‌های رسیده به حق است؛ زیرا غواصی که در دریا فرورفته، نفس خود را در سینه حبس می‌کند و چیزی نمی‌گوید.
- گزینه (۴): ای صائب، وقتی در دریای عشق افتادی، تلاش بیهوده برای رهایی نکن؛ زیرا خار و خس وقتی در آتش گرفتار می‌شوند، جان سالم به در نمی‌برند.

همهٔ ابیات، مفهومی مانند بیت زیر در بر دارند؛ به جز .....

«چنان به دام تو الفت گرفت مرغ دلم
 ۱) تا دل هرزه‌گرد من رفت به چین زلف او
 ۲) در چین طرهٔ تو دل بی‌حفاظ من
 ۳) با او دلم به مهر و محبت نشانه بود
 ۴) تا چین سر زلف بتان شد وطن دل

که یاد می‌نکند عهد آشیان ای دوست»
 زان سفر دراز خود عزم وطن نمی‌کند
 هرگز نگفت مسکن مألوف یاد باد
 سیمرغ وصل را دل و جان، آشیانه بود
 عزم سفرش از گذر حب وطن خاست

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبث: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

معنی بیت صورت سؤال:

ای دوست، دلم چنان با دام زلف (عشق) تو انس گرفته است که یادی از آشیان خود نمی‌کند و نمی‌خواهد به خانه برگردد.

معنی ابیات:

بیت گزینهٔ (۱): از زمانی که دل آوارهٔ من در چین زلف او گرفتار شد، چنان با او خو گرفته است که از آن سفر طولانی خود، آهنگ بازگشت به وطن نمی‌کند.

بیت گزینهٔ (۲): دل بی‌پروای من در چین گیسوی تو چنان آرام گرفت که هرگز یادی از خانهٔ همیشگی خود نمی‌کند.

بیت گزینهٔ (۳): دل من نشانهٔ مهر و محبت با او و دل و جانم، آشیانهٔ وصال او بود. (با بیت صورت سؤال و دیگر ابیات، مفهوم مشترک ندارد.)

بیت گزینهٔ (۴): از زمانی که چین زلف زیبارویان، وطن دل شد (دل در سر زلف زیبارویان جای گرفت)، به خاطر دوستداری وطن (زلف زیبارویان) آهنگ سفر به جایی دیگر نکرد.

در این سؤال، با بررسی و مقایسهٔ مفهوم ابیات گزینه‌ها نیز می‌توان به جواب رسید.

تیزبازی

بیت زیر با همهٔ ابیات، تناسب معنایی دارد، به جز .....

«دهقان سالخورده چه خوش گفت با پسر	کای نور چشم من، به جز از کشته ندروی»
(۱) مگوی آن چه طاقت نداری شنود	که جو کشته، گندم نخواهی درود
(۲) گروهی فراوان طمع ظن برند	که گندم نیفشانده، خرمن برند
(۳) نپندارم ای در خزان کشته جو	که گندم ستانی به وقت درو
(۴) همینست بسنده است اگر بشنوی	که گر خار کاری، سمن ندروی

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبخت: علوم و فنون ادبی یازدهم - درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و ابیات گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴)، این است که هر چه بکاری همان را درو می‌کنی؛ اما بیت گزینهٔ (۲) می‌گوید: تا چیزی نکاری، نمی‌توانی خرمنی برداشت کنی.

بیت صورت سؤال در مصراع دوم می‌گوید: «به جز از کشته ندروی»؛ یعنی به جز آن چه کاشتی، درو نمی‌کنی.

معنی ابیات:

بیت گزینهٔ (۱): آنچه طاقت شنیدن آن را نداری، بر زبان میاور؛ زیرا اگر جو کاشته باشی گندم درو نمی‌کنی؛ یعنی هر سخنی بگویی جوابی متناسب با آن، دریافت می‌کنی.

بیت گزینهٔ (۲): گروهی طمع کار گمان می‌کنند که گندم نکاشته، خرمن برداشت می‌کنند. (کاری انجام نداده، انتظار نتیجه دارند).

بیت گزینهٔ (۳): ای کسی که در پاییز، جو کاشته‌ای، گمان نمی‌کنم که هنگام درو، گندم برداشت کنی. (هر کاری انجام دهی، نتیجهٔ متناسب با آن را دریافت می‌کنی)

بیت گزینهٔ (۴): همین برای تو کافی است اگر بپذیری که اگر خار بکاری، گل درو نمی‌کنی. (هر کاری انجام دهی، نتیجهٔ متناسب با آن را دریافت می‌کنی)

ابیات زیر، با کدام بیت قرابت مفهومی دارند؟

- «ساحل افتاده گفت: گرچه بسی زیستم
موج ز خود رفته‌ای تیز خرامید و گفت:
(۱) چو ماهی‌ام که بیفکند موج بیرونش
(۲) موجم که سفر از وطنم دور نسازد
(۳) همچو موجم یک نفس آرام نیست
(۴) موجیم که آسودگی ما عدم ماست
- هیچ نه معلوم شد آه که من کیستم
هستم اگر می‌روم، گر نروم نیستم»
به غیر آب نباشد، پناه و دلخواهم
آوارگی‌ام باعث دوری ز وطن نیست
بس که طوفان‌زا بود دریای دل
ما زنده به آنیم که آرام نگیریم

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۴

مفهوم مشترک ابیات صورت سؤال و بیت گزینه (۲) «هستی و زنده بودن خود را در پویایی دیدن و پرهیز از آسودگی» است.

معنی ابیات گزینه‌ها:

- بیت گزینه (۱): مانند ماهی‌ای هستم که موج مرا از آب، بیرون انداخته و به غیر از آب، پناهگاه و جای دلخواهی ندارم.
بیت گزینه (۲): مانند موج هستم که سفر، مرا از وطنم (دریا) دور نمی‌سازد و آوارگی و غربت من، موجب دوری از وطن (دریا) نیست.
بیت گزینه (۳): از بس که دلم مانند دریا، طوفان‌زا و متلاطم است، همچون موج، یک لحظه آرام و قرار ندارم.
بیت گزینه (۴): مانند موج هستیم که آسودگی و عدم پویایی ما نشانه نیستی ماست؛ ما بدان زنده‌ایم که هرگز آرام نگیریم.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۵۰

کدام بیت با بیت زیر، قرابت مفهومی دارد؟

«آزاده را جفای فلک بیش می‌رسد	۱) بر مهر چرخ و شیوه او اعتماد نیست
ای وای بر کسی که شد ایمن ز مکر وی	۲) با اهل نظر چرخ فلک بر سر کین است
امروز چنین نیست که تا بود، چنین است	۳) با فلک آسایش و آرام چون باشد تو را
چون فلک را در نهاد آسایش و آرام نیست	۴) ای چرخ فلک، خرابی از کینه توست
بیدادگری شیوه دیرینه توست	

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: علوم و فنون ادبی دوازدهم، درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و بیت گزینه (۲)، «جفا و کینه روزگار با آزادگان و خردمندان» است؛ ولی دیگر ابیات از بی‌مهری و بیدادگری روزگار و فلک با همگان، شکایت می‌کنند.
معنی ابیات:

بیت صورت سؤال: جفا و بلای روزگار، بیشتر به انسان‌های آزاده و دوراندیش می‌رسد.

بیت گزینه (۱): اعتمادی به مهربانی و رفتار روزگار نیست؛ وای بر کسی که از مکر و فریب روزگار، ایمن و آسوده بود.

بیت گزینه (۲): گردش روزگار با خردمندان و دانایان، بر سر کینه و دشمنی است؛ امروز چنین نیست بلکه همیشه این‌طور بوده است.

بیت گزینه (۳): با گردش فلک نمی‌توان آسایش و آرامش داشت؛ زیرا فلک در ذات خود، آرامش ندارد و همواره در جنبش و گردش است.

بیت گزینه (۴): ای چرخ روزگار، خرابی جهان از کینه و دشمنی تو با انسان‌هاست؛ بیدادگری شیوه همیشگی تو بوده است.

کدام یک دربارهٔ هویت فرهنگی جهان اجتماعی، درست است؟

- ۱) هویت خانوادگی ما، بخشی از هویت اجتماعی ما و نتیجهٔ عضویت در یک گروه به نام خانواده است، اما هویت فرهنگی جهان اجتماعی بر نحوهٔ شکل‌گیری و کارکرد این گروه تأثیر می‌گذارد. بنابراین رابطهٔ میان افراد با نهاد خانواده یک رابطهٔ دوسویه و متقابل است.
- ۲) نهاد تعلیم و تربیت یکی از نهادهای اجتماعی است که هویت خود را از هویت گروه یا گروه‌های کوچک‌تر از خود می‌گیرد؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که هویت فرهنگی جهان اجتماعی با هویت اجتماعی افراد در ارتباط است و این دو هویت نمی‌توانند مستقل از یکدیگر وجود داشته باشند و هر یک بر دیگری اثر می‌گذارد و از آن تأثیر می‌پذیرد.
- ۳) هویت فرهنگی تا زمانی که عقاید و ارزش‌های مربوط به آن مورد پذیرش اعضای جهان اجتماعی و برای آن‌ها مهم باشد، با چالش مواجه نمی‌شود. این هویت زمانی با چالش مواجه می‌شود که عقاید و ارزش‌های مشترک باعث شکل‌گیری هنجارها و نمادهای مشترک نشود.
- ۴) هویت اجتماعی افراد باید در چارچوب هویت فرهنگی جهان اجتماعی باشد. در واقع هویت اجتماعی افراد، فرصت شکل‌گیری هویت‌های فرهنگی خانوادگی و شغلی متناسب با خود را پدید می‌آورد و در برابر انواع هویت‌های فرهنگی که با عقاید و ارزش‌های فرهنگی جهان اجتماعی مخالف و ناسازگار است، مقاومت می‌کند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم - درس ۱۱

درس‌Box

هویت فرهنگی جهان اجتماعی

- ← براساس عقاید و ارزش‌های اجتماعی جهان اجتماعی آن شکل می‌گیرد.
- ← هنگامی محقق می‌شود که در میان مردم، عقاید و ارزش‌های مشترکی پدید آید.
- ← هرگاه نوعی از عقاید و ارزش‌ها از سوی افراد پذیرفته و به رسمیت شناخته شود، هویت فرهنگی جهان اجتماعی پدید می‌آید.
- ← پدیده‌ای گسترده‌تر از هویت اجتماعی افراد است؛ یعنی هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت فرهنگی جهان اجتماعی شکل می‌گیرد.
- ← فرصت شکل‌گیری هویت‌های اجتماعی خانوادگی، شغلی و ... متناسب با خود را پدید می‌آورد و در برابر انواع هویت‌های اجتماعی که با عقاید و ارزش‌های آن ناسازگار است، مقاومت می‌کند.
- ← تا زمانی که عقاید و ارزش‌های مربوط به آن مورد پذیرش اعضای جهان اجتماعی و برای آن‌ها مهم باشد، دوام می‌آورد. هرگاه ارزش‌ها و عقاید اهمیت و اعتبار خود را نزد اعضای جهان اجتماعی از دست بدهند، دوام هویت فرهنگی با چالش‌هایی مواجه می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هویت فرهنگی جهان اجتماعی با هویت اجتماعی افراد در ارتباط است و این دو هویت، نمی‌توانند مستقل از یکدیگر وجود داشته باشند. برای مثال هر خانواده، یک گروه اجتماعی است. هویت خانوادگی ما، بخشی از هویت اجتماعی ما و نتیجهٔ عضویت در یک گروه به نام خانواده است؛ اما هویت فرهنگی جهان اجتماعی بر نحوهٔ شکل‌گیری و کارکرد این گروه تأثیر می‌گذارد، بنابراین رابطهٔ میان افراد و نهاد خانواده، یک رابطهٔ دوسویه و متقابل است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینهٔ ۲): نهاد تعلیم و تربیت یکی از نهادهای اجتماعی است که هویت خود را از هویت گروه یا گروه‌های بزرگ‌تر از خود می‌گیرد.
- گزینهٔ ۳): هویت فرهنگی تا زمانی که عقاید و ارزش‌های مربوط به آن مورد پذیرش اعضای جهان اجتماعی باشد و برای آنان اهمیت داشته باشد، دوام می‌آورد. هرگاه عقاید و ارزش‌ها اهمیت و اعتبار خود را نزد اعضای جهان اجتماعی از دست بدهند، دوام هویت فرهنگی با چالش‌هایی مواجه می‌شود.
- گزینهٔ ۴): هویت فرهنگی جهان اجتماعی فرصت شکل‌گیری هویت‌های اجتماعی خانوادگی، شغلی و ... متناسب با خود را پدید می‌آورد و در برابر انواع هویت‌های اجتماعی که با عقاید و ارزش‌های آن ناسازگار است، مقاومت می‌کند.

در متن زیر چند عبارت درست است؟

– امپریالیسم سیاسی با اشغال نظامی جوامع ضعیف شکل می‌گیرد. – در مقابل، در امپریالیسم فرهنگی، پس از اشغال نظامی، مقاومت فرهنگی قوم مغلوب نیز از دست می‌رود. – در کنار مفهوم امپریالیسم، مفهوم استعمار نیز وجود دارد که عامل موفقیت شکل قدیم آن، اتکا به قدرت اقتصادی و بهره‌برداری از کودتای نظامی است. – این نوع استعمار از سده هفدهم آغاز و در سده نوزدهم به اوج خود رسید. – جدیدترین نوع استعمار نیز استعمار فرانو است که از ابزارهای فرهنگی بهره می‌برد. – در این نوع استعمار، از ابزارهای اقتصادی و سیاسی بهره‌برداری نمی‌شود.

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبدا: جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۳

بررسی عبارت‌های نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- اتکا به قدرت اقتصادی و بهره‌برداری از کودتای نظامی، مربوط به استعمار نو است.
- استعمار (قدیم) نوعی جهان‌گشایی و امپراتوری است که از قرن پانزدهم توسط اروپاییان آغاز شد و در قرن نوزدهم به اوج رسید.
- درست است که در استعمار فرانو بیشتر از ابزارهای فرهنگی استفاده می‌شود، اما این‌طور نیست که در این نوع استعمار از ابزارهای اقتصادی یا سیاسی استفاده‌ای نشود.

(سوال ۵۴ کنکور ۱۴۰۴ - نوبت اول)

در متن زیر چند عبارت درست است؟

در امپریالیسم فرهنگی، مقاومت فرهنگی منطقه‌ای که تحت تصرف اقتصادی یا نظامی جامعه دیگر قرار گرفته است، از بین می‌رود. – قوم مغلوب، برتری نظامی جامعه مسلط را می‌پذیرد. – استعمار نوعی جهان‌گشایی و امپراتوری است که از قرن پانزدهم توسط اروپاییان آغاز شد و در قرن نوزدهم به اوج رسید. – در این مدت، تصرفات اروپاییان از ۲۵ درصد کره زمین به ۶۷ درصد رسید. – استعمار اروپایی در سده هفدهم و هجدهم میلادی بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ بشریت را برپا کرد. – آن‌ها در یک دوره هفتادساله، پانزده میلیون سرخ‌پوست را نابود کردند.

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

نظام نوین جهانی در عرصه اقتصادی، شاهد کدام تحولات بوده است؟

- (۱) قدرت سیاسی دولت ملتها با منافع اقتصادی صاحبان ثروت، صنعت و تجارت هماهنگ بود. - در اغلب موارد، کشورهای تحت نفوذ و استعمارزده، به سوی اقتصاد تک‌محصولی سوق داده می‌شوند. - مبادلات تجاری در سطح جهانی نامتعادل می‌شود.
- (۲) تجمع قدرت رسانه در دست صاحبان ثروت، هویت فرهنگی جوامع غیرغربی را متزلزل می‌کند. - تک‌محصولی شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده موجب وابستگی این کشورها می‌شود. - وابستگی کشورهای غیرغربی به غرب حفظ می‌شود.
- (۳) انتقال ثروت به سوی کشورهای غربی ادامه پیدا می‌کند. - اقتصاد سرمایه‌محور در حرکت‌های آغازین خود، نیازمند حمایت‌های سیاست‌های قومی و منطقه‌ای بود. - امکان عبور از مرحله استعمار به استعمار نو برای کشورهای استعمارگر فراهم شد.
- (۴) وابستگی اقتصادی کشورهای استعمارزده، قدرت چانه‌زنی آنها در اقتصاد جهانی را می‌گیرد. - رقابت سیاسی استعمارگران با منافع اقتصادی صاحبان ثروت و سرمایه پیوند می‌خورد. - توسعه ارتباطات، فاصله‌های زمانی و مکانی را کوتاه‌تر کرده است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۱

سؤال به دنبال تحولات اقتصادی نظام نوین جهانی است؛ بنابراین تحولاتی که مربوط به عرصه‌های سیاسی یا فرهنگی هستند، نادرست‌اند.

کارتی Box

تحولات اقتصادی نظام نوین جهانی:

- (۱) اقتصاد کشورهای استعمارزده و تحت نفوذ به بازار مصرف کالاهای تولیدشده کشورهای غربی تبدیل می‌شوند.
- (۲) این کشورها، نیروی کار و مواد خام مورد نیاز کشورهای غربی را تأمین می‌کنند.
- (۳) در اغلب موارد، کشورهای تحت نفوذ و استعمارزده به طرف اقتصاد تک‌محصولی سوق داده می‌شوند؛ یعنی صادرات آنها به یک ماده خام محدود می‌شود.
- (۴) تک‌محصولی شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده ← قدرت چانه‌زنی در اقتصاد جهانی را از آنان می‌گیرد؛ ← این پدیده، موجب وابستگی اقتصادی آنها به کشورهای استعمارگر می‌شود.
- (۵) وابستگی اقتصادی ← مبادلات تجاری در سطح جهانی را نامتعادل می‌کند و انتقال ثروت به طرف کشورهای غربی را ادامه می‌دهد. امکان عبور از مرحله استعمار به استعمار نو را برای کشورهای استعمارگر پدید می‌آورد؛ زیرا کشورهای غربی بعد از آن که در کشورهای استعمارزده با مقاومت‌های سیاسی و نهضت‌های آزادی‌بخش مواجه می‌شوند، استقلال سیاسی و اقتصادی آنان را به رسمیت می‌شناسند، اما اقتصاد وابسته، دولت‌های مستقل را ناگزیر می‌کند تا در چرخه نامتعادل جهانی توزیع ثروت قرار گیرند.
- (۶) کشورهای غربی به اقتضای بازار مصرف، برخی صنایع وابسته را به کشورهای استعمارزده منتقل می‌کنند؛ ولی این انتقال، در جهت استقلال این کشورها یا تعدیل جهانی ثروت نیست؛ بلکه در جهت منافع بیشتر کشورهای استعمارگر است. بدین ترتیب، با وجود رشد و تحول کشورهای استعمارزده، فاصله و وابستگی کشورهای غربی و غیرغربی، هم‌چنان حفظ می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۲): نادرست (مربوط به تحولات فرهنگی است). - درست - درست

گزینه (۳): درست - نادرست (مربوط به تحولات سیاسی است). - درست

گزینه (۴): نادرست (علت و معلول نادرست ذکر شده است؛ تک‌محصولی شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده، قدرت چانه‌زنی در اقتصاد جهانی را از آنان می‌گیرد و این پدیده موجب وابستگی اقتصادی آنها به کشورهای استعمارگر می‌شود). - درست - نادرست (مربوط به تحولات فرهنگی است).

نظام نوین جهانی، در عرصه فرهنگی، شاهد کدام تحولات بوده است؟ (سوال ۵۴ نکتور ۱۴۰۴ - نوبت دوم)

- ۱) ایجاد تزلزل فرهنگی به وسیله برخورد استعماری غرب - شناسایی تغییرات فرهنگی در سطح جهانی با استفاده از شبکه‌های عظیم اطلاعاتی - مدیریت فرهنگ عمومی نخبگان جوامع غیرغربی
- ۲) مدیریت فرهنگ عمومی جوامع غیرغربی - ایجاد خودباختگی فرهنگی به سبب در موضع ضعف قرار دادن جوامع غیرغربی از نظر اقتصادی و سیاسی - تأسیس امپراتوری رسانه‌ای
- ۳) در موضع ضعف قرار دادن جوامع غیرغربی به سبب تعارض فرهنگی - شناسایی تغییرات فرهنگی در سطح جهانی با استفاده از شبکه‌های عظیم اطلاعاتی - به دست گرفتن مدیریت انتقال فرهنگ غرب در چارچوب اهداف اقتصادی و فرهنگی
- ۴) تأمین منابع و امکانات لازم برای حفظ استقلال فرهنگی کشورهای کمتر توسعه‌یافته - کوتاه کردن فاصله‌های زمانی و مکانی - به دست گرفتن مدیریت انتقال فرهنگ غرب در چارچوب اهداف اقتصادی و فرهنگی

کدام عبارت در رابطه با «جامعه جهانی» درست است، اما درباره «فرهنگ جهانی» نادرست است؟

(۱) قبل از ظهور غرب جدید، روابط اقتصادی و سیاسی بین کشورهای مختلف با حاکمیت‌های متفاوت آن‌ها در جامعه جهانی برقرار بود. - فرهنگ جهانی باید به حقیقتی قائل باشد که بتواند عقاید و ارزش‌های مختلف را داوری و سنجش کند.

(۲) هنگامی که فرهنگ غالب، ویژگی‌های مطلوب را نداشته باشد، جامعه جهانی با چالش‌های بین فرهنگی مواجه می‌شود. - گونه دوم فرهنگ جهانی، در خدمت قوم یا گروهی خاص نیست، بلکه سعادت همه انسان‌ها را دنبال می‌کنند.

(۳) جامعه جهانی بعد از ظهور غرب جدید به گونه‌ای نیست که سرنوشت تعاملات فرهنگی تابع روابط سیاسی و اقتصادی باشد. - فرهنگ جهانی براساس ویژگی‌های فرهنگی و قدرت تأثیرگذاری جوامع مختلف، حالت‌های متفاوتی به خود می‌گیرد.

(۴) روند گسترش اسلام نشان می‌دهد که نفوذ فرهنگی در جامعه جهانی در گذشته، به قدرت نظامی وابسته نبود. - فرهنگ‌هایی که نسبت به سایر اقوام و مناطق نگاهی سلطه‌جویانه داشته باشند، هیچ‌گاه از مرزهای جغرافیایی خود عبور نمی‌کنند و جهانی نمی‌شوند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبث: جامعه‌شناسی یازدهم - درس‌های ۲ و ۷

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): درست - درست

گزینه (۲): نادرست (اگر فرهنگ یا فرهنگ‌های غالب و اثرگذار ویژگی‌های مطلوب را نداشته باشند، جامعه جهانی با چالش‌های درون فرهنگی مواجه خواهد شد). - درست

گزینه (۳): نادرست (مربوط به جامعه جهانی قبل از ظهور غرب جدید است). - نادرست (مربوط به جامعه جهانی است، نه فرهنگ جهانی).

گزینه (۴): درست - نادرست (فرهنگ‌هایی که عقاید و ارزش‌های آن‌ها مربوط به قوم و منطقه خاصی است، از محدوده قومی و منطقه‌ای خود فراتر نمی‌روند و جهانی نمی‌شوند، مگر آن‌که نسبت به سایر اقوام و مناطق، نگاه سلطه‌جویانه داشته باشند).

هر یک از عبارتهای زیر، مربوط به کدام وضعیت یا واقعه تاریخی است؟

- در مقابله با استعمار قدیم و حذف کارگزاران مستقیم غرب موفق بود، ولی در قطع وابستگی اقتصادی و فرهنگی توفیقی نداشت.
- درهم آمیختن فرهنگها موجب می شود تا فرهنگها دیگر کاملاً خالص و ثابت نباشند و هویتها به شدت دستخوش تغییر شوند.
- امکان ارزیابی ارزشها و آرمانهای بشری که با علوم تجربی قابل مطالعه نیستند، از بین می رود.
- اقتصاد صنعتی سرمایه داری به وجود آمد و روابط ارباب و رعیتی به روابط کارگران و سرمایه داران تغییر یافت.
- ۱) انقلابهای آزادی بخش قرن بیستم - جهانی شدن - افول علوم فراتجربی - گسترش تجارت و رشد صنعت
- ۲) حکومتهای سکولار در کشورهای مسلمان - شکل گیری دوران پسامدرن - زوال عقلانیت ذاتی - رشد علوم تجربی
- ۳) انقلابهای چپ و سوسیالیستی - پاسکولاریسم - نفی عقل و وحی - رشد تجارت و کشف قاره آمریکا
- ۴) عملکرد روشنفکران التقاطی چپ - شکل گیری سیاست تکثرگرایی - تقدس زدایی - انقلاب صنعتی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: جامعه‌شناسی، دهم - درس ۶ / جامعه‌شناسی یازدهم - درس‌های ۶ و ۱۳ / جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- انقلابهای آزادی بخش قرن بیستم، در مقابله با استعمار قدیم و حذف کارگزاران مستقیم غرب موفق می شدند، ولی در قطع وابستگی اقتصادی و فرهنگی توفیقی نداشتند.
- امروزه جهانی شدن و توسعه ارتباطات، از سویی زمینه شکل گیری جهانی بدون مرز را فراهم کرده است که در آن، درهم آمیختن فرهنگها موجب می شود فرهنگها دیگر کاملاً خالص و ثابت نباشند و هویتها به شدت دستخوش تغییر شوند.
- جهان متجدد فقط علمی را که با روشهای تجربی به دست می آیند، علم می داند و علمی را که از روشهای فراتجربی (عقلانی و وحیانی) استفاده می کنند، علم نمی شناسد. با افول این دسته از علوم، امکان ارزیابی ارزشها و آرمانهای بشری - که پدیدههای فراتجربی اند و با علوم تجربی قابل مطالعه نیستند - از دست می رود.
- گسترش تجارت و به دنبال آن رشد صنعت، قشر جدید سرمایه داران را به وجود آورد؛ بدین ترتیب، اقتصاد کشاورزی فنودالی به اقتصاد صنعتی سرمایه داری متحول شد و روابط ارباب - رعیتی به روابط کارگران - سرمایه داران تغییر یافت.

پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- از نظر وبر، چرا برای جامعه‌شناس، فهم معنا برای به دست آوردن نتیجه علمی کافی نیست؟
  - در فرایند خودباختگی فرهنگی، کدام عامل بیش از هر چیزی استقلال فرهنگی جامعه را تهدید می‌کند؟
  - مطابق با نظریه مرکز و پیرامون، چگونه کشورهای مرکزی چالش‌های اجتماعی خود را مهار می‌کنند؟
- (۱) فهم از طریق شهود و استدلال عقلی حاصل می‌شود. - تعامل غیرفعالانه اعضای جامعه با عناصر فرهنگی دیگر - با افزایش وابستگی کشورهای پیرامونی به اقتصاد و سیاست کشورهای مرکزی
- (۲) فهم بدون اثبات تجربی، فاقد ارزش علمی است. - مقهور شدن در برابر فرهنگ دیگر و تقلید بدون تحقیق - با انتقال مشکلات خود به کشورهای پیرامونی از طریق بهره‌کشی اقتصادی
- (۳) برای بررسی علمی، فهم باید با عقل هماهنگ باشد. - از دست رفتن ارتباط با تاریخ و ارزش‌های فرهنگی جامعه - با گرفتار شدن جوامع پیرامونی به خودباختگی فرهنگی نسبت به مرکز
- (۴) ارزش‌ها و آرمان‌ها پدیده‌هایی فراحسی و فراتجربی هستند. - عدم امکان تغییر فرهنگ گذشته و گرفتاری به از خودبیگانگی فرهنگی - با تداوم انتقال ثروت به سمت کشورهای مرکزی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی - دهم - درس ۱۲ / جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۱۰ / جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- وبر با این که فهمیدن را برای درک معنای پدیده‌های اجتماعی ضروری می‌دانست، اما از آن جا که هنوز علم را به علم تجربی محدود می‌دانست، معتقد بود آن چه جامعه‌شناسان از مطالعه پدیده‌ها می‌فهمند باید با روش تجربی اثبات شود، وگرنه ارزش علمی ندارد. از این رو، تفهم را روش مستقلی برای علوم انسانی نمی‌دانست، بلکه آن را مقدمه و پیش‌نیازی برای روش علمی، که همان روش تجربی بود، می‌انگاشت.
- اگر اعضای جهان اجتماعی مبهوت و مقهور جهان اجتماعی دیگر شوند و در نتیجه حالت فعال و خلاق خود را در گزینش عناصر فرهنگی دیگر از دست بدهند، دچار خودباختگی فرهنگی می‌شوند. در آن صورت عناصر فرهنگی دیگر را بدون تحقیق و گزینش و به صورت تقلیدی فرامی‌گیرند.
- براساس نظریه مرکز و پیرامون، جوامع غربی چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی حل می‌کنند؛ به این ترتیب که با ثروت به دست آمده از کشورهای پیرامونی، رفاه کارگران و اقشار ضعیف خود را تأمین می‌کنند و مشکلات حاد درونی‌شان را به بیرون از مرزهای خود انتقال می‌دهند.

۵۷ چرا پیش‌بینی در علوم اجتماعی دشوارتر از علوم طبیعی است؟

- ۱) کنش‌های اجتماعی آگاهانه و ارادی‌اند و انسان‌ها با تصمیم‌های خود مسیر رفتارهای اجتماعی را دنبال می‌کنند؛ به همین دلیل آن‌چه براساس کنش‌های اجتماعی پیش می‌آید، همیشه تابع قواعد ثابت و یکسان نیست.
- ۲) علوم اجتماعی برای کشف نظم و قواعد جهان اجتماعی، باید روابط انسان‌ها و تأثیر اجتماعات بر زندگی افراد را بشناسند و همین شناخت نیازمند بررسی شرایط متفاوت و گوناگون است.
- ۳) علوم اجتماعی با دآوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و تلاش برای نقد و اصلاح آن‌ها سروکار دارد؛ به همین دلیل ماهیت کنش‌های اجتماعی، پیش‌بینی رفتارهای اجتماعی را دشوارتر می‌کند.
- ۴) کنش‌های اجتماعی علاوه بر دآوری درباره پدیده‌های اجتماعی، امکان دآوری درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن را دارد. از این‌رو، شیوه صحیح استفاده از طبیعت و علوم طبیعی را نشان می‌دهند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پیش‌بینی و پیشگیری هم در علوم طبیعی وجود دارد و هم در علوم اجتماعی.
 علوم طبیعی ← با شناخت پدیده‌های طبیعی ← امکان پیش‌بینی و پیشگیری از پدیده‌های طبیعی را فراهم می‌کند.
 علوم اجتماعی ← با شناخت پدیده‌های اجتماعی ← امکان پیش‌بینی و پیشگیری از آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی را فراهم می‌کند.
 به سبب آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های اجتماعی، پیش‌بینی در علوم اجتماعی پیچیده‌تر از علوم طبیعی است.

به ترتیب هر یک از عبارات‌های زیر، در رابطه با رویکردهای جامعه‌شناسی با چه موضوعی ارتباط دارند؟

- مطالعه نظم اجتماعی
- کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آنها
- ارائه معیارهای جهان‌شمول برای رفع منازعات هویتی
- نگاه از بیرون به پدیده‌ها

- (۱) هدف جامعه‌شناسی تبیینی - موضوع جامعه‌شناسی تفسیری - نقطه ضعف جامعه‌شناسی تفسیری - روش جامعه‌شناسی تفسیری
- (۲) نقطه ضعف جامعه‌شناسی تفسیری - نقطه ضعف جامعه‌شناسی تبیینی - هدف جامعه‌شناسی انتقادی - روش جامعه‌شناسی تفسیری
- (۳) روش جامعه‌شناسی تفسیری - نقطه قوت جامعه‌شناسی انتقادی - هدف جامعه‌شناسی تفسیری - نقطه ضعف جامعه‌شناسی تبیینی
- (۴) نقطه قوت جامعه‌شناسی تبیینی - موضوع جامعه‌شناسی انتقادی - نقطه ضعف جامعه‌شناسی انتقادی - روش جامعه‌شناسی تبیینی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۵، ۳ و ۷

(۱) هر یک از این رویکردهای جامعه‌شناسی، موضوع، روش و هدف متفاوتی دارد:

جامعه‌شناسی انتقادی	جامعه‌شناسی تفسیری	جامعه‌شناسی تبیینی	معیار
کنش‌های اجتماعی و «پیامدها»ی آنها	کنش‌های اجتماعی و «معنا»ی آنها	جامعه و پدیده‌های اجتماعی	چه چیز را مطالعه می‌کند؟ (موضوع)
تفسیری، انتقادی و تجویزی	تفسیر (نگاه از درون به پدیده‌ها برای یافتن معنای آنها)	حس و تجربه (نگاه از بیرون)	چگونه مطالعه می‌کند؟ (روش)
انتقاد از وضع موجود، تجویز وضع مطلوب و ارائه پیشنهاد و راه‌حل برای رسیدن به آن	معنابخشی و انسجام‌بخشی به زندگی اجتماعی	قدرت پیش‌بینی، پیشگیری و کنترل جامعه از طریق شناخت نظم اجتماعی	به دنبال چیست؟ (هدف)

(۲) در قسمت «سخنی با دانش‌آموز» در ابتدای کتاب دوازدهم، مطالبی درباره رویکردهای سه‌گانه جامعه‌شناسی مطرح شده است. این مطالب که مربوط به نقاط قوت و ضعف این رویکردهاست، بارها در کنکور مورد پرسش قرار گرفته است:

نقطه ضعف	نقطه قوت	رویکرد
فهم کنش اجتماعی	مطالعه نظم اجتماعی	تبیینی
مطالعه و بررسی قدرت اجتماعی	فهم معنای زندگی	تفسیری
ارائه معیارهای جهان‌شمول برای رفع منازعات هویتی	مطالعه نابرابری اجتماعی	انتقادی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- مطالعه نظم اجتماعی، هدف و نقطه قوت جامعه‌شناسی تبیینی است.
- موضوع جامعه‌شناسی انتقادی، کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آنهاست.
- جامعه‌شناسی انتقادی در ارائه معیارهای جهان‌شمول برای رفع منازعات هویتی ناتوان است. به همین دلیل، این موضوع نقطه ضعف جامعه‌شناسی انتقادی است.
- روش جامعه‌شناسی تبیینی، نگاه از بیرون به پدیده‌های اجتماعی است.

هر یک از موارد زیر در رابطه با انواع جامعه‌شناسی با چه موضوعی ارتباط دارند؟ (سؤال ۶۳ کنکور ۱۴۰۳ (فارج از کشور))

● فهم معنای زندگی

● تأکید در ساختن جهان اجتماعی بر توانایی و خلاقیت افراد

● محدود شدن مطالعات به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهده

● دست به عمل زدن کنشگران براساس معنایی که در ذهن دارند

(۱) نقطه ضعف جامعه‌شناسی تبیینی - دیدگاه جامعه‌شناسان تفسیری و تبیینی - نگرش جامعه‌شناسی تفسیری -

نگرش جامعه‌شناسان انتقادی

(۲) نقطه قوت جامعه‌شناسی تفسیری - دیدگاه جامعه‌شناسان انتقادی و تفسیری - نگرش جامعه‌شناسی تبیینی -

باور رویکرد تفسیری در تقابل با رویکرد تبیینی

(۳) هدف جامعه‌شناسی انتقادی - دیدگاه جامعه‌شناسان انتقادی و تبیینی - نگرش جامعه‌شناسی انتقادی نسبت

به کنش‌های انسانی - انتقاد وارد بر جامعه‌شناسی تبیینی

(۴) روش جامعه‌شناسی تفسیری - دیدگاه جامعه‌شناسان انتقادی و تبیینی - نگرش جامعه‌شناسی انتقادی -

محافظه‌کار دانستن رویکرد تبیینی توسط جامعه‌شناسی انتقادی

یک معلم جامعه‌شناسی برای توضیح رویکردهای مختلف نسبت به نابرابری اجتماعی، از مثال‌های زیر استفاده می‌کند. هر مثال، بیانگر کدام رویکرد است؟

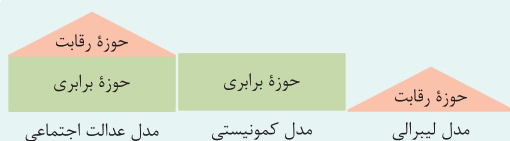
- افراد برای رسیدن به جایگاه‌های بالاتر رقابت می‌کنند و هر کس به اندازه تلاش و توان خود بهره‌مند می‌شود.
  - دولت نیازهای اولیه همه مردم را تأمین می‌کند و امکان رقابت و پیشرفت را فراهم می‌نماید.
  - دولت همه دارایی‌ها را به صورت مساوی بین مردم توزیع می‌کند و از این طریق تلاش می‌کند برابری ایجاد کند.
  - عدالت اقتصادی مهم دانسته می‌شود و تلاش می‌شود با توزیع برابر ثروت، عدالت برقرار شود.
- ۱) مدل لیبرالی - رویکرد مخالفان قشربندی اجتماعی - مدل عدالت اجتماعی - رویکرد کمونیستی
 ۲) مخالفان قشربندی اجتماعی - رویکرد کمونیستی - مخالفان قشربندی اجتماعی - رویکرد عدالت اجتماعی
 ۳) موافقان قشربندی اجتماعی - مدل عدالت اجتماعی - رویکرد کمونیستی - مخالفان قشربندی اجتماعی
 ۴) رویکرد کمونیستی - مدل عدالت اجتماعی - مخالفان قشربندی اجتماعی - مدل کمونیستی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۷

درس‌Box

مقایسه رویکردهای مختلف نسبت به نابرابری اجتماعی:

به شکل‌های بالا توجه کنید. اگر مثلث را نماد یک جامعه دارای قشربندی بدانیم (که در آن بیشتر مردم در پایین و تعداد کمی در بالا هستند) و مستطیل را نماد جامعه‌ای بدون قشربندی (که همه در سطحی برابر از رفاه قرار دارند)، می‌توان سه مدل اجتماعی را این‌گونه خلاصه کرد:

- ۱) **مدل لیبرالی:** جامعه‌ای کاملاً قشربندی شده است. افراد برای رسیدن به جایگاه‌های بالاتر رقابت می‌کنند و هر کس به اندازه تلاش و توان خود بهره‌مند می‌شود؛ اما در عمل، این مدل به نفع قوی‌ترهاست و ممکن است حق ضعیف‌ها پایمال شود.
- ۲) **مدل کمونیستی:** هیچ قشربندی‌ای وجود ندارد. دولت مالکیت خصوصی را حذف کرده و همه دارایی‌ها را به صورت مساوی بین مردم توزیع می‌کند، بدون توجه به میزان تلاش یا توان افراد؛ در نتیجه، انگیزه رقابت و پیشرفت از بین می‌رود.
- ۳) **مدل عدالت اجتماعی:** ترکیبی از دو مدل قبلی است. دولت نیازهای اولیه همه مردم را تأمین می‌کند (مثل کمونیسم)، اما امکان رقابت و پیشرفت بیشتر را هم برای افراد فراهم می‌کند (مثل لیبرالیسم). به همین دلیل، نماد این مدل ترکیبی از مثلث و مستطیل است.

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- رقابت و بهره‌برداری از تلاش: رویکرد لیبرالی (موافقان قشربندی اجتماعی)
- تأمین نیازهای اولیه توسط دولت ضمن حفظ رقابت: رویکرد عدالت اجتماعی
- توزیع برابر ثروت برای برقراری عدالت: رویکرد کمونیستی (مخالفان قشربندی اجتماعی)
- توزیع برابر ثروت برای رسیدن به عدالت اقتصادی: رویکرد کمونیستی (مخالفان قشربندی اجتماعی)

دو معلم در رابطه با «نابرابری‌های اجتماعی» در کلاس مباحثی را مطرح کردند، به ترتیب هر یک از آرای ارائه‌شده، متعلق به کدام معلم با چه دیدگاهی است؟

(سؤال ۶۲ کنکور ۱۴۰۳ (فارج از کشور))

«دولت‌ها، باید افراد کم‌درآمد را زیر چتر حمایت بیمه‌های اجتماعی قرار دهند»، «افراد براساس توانایی و شایستگی خود با دیگران رقابت نمایند»، «در نظام فئودالی دهقانان شبیه برده بودند، مالک چیزی نبودند و به فئودال تعلق داشتند» و «برقراری عدالت، با توزیع برابر ثروت امکان‌پذیر است.»

(۱) طرفدار عدالت اجتماعی - طرفدار عدالت اجتماعی - طرفدار قشربندی اجتماعی - مخالف قشربندی اجتماعی

(۲) مخالف قشربندی اجتماعی - مخالف قشربندی اجتماعی - طرفدار عدالت اجتماعی - طرفدار قشربندی اجتماعی

(۳) طرفدار عدالت اجتماعی - طرفدار عدالت اجتماعی - مخالف قشربندی اجتماعی - طرفدار قشربندی اجتماعی

(۴) مخالف قشربندی اجتماعی - مخالف قشربندی اجتماعی - طرفدار قشربندی اجتماعی - طرفدار عدالت اجتماعی

در ارتباط با اندیشمندان، نظریات و روش آن‌ها، پاسخ درست کدام است؟

- چرا اگوست کنت ابتدا نام «فیزیک اجتماعی» را برای جامعه‌شناسی انتخاب کرد؟
  - تحقیقات گافمن دربارهٔ بیمارستان‌های روانی به عنوان یک نهاد اجتماعی، جزء کدام دسته از پژوهش‌ها قرار می‌گیرد؟
  - از نظر ریکاردو، پیشرفت کشور در چه صورتی تأمین خواهد شد؟
  - چه عاملی بطلان نظریهٔ فوکویاما در رابطه با پایان مبارزات عقیدتی و سیاسی بشر را نشان می‌دهد؟
- (۱) جامعه‌شناسی در ابتدای شکل‌گیری خود به علوم طبیعی نزدیک شد. - قوم‌نگاری - کالاها قیمت مناسب خود را داشته باشند. - موفقیت‌های انقلاب اسلامی و پیامدهای تاریخی آن
- (۲) جامعه‌شناسی در زمرهٔ دانش‌های ابزاری و تجربی قرار گرفت. - مطالعهٔ موردی - استعداد و تلاش به پاداش طبیعی خود برسد. - وقوع دو جنگ بزرگ جهانی در نیمهٔ اول قرن بیستم
- (۳) روش مورد استفاده در علوم اجتماعی، همان روش تجربی است. - مشاهدهٔ مشارکتی - سرمایه پرسودترین راه خود را دنبال کند. - شکل‌گیری نظم نوین جهانی بر مدار یک قطب واحد
- (۴) روش علوم اجتماعی همان روشی است که در مطالعهٔ طبیعت به کار گرفته می‌شود. - قوم‌نگاری - بلاهت و حماقت، مجازات طبیعی خود را ببیند. - فروپاشی بلوک شرق و غلبهٔ نظام لیبرال دموکراسی

پاسخ: گزینهٔ ۱

پایه‌شناسی یازدهم - درس‌های ۹ و ۱۵ / پایه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۳ و ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- جامعه‌شناسی در آغاز شکل‌گیری خود سعی کرد به علوم طبیعی به‌ویژه علم فیزیک نزدیک شود. به همین دلیل، اگوست کنت، بنیان‌گذار جامعه‌شناسی، ابتدا نام «فیزیک اجتماعی» را برای این رشته برگزید.
  - روش تحقیق اروینگ گافمن به قوم‌نگاری نزدیک‌تر است. او با مشاهدهٔ مشارکتی و حضور طولانی‌مدت در بیمارستان روانی، رفتار و تجربیات بیماران را از درون محیط بررسی کرد.
  - ریکاردو، اقتصاددان مخالف دخالت دولت در اقتصاد، معتقد است افزایش دستمزد کارگران و رفاه آنان موجب افزایش تولید نسل آن‌ها و پیدایش مشکلات بعدی می‌شود. او در این باره می‌گوید: «اگر حکومتگران ما بگذارند سرمایه، پرسودترین راه خود را دنبال کند، کالاها قیمت مناسب خود را داشته باشند، استعداد و تلاش به پاداش طبیعی خود برسد و بلاهت و حماقت نیز مجازات طبیعی خود را ببیند، پیشرفت کشور را به بهترین وجه تأمین خواهند کرد.»
- کالاها قیمت مناسب خود را داشته باشند. در واقع او معتقد است که پیشرفت کشور در صورتی تأمین خواهد شد که ← استعداد، تلاش، تنبلی و حماقت به نتیجهٔ طبیعی خود برسند.
- کشورهای غربی در نخستین نظریه‌پردازی‌های خود، فروپاشی بلوک شرق را به شکل‌گیری نظم نوین جهانی بر مدار یک قطب واحد معنا می‌کردند. نظریهٔ «پایان تاریخ» فوکویاما همین معنا را القا می‌کرد؛ اما موفقیت انقلاب اسلامی ایران و پیامدهای جهانی‌اش، باطل بودن این نظریه را نشان داد.

چرا رویکرد تبیینی، امکان مطالعه و داوری درباره پدیده‌های سیاسی مانند قدرت را ندارد؟

- (۱) سیاست و قدرت را پدیده‌های معنادار و ارزشی می‌داند، اما صرفاً به توصیف ارزش‌های سیاسی مختلف بسنده می‌کند. - با منحصرکردن علم به علوم تجربی، ارزش‌های سیاسی را قابل مطالعه علمی نمی‌داند.
- (۲) سیاست و قدرت خارج از ذهن مردم و مستقل از ادراک آن‌ها، وجوهی محسوس و واقعی دارد. - نمی‌تواند برای مقایسه ارزش‌های سیاسی با یکدیگر، ملاک و معیاری جهان‌شمول ارائه دهد.
- (۳) با منحصرکردن علم به علوم تجربی، ارزش‌های انسانی را قابل مطالعه علمی نمی‌داند. - با معنازدایی و ارزش‌زدایی از سیاست و قدرت، از شناخت واقعی ارزش‌های سیاسی بازمی‌ماند.
- (۴) به علت تمرکز بر ذهنیت‌ها، توان مطالعه و بررسی سیاست و قدرت را ندارد. - سیاست و قدرت را پدیده‌هایی معنادار و ارزشی می‌داند، اما صرفاً به توصیف ارزش‌های سیاسی بسنده می‌شود.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

جامعه‌شناسی تبیینی با منحصرکردن علم به علوم تجربی که صرفاً موضوعات مادی و محسوس را مطالعه می‌کند، ارزش‌های انسانی، از جمله ارزش‌های سیاسی را - که تماماً مادی و محسوس نیستند - قابل مطالعه علمی نمی‌داند و ناگزیر با معنازدایی و ارزش‌زدایی از سیاست و قدرت و فروکاستن آن‌ها به پدیده‌های مادی و فاقد معنا، از شناخت واقعی آن‌ها بازمی‌ماند. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): نادرست (مربوط به رویکرد تفسیری است). - درست

گزینه (۲): درست - نادرست (مربوط به رویکرد انتقادی است).

گزینه (۴): نادرست (مربوط به رویکرد تفسیری است). - نادرست (مربوط به رویکرد تفسیری است).

عبارت‌های درست درباره «عقل تفسیری»، «عقل در معنای عام» و «عقل نظری» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

(۱) برای فهم پدیده‌های معنادار مانند کنش انسان‌ها به کار می‌رود. - عالمان و عموم مردم در دانش علمی از آن بهره می‌برند. - وضعیت ارزش‌های عدالت و آزادی را بر مناسبات و روابط انسانی ارزیابی می‌کند.

(۲) واقعیت‌هایی که با اراده انسان‌ها پدید می‌آیند را بررسی می‌کند. - قوه‌ای است که انسان به کمک آن، حقایق و قواعد جهان را می‌شناسد. - برای کسب دانش درباره پدیده‌های مادی و محسوس از آن استفاده می‌شود.

(۳) برای معنابخشی و انسجام‌بخشی به زندگی اجتماعی از این عقل کمک گرفته می‌شود. - هرگونه تلاش فکری و ذهنی را شامل می‌شود. - واقعیت‌هایی که مستقل از آگاهی و اراده انسان وجود دارند، شناسایی می‌کند.

(۴) معنای برخاستن یک فرد در جمع، با کمک این نوع عقل شناسایی می‌شود. - احکام ریاضی و متافیزیکی را درمی‌یابد و علوم طبیعی را شکل می‌دهد. - شامل عقل‌های ابزاری، تفسیری و انتقادی است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبث: جامعه‌شناسی، دوازدهم - درس‌های ۹ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عقل تفسیری: برای فهم و تفسیر پدیده‌های معنادار، مانند کنش انسان‌ها، گفتار و متن، به کار می‌رود. برای مثال، معنای برخاستن یک فرد در جمع با کمک این عقل فهمیده می‌شود. جامعه‌شناسی تفسیری برای فهم دیگران و ارتباط با آنان یا معنابخشی و انسجام‌بخشی به زندگی اجتماعی از این عقل مدد می‌گیرد.

عقل در معنای عام: گاهی عقل را در یک معنای عام به کار می‌برند که هرگونه تلاش ذهنی و فکری را شامل می‌شود؛ تلاشی که هم عالمان در دانش علمی از آن استفاده می‌کنند و هم عموم مردم در دانش عمومی از آن بهره می‌برند. در این معنا، عقل دارای سه بخش است: تبیینی، تفسیری و انتقادی.

عقل نظری: واقعیت‌هایی را که مستقل از آگاهی و اراده انسان وجود دارند، شناسایی می‌کند و علمی مانند فلسفه، ریاضیات و طبیعیات را پدید می‌آورد. برای مثال، قانون علیت در فلسفه یا قانون جاذبه زمین در فیزیک با این عقل شناخته می‌شوند. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): درست - نادرست (عالمان در دانش علمی و عموم مردم در دانش عمومی از عقل در معنای عام بهره می‌برند). - نادرست (مربوط به عقل عملی است).

گزینه (۲): نادرست (مربوط به عقل عملی است). - نادرست (مربوط به عقل در معنای خاص است). - نادرست (مربوط به عقل تبیینی است).

گزینه (۴): درست - نادرست (مربوط به عقل نظری است). - نادرست (مربوط به عقل در معنای عام است).

عبارت درست در رابطه با عقل در معنای خاص، انتقادی و عام به ترتیب کدام است؟

(سوال ۶۴ کنکور ۱۴۰۳، قاجار از کشور)

(۱) از این عقل برای فهم دیگران و ارتباط با آنان یا معنابخشی به زندگی اجتماعی مدد می‌گیرند. - در سخن گفتن با دیگری، از زبان خود برای اصلاح یک رابطه ظالمانه استفاده می‌کند. - با کمک این عقل، قانون علیت در فلسفه شناخته می‌شود.

(۲) با کمک این عقل وضعیت ارزش‌های عدالت و آزادی را در روابط انسانی ارزیابی می‌کنند. - عوامل بیکاری در اقتصاد به کمک این عقل درک می‌شود. - واقعیت‌هایی را که از طریق آگاهی و اراده انسان به دست می‌آیند، شناسایی می‌کند.

(۳) درباره ارزش‌های فردی و اجتماعی داوری می‌کند. - معنای برخاستن یک فرد در جمع با کمک این عقل فهمیده می‌شود. - هم عالمان در دانش عمومی از آن استفاده می‌کنند و هم عموم مردم در دانش علمی از آن بهره می‌برند.

(۴) انسان به کمک آن حقایق و قواعد جهان را می‌شناسد. - وضعیت ارزش‌های عدالت و آزادی را در روابط انسانی ارزیابی می‌کند. - هم عالمان در دانش علمی از آن استفاده می‌کنند و هم عموم مردم در دانش عمومی از آن بهره می‌برند.

عبارت‌های درست درباره «ابن خلدون» و «طه عبدالرحمن» و عبارت‌های نادرست درباره «فارابی» و «ابوریحان بیرونی» در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) با تأثیرپذیری از قرآن، به دنبال شناخت سنت‌های الهی در جامعه بود. - با نگاهی انتقادی به نوگرایی، از مشروعیت نوگرایی اسلامی سخن گفت. - به توصیف و فهم واقعیت‌های اجتماعی و تغییر و تحولات آن‌ها می‌پردازد. - با استفاده از روش عقلی، فرهنگ جامعه هند را توصیف کرد.
- ۲) در مطالعات خود، به روش حسی و تجربی چندان توجهی نداشت. - کسانی را که در مواجهه با فلسفه یونان به ابداع پرداخته‌اند، مورد تمجید قرار می‌دهد. - بایدها و نبایدهایی را برای زندگی اجتماعی تجویز می‌کند. - به روش عقلی توجهی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی بهره می‌گرفت.
- ۳) از عصبیت به عنوان عامل شکل‌گیری جوامع یاد می‌کند. - عقلانیت در جهان اسلام را همانند عقلانیت موجود در جهان غرب می‌داند. - جامعه‌شناسی او انتقادی نیست و از جامعه آرمانی سخن نمی‌گوید. - علت وجود کاست‌ها در جامعه هند را به باورهای دینی هندوها می‌داند.
- ۴) به دلیل عدم بهره‌برداری از روش تجربی، محافظه‌کار عمل می‌کند. - نظریات کنش دینی و مقاومت از مهم‌ترین ابداعات او محسوب می‌شود. - درباره هنجارها، ارزش‌ها و آرمان‌های جوامع مختلف، داوری علمی می‌کند. - با روش تجربی و تفهیمی، به ارزیابی انتقادی فرهنگ هند پرداخت.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۹ و ۱۰

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه ۱: درست - درست - نادرست (فارابی واقعیت‌های اجتماعی را با روش تبیینی بررسی می‌کند، نه روش تفهیمی و تفسیری). - نادرست (ابوریحان بیرونی با روش‌های تجربی و تفسیری، فرهنگ جامعه هند را توصیف کرد و با استفاده از روش عقلی، به ارزیابی انتقادی این فرهنگ نیز پرداخت).
- گزینه ۲: نادرست (ابن خلدون بیشتر از روش حسی و تجربی بهره می‌برد و به روش عقلی توجه چندان نداشت). - درست - درست - نادرست (مربوط به رویکرد ابن خلدون است).
- گزینه ۳: درست - نادرست (طه عبدالرحمن، عقلانیت جهان اسلام را متفاوت از عقلانیت موجود در جهان غرب می‌داند). - نادرست (مربوط به رویکرد ابن خلدون است). - درست
- گزینه ۴: نادرست (ابن خلدون به دلیل عدم استفاده از روش عقلی، از جامعه آرمانی سخن نمی‌گوید و محافظه‌کار عمل می‌کند). - درست - درست - نادرست (ابوریحان بیرونی با روش‌های تجربی و تفسیری، فرهنگ جامعه هند را توصیف کرد و با استفاده از روش عقلی، به ارزیابی انتقادی این فرهنگ نیز پرداخت).

به ترتیب، پاسخ پرسش‌های زیر کدام است؟

- کدام‌یک، مشخصه علم در نیمه دوم قرن بیستم و پس از آشکارشدن محدودیت‌هایش بود؟
  - هدف نهایی فعالیت‌های سیاسی که به واسطه آن‌ها مفاهیم بهتر و بدتر تشخیص داده می‌شود، چیست؟
  - تأکید بیش از اندازه رویکرد تبیینی بر ساختارهای اجتماعی، منجر به حذف چه مواردی می‌شود؟
  - محور اصلی هویت اقتصادی نوین در ایران اسلامی برای بازسازی خود چیست؟
- (۱) پذیرش کامل داوری ارزشی - اطاعت، وفاداری و تصمیم انسان‌ها - آگاهی‌های موجود در کنش اجتماعی - درون‌گرایی در عین برون‌زایی
- (۲) محدودشدن علم به امور طبیعی - پیشگیری از حرکت به سوی وضعیت بدتر - ساختارهای اجتماعی و نظم موجود در آن‌ها - استقلال و خودکفایی
- (۳) وابستگی به معرفت‌های غیرحسی - امکان داوری ارزشی پدیده‌های سیاسی - خلاقیت، ارزش و معنای کنش - اجرای سیاست‌های قانون اساسی
- (۴) تفسیر غیرتجربی از طبیعت - دستیابی به فضیلت و سعادت همگانی - ارزش، اخلاق و شور زندگی اجتماعی - اجرای قانون اساسی و اقتصاد مقاومتی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبث: جامعه‌شناسی دهم - درس ۱۶ / جامعه‌شناسی یازدهم - درس ۱۲ / جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۴ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- در نیمه دوم قرن بیستم، با روشن شدن این‌که علم تجربی دارای مبانی غیرتجربی است، علم مدرن زیر سؤال رفت. آشکار شد که علم تجربی غربی تنها تفسیر ممکن از جهان طبیعت نیست و تفسیرهای متناسب با فرهنگ‌های دیگر نیز می‌تواند وجود داشته باشد.
- مهم‌ترین هدف ما در زندگی، دستیابی به فضیلت‌های فردی و سعادت همگانی است. «فضیلت» و «سعادت» در «زندگی خوب» یا «جامعه خوب» به دست می‌آید. از این‌رو، فعالیت‌های سیاسی باید در جهت دسترسی به «جامعه خوب»، یعنی برای دستیابی به فضیلت و سعادت باشد.
- تأکید بیش از اندازه رویکرد تبیینی بر نظم و ساختارهای اجتماعی، به حذف اراده و خلاقیت، ارزش و اخلاق، آگاهی و معنا از زندگی اجتماعی می‌انجامد و شور زندگی را از انسان‌ها می‌گیرد.
- ایران اسلامی آرمان بازسازی هویت اقتصادی خود را با اجرای قانون اساسی و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی دنبال می‌کند.

۶۵

از بین عبارتهای زیر، موارد نادرست را مشخص کنید.

- الف) تقسیم جوامع به مکانیکی و ارگانیکی از سوی دورکیم، نشان‌دهنده این است که جهان‌های اجتماعی متنوع‌اند و فرهنگ و تمدن متناسب با خود را پدید می‌آورند.
- ب) هنگامی که قدرت برخلاف حکم و قانون الهی باشد و تبعیت از قدرت از روی رضایت و به صورت رسمی باشد، اقتداری غیرمشروع شکل می‌گیرد.
- ج) رویکرد سکولار از طریق فلسفه‌های روشنگری، در فرهنگ عمومی و زندگی اجتماعی انسان در جهان غرب گسترش پیدا کرده بود.
- د) سیاست هویت‌ابزاری بود که دولت‌ها برای از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف جامعه در پیش گرفتند.
- ه) حرکت‌های منورالفکران در کشورهای مسلمان، مورد حمایت دولت‌های استعمارگر غربی بود و در نهایت نیز حکومت‌های سکولار در جوامع خود تشکیل دادند.

۲) الف - د - ج

۱) د - ب - ج

۴) الف - ج - ه

۳) د - ه - ب

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: جامعه‌شناسی دهم - درس‌های ۵ و ۱۵ / جامعه‌شناسی یازدهم - درس‌های ۶ و ۱۳ / جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۸

بررسی موارد نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- الف) دورکیم معتقد است که جهان‌های اجتماعی شبیه یکدیگر هستند و مسیرهای یکسانی را طی می‌کنند.
- ج) رویکرد سکولار که پیش از آن از طریق هنر و تفاسیر پروتستانی از دین در زندگی اجتماعی و فرهنگ عمومی گسترش پیدا کرده بود، با فلسفه‌های روشنگری، عمیق‌ترین لایه‌های فرهنگ غرب را تسخیر کرد. در واقع:
- سکولاریسم از طریق - هنر و تفاسیر پروتستانی - ورود به فرهنگ عمومی و زندگی اجتماعی جهان غرب
- فلسفه‌های روشنگری - نهادینه‌شدن در لایه‌های عمیق فرهنگ غرب
- د) عبارت داده‌شده، مربوط به سیاست همانندسازی هویتی است.

کدام گزینه در ارتباط با مفاهیم علم تجربی درست است؟

- (۱) پاسخی که به مسئله‌های علمی داده می‌شود، باید براساس دانش و تجربه‌های قبلی باشد و اگر مبتنی بر قوه تخیل دانشمند باشد، این پاسخ مردود است.
- (۲) فرضیه‌ها هم می‌توانند معلول اصول و قوانین باشند و هم می‌توانند علت سؤال‌های دیگر باشند.
- (۳) پاسخ‌های ارائه‌شده به مسئله‌های علمی در صورت آزموده‌شدن و منطبق بودن با یافته‌های مقبول، لزوماً درست و واقعی هستند.
- (۴) پاسخ‌های تأییدشده در صورتی نظریه‌ها را شکل می‌دهند که دارای انسجام بوده و در ارتباط با یک موضوع مشخص باشند.

مشاوره یکی از موضوعات پرتکرار در سؤالات کنکور، مفاهیم مهم علم تجربی است؛ بنابراین سعی کنید این مفاهیم و تعاریف آن‌ها را به خوبی یاد گرفته و مصادیق آن‌ها را بشناسید.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبنا: درس ۱

درس‌Box

پژوهش با طرح مسئله آغاز می‌شود.	مسئله
معمولاً یک جمله پرسشی است؛ ولی گاهی هم به صورت یک جمله خبری است که موضوع مبهمی را که دانشمندان در پی پاسخ‌دادن به آن هستند، بیان می‌کند.	فرضیه
پاسخ‌های اولیه و تا حد ممکن سنجیده به مسئله علمی که براساس: (۱) دانش فرد، (۲) تجربه فرد و (۳) قوه تخیل فرد شکل می‌گیرند.	اصل یا قانون
پاسخ اولیه پژوهشگران به مسئله‌های علمی است.	نظریه
فرضیه‌ها در پاسخ به یک سؤال (مسئله) می‌آیند، اما خود می‌توانند موجب طرح سؤال‌های دیگر هم بشوند.	
فرضیه‌ها در صورت پذیرفته‌شدن به قانون یا اصل تبدیل می‌شوند.	
برای تأیید یک فرضیه باید آن را براساس مشاهدات تجربی بیازماییم و نتیجه را با یافته‌های مقبول در علم تجربی مطابقت دهیم.	
معتبر و پذیرفته بودن یک پاسخ لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن نیست و ممکن است پاسخی که امروز مورد قبول و علمی است، پس از مدتی به دلیل: (۱) آگاهی از نادرستی آزمایش‌های قبلی و یا (۲) تغییر در پیش‌فرض‌های دانشمندان کنار گذاشته شود.	
مجموعه‌ای منسجم از اصول و قوانین علمی درباره یک موضوع، نظریه را تشکیل می‌دهد.	

مجموعه‌ای منسجم از اصول و قوانین علمی درباره یک موضوع، «نظریه» را تشکیل می‌دهد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌های نادرست:

- گزینه (۱): دانشمندان در بیشتر موارد با توجه به دانش و تجربه‌های قبلی و هم‌چنین با استفاده از قوه تخیلشان سعی می‌کنند پاسخ‌های اولیه و تا حد ممکن سنجیده‌ای به مسئله‌های علمی بدهند؛ بنابراین استفاده از قوه تخیل یکی از منابع پاسخ به سؤالات علمی و طرح فرضیه است.
- گزینه (۲): رابطه بین مسئله و فرضیه رابطه‌ای دو سویه است؛ یعنی فرضیه‌ها می‌توانند ضمن این که در پاسخ به یک سؤال بیابند، باعث طرح سؤال‌های دیگر هم بشوند؛ چنین رابطه‌ای بین فرضیه‌ها و اصول وجود ندارد.
- گزینه (۳): باید دقت کرد که معتبر بودن و پذیرفته‌شدن پاسخ، لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن پاسخ نیست.

این موضوع که همهٔ کودکان طبیعی به طور میانگین در سن یکسانی به توانایی‌های مشخصی دست می‌یابند، مثلاً در ۱۱ تا ۱۴ سالگی به بلوغ می‌رسند، بیانگر کدام مفهوم است؟

- (۱) نقش محیط در رشد
(۲) نقش وراثت در رشد
(۳) ویژگی پیوستگی رشد
(۴) ویژگی مرحله‌ای بودن رشد

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

درس‌Box

عواملی که بر رشد انسان اثر می‌گذارند دو دسته‌اند:

- عوامل وراثتی** ← وراثت ایجادکنندهٔ صفاتی است که از قبل در فرد نهفته است.
عوامل محیطی ← **رشد** تغییراتی است که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامهٔ طبیعی انجام می‌شود.
شروع توانایی‌ها در سنین خاص در اکثر افراد به عامل رشد مربوط می‌شود. (مانند شروع به راه رفتن مستقل در ۱۵ ماهگی و رسیدن به بلوغ در ۱۱ تا ۱۴ سالگی)
- عوامل محیطی** ← **عواملی** که در بیرون فرد وجود دارد و بر نحوهٔ تغییرات رشدی اثر می‌گذارند.
یادگیری یکی از مهم‌ترین عوامل محیطی است.
افزایش مهارت‌ها و تفاوت افراد در بهتر انجام‌دادن کارها بر اثر تمرین، بیشتر به عامل محیطی مربوط می‌شود. (مانند کسب مهارت دوچرخه‌سواری در برخی کودکان)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

براساس فرایند «رشد»، آدمی از دورهٔ جنینی تا مرگ، برخی خصوصیات را در جنبه‌های مختلف رشد نشان خواهد داد؛ مثلاً از لحاظ رشد جسمانی به طور میانگین، کودک می‌تواند در ۱۵ ماهگی بدون کمک راه برود یا به طور میانگین، افراد در ۱۱ تا ۱۴ سالگی به بلوغ می‌رسند. «وراثت» نقش تعیین‌کننده‌ای در «رشد یا آمادگی زیستی» افراد برای تغییرات دارد.

هر یک از ویژگی‌های زیر، به ترتیب، به کدام «دوره رشد» و کدام «جنبه رشد» مربوط است؟
 • ترجیح دادن هدایای بزرگ به هدایای ارزشمندی که دریافت می‌کنند.

• دستیابی به جنبه‌ای از رشد که بروز پیچیده‌ای داشته و با توجه به نوع ارزیابی ظهور متفاوتی می‌یابد.

• کارها را به دلیل درستی آن انجام می‌دهند نه صرفاً به دلیل خوشحال کردن دیگران.

• در تصمیم‌گیری روزمره مشکل دارند و نیازمند الگوی کارآمد برای تصمیم‌گیری هستند.

- ۱) کودکی اول، (رشد شناختی) - کودکی دوم، (رشد هیجانی) - نوجوانی، (رشد اخلاقی) - نوجوانی، (رشد شناختی)
- ۲) کودکی دوم، (رشد اجتماعی) - نوجوانی، (رشد هیجانی) - کودکی دوم، (رشد اخلاقی) - کودکی، (رشد اجتماعی)
- ۳) قبل از دبستان، (رشد شناختی) - کودکی اول، (رشد اخلاقی) - نوجوانی، (رشد هیجانی) - نوجوانی، (رشد اجتماعی)
- ۴) دوره دبستان، (رشد اجتماعی) - طفولیت، (رشد اخلاقی) - کودکی دوم، (رشد هیجانی) - کودکی، (رشد شناختی)

مشاوره ویژگی‌های رشد در دوره کودکی و نوجوانی از قسمت‌های بسیار مهم کتاب درسی است و معمولاً حداقل یک سؤال از این قسمت‌ها طرح می‌شود؛ بنابراین سعی کنید تمام ویژگی‌های مختص هر دوره و همچنین ویژگی‌های مشترک دوره‌های مختلف را به خوبی به خاطر سپرده و سنین مطرح‌شده در مورد هر ویژگی را بدانید.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبهمت: درس ۲

درس‌Box

روان‌شناسی رشد جنبه‌های مختلفی از انسان را تفکیک می‌کند، بر همین اساس، روان‌شناسی رشد دامنه گسترده‌ای از حیطه‌های رشد جسمانی، شناختی، هیجانی، اجتماعی و اخلاقی در فراخوانی زندگی را شامل می‌شود.

جنبه رشد	موضوعات مرتبط
جسمانی - حرکتی	تغییرات بدنی (مانند افزایش قد و وزن، استحکام استخوان‌ها، افزایش وزن مغز، تغییر در اجزای بدن، رشد ماهیچه‌ها، رشد اندام‌های داخلی شامل قلب و شش، بلوغ جنسی و ...)، مهارت‌های حرکتی درشت (مانند بالارفتن از پله‌ها) و مهارت‌های حرکتی ظریف (مانند نقاشی کشیدن و بستن بند کفش)
شناختی	مهارت‌های ذهنی (مانند: توجه، ادراک، حافظه، حل مسئله، تصمیم‌گیری، پردازش ادراکی و مفهومی، هوش و ...) و توانایی‌های زبانی (جمله‌سازی، یادگیری کلمات و ...)
هیجانی	مهارت شناخت هیجان‌های ساده (مانند خشم، محبت، ترس و ...) و هیجان‌های مرکب (مانند احساس پشیمانی، سپاس‌گزاری، احساس گناه، ترحم و ...)، نحوه ابراز هیجان‌ها و نحوه کنترل کردن آن‌ها، اصرار بر خواسته، حس آرامش داشتن و ...
اجتماعی	برقرارکردن ارتباط با دیگران، لبخند اجتماعی، شناخت افراد غریبه و آشنا، انجام بازی‌های فردی، موازی و گروهی، کسب هویت، عضویت در گروه‌ها، انتخاب شغل، پیشرفت و ...
اخلاقی	تشخیص درستی و نادرستی کارها و انجام کارهای متناسب با آن‌ها، رعایت حقوق دیگران، اکتفا کردن به سهم خود در خوردن خوراکی‌ها، بدون اجازه برداشتن چیزها، اهمیت دادن به مصالح دیگران، صادق و مهربان بودن، انسان‌دوستی، رعایت قوانین عرفی، شرعی و اجتماعی

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: ترجیح دادن هدایای بزرگ کم‌ارزش به هدایای کوچک پرارزش، بیانگر پردازش ادراکی است و در کودکان قبل از دبستان (یا کودکی اول) رایج است و به رشد شناختی آنان مربوط می‌شود. (تأیید (۱) و (۳))

عبارت دوم: هیجان‌هایی که بروز پیچیده‌ای داشته و با توجه به نوع ارزیابی، ظهور متفاوتی دارند، هیجان‌ها مرکب هستند. رشد هیجانی در دوره کودکی، معطوف به هیجان‌های ساده است؛ ولی به تدریج با توجه به رشد آگاهی کودکان از هیجان‌های مختلف و واکنش اطرافیان، هیجان‌های ساده به هیجان‌های مرکب تبدیل می‌شود؛ بنابراین بروز هیجان‌های مرکب از دوره کودکی دوم به بعد قابل انتظار است. (تأیید (۱) و (۲))

عبارت سوم: یک کودک ۶ ساله ممکن است کاری را اخلاقی بداند که دوستش را خوشحال می‌کند، در حالی که وقتی بزرگ می‌شود کار اخلاقی را به دلیل درستی آن انجام می‌دهد، نه صرفاً برای خوشحال کردن دوستش؛ بنابراین کودکان در اواخر کودکی دوم و نوجوانان کار اخلاقی را به دلیل درستی آن انجام می‌دهند. (تأیید (۱) و (۲))

عبارت چهارم: هرچند نوجوانان، در مقایسه با کودکان، رشد فزاینده‌ای در توانایی‌های شناختی دارند، اما در نحوه به‌کارگیری این توانایی‌ها، پختگی لازم را ندارند و تغییرات شناختی نوجوانان باعث پیامدهای ناسازگارانه‌ای از قبیل مشکل در تصمیم‌گیری روزمره می‌شوند. (تأیید (۱))

هر کدام از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام جنبه رشد است و در کدام دوره رشد رخ می‌دهد؟

(سوال ۳ کنکور انسانی ۱۴۰۱ (فارغ از کشور))

- تغییرات اندام داخلی و دو برابر شدن اندازه قلب
- توانایی انجام حرکات ظریف مثل گره‌زدن و بستن دکمه
- توانایی فرضیه‌سازی و بررسی احتمالات

- ۱) رشد جسمانی (نوجوانی) - رشد شناختی (کودکی) - رشد اخلاقی (کودکی)
- ۲) رشد جسمانی (کودکی) - رشد جسمانی (کودکی) - رشد شناختی (نوجوانی)
- ۳) رشد جسمانی (نوجوانی) - رشد جسمانی (کودکی) - رشد شناختی (نوجوانی)
- ۴) رشد جسمانی (نوجوانی) - رشد جسمانی (نوجوانی) - رشد شناختی (کودکی)

به ترتیب، هر یک از عبارتهای زیر با کدام مفهوم همخوانی بیشتری دارد؟

- شناخت محرک معین تحت تأثیر ارائه پیشین آن قرار می‌گیرد.
  - تحریک هر یک از گیرنده‌های حسی تابع آن است.
  - موقعیتی است که در آن هیچ‌یک از حواس فرد، محرکی دریافت نمی‌کند.
  - علی‌رغم وجود محرک هدف، فرد آن را ردیابی نمی‌کند.
- (۱) آماده‌سازی - شدت محرک - دریافت تک‌حسی - ردّ درست
 (۲) آگاهی نسبی در توجه - شدت محرک - محرومیت حسی - از دست دادن محرک هدف
 (۳) اطلاعات موجود در حافظه - توجه به محرک - فقدان حواس - از دست دادن محرک هدف
 (۴) نوع پردازش - توجه به محرک - خوگیری - ردّ درست

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

درس‌Box

برخی از مفاهیم مهم در حوزه احساس، توجه و ادراک

ادراک: فرایندی است که از طریق آن، محرک‌های مورد توجه را بازشناسی کرده و به آن‌ها معنا می‌بخشیم.

توهم: گاهی چیزهایی را ادراک می‌کنیم که هیچ موقع احساس نکرده‌ایم، به ادراک پدیده‌های بدون احساس «توهم» گفته می‌شود.

ادراک: خطای ادراکی: گاهی آن‌چه را که احساس می‌کنیم، الزاماً چیزی نیست که در ذهن خود ادراک می‌کنیم. در واقع چیزی را که ادراک می‌کنیم با واقعیت (یعنی چیزی که احساس کرده‌ایم) مطابقت ندارد، به این حالت «خطای ادراکی» گفته می‌شود.

خطای شناختی: به مجموعه خطاهای ادراکی که وارد نظام شناختی فرد می‌شود «خطای شناختی» گفته می‌شود. به عبارت دیگر خطاهای شناختی باورهای غلطی هستند که در ذهن افراد شکل گرفته‌اند.

بررسی عبارت‌ها:

✓ پاسخ خیلی تشریحی

عبارت اول: **آماده‌سازی**، زمانی اتفاق می‌افتد که شناخت محرک معینی، تحت تأثیر ارائه پیشین همان محرک یا محرک شبیه به آن قرار می‌گیرد. پدیده **آماده‌سازی** نشان می‌دهد که ما به همه آن‌چه که توجه داریم، آگاهی کامل نداشته و گاهی در توجه **آگاهی نسبی** است. (تأیید گزینه‌های (۱) و (۲))

عبارت دوم: تحریک هر یک از گیرنده‌های حسی تابع «شدت محرک» است؛ یعنی تحریک حواس از سوی محرک باید به میزان خاصی برسد تا آن عضو حسی تحریک شود. (تأیید گزینه‌های (۱) و (۲)) تحریک گیرنده‌ها به احساس مربوط است نه توجه (رد گزینه‌های (۳) و (۴)).

عبارت سوم: «**محرومیت حسی**» یعنی این‌که فرد در شرایطی قرار بگیرد که هیچ‌یک از گیرنده‌های حسی مثل چشم، گوش و ... به وسیله محرک‌های بیرونی تحریک نشود. آزمایش‌های مربوط به **فقدان حواس**، در «شرایط محرومیت حسی» انجام می‌شود (تأیید گزینه‌های (۲) و (۳))

عبارت چهارم: در موقعیت ردیابی علامت، هرگاه محرک وجود داشته باشد ولی فرد آن را گزارش نکند، یعنی آن را ردیابی نکرده و دچار «از دست دادن محرک هدف» شده است. (تأیید گزینه‌های (۲) و (۳))

روان‌شناسی

۷۰

به ترتیب، درستی یا نادرستی هر یک از عبارات‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟

- در تکالیفی که اهمیت بیشتری دارند، احتمال بروز هشدار کاذب بیشتر از اصابت است.
  - شباهت تکالیف و دشواری بودن آن‌ها، اثر منفی انجام هم‌زمان تکالیف را کاهش می‌دهد.
  - نتیجه‌ای که از خطاهای ادراکی به دست می‌آید، بیانگر این است که ادراک با احساس متفاوت است.
  - توجه به کل، علاوه بر مجموع اجزا باوری است که روان‌شناسان گشتالت به آن معتقدند.
- (۱) نادرست - درست - درست - نادرست
(۲) درست - نادرست - نادرست - نادرست
(۳) نادرست - نادرست - درست - درست
(۴) درست - درست - نادرست - درست

مشاوره توجه به مفهوم عبارات‌ها از نکات مهمی است که باید به آن توجه داشته باشید. گاهی تغییر یک کلمه می‌تواند مفهوم جمله درست را نادرست کرده و یا و جمله نادرست را به درست تبدیل کند؛ مانند عبارات‌های اول و دوم در این سؤال.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۳

درس‌Box

انجام‌دادن چند تکلیف هم‌زمان، کارایی توجه را کاهش می‌دهد. زمانی که دو تکلیف به طور هم‌زمان انجام می‌شود، عواملی مانند شباهت دو تکلیف، سطح دشواری دو تکلیف و مهارت فرد انجام‌دهنده تکلیف، بر روی کیفیت انجام تکالیف اثر می‌گذارد.

هنگامی که دو تکلیف به طور هم‌زمان انجام می‌شود اگر:

- (۱) تکالیف ساده باشند.
  - (۲) تکالیف به هم شبیه باشند.
  - (۳) فرد انجام‌دهنده تکالیف مهارت لازم را داشته باشد.
- اثر منفی هم‌زمان دو تکلیف کاهش می‌یابد.

بررسی عبارات‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: نادرست؛ تکالیف مهم‌تر با هشدار کاذب همراه است. این که از دست دادن را فدای هشدار کاذب کنیم و یا برعکس به اهمیت تکلیف بستگی دارد؛ به عبارت دیگر در تکالیفی که اهمیت بیشتری دارند، احتمال بروز هشدار کاذب بیشتر از خطای از دست دادن است، ولی نمی‌توانیم بگوییم که احتمال هشدار کاذب بیشتر از اصابت است؛ چون در تکالیف مهم‌تر فرد توجه بیشتری داشته و احتمال این که اصابت هم اتفاق بیفتد زیاد است. خصوصاً که هشدار کاذب بیانگر بروز خطا در فرد است در حالی که اصابت بیانگر تصمیم درست در فرد است و مقایسه این دو با هم مقایسه غلطی است.

عبارت دوم: نادرست؛ شباهت تکلیف و مهارت فرد انجام‌دهنده تکلیف اثر منفی انجام هم‌زمان تکالیف را کاهش می‌دهد، ولی دشواری بودن تکالیف، اثر منفی آن را افزایش می‌دهد.

عبارت سوم: درست؛ از مطالب مربوط به خطای ادراکی، نتایج مختلفی به دست می‌آید از جمله این که ادراک با احساس متفاوت است.

عبارت چهارم: درست؛ روان‌شناسان گشتالت اعتقاد داشتند که «کل بیشتر از مجموع اجزا است» از نظر آن‌ها کل، علاوه بر مجموع اجزا، شامل روابط بین اجزا هم می‌شود که از جمع اجزا به دست نمی‌آید.

درستی و نادرستی هر یک از عبارات‌های زیر، به ترتیب کدام است؟

(سؤال ۵ کنکور انسانی ۱۴۰۲ - نوبت دوم)

- از بین محرک‌های محیطی مختلف، محرک‌هایی که به طور مداوم و پیوسته ارائه می‌شوند، بیشتر انتخاب می‌شوند.
- در فعالیت‌های هدفمند که دارای اهمیت بالایی برای فرد هستند، شکل‌گیری خوگیری کم‌تر است.
- انگیزختگی ذهنی باعث ایجاد توجه مستمر و با ثبات در انجام فعالیت می‌شود.
- تمرکز بر محرک‌هایی که دارای ویژگی‌های متنوع و متغیر هستند، دشوارتر است.

- (۱) درست - نادرست - درست - درست
(۲) نادرست - درست - درست - نادرست
(۳) نادرست - درست - نادرست - نادرست
(۴) درست - نادرست - نادرست - درست

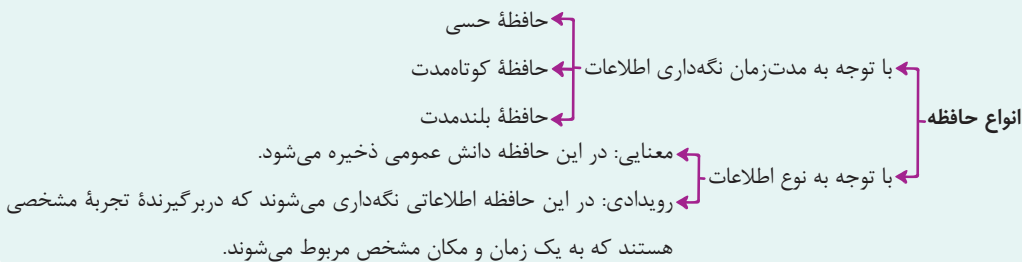
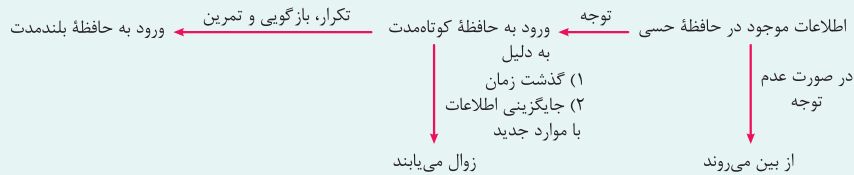
کدام گزینه در زمینه انواع حافظه نادرست است؟

- (۱) اطلاعات موجود در حافظه حسی در صورت عدم توجه، از بین رفته و دوام نمی‌یابند.
- (۲) ظرفیت ذخیره‌سازی و زمان بازیابی اطلاعات در حافظه کاری در اثر استفاده افزایش می‌یابد.
- (۳) مهم‌ترین دلیل فراموشی اطلاعات در حافظه کوتاه‌مدت، عدم بازگویی و تمرین اطلاعات است.
- (۴) آن‌چه که باعث تفکیک حافظه معنایی و حافظه رویدادی از هم است، نوع اطلاعاتی است که در آن‌ها نگهداری می‌شود.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۴

درس‌Box

مهم‌ترین دلیل فراموشی اطلاعات در حافظه کوتاه‌مدت، محوشدن مواد اطلاعاتی حافظه به «دلیل گذشت زمان» یا «جایگزینی مواد اطلاعاتی با موارد جدید» است نه عدم بازگویی و تمرین؛ پس گزینه (۳) نادرست است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- هر یک از فنون بهسازی حافظه که در زیر آمده، به ترتیب، بر کدام یک از عوامل مؤثر بر فراموشی اثر می‌گذارد؟
- برای این که حافظه پذیرای اطلاعات جدید باشد، کسب اطلاعات درباره اهمیت آن مؤثر است.
  - بهترین زمان مرور مطالب، چند ساعت بعد از یادگیری است.
  - اگر اطلاعات هم به صورت دیداری و هم به صورت شنیداری رمزگردانی شود، حافظه قوی تر می‌شود.
  - شرکت در آزمون‌های مکرر شما را در جهت به یاد آوردن مطالب توانمندتر می‌سازد.
- (۱) عوامل عاطفی - تداخل اطلاعات - گذشت زمان - عدم وجود نشانه‌های بازیابی
  - (۲) عدم رمزگردانی - گذشت زمان - تداخل اطلاعات - عوامل عاطفی
  - (۳) عدم رمزگردانی - تداخل اطلاعات - گذشت زمان - عوامل عاطفی
  - (۴) عوامل عاطفی - گذشت زمان - تداخل اطلاعات - عدم وجود نشانه‌های بازیابی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبهمت: درس ۴

درس‌نویس Box

فنون بهسازی حافظه بر عوامل مؤثر بر فراموشی و مراحل مختلف حافظه اثر می‌گذارند. در زیر به برخی از این روش‌ها و عوامل فراموشی مرتبط با آن اشاره می‌کنیم:

- ← **کارآمدی مرور:** مرور یعنی این که مطالب گذشته را تکرار کنیم و در مرور کارآمد در هر بار از خودتان بپرسید این بار به چه مفهوم جدیدی دست یافتیم که در دفعات قبل به آن دست نیافتیم. مرور مطالب (مرور کارآمد) فراتر از تکرار صرف است.
  - ← **گذشت زمان:** کاهش فاصله زمانی بین یادگیری یک مطلب و یادآوری آن؛ بیشترین مقدار فراموشی در ساعات نخستین بعد از یادگیری رخ می‌دهد. برای کنترل اثر گذشت زمان، نباید فاصله مرور مطالب بیشتر از ۶ یا ۷ ساعت باشد.
  - ← **استفاده از رمزگردانی معنادار:** اگر اطلاعات را به صورت معنایی تبدیل و از معانی مختلف برای سپردن به حافظه استفاده کنید، مطالب دیرتر فراموش می‌شوند.
  - ← **برگردان به زبان خودتان:** اصرار بر حفظ واژگان، فراموشی بیشتری به دنبال دارد؛ برای این که دچار فراموشی نشویم، بهتر است مطالب یادگرفته را به زبان خودمانی برای خود بازگو کنیم.
  - ← **یادگیری عمیق:** برای کنترل اثر تداخل، یادگیری عمیق داشته باشید، سعی کنید علاوه بر واژگان، معانی آن‌ها را هم بفهمید.
  - ← **یادگیری با استراحت:** برای کنترل اثر تداخل از یادگیری با فاصله استفاده کنید.
  - ← **تداخل اطلاعات:** مطالعه چندحسی؛ رمزگردانی بیشتر مطالب به صورت شنیداری است، اگر همین اطلاعات به صورت دیداری هم رمزگردانی شوند، رمزگردانی قوی‌تر می‌شود و احتمال اثر تداخل را کم‌تر می‌کند.
  - ← **بسط معنایی:** برای یادگیری مفاهیم هر چه مثال‌های بیشتری داشته باشیم مفهوم مورد نظر بهتر از سایر مفاهیم در حافظه می‌ماند.
  - ← **تمایزبخشی:** منظور از تمایزبخشی، برجسته کردن تفاوت‌های دو مفهوم به لحاظ ظاهری و معنایی است.
  - ← **عوامل عاطفی:** بیان اهمیت مطلب؛ برای این که حافظه شما پذیرای اطلاعات جدید باشد، سعی کنید در ابتدا درباره اهمیت آن اطلاعات کسب کنید. مطالب مهم و کاربردی دوست‌داشتنی هستند.
  - ← **پرهیز از هم‌زمانی چند فعالیت (توجه ناقص):** به اطلاعات توجه دقیق داشته باشید، از انتخاب چند ماده اطلاعاتی به طور هم‌زمان پرهیز کنید. وقتی هم‌زمان چند موضوع را به حافظه می‌سپاریم، حاصل آن شکل‌گیری حافظه‌های ضعیف از موضوع‌های مختلف است.
  - ← **عدم رمزگردانی:** استفاده از چند روش حرکتی؛ راه رفتن، یادداشت‌برداری، برجسته کردن مفاهیم، خلاصه‌نویسی، رسم نمودار و حرکتی از این قبیل بسیار مفید است.
- مشکلات مربوط به نشانه‌های بازیابی ← آزمون مکرر: هر چه بیشتر آزمون دهید، نشانه‌های بازیابی بیشتری کسب خواهید کرد. به این پدیده «اثر آزمون» گفته می‌شود.

روان‌شناسی

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: برای این‌که حافظه شما پذیرای اطلاعات جدید باشد، سعی کنید در ابتدا، درباره اهمیت آن، اطلاعات کسب کنید. مطالب مهم و کاربردی، دوست‌داشتنی هستند، چیزی را که دوست نداشته باشیم، به راحتی رمزگردانی نمی‌شود. وجود علاقه نسبت به موضوعات، به نقش «عوامل عاطفی» اشاره دارد و پذیرای اطلاعات جدید بودن به مرحله رمزگردانی مربوط می‌شود (تأیید گزینه‌های (۱) و (۴)). البته اهمیت دادن به موضوعات از «عدم رمزگردانی» هم جلوگیری می‌کند؛ پس گزینه‌های (۲) و (۳) هم می‌توانند پاسخ باشند.

عبارت دوم: برای کنترل «اثر گذشت زمان»، نباید فاصله مرور مطالب بیشتر از ۶ یا ۷ ساعت باشد (تأیید گزینه‌های (۲) و (۴)). عبارت سوم: در مطالعه چندحسی، فرد اطلاعات را به صورت‌های مختلف دیداری و شنیداری رمزگردانی می‌کند، در این حالت رمزگردانی قوی‌تر شده و اثر «تداخل» کاهش می‌یابد. (تأیید گزینه‌های (۲) و (۴))

عبارت چهارم: شرکت در آزمون‌های مکرر شما را جهت بازیابی موفق، توانمندتر می‌سازد. هر چه بیشتر آزمون دهید «نشانه‌های بازیابی» بیشتری کسب خواهید کرد؛ به این پدیده اصطلاحاً «اثر آزمون» گفته می‌شود. (تأیید گزینه‌های (۱) و (۴))

هر کدام از عبارتهای زیر، به ترتیب، بیانگر کدام یک از مراحل حل مسئله است؟

- پزشک برای این که بتواند تصمیم درست تری برای درمان بیمارش بگیرد، با چند نفر از همکارانش مشورت می‌کند.
  - دانش‌آموز پس از دیدن نتایج آزمون‌های پایان ترم، ساعات مطالعه و حجم تکالیفی که هر روز انجام می‌داد را افزایش داد.
  - تعمیرکار قبل از این که موتور ماشین را بررسی کند، به باک ماشین نگاه کرد تا از وجود بنزین مطمئن شود.
- (۱) تشخیص مسئله - بازبینی و اصلاح راه‌حل - تشخیص مسئله
  - (۲) به‌کارگیری راه‌حل مناسب - ارزیابی راه‌حل - تشخیص مسئله
  - (۳) تشخیص مسئله - ارزیابی راه‌حل - انتخاب راه‌حل جایگزین
  - (۴) به‌کارگیری راه‌حل مناسب - بازبینی و اصلاح راه‌حل - انتخاب راه‌حل جایگزین

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبهد: درس ۵

درس‌Box

حل مسئله دارای پنج مرحله است.

مراحل حل مسئله	توضیح
(۱) تشخیص مسئله	<ul style="list-style-type: none"> ● قبل از حل مسئله باید خود مسئله مشخص شود. ● تشخیص مسئله اولین گام حل آن است. ● تشخیص مسئله با احساس مبهم از مسئله متفاوت است؛ زیرا تصور مبهم از یک مسئله به راه‌حل‌های منطقی نمی‌انجامد. ● در تشخیص مسئله بهتر است دیگران نقش راهنما داشته باشند و فرد، خود آن را شناسایی کند. ● مشخص کردن بسیاری از مسائلی که در زندگی روزمره وجود دارد، چندان آسان نیست.
(۲) به‌کارگیری راه‌حل مناسب	<ul style="list-style-type: none"> ● در این مرحله فرد متناسب با مشکل، راهکاری که فکر می‌کند مناسب است را ارائه می‌دهد. ● مثال: یکی از راه‌های برطرف کردن مشکل درسی، مطالعه خردخرد و راه دیگر نیز تمرین مکرر است.
(۳) ارزیابی راه‌حل	<ul style="list-style-type: none"> ● باید راه‌حل به کار گرفته شده را ارزیابی کرد؛ این کار باعث می‌شود ملاک روشنی برای فهم موقعیت داشته باشیم. ● در این مرحله باید موقعیت قبل و بعد از به‌کارگیری راه‌حل را با هم مقایسه کنیم.
(۴) بازبینی و اصلاح راه‌حل	<ul style="list-style-type: none"> ● افرادی که مسائل را به خوبی حل می‌کنند، دوست دارند روش‌های قبلی را بهبود بخشند و یا اصلاح کنند. ● در این مرحله فرد راه‌حلی که در مرحله دوم به کار گرفته است را بهبود می‌بخشد یعنی برای این که شرایط بهتر شود و یا سریع‌تر به هدف برسد، راه‌حل خود را اصلاح کرده و یا راه‌حل دیگری به آن می‌افزاید.
(۵) انتخاب راه‌حل‌های جایگزین	<ul style="list-style-type: none"> ● اگر راه‌حل به کار گرفته شده در مرحله دوم مناسب و نتیجه‌بخش نبود، فرد باید به راه‌حل‌های جایگزین فکر کند.

بررسی عبارتهای:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: تشخیص دقیق مسئله اولین گام حل آن است. در تشخیص مسئله، بهتر است دیگران نقش راهنما داشته باشند و فرد خود آن را شناسایی کند. زمانی که پزشک با همکارانش مشورت می‌کند درصدد «تشخیص دقیق مسئله»، یعنی بیماری مریضی است که به او مراجعه کرده است.

عبارت دوم: زمانی که دانش‌آموز شیوه‌ای را برای مطالعه‌اش در نظر گرفته و آن را رعایت می‌کند (مرحله دوم یا به‌کارگیری راه‌حل مناسب) پس از دیدن نتایج آزمون‌های پایان ترم می‌تواند روش خود را ارزیابی کند (مرحله سوم) و اگر متوجه شود که روش به کار گرفته شده در حد مطلوب و مناسب نبوده است، روش خود را بهبود بخشد؛ مثلاً میزان مطالعه و حجم تکالیفی که انجام می‌دهد، را افزایش دهد مانند دانش‌آموز مطرح‌شده که به «بازبینی و اصلاح راه‌حل» پرداخته است. (مرحله چهارم) ولی اگر به طور کلی شیوه مطالعه‌اش را تغییر دهد و به روش‌های دیگری دست بزند که با روش قبلی کاملاً متفاوت باشد، در مرحله انتخاب راه‌حل‌های جایگزین (مرحله پنجم) قرار دارد.

عبارت سوم: زمانی که فردی هنوز مسئله را به درستی تشخیص نداده و اقدامی می‌کند تا مسئله را تشخیص دهد، در مرحله اول یا همان «تشخیص دقیق مسئله» قرار دارد. مانند تعمیرکاری که هنوز موتور ماشین را بررسی نکرده و می‌خواهد مطمئن شود مشکل ماشین به دلیل نداشتن بنزین نبوده و به موتور ماشین مربوط می‌شود.

کدام عبارت در ارتباط با موقعیت‌های زیر درست است؟

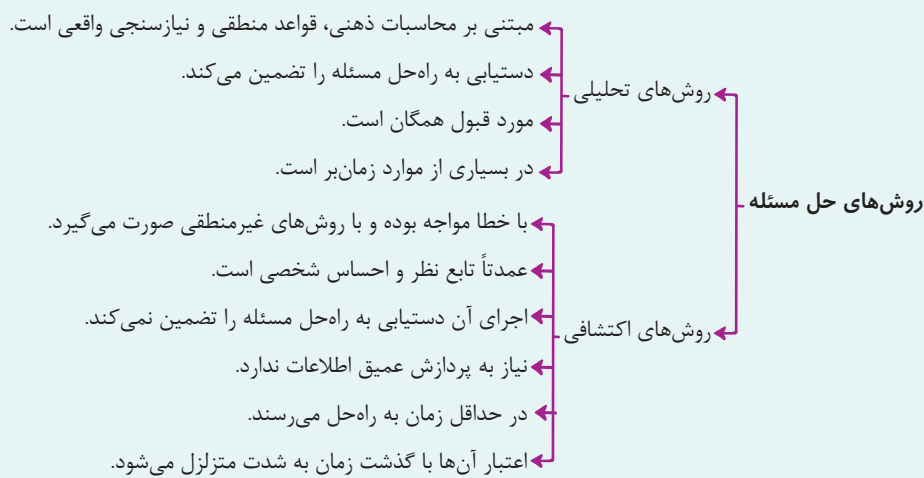
- سارا برای تمیز کردن خانه‌اش، هر روز را به تمیز کردن یک قسمت از خانه اختصاص می‌دهد.
- احسان برای تعطیلات آخر هفته با دوستانش تمام تفریحات ممکن را بررسی می‌کند و بر سر بهترین آن توافق می‌کنند.
- (۱) روش سارا دستیابی به راه‌حل مسئله را تضمین می‌کند، ولی با گذشت زمان متزلزل می‌شود.
- (۲) روش احسان اگرچه مبتنی بر نظر و احساس شخصی است، ولی زمان‌بر است.
- (۳) روش سارا مبتنی بر محاسبات ذهنی و قواعد منطقی است و مورد قبول همگان است.
- (۴) روش احسان با روش‌های غیرمنطقی صورت می‌گیرد و برای مواقعی مناسب است که نیاز به پردازش عمیق اطلاعات ندارد.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبهد: درس ۵

درس‌Box

مسائل را از طریق روش‌های مختلف می‌توان حل کرد:

روش‌های اکتشافی حل مسئله:

خرد کردن	کاهش تفاوت وضعیت موجود با وضعیت مطلوب	بارش مغزی	شروع از آخر
در روش خرد کردن، یک مسئله بزرگ به چند مسئله کوچک تقسیم می‌شود و افراد مسئله‌های کوچک را حل می‌کنند تا به تدریج بتوانند به حل مسئله بزرگ دسترسی یابند.	حل‌کننده در این روش تلاش می‌کند فاصله وضعیت موجود و وضعیت مطلوب را کاهش دهد.	همه راه‌حل‌های احتمالی که فکر می‌کنیم در پاسخ به یک مسئله می‌تواند درست باشد، ارائه می‌شود.	این روش بیشتر در مسائل ریاضی کاربرد دارد.
	حالت وجود مسئله = وضعیت موجود حالت دسترسی به راه‌حل = وضعیت مطلوب	روش مهندسی معکوس نمونه‌ای از روش‌های شروع از آخر است.	

سارا برای تمیز کردن خانه‌اش که یک هدف کلی است، از روش خرد کردن مسئله استفاده کرده و آن را به اهداف کوچک‌تر یعنی تمیز کردن یک قسمت خانه در هر روز تقسیم کرده است؛ بنابراین روش او روش اکتشافی بوده است، از طرف دیگر احسان برای انتخاب نوع تفریح تعطیلات آخر هفته با دوستانش مشورت کرده و با بهره‌گیری از نظرات همه آن‌ها یک تفریح را انتخاب کرده است، پس روش او روش بارش مغزی، از روش‌های اکتشافی حل مسئله، بوده است. با توجه به این توضیح، به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم: گزینه (۱): نادرست است؛ روش‌های اکتشافی دستیابی به راه‌حل مسئله را تضمین نمی‌کنند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

روان‌شناسی

گزینه (۲): نادرست است؛ روش‌های اکتشافی حل مسئله در حداقل زمان به نتیجه می‌رسند و زمان‌بر بودن از ویژگی‌های روش‌های تحلیلی حل مسئله است.

گزینه (۳): نادرست است؛ روش سارا روش اکتشافی است؛ پس مبتنی بر احساس و نظر شخصی است نه مبتنی بر محاسبات ذهنی و قواعد منطقی.

گزینه (۴): درست است؛ روش‌های اکتشافی حل مسئله مانند بارش مغزی مبتنی بر احساس و نظر شخصی بوده و با روش‌های غیرمنطقی صورت می‌گیرند و نیاز به پردازش عمیق اطلاعات ندارند.

هر یک از عبارات‌های زیر، به ترتیب، به کدام‌یک از مفاهیم مرتبط با تصمیم‌گیری مربوط است؟

- ملینا برای انتخاب مدرسهٔ فرزندش بین چند مدرسه مردد است و در نهایت مدرسه‌ای را انتخاب می‌کند که شهریهٔ کم‌تری دارد.
- احمد در بین رشته‌های مورد علاقه‌اش آن را انتخاب می‌کند که بازار کار بهتری دارد.
- شهاب هنگام عبور از خیابان وقتی دید چند نفر با هم زد و خورد می‌کنند، بدون آن که دلیل آن را بداند به جمع آن‌ها پیوست و شروع به زدن کرد.
- حمیده مسئول خواندن شکایت کارگران و بررسی آن‌هاست و علی‌رغم این که شواهد نشان می‌دهد برخی از این شکایات‌ها بجااست، ولی هم‌چنان از افرادی که از آن‌ها شکایت شده دفاع می‌کند.

- ۱) نوع تصمیم‌گیری: مهم و ساده - مرحلهٔ تصمیم‌گیری: مرحلهٔ چهارم - سبک تصمیم‌گیری: وابسته - مانع تصمیم‌گیری: سوگیری تأیید
- ۲) نوع تصمیم‌گیری: مهم پیچیده - مرحلهٔ تصمیم‌گیری: مرحلهٔ پنجم - سبک تصمیم‌گیری: تکانشی - مانع تصمیم‌گیری: سوگیری تأیید
- ۳) ملاک تصمیم‌گیری: مزیت - نوع تصمیم‌گیری: معمولی پیچیده - سبک تصمیم‌گیری: تکانشی - مانع تصمیم‌گیری: اعتماد افراطی
- ۴) ملاک تصمیم‌گیری: هزینه - نوع تصمیم‌گیری: مهم پیچیده - سبک تصمیم‌گیری: وابسته - مانع تصمیم‌گیری: اعتماد افراطی

مشاوره سوالات اخیر کنکور عموماً چندگزینه‌ای و بسیار طولانی هستند. برای این که بتوانید از زمان، بهترین استفاده را بکنید گول ظاهر سؤال را نخورید و نگران نشوید؛ با حذف گزینه به راحتی و سریع به پاسخ سؤال می‌رسید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۶

درس‌Box

مزیت‌ها: ما هنگام انتخاب و تصمیم‌گیری براساس مزیت‌های آن انتخاب، تصمیم می‌گیریم؛ یعنی ملاک ما میزان سودمندی‌ای است که انتظار داریم به آن برسیم.

هزینه‌ها: هزینه‌های مالی و غیرمالی که در ازای تصمیم باید پرداخت کنیم یا پرداخت کرده‌ایم.

خطر: هرگاه اطمینان کافی به نتایج تصمیم‌گیری وجود نداشته باشد و یا خطر از دست دادن وجود داشته باشد و ما ریسک نکنیم و یا تصمیم پرخطر را نگیریم، ملاک تصمیم‌گیری «خطر» بوده است.

هر چه هزینه کم‌تر و مزیت‌ها بیشتر باشد، احتمال این که آن تصمیم را بگیریم بیشتر خواهد بود و هر چه هزینه بیشتر و مزیت‌ها کم‌تر باشد، احتمال گرفتن آن تصمیم کم‌تر خواهد بود.

گاهی به دلیل هزینه‌های قبلی که کرده‌ایم دست به انتخاب غلط یا پرخطر می‌زنیم، مانند زمانی که علی‌رغم بارندگی و احتمال بیماری‌شدن، در استادیوم ورزشی زیر باران به تماشای بازی می‌نشینیم، صرفاً به این دلیل که پول بلیط را پرداخته‌ایم و یا زمان زیادی صرف رسیدن به ورزشگاه کرده‌ایم.

به روش‌های غلط تصمیم‌گیری که مانع از تصمیم درست می‌شود، موانع تصمیم‌گیری گفته می‌شود که انواعی دارد:

موانع تصمیم‌گیری	توضیح
سوگیری تأیید	فرد صرفاً از اطلاعاتی استفاده می‌کند که دیدگاهش را تأیید کند و شواهدی را که با دیدگاه او مخالف است، کنار می‌گذارد.
اعتماد افراطی	فرد به قضاوت‌ها و روش‌های تصمیم‌گیری خود اعتماد بیش از حد دارد.
کوچک‌شمردن خود	● دست کم گرفتن خود، عصبانی‌بودن، ترس‌بودن و اعتمادبه‌نفس پایین مانع تصمیم‌گیری درست می‌شود. ● بسیاری از تصمیم‌گیری‌های مهم، علاوه بر دانش لازم، به اعتمادبه‌نفس قوی نیاز دارد.
کنترل‌نکردن هیجانات	● افراد مختلف، واکنش‌های هیجانی مختلفی در ما ایجاد می‌کنند. ● واکنش‌های عاطفی، به دلیل زودگذر بودن، نمی‌تواند ملاک تصمیم‌گیری باشد. ● افرادی که قادر به کنترل هیجانات خویش نباشند، به طور مداوم با شکست در تصمیم‌گیری روبه‌رو می‌شوند.

عبارت اول: انتخاب مدرسه برای فرزند تصمیم «مهمی» است چون بر روی آموزش و تربیت فرزند تأثیر طولانی مدت دارد؛ از طرف دیگر انتخاب مدرسه دارای جنبه‌های متعددی مانند: سطح آموزش مدرسه، دوری و نزدیکی مسافت آن، شباهت سیستم تربیتی مدرسه به خانواده، مبلغ شهریه و ... است؛ بنابراین تصمیم «پیچیده‌ای» است. (تأیید گزینه (۲)) هم‌چنین ملاک تصمیم‌گیری ملینا شهریه‌ای است که باید به مدرسه بدهد، پس ملاک تصمیم‌گیری او «هزینه» بوده است. (تأیید گزینه (۴))

عبارت دوم: انتخاب رشته تحصیلی انتخاب «مهمی» است چون آثار طولانی مدت بر زندگی افراد می‌گذارد هم‌چنین برای انتخاب آن باید به جنبه‌های متعدد توجه کرد؛ پس تصمیم‌گیری «پیچیده‌ای» است (تأیید گزینه (۴)) از طرف دیگر احمد رشته مورد نظر را انتخاب کرده است؛ پس در مرحله پنجم یا همان اجرای بهترین اولویت قرار دارد (تأیید گزینه (۲)).

عبارت سوم: شهاب عجلانه تصمیم گرفته و به عواقب تصمیمش فکر نکرده، پس سبک تصمیم‌گیری او «تکانشی» بوده است (تأیید گزینه‌های (۲) و (۳)). توجه داشته باشید که سبک تصمیم‌گیری شهاب از نوع وابسته نیست چون در سبک تصمیم‌گیری وابسته فرد از یک فرد مشخص که به او وابستگی دارد، تقلید می‌کند در حالی که در این موقعیت فرد به افراد درون جمعیت وابستگی نداشته و بر اثر هیجانات سریع اقدام به عمل کرده است.

عبارت چهارم: در مانع «سوگیری تأیید»، فرد از اطلاعاتی که دیدگاهش را تأیید کند، استفاده می‌کند. مانند کسی که با وجود دسترسی به شواهد نادرستی رفتار برخی از افراد که از طریق کارمندان به او رسیده، باز هم از آنان دفاع می‌کند (تأیید گزینه‌های (۱) و (۲)).

(سؤال ۱۰ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

هر کدام از عبارت‌های زیر، به ترتیب با کدام مورد، مرتبط است؟

- احسان در انتخاب رشته دانشگاهی بین دو رشته مورد علاقه خود (حسابداری و مدیریت مالی) مردد است و نمی‌داند کدام را انتخاب کند.
  - امیر مبلغ زیادی را برای خرید تجهیزات کوهنوردی داده است و در روزی که به کوه می‌رود، علی‌رغم نامساعد بودن هوا و خطرناک بودن شرایط، باز هم به کوهنوردی ادامه می‌دهد.
  - هادی از کودکی به جهت سخت‌گیری‌های والدینش، دچار احساس حقارت شده و نمی‌تواند در موقعیت‌های خاص، تصمیم درستی اتخاذ کند.
  - اکرم در هایپرمارکت نمی‌تواند یک لیوان خاص را از بین لیوان‌های بسیاری که در آن جاست انتخاب نماید.
- (۱) ناتوانی در تصمیم‌گیری: تعارض «گرایش - گرایش» - ملاک تصمیم‌گیری: هزینه - مانع تصمیم‌گیری: کوچک شمردن خود - نوع تصمیم‌گیری: تصمیم‌گیری معمولی
- (۲) ناتوانی در تصمیم‌گیری: تعارض «گرایش - گرایش» - مانع تصمیم‌گیری: هزینه - سبک تصمیم‌گیری: تصمیم‌گیری وابسته - نوع تصمیم‌گیری: اولویت‌های زیاد
- (۳) ناهماهنگی بعد از تصمیم: تعارض «گرایش - اجتناب» - ملاک تصمیم‌گیری: خطر از دست دادن - سبک تصمیم‌گیری: تصمیم‌گیری وابسته - ملاک تصمیم‌گیری: هزینه
- (۴) ناهماهنگی بعد از تصمیم: ناکامی و فشار روانی - مانع تصمیم‌گیری: خطر از دست دادن - مانع تصمیم‌گیری: عدم کنترل هیجانات - ملاک تصمیم‌گیری: مزیت

نوع تعارض را در افراد زیر مشخص کنید.

- فرید پدر بزرگ بیماری دارد که نگهداری از او برایش سخت شده؛ از طرف دیگر دلش نمی‌خواهد او را به مرکز سالمندان بسپارد و مردد مانده است.
- تعمیر کار به مهدی می‌گوید عاج لاستیک‌های ماشینت بسیار نازک شده و برای حفظ امنیت خود باید آن‌ها را عوض کنی، ولی هزینه تعویض برای مهدی بسیار بالاست.
- سمیه یک هفته تعطیل شده است و نمی‌داند این مدت را به کارهای عقب‌افتاده‌اش اختصاص دهد یا به یک سفر برود.
  - ۱) گرایش - اجتناب / گرایش - اجتناب / گرایش - گرایش
  - ۲) اجتناب - اجتناب / گرایش - اجتناب / گرایش - گرایش
  - ۳) اجتناب - اجتناب / اجتناب - اجتناب / گرایش - اجتناب
  - ۴) گرایش - اجتناب / اجتناب - اجتناب - اجتناب / گرایش - اجتناب

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۶

درس‌Box

وقتی در موقعیتی باشیم که حتماً باید تصمیم بگیریم، ولی قادر به تصمیم‌گیری نباشیم، حالت عاطفی ناخوشایندی را تجربه می‌کنیم که «تعارض» نام دارد.

تعارض حاصل ناتوانی در تصمیم‌گیری است و سه نوع دارد:

موقعیت	انواع تعارض
زمانی که فرد بین دو امر خواستنی فقط باید یکی را انتخاب کند.	گرایش - گرایش
زمانی که فرد باید انتخابی کند که هم جنبه مطلوب و هم جنبه نامطلوب دارد.	گرایش - اجتناب
زمانی که فرد بین دو امر نامطلوب مجبور به انتخاب باشد.	اجتناب - اجتناب

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: نگهداری از پدر بزرگ دشوار و ناخوشایند است و سپردن او به مرکز سالمندان هم ناخوشایند است؛ بنابراین فرید با تعارض «اجتناب - اجتناب» مواجه است.

عبارت دوم: لاستیک‌های ماشین ضعیف شده و باید تعویض شود. تعویض کردن آن باعث افزایش امنیت می‌شود (گرایش)، ولی هزینه آن بالاست (اجتناب)؛ پس فرد با تعارض «گرایش - اجتناب» مواجه است.

عبارت سوم: هم‌رسیدگی به کارهای عقب‌افتاده برای سمیه خوشایند است و هم رفتن به سفر؛ پس سمیه دچار تعارض «گرایش - گرایش» شده است.

کدام یک از عبارات‌های زیر در ارتباط با عوامل انگیزشی درست است؟

(الف) تفاوت فردی که درس می‌خواند تا از پدرش جایزه بگیرد و فردی که درس می‌خواند تا شاگرد اول شود و احساس ارزشمندی کند، در جهت حرکت آنان است.

(ب) رفتار فردی که دارای انگیزه درونی است، ماندگارتر از رفتار فردی است که دارای انگیزه بیرونی است.

(ج) انسان‌ها براساس غریزه و خواسته قدم برنمی‌دارند، بلکه آنچه که رفتار آنها را کنترل می‌کند، نگرش‌های آنهاست.

(د) عوامل شکل‌دهنده نگرش ثابت بوده و تحت تأثیر نظام شناختی فرد، باورها و ارزش‌های او قرار دارد.

(۱) الف - ج   (۲) ب   (۳) ب - ج   (۴) ج - د

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبهم: درس ۷

عوامل انگیزشی:

درس‌Box

نگرش	انگیزه
<ul style="list-style-type: none"> به مجموعه عوامل فرازیستی که باعث به حرکت درآوردن رفتار و شناخت ما می‌شود، گفته می‌شود. انسان صرفاً براساس غریزه و خواسته قدم برنمی‌دارد، بلکه در کنار خواسته‌ها، آنچه رفتار او را کنترل می‌کند، نگرش است. حیوانات و کودکان فاقد نگرش هستند. ترجیح دادن خواسته جمعی به خواسته فردی به نگرش‌های فرد مربوط می‌شود. عوامل شکل‌دهنده نگرش، متنوع است و تحت تأثیر نظام شناختی فرد، باورها و ارزش‌های او قرار دارد. 	<ul style="list-style-type: none"> عاملی زیستی که ما را برمی‌انگیزد و به سوی رفتار معین سوق می‌دهد. انسان و حیوان در پاسخ به نیازهای زیستی، عوامل انگیزشی مشترکی دارند. حیوان صرفاً براساس غریزه و خواسته که همان انگیزه است، قدم برمی‌دارد.

انگیزه بیرونی	انگیزه درونی
عامل خارجی فرد را به انجام کاری خاص برمی‌انگیزد.	فرد کار یا فعالیت را به خاطر خود آن چیز انجام می‌دهد؛ زیرا به آن کار علاقه دارد، برایش جالب است یا با نیازهای فطری او مطابقت دارد.
منبع انگیزه بیرونی در پاداش و لذت خارج از فرد است.	منبع لذت در خود تکلیف است.
مثال کتاب درسی؛ بازی فوتبالیست حرفه‌ای به خاطر دریافت پاداش و دستمزد بیشتر	مثال کتاب درسی؛ بازی فوتبال نوجوانان در حیاط خانه علی‌رغم گرسنگی زیاد

رفتاری که با انگیزه درونی انجام می‌شود، ماندگارتر از رفتاری است که با انگیزه بیرونی انجام می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت‌ها:

(الف) نادرست؛ فردی که درس می‌خواند تا جایزه بگیرد دارای انگیزه بیرونی است و کسی که درس می‌خواند تا با نفر اول شدن احساس ارزشمندی کند، عوامل فرازیستی یا همان نگرش‌ها عامل بروز رفتار در او بوده است. تفاوت این دو فرد در عامل انگیزشی آنان است نه جهت رفتار آنان؛ زیرا در هر دو آنها جهت حرکت یکسان و در راستای درس خواندن بوده است.

(ب) درست؛ رفتار فردی که دارای انگیزه درونی است از فردی که دارای انگیزه بیرونی است ماندگارتر است.

(ج) نادرست؛ تفاوت انسان و حیوان به‌عنوان دو موجود زنده، این است که انسان مانند حیوان صرفاً براساس غریزه و خواسته قدم برنمی‌دارد، بلکه در کنار خواسته‌ها آنچه که رفتار او را کنترل می‌کند، نگرش است. بنابراین انسان‌ها براساس خواسته و غریزه هم قدم برمی‌دارند.

(د) نادرست؛ عوامل شکل‌دهنده نگرش ثابت نبوده، بلکه متنوع هستند.

هر یک از عبارات‌های زیر، به ترتیب، به کدام عامل نگرشی مربوط است؟

- سامان می‌گوید: «من معتقدم هر چه‌قدر پول بدهی آش می‌خوری»؛ بنابراین هر چه‌قدر تلاش کنی، همان اندازه نمره‌ات بهتر می‌شود.
- ایمان می‌گوید: «صداقت مهم‌ترین چیزی است که در ارتباط با دیگران باید رعایت شود»، ولی خودش خیلی اوقات به رئیسش دروغ می‌گوید.
- مهرسا می‌گوید: «این بار خیلی امتحانم را بد دادم، چون شب قبلش دندان‌درد بدی گرفتم و نتوانستم درس بخوانم.»
- مانا می‌گوید: «من چندین ترم در کلاس‌های زبان شرکت کردم، ولی هیچ چیزی یاد نگرفتم و دیگر ادامه نمی‌دهم؛ چون احساس می‌کنم بی‌فایده است.»

۱) باورها و نظام ارزشی - ناهماهنگی شناختی - اسناد بیرونی، ناپایدار و قابل کنترل - هدفمندی

۲) اسناد درونی و قابل کنترل - باورها و نظام ارزشی - ادراک کنترل و کارایی - درماندگی آموخته‌شده

۳) باورها و نظام ارزشی - ناهماهنگی شناختی - اسناد درونی، ناپایدار و غیر قابل کنترل - درماندگی آموخته‌شده

۴) اسناد درونی و قابل کنترل - باورها و نظام ارزشی - ادراک کنترل و کارایی - هدفمندی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۷

درس‌Box

تعریف	عوامل نگرشی
باورها و نظام ارزشی فرد	اعتقاد راسخ و واقعی، به بودن یا نبودن چیزی یا انجام‌پذیر بودن یا انجام‌ناپذیر بودن کاری
اراده	داشتن انرژی و پشتکار کافی برای به ثمر رساندن کارها و غلبه بر محدودیت‌های درونی و بیرونی
هدفمندی	دانش هدف (هر چیزی که انسان سعی دارد به آن برسد و فکر می‌کند برایش مفید است).
ناماهنگی شناختی	وقتی شخص دارای دو شناخت هم‌زمان و در تضاد باشد و یا باور او با رفتارش هماهنگ نباشد.
ادراک کارایی	داشتن این باور که ما دانش و مهارت لازم برای انجام‌دادن کاری را داریم.
ادراک کنترل	داشتن این باور که همه‌چیز مطابق نظر ما و تحت اختیار ماست و ما می‌توانیم محیط را در کنترل خود بگیریم.
اسناد	نسبت‌دادن دلایل شکست و پیروزی به عوامل زیربنایی آن‌ها
درماندگی آموخته‌شده	یاد می‌گیریم که نتایج به‌دست‌آمده ارتباطی با کار و تلاش نداشته و مستقل از عمل ما هستند و در نتیجه دست از تلاش برمی‌داریم.

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: در این عبارت باورها و اعتقادات سامان بیان شده است؛ پس به «باورها و نظام ارزشی» سامان مربوط می‌شود (تأیید گزینه‌های (۱) و (۳) توجه داشته باشید که در این عبارت صحبت از شکست و یا موفقیت سامان نیست که دلیل آن ذکر شده باشد تا به اسناد مربوط شود (رد گزینه‌های (۲) و (۴)).

عبارت دوم: ایمان نگرشی دارد که با رفتارهایش مطابقت ندارد؛ پس دارای «ناماهنگی شناختی» است (تأیید گزینه‌های (۱) و (۳)) اگرچه در این عبارت باورهای ایمان مطرح شده، ولی در باورها و نظام ارزشی فرد مطابق آن عمل می‌کند در حالی که در این‌جا چنین اتفاقی نیفتاده است (رد گزینه‌های (۲) و (۴)).

عبارت سوم: مهرسا در این عبارت دلیل شکستش در امتحان را بیان کرده است؛ پس به «اسناد» مربوط است. اسناد مهرسا به دندان‌درد خودش بوده است؛ پس اسناد او «درونی، ناپایدار و غیر قابل کنترل» است.

عبارت چهارم: مانا فعالیت‌های را انجام داده و بعد از چند تجربه شکست آموخته که تلاش او بی‌نتیجه است و دست از تلاش برداشته؛ پس به «درماندگی آموخته‌شده» دچار شده است.

در هر یک از موقعیت‌های زیر متغیرهای روان‌شناختی در کدام نقش بوده‌اند؟

- رضا نتوانسته نمره لازم برای قبول شدن در دانشگاه را به دست آورد و نگران است که مجبور شود به سربازی برود و مدتی است معده درد گرفته است.
  - ملیحه وقتی متوجه شد که ناراحتی پوستی‌اش ناشی از بیماری‌های خودایمنی است، بسیار بی‌حوصله و غمگین شده است.
  - الهام دو ماه دیگر قرار است ازدواج کند و شب‌ها به سختی به خواب می‌رود.
- (۱) عامل - پیامد - عامل
(۲) پیامد - عامل - عامل
(۳) عامل - پیامد - پیامد
(۴) پیامد - عامل - پیامد

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۸

درس‌Box

نقش متقابل عوامل جسمانی و روانی در سلامت روان

در روان‌شناسی سلامت، متغیرهای روان‌شناختی در دو نقش بررسی می‌شوند:

(۱) عامل ایجاد بیماری‌های جسمانی:

- برخی از مسائل روانی در ایجاد انواع بیماری‌های جسمانی نقش دارند.
- مانند کسی که به دلیل فشارهای کاری زیاد دچار ناراحتی‌های قلبی - عروقی می‌شود.

(۲) پیامدهای بیماری‌های جسمانی:

- اگر فردی مبتلا به بیماری‌ها و مشکلات جسمانی باشد، عوارض و مشکلات روانی نیز در وی بروز می‌کند.
- مانند کودکی که به دلیل مبتلا بودن به بیماری صرع، زود عصبانی می‌شود و احساس غمگینی می‌کند.

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- عبارت اول: در این عبارت متغیر روان‌شناختی نگرانی باعث شده که فرد به معده‌درد مبتلا شود، پس متغیر روان‌شناختی «عامل» بیماری جسمانی بوده است.
- عبارت دوم: ناراحتی پوستی (بیماری جسمانی) در ملیحه باعث شده که بی‌حوصله و غمگین (متغیر روان‌شناختی) شود؛ پس متغیرهای روان‌شناختی در ملیحه «پیامد» بیماری جسمانی او بوده است.
- عبارت سوم: نگرانی ناشی از ازدواج و مراسم آن (متغیر روان‌شناختی) باعث شده که الهام شب‌ها نتواند بخوابد (مشکل جسمانی)؛ پس متغیرهای روان‌شناختی در نقش «عامل» بوده‌اند.

کدام گزینه در ارتباط با فشار روانی و روش‌های مقابله با آن کاملاً درست است؟

- (۱) هر تغییری که باعث به هم خوردن تعادل در زندگی می‌شود، فشار روانی منفی ایجاد می‌کند.
 (۲) زمانی که توپ در زمین تیم مقابل است و دروازه‌بان احساس خونسردی می‌کند، دارای فشار روانی مثبت است.
 (۳) زمانی که فرد با فشار روانی مواجه شده و آن را خطری بر علیه خودش بداند، روش‌های مقابله‌ای سازگارانه شکل می‌گیرد.
 (۴) فردی که با فشار روانی غیر قابل حذف مواجه می‌شود، باید هدف مقابله‌اش به حداقل رساندن و تحمل فشار روانی باشد.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبهمت: درس ۸

درس‌Box

فشار روانی عبارت است از نیاز برای دوباره سازگارشیدن با شرایط جدید زندگی و به دو نوع منفی و مثبت تقسیم می‌شود، نوع فشار روانی از پیامدهایی که دارد، تعیین می‌شود.

فشار روانی مثبت	فشار روانی منفی
<ul style="list-style-type: none"> انگیزه و تلاش فرد برای رسیدن به هدف‌ها افزایش می‌یابد. فرد با موقعیت به چالش برمی‌خیزد. پیامد آن مطلوب و سازنده است. باعث ارتقای واکنش‌های رفتاری و پردازش‌های شناختی می‌شود. کاملاً هشیارانه عمل می‌کند. توجه متمرکز در فرد شکل می‌گیرد. 	<ul style="list-style-type: none"> شخص یک رویداد یا یک موقعیت را به صورت فشارآور و فراتر از توانایی خود، ارزیابی می‌کند. سلامتی خود را در خطر می‌بیند. پیامدهای ناخوشایندی به دنبال دارد؛ مانند از دست دادن تمرکز فرد به دلیل نوع ارزیابی‌اش از مشکل، احساس ناخوشایندی را تجربه می‌کند. قادر به دستیابی به هدف نیست. حالتی از درماندگی و ناامیدی و در نتیجه شکست و ناکامی شکل می‌گیرد.

در تعیین مثبت یا منفی بودن فشار روانی، صرفاً خود رویداد تعیین‌کننده نیست؛ بلکه باید ادراک فرد از موقعیت و پیامد آن را هم در نظر گرفت.

مقابله، به معنای تلاش فرد برای از بین بردن فشار روانی و یا به حداقل رساندن و تحمل آن است.

هنگام روبه‌روشدن با موقعیت فشارآور، فرد ابتدا براساس برداشت اولیه خود آن را ارزیابی می‌کند و دو سؤال از خود می‌پرسد:

(۱) آیا خطری مرا تهدید می‌کند؟ ← خیر ← بله
 روش‌های مقابله‌ای فراخوانی نمی‌شود؛ زیرا فرد موقعیت را خطرآفرین و استرس‌زا نمی‌شناسد. در این صورت سؤال دوم مطرح می‌شود.

(۲) آیا من می‌توانم برای تغییر موقعیت کاری بکنم؟ ← خیر ← بله
 روش‌های مقابله‌ای ناسازگارانه فراخوانی می‌شود؛ زیرا فرد تلاش خود را مؤثر نمی‌داند و در نتیجه تلاشی نمی‌کند. روش‌های مقابله‌ای سازگارانه و ناسازگارانه فراخوانی می‌شود تا موقعیت خطرآفرین و استرس‌زا از بین برود و یا به حداقل برسد و یا هیجانات منفی ناشی از آن بروز یابد و یا فراموش شود.

روش‌های مقابله‌ای که در برابر فشار روانی به کار گرفته می‌شوند، متفاوت‌اند. اگر این روش‌ها مفید و مؤثر باشند، مقابله سازگارانه و اگر مضر و ناکارآمد باشند، مقابله ناسازگارانه نامیده می‌شوند.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): هر تغییری که باعث به هم خوردن تعادل در زندگی می‌شود «فشار روانی» ایجاد می‌کند؛ ولی این فشار روانی هم می‌تواند از نوع مثبت باشد و هم از نوع منفی؛ بنابراین گزینه (۱) «نادرست» است.

گزینه (۲): زمانی که فرد احساس خونسردی می‌کند، فشار روانی ندارد چه از نوع مثبت و چه از نوع منفی پس این گزینه «نادرست» است.
 گزینه (۳): زمانی که فرد با فشار روانی مواجه می‌شود، دو سؤال از خود می‌پرسد، اول این‌که: آیا خطری مرا تهدید می‌کند؟ اگر پاسخ این سؤال مثبت باشد و موقعیت را خطری بر علیه خودش بداند، سؤال دوم مطرح می‌شود و آن این‌که آیا من می‌توانم برای تغییر موقعیت کاری انجام بدهم؟ در این حالت است که روش‌های مقابله‌ای شکل می‌گیرند. اگر فرد احساس خطر کند، ممکن است روش‌های مقابله‌ای شکل بگیرد، ولی نمی‌توانیم بگوییم که لزوماً روش مقابله‌ای او سازگارانه خواهد بود؛ پس گزینه (۳) «نادرست» است.

گزینه (۴): هدف اصلی در مقابله باید حذف عامل فشارآور باشد، ولی اگر امکان حذف عامل فشارآور وجود نداشته باشد، در این حالت، هدف مقابله باید به حداقل رساندن و تحمل فشار روانی باشد؛ پس این گزینه «درست» است.

• عَيِّنِ الْأَنْسَبَ فِي الْجَوَابِ لِلتَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٨١ - ٨٩):

﴿واعتصموا بحبل الله جميعاً ولا تفرقوا﴾ **٨١**

- (١) همگی به ریسمان خداوند چنگ بزنیید و متفرق نشوید!
- (٢) به ریسمان خدا همگی چنگ زدند و متفرق نشدند!
- (٣) همه به ریسمان الهی چنگ بزنیید و دچار تفرقه نشوید!
- (٤) همه به ریسمان خدا چنگ زدند و دچار تفرقه نشدند!

مشاوره در آزمون‌ها غالباً سؤال اول عربی یکی از آیات قرآن داخل کتاب هست، پس حتماً از قبل معنای آیات رو با دقت یاد بگیرید، چون گاهی ممکنه نکاتی داشته باشن که نیاز به بررسی شدن قبل از آزمون دارند.

پاسخ: گزینه ١

زیرمبدا: عربی دهم - درس ٤

فرق «اعتصموا» با «اعتصموا» چیه؟

Hint

درس‌Box

فعل ماضی غایب و امر مخاطب باب «افتعال» خیلی شبیه هم هستند و تنها تفاوتشان این است که در ماضی، عین‌الفعل فته دارد و در امر، کسره دارد.

اگر در سؤالی حرکت فعل را گذاشته بود که تشخیص راحت است، در غیر این صورت با دقت به بافت جمله می‌توان تشخیص داد که فعل، ماضی یا امر است:

أصدقائي اكتسبوا درجةً عالیةً: دوستانم نمره‌ای عالی کسب کردند. (ماضی و غایب است)

یا أصدقائي اكتسبوا درجةً عالیةً: ای دوستانم نمره‌ای عالی کسب کنید. (امر و مخاطب است)

کلمات مهم: اعتصموا: چنگ بزنیید/ بحبل الله: به ریسمان خدا/ جميعاً: همگی / لا تفرقوا: پراکنده نشوید

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ٢: چنگ زدند «اعتصموا» امر مخاطب از باب افتعال است. / متفرق نشدند «لا تفرقوا» فعل نهی مخاطب است نه ماضی غایب.

گزینه ٣: دچار تفرقه نشوید (معادل درست و دقیقی برای «لا تفرقوا» نیست).

گزینه ٤: چنگ زدند (مانند گزینه ٢) / دچار تفرقه نشدند (مانند گزینه ٣)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«إِنَّمَا فخر المرء بعقل ثابت و حياء فلا نفتخرُ بنسبنا!»:

- (۱) فقط فخر انسان به خردی استوار و حیا می‌باشد؛ پس به نسب خود افتخار نمی‌کنیم!
- (۲) همانا افتخار آدمی به خردی استوار و شرم است؛ پس به اصل و نسبمان افتخار نمی‌کنیم!
- (۳) فخر آدمی، تنها به خردی استوار و شرم است؛ پس نباید به اصل و نسب خویش افتخار کنیم!
- (۴) بی‌گمان افتخار انسان فقط به خردی استوار و حیا می‌باشد؛ پس نباید به اصل و نسب افتخار کنیم!

مشاوره در سؤالات ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبهد: عربی دوازدهم - درس ۱

معنای «إِنَّمَا» چیست؟

درس‌Box

(۱) «إِنَّمَا» را با «إِنَّ» اشتباه نگیرید. «إِنَّمَا» معنای فقط و تنها دارد و معنای حصر را می‌رساند و غالباً تأکیدش بر بخش دوم بعد از خودش است: «إِنَّمَا النجاح في الصدق»: موفقیت، فقط در راستگویی است.

(۲) در ترجمه فعل نهی غایب و متکلم از «نبايد» استفاده می‌کنیم: «صدیقي لا یذهبُ هناك»: دوستم نباید آن‌جا برود.

کلمات مهم: إِنَّمَا: تنها، فقط / فخر المرء: افتخار آدمی / بعقل ثابت و حياء: به خردی استوار و شرم / بنسبنا: به اصل و نسبمان / لا نفتخرُ: نباید افتخار کنیم

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): «فقط» در جای درستی ترجمه نشده و باید در بخش دوم بیاید: ... فقط به خردی ... / افتخار نمی‌کنیم («لا نفتخرُ» فعل نهی متکلم است که در ترجمه‌اش «نبايد» آورده می‌شود).

گزینه (۲): همانا (معادل درستی برای «إِنَّمَا» نیست) / افتخار نمی‌کنیم (مانند گزینه (۱))

گزینه (۴): بی‌گمان (اضافی است) / ضمیر «نا» در «نسبنا» ترجمه نشده است.

«لایران مناطق سیاحتی و معالم تاریخی و حضارة كبرى جداً، يمكن أن تحصل بها على ثروة عظيمة عبر جذب السائحين!»:

- (۱) برای ایران است مناطقی دارای جاذبه گردشگری و نشانه‌های تاریخی و تمدنی جداً بزرگ، می‌توان به وسیله آن‌ها ثروت زیادی را از طریق جذب گردشگران به دست آورد!
- (۲) ایران دارای مناطق گردشگری و آثار باستانی و تمدنی خیلی بزرگ است، امکان دارد که به همراه جذب گردشگران ثروتی بزرگ را به دست آورد!
- (۳) ایران مناطقی گردشگری و آثاری تاریخی و تمدنی بسیار بزرگ دارد، به وسیله آن‌ها می‌تواند ثروتی زیاد را از طریق جذب گردشگران به دست آورد!
- (۴) ایران مناطقی گردشگری و آثار تاریخی و تمدنی جداً بزرگ دارد، امکان دارد که به وسیله آن‌ها با جذب گردشگران ثروتی زیاد به دست آورده شود!

مشاوره در سؤالات ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این‌که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: عربی دهم - درس ۶

«معالم تاریخی» ترکیب وصفی معرفه است یا نکره؟

Hint

کلمات مهم: لایران: ایران ... دارد/ سیاحتی: گردشگری/ معالم تاریخی: آثاری تاریخی/ جداً: بسیار/ آن تحصل: به دست آورد/ عَبْرَ: از طریق/ السائحين: گردشگران

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): دارای جاذبه گردشگری (ترجمه دقیقی برای «مناطق سیاحتی» نیست.)/ نشانه‌ها (معادل درستی برای «آثار» نیست.) «جداً» (بسیار)

«لِ + اسم یا ضمیر ابتدای جمله»، معنای مالکیت در زمان حال می‌دهد..

نکته

گزینه (۲): آثار باستانی («معالم تاریخی» ترکیب وصفی نکره است نه معرفه.)/ به همراه (معادل درستی برای «عَبْرَ» نیست.)

گزینه (۴): آثار تاریخی (مانند گزینه (۲))// به دست آورده شود («تحصل» فعل معلوم است که به اشتباه مجهول ترجمه شده است.)/

«جداً» (مانند گزینه (۱))

«قد قَدَّم لِقمان لابنه مواعظ قِيَمَة و يَهْتدي بها كُلّ الشَّبَاب!»:

- (۱) لِقمان مواعظی سودمند را به پسر خود تقدیم کرده است که به وسیله آن تمام جوانان راهنمایی می‌شوند!
- (۲) لِقمان به پسرش پندهای ارزشمندی را تقدیم کرده است و تمامی جوان‌ها با آن هدایت می‌شوند!
- (۳) لِقمان اندرزهایی ارزشمند را به پسرش تقدیم کرد و همه جوانان را راهنمایی می‌کند!
- (۴) لِقمان به پسر خویش اندرزهای سودمندی را تقدیم نموده و همه جوانان را هدایت می‌کند!

مشاوره در سوالات ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۱

«یَهْتدي» فعل لازم یا متعدی؟

Hint

درسی Box

به شباهت ظاهری و تفاوت معنایی سه فعل زیر دقت کنید:

ویژگی	معنای مصدر	مضارع	ماضی
متعدی - ثلاثی مجرد	هدایت کردن	یَهْدِي	هَدَى
متعدی - ثلاثی مزید (إفعال)	هدیه دادن	يُهْدِي	أَهْدَى
لازم - ثلاثی مزید (افتعال)	هدایت شدن	يَهْتَدِي	إِهْتَدَى

کلمات مهم: قَدَّ قَدَّم: تقدیم کرده است / لابنه: به پسرش / مواعظ قِيَمَة: پندهایی ارزشمند / يَهْتَدِي: هدایت می‌شوند / كُلّ الشَّبَاب: همه جوانان بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): سودمند (ارزشمند) / که راهنمایی می‌شوند (به صورت جمله وصفیه آمده، یعنی به جای «و» از حرف ربط «که» استفاده کرده که نادرست است).
- گزینه (۳): تقدیم کرد («قد + ماضی» به صورت ماضی نقلی ترجمه می‌شود نه ساده) / هدایت می‌کند («یَهْتَدِي» فعل لازم است نه متعدی).
- گزینه (۴): سودمندی (ارزشمندی) / هدایت می‌کند (مانند گزینه (۳)) / «بها» ترجمه نشده.

پاسخ خیلی تشریحی

«هل تُصَدِّقِينَ أَنْ تَرَى يَوْمًا تَتَسَاقَطُ فِيهِ أَسْمَاكُ مِنَ السَّمَاءِ!»:

- (۱) آیا باور می‌کنی که روزی را ببینی که در آن ماهی‌هایی از آسمان پی‌درپی می‌افتند!
- (۲) آیا تصدیق می‌کنی که ببینی در روزی ماهی‌هایی پی‌درپی از آسمان می‌افتند!
- (۳) آیا راست می‌گویی که روزی را دیده‌ای که در آن ماهیانی از آسمان پی‌درپی افتاده‌اند!
- (۴) آیا باور می‌نمایی که در یک روز ببینی که ماهی‌ها از آسمان پی‌درپی می‌افتند!

مشاوره در سؤالات ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبنا: عربی دهم - درس ۳

فرق «صَدَّقَ» با «صَدَّقَ» چیست؟

فعل «صَدَّقَ - يُصَدِّقُ» از باب تفعیل به معنای «باور کرد - باور می‌کند» است که نباید آن را با فعل «صَدَّقَ - يَصَدِّقُ» ثلاثی مجرد به معنای «راست گفت - راست می‌گوید» اشتباه بگیرید.

کلمات مهم: تُصَدِّقِينَ: باور می‌کنی / أَنْ تَرَى: که ببینی / يَوْمًا: روزی / تَتَسَاقَطُ: پی‌درپی می‌افتند / أَسْمَاكُ: ماهی‌هایی / مِنَ السَّمَاءِ: از آسمان
بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): در روزی («یوماً») پس از فعل متعدی «تری» آمده که مفعول آن است، ولی به اشتباه به صورت قید زمان ترجمه شده است. / ضمناً جار و مجرور «فیه» در ترجمه لحاظ نشده است.

گزینه (۳): راست می‌گویی (فعل «تُصَدِّقُ» اشتباه ترجمه شده است. / دیده‌ای («تری» مضارع است. / افتاده‌اند («تتساقط» فعل مضارع است نه ماضی.)

گزینه (۴): در یک روز (مانند گزینه (۲)) / ماهی‌ها («أسماک» نکره است که به اشتباه به صورت معرفه ترجمه شده است. / فیه (مانند گزینه (۲))

Hint

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- (۱) إِذْ لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْمُعْجِبِينَ بَأَنفُسِهِمْ!؛ چراکه خداوند خودپسندان را دوست نمی‌دارد!
 (۲) خُذُوا الْحَقَّ حَتَّىٰ مِنْ أَهْلِ الْبَاطِلِ!؛ حق را حتی از اهل باطل گرفتند!
 (۳) قَدْ تَفُتِّشُ عَيْنُ الْحَيَاةِ فِي الظُّلُمَاتِ!؛ گاهی چشمهٔ زندگانی در تاریکی‌ها جست‌وجو شده است!
 (۴) انْطِلاقُ الطَّائِرِ الطَّنَّانِ وَ تَوَقُّفُهُ السَّرِيعَانَ يُثِيرَانِ التَّعَجُّبَ!؛ به راه افتادن و ایستادن سریع مرغ مگس، شگفتی را برمی‌انگیزانند!

مشاوره برای حل کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید، پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید! این تست‌ها کمی وقت‌گیر هستند، ولی غالباً نباید بیشتر از یک دقیقه وقتتان را بگیرند!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبث: عربی یازدهم - درس‌های ۱ تا ۳ / عربی دوازدهم - درس ۱

سریعاً ترجمهٔ تمام کلمات رو بررسی کن!

کلمات مهم گزینهٔ درست: انْطِلاقُ: به راه افتادن / الطَّائِرِ الطَّنَّانِ: مرغ مگس / يُثِيرَانِ: برمی‌انگیزانند
 بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینهٔ (۱): «إِذْ» اشتباه ترجمه شده است: بنابراین خداوند خودپسندان را دوست نمی‌دارد!
 گزینهٔ (۲): «خُذُوا» فعل امر مخاطب است که به اشتباه ماضی غایب ترجمه شده: حق را حتی از اهل باطل بگیرید!
 گزینهٔ (۳): «قَدْ + مضارع» معنای «گاهی» و «شاید» می‌دهد: گاهی چشمهٔ زندگانی در تاریکی‌ها جست‌وجو می‌شود.
 «قَدْ + ماضی» معنای ماضی نقلی دارد: «قَدْ سَمِعْنَا أَصْوَاتًا عَجِيبَةً»: صداهای عجیبی را شنیده‌ایم.

عربی، زبان قرآن

عین الخطأ: ۸۷

- (۱) أخذ الشاب ينادي أصحابه بصوت عالٍ!؛ جوان شروع کرد به صدازدن دوستانش با صدایی بلند!
 (۲) ما لعائل و لنعيم لا بقاء له!؛ عاقل را چه کار با نعمتی که هیچ دوامی ندارد!
 (۳) لن نستشير الكذاب في أمورنا!؛ در کارهایمان با بسیار دروغگو مشورت نمی‌کنیم!
 (۴) هذا كتاب يضمّ الكلمات الفارسيّة المعرّبة!؛ این یک کتاب است که کلمات فارسی عربی‌شده را در برمی‌گیرد!

مشاوره برای حل کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید، پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید! این تست‌ها کمی وقت‌گیر هستند، ولی غالباً نباید بیشتر از یک دقیقه وقتتان را بگیرند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: عربی یازدهم - درس‌های ۴ و ۵ / عربی دوازدهم - درس ۲

سریعاً ترجمه تمام کلمات رو بررسی کن!

حرف ناصبه «لن» بر سر مضارع، معنای آینده منفی می‌رساند: «لن نَتَكَاَتَبَ مع أصدقاتنا غداً»؛ با دوستانمان فردا نامه‌نگاری نخواهیم کرد.

«لن نستشير» آینده منفی است که به اشتباه مضارع منفی ترجمه می‌شود: در کارهایمان با بسیار دروغگو مشورت نخواهیم کرد.

Hint

درتس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عربی، زبان قرآن

«دانش آموز صداها را شنیده بودا»:

- (۱) التلميذ يکون سمع الأصوات!
- (۲) کان الطالب قد سمع الأصوات!
- (۳) کان طالب قد يسمع الأصوات!
- (۴) يکون التلميذ يسمع أصواتاً!

مشاوره در این مدل سوالات به تفاوت گزینه‌ها مثل بودن یا نبودن ضمیر، جمع یا مفرد بودن کلمات، «ال» داشتن یا نداشتن اسم‌ها و ... خیلی دقت کنید!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۷

به تعریب شنیده بود دقت کن.

درسی Box

«کان + ماضی» معنای ماضی بعید دارد که در فارسی به صورت «صفت مفعولی + بود + شناسه» ترجمه می‌شود. ضمن این که آوردن «قد» بین «کان» و فعل ماضی اختیاری است و تأثیری در ترجمه ماضی بعید ندارد: کان صدیقی (قد) سافر: دوستم سفر کرده بود.

کلمات مهم: التلميذ، الطالب: دانش‌آموز / الأصوات: صداها / کان (قد) سمع: شنیده بود

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): يکون سمع (باید «کان» به همراه ماضی بیاید نه «يکون».)

گزینه (۳): طالب («الطالب» درست است، زیرا باید معرفه باشد نه نکره.) / يسمع («سمع» به صورت ماضی درست است.)

گزینه (۴): يکون يسمع (مانند گزینه‌های (۱) و (۳) / أصواتاً («الأصوات» درست است، زیرا باید معرفه باشد نه نکره.)

عربی، زبان قرآن

● عین المناسب للمفهوم التالي:

«لا يعرف قيمة النعم إلا من حلت به المصيبة!»

۸۹

- (۱) ﴿لا يكلف الله نفساً إلا وسعها﴾
- (۲) فكم ثمّر عيشي و أنت حامل شهد!
- (۳) من جرّب المجزّب حلت به الندامة!
- (۴) سل المصانع ركياً تهيم في الفلوات!

● مشاوره سوالات مفهوم معمولاً بدون تغییر از جملات کتاب درسی طرح می‌شوند، پس باید از قبل بررسی شده باشند!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۲

به دنبال گزینه‌ای بگرد که به مفهوم «گرفتاری در سختی‌ها» اشاره داره!

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمه صورت سؤال: «ارزش نعمت‌ها را نمی‌داند به‌جز کسی که دچار گرفتاری شده.»

دقیقاً همین مفهوم در گزینه (۴) آمده که می‌گوید: «از سوارانی که در بیابان‌ها تشنه و سرگردان‌اند درباره انبارهای آب بپرس.» بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): خدا کسی را جز به اندازه توانش تکلیف نمی‌کند!

گزینه (۲): چه‌قدر زندگی مرا تلخ می‌کنی در حالی که تو حمل‌کننده عسل هستی!

گزینه (۳): هر کس آزموده را بیازماید، پشیمانی بر او فرود می‌آید!

● عین المناسب للمفهوم التالي:

«لا يعرف قيمة النعم إلا من حلت به المصيبة!»

(سؤال ۱۷۴ کنکور انسانی ۱۳۹۸)

- (۱) و اللّٰه ما رأينا حُبّاً بلا ملامة!
- (۲) سل المصانع ركياً تهيم في الفلوات!
- (۳) فكم ثمّر عيشي و أنت حامل شهد!
- (۴) و قد تفتّش عين الحياة في الظلمات!

● اقرأ النص التالي بدقة ثم أجب عن الأسئلة التالية بما يناسب النص (٩٠ - ٩٤):

المجتمعات (جوامع) البشرية قائمة على مساعدة بعضهم ببعض لرفع الحوائج فجميع الكائنات الحية لسد ما تحتاج إليه تتحد و تتعاون إلا أن الإنسان كان يستفيد منه لبناء الحضارات أيضاً فالإنسان يتمتع بالعقل و التأمل ما يؤدي إلى أن يتعاون أبناء البشر للتقدم!

ترجمه متن:

جوامع انسانی بر پایه یاری رساندن انسان ها به یکدیگر برای برطرف کردن نیازها استوار هستند؛ زیرا همه موجودات زنده برای تأمین نیازهای خود با هم متحد می شوند و همیاری می کنند، اما انسان از این همیاری برای ساختن تمدن ها نیز بهره می برد. انسان از عقل و توان اندیشیدن برخوردار است و همین امر باعث می شود انسان ها برای پیشرفت با یکدیگر همیاری کنند.

عین ما لم یذكر مفهومه في النص:

- (١) المرء قليل بنفسه كثير بإخوانه!
- (٢) يُعرف الإخوان عند الحاجات!
- (٣) عليكم بالجماعة!
- (٤) العقل أفضل صديق للإنسان!

٩٠

مشاوره در مورد حل سؤالات درک متن چند نکته را در نظر داشته باشید: (١) متن را باید با دقت ولی با سرعت بخوانید. این کار نیاز به تمرین و تکرار زیاد دارد. خواندن نصف و نیمه متن فایده ای ندارد. (٢) در متن و گزینه ها به کلماتی که معنای «هیچ، همه، گاهی، اصلاً، فقط، همیشه، بعضی، قطعاً، ممکنه و ...» دارند دقت کنید. (٣) در سؤالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنید و حتماً همه گزینه ها را بخوانید، سپس بهترین گزینه را انتخاب کنید!

پاسخ: گزینه ٢

زیرمبنا: عربی یازدهم - درس ٧

ترجمه و بررسی گزینه ها:

- گزینه (١): انسان با {تکیه} بر خودش اندک و با {تکیه} بر دوستانش بسیار است. (درست؛ انسان ها با تعامل با هم بهتر عمل می کنند).
- گزینه (٢): دوستان به هنگام نیازها شناخته می شوند. (نادرست؛ چنین مفهومی در متن نیامده بود).
- گزینه (٣): بر شما باد همبستگی. (درست؛ جامعه بشری باید متحد باشد).
- گزینه (٤): عقل بهترین دوست برای انسان است. (درست؛ مهم ترین تفاوت انسان با سایر موجودات همین است).

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- (۱) التعاون أمر قديم و لا يختص بعصرنا الحالي!
 (۲) لا حضارة بشرية إلا أن التعاون كان له دور مهم في بنائها!
 (۳) نجد الحيوانات متحدة لأن التعاون فطري!
 (۴) لأن الإنسان يتميز بقدرة العقل فليست حاجة له إلى التعاون كثيراً!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): همیاری کاری قدیمی است و به دنیای امروزی ما اختصاص ندارد. (درست؛ انسان از دیرباز موجودی اجتماعی بوده و هست).
 گزینه (۲): هیچ جامعه بشری‌ای نیست جز آن که همیاری در ساخت آن نقش مهمی داشته باشد. (درست؛ همیاری رکن اصلی در ارتباط انسان‌هاست).
 گزینه (۳): حیوانات را همبسته می‌یابیم، زیرا همیاری فطری است. (درست؛ همه جانداران به گروهی زیستن نیاز دارند).
 گزینه (۴): به خاطر این که انسان با قدرت عقل متمایز می‌شود و به همیاری، خیلی نیازی ندارد. (نادرست؛ همیاری در نهاد بشر وجود دارد).

عین الأنسب لعنوان النص: **۹۲**

- (۱) الاستعانة و الإعانة!
- (۲) حوائج الموجودات!
- (۳) الحضارات البشرية!
- (۴) العقل و التأمل!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبهد: عربی یازدهم - درس ۷

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): یاری جستن و کمک کردن (کاملاً عنوان درستی است، زیرا مفهوم همیاری هم، همین کمک کردن و کمک خواستن است).
- گزینه (۲): نیازهای موجودات (مفهوم دقیق متن نیست).
- گزینه (۳): تمدن‌های بشری (مفهوم دقیق متن نیست).
- گزینه (۴): عقل و اندیشه (مفهوم دقیق متن نیست).

● عین الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي (٩٣ و ٩٤):

«قائمة - مساعدة - الحيّة - الإنسان»:

٩٣

- ١) مُسَاعِدَة: اسم - مؤنث - معرب - مصدر (حروفه الأصلية: س ع د) / مجرور بحرف الجرّ
- ٢) الإنسان: اسم - مذکر - معرفة (علم) - معرب / اسم «أنّ» و منصوب بالفتحة
- ٣) قائمة: اسم - مفرد مؤنث - اسم الفاعل - نكرة / خبر و مرفوع
- ٤) الحيّة: اسم - مفرد مؤنث - معرب / صفة و مجرورة

مشاوره در این مدل تستها
حتماً دقت کنید که صحیح را
می‌خواهد یا خطا را!!

پاسخ: گزینۀ ٢

زیرمبخت: عربی یازدهم - درس ٧

به موارد زیر خیلی دقت کنید. طراح به دنبال گول زدن شماست.

اسم معرفه اسمی است که نزد گوینده و شنونده، شناخته شده است، اما اسم نکره، ناشناخته است.

اسم‌های معرفه [در حد کتاب] دو دسته هستند:

الف) اسم‌های عَلَم (خاص) شامل اسامی افراد، شهرها و کشورها، محلّه‌ها و مجلات و روزنامه‌ها و اماکن می‌شود که همگی معرفه به «عَلَم» به حساب می‌آیند: (محمّد - سارا - شیراز - بوشهر - ولنجک - علیصدر و ...)

ب) اسم‌های عامّ اگر دارای ال باشند، «مَعْرَف» به ال محسوب می‌شوند:

جاءَ مُدْرَسٌ: معلّمی آمد.

جاءَ المُدْرَسُ: معلّم آمد.

معرفه به «ال»

وَجَدْتُ قَلَمًا: قلمی را یافتم.

وَجَدْتُ القَلَمَ: قلم را یافتم.

معرفه به «ال»

اگر اسم، ال یا تنوین بپذیرد، هم‌چنان معرفه به «عَلَم» به حساب می‌آید!

مثال «عَبَّاسٌ، كَاطِمٌ، حَسِينٌ، الْحَسِينُ، النَّجْفُ» همگی اسم عَلَم هستند.

معرفه «علم» ← معرفه «ال» («إنسان» اسم عام است که با گرفتن الف و لام معرفه به «ال» شده است).

Hint

درسی Box

نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«یستفید - الحضارات - يتعاون - التقدّم»:

- (۱) یستفید: فعل مضارع - للمفرد المذکر الغائب - مبني للمعلوم/ خبر «کان»
 (۲) الحضارات: اسم - جمع تکسیر - معرفة - معرب/ مضافٌ إليه
 (۳) يتعاون: مضارع - مزيد ثلاثي (مصدره علی وزن: «تفاعل») - لازم - مبني للمعلوم/ فاعله «أبناء»
 (۴) التقدّم: اسم - مذکر - معرفة (بأل) - مصدر (من المزيد الثلاثي)/ للتقدّم: جاز و مجرور

مشاوره در این مدل تست‌ها
 حتماً دقت کنید که صحیح را
 می‌خواهد یا خطا را!

پاسخ: گزینۀ ۲

زیرمبخت: عربی یازدهم - درس ۷

نکات زیر رو بیشتر حواست باشه!

پاسخ خیلی تشریحی

جمع تکسیر ← جمع سالم للمؤنث («الحضارات» جمع مؤنث سالم «الحضارة» است.)

اگر در تستی جمع تکسیر دیدید منظور همان جمع مکتبر است.

● عین المناسب في الجواب عن الأسئلة التالية (٩٥ - ١٠٠):

عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

٩٥

- (١) تُعَدُّ التُّفَايَاتُ الصَّنَاعِيَّةُ تَهْدِيداً لِنِظَامِ البَيْتَةِ!
- (٢) هَلْ تُعَلِّمُ أَنْ أَكْثَرَ فِيتَامِينِ C لِلبُرْتُقَالِ فِي قِشْرِهِ!
- (٣) فِي السَّنَةِ العِشْرِينَ مِنْ عُمُرِهِ كَانَ عَامِلاً بَسِيطاً!
- (٤) عَدَاوَةُ العَاقِلِ حَيَّرَ مِنْ صَدَاقَةِ الجَاهِلِ!

مشاوره در این تست‌ها لازم نیست همه حركاتها بررسی بشوند و غالباً با بررسی چند گروه کلمه خاص به پاسخ صحیح می‌رسیم، اما ممکن است گاهی تلفظ کلماتی مثل «الْفُظ» که در فارسی به شکل متفاوتی به کار می‌رود هم مورد سؤال قرار بگیرد.

پاسخ: گزینة ٢

زیرمبحث: عربی دهم - درس ٤ / عربی یازدهم - درس‌های ٦ و ٧ / عربی دوازدهم - درس ٤

ابتدا برو سراغ وزن فعل‌ها و مصدرهای مزید و حرکت نون در آخر جمع‌های مذکر سالم و مثنی. بعد به اسم تفضیل‌ها، اسم فاعل‌ها و اسم مفعول‌ها و در نهایت به فعل‌های مجهول دقت کن!

Hint

در این گزینه دو خطای حرکت‌گذاری وجود دارد:

گزینه (١): العِشْرِينَ: العِشْرِينَ (اعداد عقود مانند اسم‌های جمع مذکر سالم با «وَن» و «يَن» می‌آیند).

گزینه (٢): عَامِلاً: عَامِلاً (اسم فاعل ثلاثی مجرد است که باید بر وزن «فَاعِل» بیاید).

پاسخ خیلی تشریحی

(سؤال ٤٣ کنگور انسانی ١٣٩٨ (فارج از کشور))

عین الخطأ في ضبط حركات الكلمات:

- (١) تَقَارَ الحَسَبِ طَائِرٌ يَنْفُرُ جَذَعُ السَّجَرَةِ بِمُنْقَارِهِ!
- (٢) تُعَدُّ التُّفَايَاتُ الصَّنَاعِيَّةُ تَهْدِيداً لِنِظَامِ البَيْتَةِ!
- (٣) فِي السَّنَةِ العِشْرِينَ مِنْ عُمُرِهِ كَانَ عَامِلاً بَسِيطاً!
- (٤) سَوْفَهَا المَشْهُورُ بِأَنَّهُ أَكْبَرُ سَوْقٍ مُسَقَّفٍ فِي العَالَمِ!

عین ما لیس فیہ العدد الأصلي:

- (۱) في الغرفة الثلاثين المكيف لا يعمل!
- (۲) ألف صديق قليل و عددٌ واحد كثير!
- (۳) انضمّ إلى فريقنا خمسة لاعبين مشهورين!
- (۴) هناك أربعة و ستون جامعة في محافظتنا!

پاسخ: گزینة ۱

زیرمبحث: عربی دهم - درس ۲

فرق عدد اصلی و ترتیبی رو بلدی؟

Hint

درس Box

اعداد اصلی «۱ تا ۱۰»:

عدد	۱	۲
مذکر	واحد	إثنان - إثنين
مؤنث	واحدة	إثنتان - اثنتين

مثال کتاب واحد - مجلّة واحدة - کتابان إثنان - مجلّتان اثنتان - درسیں اثنین - منصّدتین اثنتین

عدد	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
مذکر	ثلاث	أربع	خمس	ست	سبع	ثمانی	تسع	عشر
مؤنث	ثلاثة	أربعة	خمسة	سبعة	سبعة	ثمانية	تسعة	عشرة

مثال ثلاثة دروس - ثلاث مقالات - ثمانية شوارع - تسعة دفاتر

عدد «۱۰۰» = مئة (مائة) - عدد «۱۰۰۰» = ألف

مثال مئة حبة - ألف ليلة - مئة تلميذ - ألف رجل

عدد ۲۰۰ = مئتان، مئتين - عدد «۲۰۰۰» = ألفان، ألفين

مثال مئتي متر - ألفي كيلومتر (به خاطر مضاف شدن، «ن» این دو عدد حذف شده است!)

اعداد اصلی «۱۱ تا ۱۹»

عدد	۱۱	۱۲
مذکر	أحد عشر	إثنا عشر - إثني عشر
مؤنث	إحدى عشرة	إثنتا عشرة - اثنتي عشرة

مثال أحد عشر جندياً - إحدى عشرة ممرضة - إثنا عشر معلماً - اثنتا عشرة طيبة

عدد	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹
ثلاثة عشر	أربعة عشر	خمسة عشر	سبعة عشر	سبعة عشر	ثمانية عشر	تسعة عشر	

مثال ثلاثة عشر يوماً - سبعة عشر فلماً - تسعة عشر كتاباً

اعداد عقود (مضرب ۱۰، از ۲۰ تا ۹۰)

اعداد عقود برای مذکر و مؤنث، مشترک هستند!

عدد	۲۰	۳۰	۴۰	۵۰	۶۰	۷۰	۸۰	۹۰
عشرون	ثلاثون	أربعون	خمسون	ستون	سبعون	ثمانون	تسعون	
عشرين	ثلاثين	أربعين	خمسين	ستين	سبعين	ثمانين	تسعين	

مثال خمسون عاماً - أربعين صباحاً - سبعين تلميذة

هرگاه اعداد عقود، ال بگیرند ترتیبی می شوند: الطالب العشرون: دانش آموز بیستم

نکته

نکته

نکته

نکته

عربی، زبان قرآن

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در این گزینه «الثلاثین» چون «ال» گرفته عدد ترتیبی به شمار می‌آید، ولی در سایر گزینه‌ها به ترتیب «الف»، واحد، خمسة، أربعة و ستون» از اعداد اصلی هستند.

ترجمه گزینه‌ها:

گزینه (۱): در اتاق سی‌ام، کولر کار نمی‌کند.

گزینه (۲): هزار دوست کم و یک دشمن زیاد است.

گزینه (۳): پنج بازیکن مشهور به تیم ما پیوست.

گزینه (۴): شصت و چهار دانشگاه در استان ما وجود دارد.

عین اسم مکان: ۹۷

- (۱) في الشارع الأصلي شاهدنا سيارات عجيبة!
- (۲) محامد المحبوب لا نقدر على وصفها!
- (۳) إذهبي إلى متجر زميلي، له سراويل أفضل!
- (۴) تظاهر الطائر أمام عُشّه بأنّ جناحه مكسور!

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبث: عربی یازدهم - درس ۱

وزن‌های اسم مکان رو حفظی؟

Hint

درس‌باکس

اسم مکان

اسم‌هایی هستند که بر وزن‌های «مَفْعَل - مَفْعِل - مَفْعَلَة» می‌آیند و معنای مکان را می‌رسانند:

مثال

مَطْبَعَة (چاپخانه) - مَطْعَم (رستوران) - مَتَجَر (مغازه) - مَكْتَبَة (کتابخانه / کتاب‌فروشی)
 مَنَزِل (خانه) - مَلْعَب (ورزشگاه) - مَصْنَع (کارخانه) - مَطْبِخ (آشپزخانه) - مَوْقِف (ایستگاه)
 کائث مَكْتَبَة «جندی ساپور» في خوزستان أكبر مَكْتَبَة في العالم القديم.
 کتابخانه «جندی ساپور» در خوزستان، بزرگ‌ترین کتابخانه در جهان قدیم بود.

توجه جمع اسم مکان، بر وزن «مَفَاعِل» می‌آید.

مثال مَصانِع، مَطاعِم، مَتاجر، مَكاتب، مَنازل.

کلماتی مانند «مَصالِح - مَنافع - مَکارِم - مَوانع» با این که بر وزن «مَفاعِل» هستند اسم مکان نیستند؛ زیرا معنی مکان ندارند و کلمه‌هایی مانند «بیت - غرقة - حجرة - قرية» که معنای مکان دارند، ولی وزن مکان ندارند هم اسم مکان نیستند.

در این گزینه «متجر: مغازه» اسم مکان است، اما در گزینه‌های (۱) و (۴) هیچ کلمه‌ای بر وزن‌های اسم مکان وجود ندارد و در گزینه (۲) نیز «محامد» جمع مکسر «محمد: ستایش»، است و معنای مکان ندارد.
 ترجمه گزینه‌ها:

گزینه (۱): در خیابان اصلی ماشین‌های عجیبی را دیدیم.

گزینه (۲): نمی‌توانیم ویژگی‌های معشوق را توصیف کنیم.

گزینه (۳): به مغازه همکارم برو، او شلوارهای بهتری دارد.

گزینه (۴): پرنده مقابل لانه‌اش وانمود کرد که بالش شکسته است.

نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«إِنْ تَرَحَّمَ النَّاسُ ..... عَنْكَ ذُنُوبُكَ!» عَيْنِ الصَّحِيحِ لَجَوَابِ الشَّرْطِ:

(۲) فَاللَّهُ يَغْفِرُ

(۱) وَاللَّهُ يَغْفِرُ

(۴) فَاللَّهُ يَغْفِرُ

(۳) وَاللَّهُ يَغْفِرُ

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: عربی یازدهم - درس ۳

چه زمانی بر سر جواب شرط «فَ» میاد؟

 Hint

 درس Box

گاهی می‌بینیم که در آغاز جواب شرط، حرف «فَ» آمده است. این اتفاق، زمانی می‌افتد که جواب شرط، جمله اسمیه باشد.

مثال ﴿مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ﴾: هر کس بر خدا توکل کند، او برایش بس است.

فعل شرط   جواب شرط (جمله اسمیه)

در این حالت فعلی که در جمله اسمیه جواب شرط می‌آید نباید مجزوم شود:

﴿مَا تَنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَاللَّهُ يَعْلَمُهُ﴾: هر چه را از نیکی انفاق کنید، خداوند آن را می‌داند.

جواب شرط

 نکته

در جای خالی باید جواب شرط به صورت جمله اسمیه بیاید که همراه «فَ» باشد (رد گزینه‌های (۱) و (۳)). از طرفی فعلی که در

پاسخ خیلی تشریحی ✓

جمله اسمیه می‌آید نباید مجزوم شود. (رد گزینه (۲))

«شاهدت الناس .....!» عین الصحیح عن الحال:

۹۹

- (۱) المظلومین
(۲) مظلومین
(۳) ظلماً
(۴) المظلومات

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبنا: عربی دوازدهم - درس ۲

مصدر نمی‌تونن حال بشن؟

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

صورت سؤال از ما کلمه‌ای می‌خواهد که مناسب حال بودن باشد.

در گزینه (۳)، «ظُلماً» مصدر است و نمی‌تواند حال باشد؛ زیرا حال باید ساختار و معنای وصفی داشته باشد. از طرفی حال همیشه

نکره است و نمی‌تواند معرفه باشد. (رد گزینه‌های (۱) و (۴))

ترجمه صورت سؤال: «مردم را مورد ستم دیدم.»

«..... الطالب و ..... طالبة طالعا دروسگما!» عین الصحیح للفراغین:

- (۱) أيتها - يا
(۲) أيتها - يا
(۳) أيتها - أيتها
(۴) أيتها - أيتها

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: عربی دوازدهم - درس ۵

تفاوت کاربرد «یا» با «أيتها» و «أيتها» چیست؟

 Hint

 کزسی Box

منادا

به اسمی که با حرف ندا مورد خطاب واقع می‌شود، منادا می‌گویند.

منادا به دو شکل می‌آید:

الف) «بدون ال»: در این حالت با حرف ندای «یا» می‌آید که ممکن است مضاف واقع شود یا نشود:

مثال

یا مریم/ یا امیر المؤمنین/ یا معلّمی المدرسة

(زمانی که منادا مضاف باشد، «منصوب» می‌شود.)

ب) «ال دار»: گاهی اوقات اسمی را که می‌خواهیم صدا بزنییم «ال» دارد که در این صورت باید همراه «أيتها» (برای مذکر) و «أيتها» (برای مؤنث) بیاید:

الرجل ← (یا) أيتها الرجل / المرأة ← (یا) أيتها المرأة

«الطالب» اسم ال دار مذکر است که باید قبل از آن از «أيتها» استفاده کنیم. (رد سایر گزینه‌ها)

«طالبة» اسم بدون «ال» است که باید قبل از آن «یا» بیاید. (رد سایر گزینه‌ها)

ترجمه صورت سؤال: «ای دانش‌آموز پسر و ای دانش‌آموز دختر درس‌هایتان را بخوانید».

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عین الصحیح للفراغین: «..... طالب و ..... الطالبة حافظا علی کرامتکما!» (سؤال ۱۸۵ آنکوار انسانی ۱۴۰۰ (فارج از کشور))

- (۱) یا - یا
(۲) أيتها - أيتها
(۳) أيتها - یا
(۴) یا - یا

هر یک از عبارات زیر به ترتیب به روابط خارجی کدام یک از حکومت‌های ایران مرتبط است؟
الف) مناسبات سیاسی و اقتصادی در این دوران با اروپاییان رونقی نداشت.

ب) در این دوران حکومت با اقتدار از روابط با اروپاییان در جهت اهداف خود سود می‌برد.

ج) در این دوران کشورهای اروپایی به پشتوانه پیشرفت‌های علمی و صنعتی خود درصدد تسلط بر ایران برآمدند.

۱) افشاریه - صفویه - قاجار

۲) زندیه - قاجار - صفویه

۳) صفویه - افشاریه - قاجار

۴) قاجار - زندیه - صفویه

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: تاریخ دوازدهم - درس‌های ۲ و ۳ / تاریخ یازدهم - درس ۱۳

اروپاییان در عصر صفوی قادر به تحمیل اهداف خود به این دولت نبودند و صفویان با اقتدار از روابط با اروپا در جهت اهداف خود سود می‌بردند.

مناسبات سیاسی و اقتصادی ایران با جهان خارج در دوران افشاریه و زندیه کاهش چشمگیری یافت و در این دوران، مناسبات سیاسی و اقتصادی و ارتباطات فرهنگی ایران با کشورهای اروپایی چندان رونقی نداشت.

هم‌زمان با شکل‌گیری حکومت قاجار در ایران، قدرت‌های اروپایی (روسیه، انگلستان و فرانسه) با اتکا به تغییر و تحولات سیاسی و اجتماعی و به پشتوانه پیشرفت‌های علمی، صنعتی و اقتصادی، رقابت شدیدی را برای تسلط بر دیگر کشورها، از جمله ایران، آغاز کردند.

بررسی عبارت‌ها:

الف) ← افشاریه / زندیه

ب) ← صفویه

ج) ← قاجار

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مهم‌ترین علل بروز جنگ جهانی اول چه بود؟

- ۱) ناکارآمدی صلح ورسای - رشد اندیشه ملی‌گرایی و ظهور قدرت‌های جدید - اختلاف مرزی و دشمنی شدید فرانسه به‌خصوص با همسایه خود آلمان
- ۲) ترور ولیعهد اتریش - ناکارآمدی جامعه ملل - صلح مسلح
- ۳) مسابقه تسلیحاتی - رقابت بر سر نفوذ در منطقه شبه‌جزیره بالکان - اختلاف مرزی و دشمنی شدید آلمان به‌خصوص با همسایه خود فرانسه
- ۴) ظهور حکومت‌های خودکامه تک‌حزبی و نظامی - صلح ناپایدار - بحران اقتصادی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبند: تاریخ دوازدهم - درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مهم‌ترین علل بروز جنگ جهانی اول:

- مسابقه تسلیحاتی
- رقابت بر سر نفوذ در منطقه شبه‌جزیره بالکان
- اختلافات مرزی و دشمنی شدید آلمان با همسایگانش به‌ویژه فرانسه

علل ایجاد جنگ جهانی دوم:

در فاصله میان دو جنگ، جهان و به‌ویژه کشورهای اروپایی گرفتار مسائل و مشکلات بزرگی شدند که زمینه را برای جنگ جهانی دوم فراهم آورد.

مهم‌ترین این مسائل و مشکلات:

- صلح ناپایدار و ناخشنودی از قراردادهای صلح ورسای
- ضعف جامعه ملل
- بحران اقتصادی
- ظهور حکومت‌های خودکامه تک‌حزبی و نظامی‌گرا

ترور ولیعهد اتریش صرفاً جرقه آغاز جنگ بود و علت اصلی جنگ جهانی اول نیست.

نکته

- با توجه به معاهده‌نامه‌های دوران قاجار و پهلوی، کدام عبارات نادرست است؟
- الف) امتیاز بانک شاهنشاهی در عهد ناصری به انگلستان داده شد.
- ب) قرارداد ۱۹۱۹ بین ایران و انگلستان در زمان رضاشاه بسته شد.
- ج) فین‌کنشتاین بین قاجار و فرانسه در زمان سلطنت فتحعلی‌شاه منعقد شد.
- د) قرارداد الحاقی بین دولت مصدق و انگلستان منعقد شد.

- (۱) «الف» - «د»
- (۲) «ب» - «د»
- (۳) «ب» - «ج»
- (۴) «الف» - «ج»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: تاریخ دوازدهم - درس‌های ۳، ۶ و ۹

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) در دوران سلطنت ناصرالدین‌شاه (عهد ناصری)، انگلیسی‌ها در رقابتی تنگاتنگ با روس‌ها، موفق به گرفتن امتیازات اقتصادی متعددی از ایران شدند که امتیازهای رویتر، بانک شاهنشاهی و توتون و تنباکو (رژی یا تالبوت) از جمله مهم‌ترین آن‌ها بود. (درست)

ب) در شرایطی که روس‌ها، سرگرم جنگ داخلی بودند (انقلاب بلشویکی ۱۹۱۷)، انگلیسی‌ها فرصت را برای تحکیم نفوذ و سلطه پایدار خود و تأمین منافع درازمدتشان در ایران مغتنم شمردند و قرارداد ۱۹۱۹ را با دولت وثوق‌الدوله منعقد کردند. (نادرست)

ج) هم‌زمان با روی کار آمدن قاجارها در ایران، ناپلئون بناپارت در فرانسه قدرت گرفت. ناپلئون که سیاست توسعه‌طلبانه‌ای را در اروپا و جهان دنبال می‌کرد، با مانع بزرگی همچون انگلستان روبه‌رو شد که به دلیل جزیره‌ای بودن و برخورداری از نیروی دریایی قدرتمند، توان رویارویی مستقیم با آن را نداشت، بنابراین تصمیم گرفت رقیب خود را با هجوم به مستعمراتش از پای درآورد.

از این‌رو نخست مصر را تصرف کرد و سپس در صدد حمله به هندوستان برآمد. از آن‌جا که ایران مناسب‌ترین راه دستیابی ناپلئون به هند بود، نمایندگان او یکی پس از دیگری راهی دربار قاجار شدند. فتحعلی‌شاه که درگیر جنگ با روسیه بود و به متحد قدرتمندی نیاز داشت، از پیشنهاد امپراتور فرانسه برای برقراری رابطه استقبال کرد. در نهایت، عهدنامه فین‌کنشتاین بین دو کشور بسته شد. (درست)

د) پس از مذاکراتی که میان نماینده دولت ایران و نماینده شرکت نفت ایران و انگلیس با هدف بازنگری در قرارداد نفت جنوب و تأمین منافع ایران صورت گرفت، قرارداد الحاقی تدوین و امضا شد. (نادرست)

وثوق‌الدوله نخست‌وزیر دوران سلطنت احمدشاه قاجار بود.

قرارداد الحاقی در دوران حکومت محمدرضاشاه پهلوی منعقد شد که البته مجلس به آن رأی منفی داد و در ادامه منجر به ملی شدن نفت شد.

مهم‌ترین مانع بر سر ملی‌شدن نفت چه کسی بود و چگونه رفع شد؟

- (۱) سپهبد رزم‌آرا - ترور توسط خلیل طهماسبی
- (۲) سرلشکر زاهدی - برکناری از وزارت
- (۳) سپهبد زاهدی - ترور توسط خلیل طهماسبی
- (۴) سرلشکر زاهدی - برکناری از وزارت

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبنا: تاریخ دوازدهم - درس ۹

سپهبد حاجعلی رزم‌آرا در مقام نخست‌وزیر (تیر تا اسفند ۱۳۲۹) از سیاست انگلستان جانبداری می‌کرد و با ملی‌شدن صنعت نفت به شدت مخالف بود. پس از اعدام انقلابی رزم‌آرا به دست خلیل طهماسبی (یکی از اعضای جمعیت فداییان اسلام)، مهم‌ترین مانع بر سر راه ملی‌شدن صنعت نفت برداشته شد.

سرلشکر زاهدی یکی از عاملان کودتای ۲۸ مرداد و سرنگونی دولت مصدق شد.

✓ پاسخ خیلی تشریحی

نکته

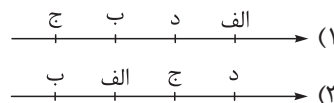
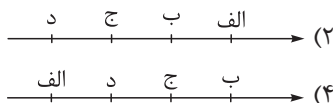
با توجه به وقایع زیر از لحاظ زمانی کدام خط زمان صحیح است؟

(الف) طراحی کودتا توسط سازمان نقاب

(ب) حماسه محرم

(ج) قیام ۱۵ خرداد

(د) واقعه مدرسه فیضیه

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم - درس‌های ۱۰ و ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارات به ترتیب زمان وقوع:

واقعه مدرسه فیضیه

(د) امام خمینی به همراه مراجع دیگر، در اعتراض به عملکرد حکومت، عید نوروز ۱۳۴۲ را عزای عمومی اعلام کردند و به افشای اقدامات شاه پرداختند. اوج این حرکت اعتراضی در مدرسه فیضیه قم اتفاق افتاد که با یورش مأموران حکومتی به خشونت کشیده شد.

قیام ۱۵ خرداد

(ج) در آستانه محرم ۱۳۸۳ ق. / ۱۳۴۲ ش. امام خمینی به سخنرانان مذهبی سفارش کردند که در مراسم مختلف، خطر اسرائیل را برای مردم توضیح دهند و آسیب‌های وارد شده بر جامعه اسلامی و مراکز دینی را بازگو کنند. در مقابل، حکومت هم سخنرانان مذهبی را ملزم کرد که علیه شاه و اسرائیل چیزی نگویند، چراکه رژیم پهلوی روابط نزدیکی با رژیم صهیونیستی داشت. برخلاف تصور و خواست حکومت، مردم در عاشورای این سال با سردادن شعارهایی، حمایت خود را از امام خمینی علنی ساختند.

با وجود محدودیت‌های امنیتی، امام خمینی طی نطقی در عصر عاشورا در قم، شخص شاه را مخاطب قرار دادند و از تسلط آمریکا و اسرائیل بر حکومت پهلوی پرده برداشتند. این سخنرانی باعث خشم رژیم و دستگیری و انتقال امام به تهران شد. خبر دستگیری امام، مردم و روحانیون و مراجع را به واکنش واداشت. اعتراضات زیادی در شهرهای مختلف ایران برپا شد؛ مردم در قم، تهران و ورامین به خاک و خون کشیده شدند و به دنبال آن عده‌ای از مبارزان، زندانی، اعدام و یا تبعید شدند.

حماسه محرم

(ب) شاه پس از سرکوب تظاهرات دانشجویان و دانش‌آموزان در مقابل دانشگاه تهران (۱۳ آبان) ارتشبد غلامرضا ازهاری را جانشین شریف امامی کرد تا وی با برقرار کردن حکومت نظامی از سرعت حرکت انقلاب بکاهد، اما شروع ماه محرم، مبارزه را وارد مرحله تازه‌ای کرد. در روزهای تاسوعا و عاشورا میلیون‌ها تن از مردم در شهرهای مختلف، از جمله تهران، با شرکت در تظاهراتی مسالمت‌آمیز سقوط حکومت پهلوی و برقراری حکومت اسلامی را فریاد زدند.

طراحی کودتا توسط سازمان نقاب

(الف) در تیر ۱۳۵۹، تعدادی از افسران وابسته به رژیم پهلوی و هوادار شاپور بختیار، موسوم به سازمان نقاب با پشتیبانی سازمان جاسوسی آمریکا (سیا) و حکومت بعثی عراق کودتایی را طراحی کردند. کودتاچیان قصد داشتند با استفاده از امکانات نظامی پایگاه هوایی شهید نوژه همدان، محل سکونت حضرت امام و برخی مراکز مهم در پایتخت را بمباران و نظام جمهوری اسلامی ایران را ساقط کنند. این توطئه اندکی پیش از اجرا کشف و خنثی شد.

عملیات نافرجام سازمان نقاب پس از انقلاب و دوران استقرار نظام جمهوری اسلامی بود.

کدام مورد دربارهٔ نقش مجامع بین‌المللی در رویدادهای تاریخ ایران، درست است؟

شورای امنیت
سازمان ملل متحد

- (۱) در جنبش ملی‌شدن صنعت نفت، دیوان بین‌المللی لاهه به سود ایران رأی صادر کرد.
- (۲) فرماندهان و سران گروهک منافقین در دادگاه نورنبرگ به عنوان جنایتکاران جنگی محاکمه و مجازات شدند.
- (۳) در جریان تجاوز نیروهای بعث به ایران، شورای امنیت سازمان ملل، این حمله را محکوم کرد و از دولت متجاوز خواست از مناطق اشغالی عقب‌نشینی نماید.
- (۴) در جریان جنایت هولناک میدان شهدا، سازمان ملل، با صراحت از رژیم پهلوی حمایت کرد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبدا: تاریخ دوازدهم - درس‌های ۱۰، ۸ و ۱۲

خواست باشه که از دو تا دادگاه در این کتاب نام برده، اونم نورنبرگ و لاهه هست!

سازمان ملل ← از جمله سازمان‌های تأسیس شده پس از جنگ جهانی دوم است که در سال ۱۹۴۵ م. در شهر سانفرانسیسکو آمریکا و به منظور تأمین اهداف صلح و امنیت جهان و جلوگیری از وقوع جنگ تشکیل شد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): دادگاه نورنبرگ برای سران نازی تشکیل شد و نه مجاهدین خلق (گروهک منافقین).

گزینهٔ (۳): این شورا (شورای امنیت) در جریان حملهٔ حزب بعث به ایران به وظایف قانونی خود عمل نکرد و تنها دو کشور را به خودداری از ادامهٔ جنگ و تلاش برای حل مسالمت‌آمیز اختلافات فراخواند.

گزینهٔ (۴): در جریان واقعهٔ میدان ژالهٔ سابق (میدان شهدای امروزی) رئیس‌جمهوری آمریکا بار دیگر با صراحت از رژیم پهلوی حمایت کرد. (پس ربطی به سازمان ملل نداشته!)

شورای امنیت، یکی از شوراهای سازمان ملل متحد هست و یکی از وظایف آن، جلوگیری از جنگ بود که در جریان حملهٔ صدام به ایران از انجام این وظیفه سر باز زد.

Hint

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

هر یک از موقعیت‌های زیر، به ترتیب، توصیف اوضاع اقتصادی ایران در کدام دوره تاریخی پس از اسلام است؟
الف) کشاورزی مهم‌ترین و اصلی‌ترین فعالیت اقتصادی مردم ایران به شمار می‌رفت.
ب) شهر و شهرنشینی به واسطه رشد فعالیت‌های اقتصادی گسترش یافت.

- (۱) عباسیان - سامانیان
(۲) مغولان - سلجوقیان
(۳) غزنویان - آل‌بویه
(۴) سامانیان - زیاریان

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبث: تاریخ یازدهم - درس‌های ۹ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در عصر حکومت‌های غزنوی، سلجوقی و خوارزمشاهی نیز مانند دوره‌های تاریخی دیگر (دوران حکومت‌های طاهریان، سامانیان و آل‌بویه) فعالیت اقتصادی رونق مناسبی داشت و کشاورزی رشد چشمگیری یافت.
در فاصله سده‌های سوم تا پنجم هجری به‌ویژه در دوران حکومت‌های طاهریان، سامانیان و آل‌بویه فعالیت‌های اقتصادی از رونق مناسبی برخوردار بود. در آن زمان کشاورزی، تجارت و صنعت رشد چشمگیری یافت. به واسطه چنین رشدی بود که شهر و شهرنشینی در قلمرو آل‌بویه گسترش یافت.

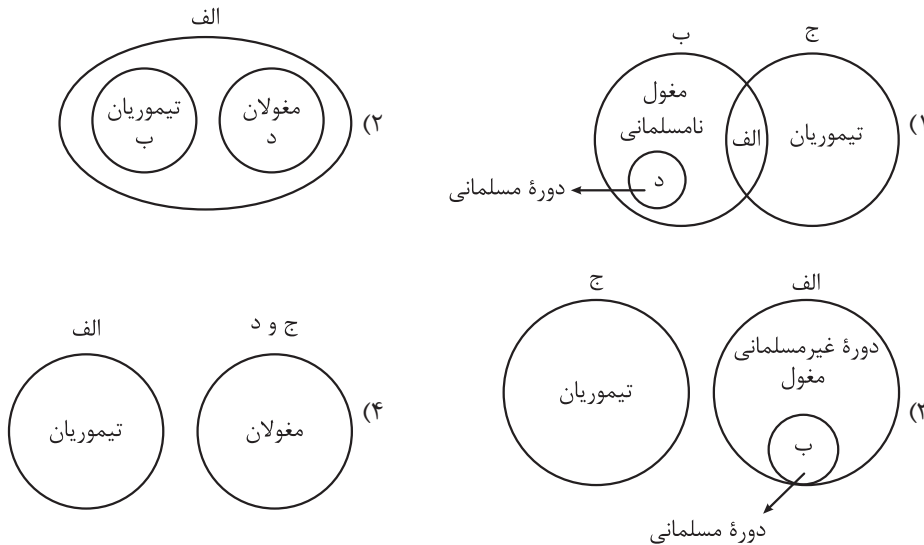
هر یک از موقعیت‌های زیر، به ترتیب، توصیف اوضاع تجاری ایران در کدام دوره تاریخی پس از اسلام است؟

(سؤال ۱۰۷ آئینکتاب انسانی ۱۴۰۳ (فارج از کشور))

- الف) تجارت خارجی به طور چشمگیری رشد کرد.
ب) زمینه توسعه تجارت بین‌المللی فراهم آمد.
ج) تجارت بین‌المللی رشد فراوانی یافت.
(۱) سلجوقیان - مغولان و تیموریان - صفویان
(۲) مغولان و تیموریان - سلجوقیان - صفویان
(۳) سلجوقیان - صفویان - مغولان و تیموریان
(۴) صفویان - مغولان - تیموریان

کدام شکل دربارهٔ دوران رویدادهای زیر به درستی بیان شده است؟

- الف) افزایش نفوذ و موقعیت زنان در عرصه‌های سیاسی و اقتصادی
 ب) تشکیل گروه اشراف نظامی توسط رؤسای قبایل و فرماندهان سپاه و برخورداری از امتیازات ویژه
 ج) گسترش هنر نگارگری در سراسر ایران به‌ویژه خراسان
 د) تلاش‌های رشیدالدین فضل‌الله همدانی، برای اصلاحات گسترده در عرصه‌های مختلف

مشاوره این تیپ سؤال‌ها که ایده‌اش از کتاب منطق و نسبت‌های چهارگانه (تساوی، تباین، عموم و خصوص من وجه و عموم و خصوص مطلق) گرفته شده، تو کنکورهای سال‌های اخیر خیلی ترند شده خیلی نترس و فقط اطلاعات درست رو کنار هم بذار و گزینهٔ درست رو انتخاب کن!

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبث: تاریخ یازدهم - درس‌های ۱۱ و ۱۲

حواست باشه که در دوران مغولان، وزرای کاردان زیادی بودن مثل محمد جوینی، عطاملک جوینی، خواجه‌نصیرالدین توسی (با خواجه نظام‌الملک که در دوران سلجوقی بود قاطعی نکنی!) و رشیدالدین فضل‌الله همدانی!

تشریح عبارت‌ها:

- الف) یکی از ویژگی‌های نظام اجتماعی عصر مغول تیموری، افزایش نفوذ و موقعیت زنان در عرصه‌های سیاسی و اقتصادی بود. (از اشتراکات موارد «ج» و «ب»)
- ب) در ابتدای دورهٔ مغول، رؤسای قبایل و فرماندهان سپاه، گروه اشراف نظامی را تشکیل می‌دادند و از امتیازات فراوانی برخوردار بودند. (پس دربارهٔ مورد «ب» دورهٔ نامسلمانی مغول درست است.)
- ج) هنر نگارگری در روزگار جانشینان تیمور چون شاهرخ و نوادگانش از جمله بایسنقر میرزا، در سراسر ایران به‌ویژه خراسان گسترش شگفت‌انگیزی یافت.
- د) درسته که نگارگری در هر دو دورهٔ ایلخانی و تیموری رونق و رشد داشته، اما در دوران تیموریان به‌طور ویژه در خراسان رواج داشت. (در پرتو تلاش‌های رشیدالدین فضل‌الله همدانی، وزیر کاردان ایلخانان، اصلاحات گسترده‌ای در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و حقوقی انجام گرفت. (مربوط به دورهٔ مغولان، دوران نامسلمانی است.)

Hint

پاسخ خیلی تشریحی

نکته

کدام مورد درباره معیارهای سنجش و اعتبار یک خبر تاریخی، درست است؟

- (۱) مقدسی و یعقوبی، در درستی یا نادرستی یک گزارش تاریخی مطابقت با عقل را از مهم‌ترین و مؤثرترین معیارها برمی‌شمردند.
- (۲) در این روش علائق و انگیزه‌های راوی و اندیشه او مورد ارزیابی قرار می‌گرفت.
- (۳) بررسی یک روایت تاریخی با نتایج تحقیقات باستان‌شناسی و نزدیکی به مکان رویداد از نظر ابن اسفندیار ملاک محکمی بر درست بودن یک رویداد تاریخی داشت.
- (۴) ابوعلی مسکویه و بلاذری، اخبار و گزارش‌های سفرنامه‌ای را فاقد اعتبار تاریخی می‌دانستند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: تاریخ یازدهم - درس ۲

در درس دوم کتاب دهم هم مطلبی درباره زمان و مکان و این که دانش تاریخ بدون توجه به زمان و مکان معنایی ندارد، خوانده بودین!

Hint

درسی Box

مورخان در گذشته برای تشخیص و تعیین اصالت اخبار و اسناد یک رویداد تاریخی، اعتبارسنجی (نقد یک خبر تاریخی و بررسی اصالت خبر) می‌کردند. این روش در دو مرحله انجام می‌شد:

الف) سنجش اعتبار و نقد راوی	ب) سنجش اعتبار و نقد و بررسی گزارش‌ها و منابع تاریخی
تعیین فاصله زمانی و مکانی بین راوی و خبر ← برای مشخص شدن این که راوی خود مستقیماً شاهد وقوع رویداد بوده (که اعتبار آن بیشتر است) یا آن را از دیگران نقل کرده است.	(۱) مطابقت با عقل از مهم‌ترین و مؤثرترین معیارهای سنجش درستی یا نادرستی یک گزارش تاریخی یعقوبی، مقدسی، ابن مسکویه، بیهقی و ابن اسفندیار، عدم مطابقت با عقل را دلیل بطلان و نادرستی خبر می‌دانستند.
مسعودی برای درستی یا نادرستی اخبار به مسافرت می‌رفت و مکان رویدادها را از نزدیک مشاهده می‌کرد.	(۲) مقایسه و تطبیق با سایر منابع و شواهد
	(۳) مطابقت با نتایج تحقیقات باستان‌شناسی
	(۴) سنجش گزارش‌ها براساس زمان و مکان
	(۵) اعتبارسنجی با تکیه بر دستاوردهای علوم تجربی
	(۶) اعتبارسنجی به کمک دستاوردهای سایر علوم انسانی

در گذشته بسیاری از مورخان مثل یعقوبی، مقدسی، ابن مسکویه، بیهقی و ابن اسفندیار عدم مطابقت یک رویداد تاریخی با عقل را دلیلی بر بطلان و نادرستی یک خبر می‌دانستند.

تشریح سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۲): در مرحله سنجش اعتبار و نقد راوی علائق و انگیزه‌های راوی و اندیشه او مورد ارزیابی قرار می‌گرفت.
- گزینه (۳): ابن اسفندیار بر روش عقلی تأکید داشت.
- گزینه (۴): ابوعلی مسکویه اخبار و گزارش‌هایی را که با عقل مطابقت نداشته باشد، فاقد اعتبار تاریخی می‌دانست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تاریخ

۱۱۰

در مقاطع زمانی زیر، به ترتیب، کدام یک از خلفای بنی‌امیه یا عباسی، حکومت کرده‌اند؟

الف) ۱۳ - ۲۳ ق.

ب) ۱۷۰ - ۱۹۳ ق.

ج) ۱۳۲ - ۱۳۶ ق.

۱) عمر - مأمون - منصور

۳) عثمان - هارون - مهدی

۲) ابوبکر - سفاح - منصور

۴) عمر - هارون - سفاح

مشاوره نمودار خط زمان در سال‌های اخیر مهم شده و دو تا سه سؤال رو حتماً به خودش اختصاص می‌ده؛ پس دست کم نگیرش!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبث: تاریخ یازدهم - درس‌های ۵ و ۷

همه خلفای دوران نیرومندی و شکوفایی (۱۳۲ تا ۲۳۲ ق.) قدرتمند بودند؛ اما منصور، هارون الرشید و مأمون، به مراتب، قدرت و تأثیرگذاری بالاتری در دوران عباسیان داشتند.

عمر بن خطاب (۱۳ - ۲۳ ق.) حکومت کرد و مهم‌ترین رویداد دوران او، فتوحات مسلمانان در سرزمین‌های مجاور شبه‌جزیره عربستان بود.

پس از سفاح (۱۳۲ - ۱۳۶ ق.)، برادرش منصور (دومین خلیفه عباسی)، (۱۳۶ - ۱۵۸ ق.) به خلافت رسید.

دوران خلافت هارون الرشید، پنجمین خلیفه عباسی (۱۷۰ - ۱۹۳ ق.) دوره نیرومندی و شکوفایی این سلسله بود.

بررسی عبارت‌ها:

الف) دوران خلافت عمر (خلیفه دوم)

ب) دوران خلافت هارون

ج) دوران خلافت سفاح

در صورت سؤال باید دنبال دوتا نکته بگردی؛ اول ترتیب وقایع، دوم وقایع دوران خلفای بنی‌امیه و عباسی!

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

کدام مورد از تعالیم کنفوسیوس است؟

- الف) آیینی با ترکیب آموزه‌هایی از دین‌های مختلف زرتشتی، مسیحی و بودایی بود.
 ب) دربارهٔ دین و خدایان کم‌تر سخن می‌گفت و همانند بودا به رفتار اخلاقی توجه داشت.
 ج) به رهاشدن روح از دنیای مادی و تاریکی و رسیدن به نور معتقد بود.
 د) به ترویج رفتار مناسب حاکمان در جامعه با مردم می‌پرداخت.

- ۱) «الف» - «ج»
 ۲) «الف» - «د»
 ۳) «ب» - «ج»
 ۴) «ب» - «د»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبث: تاریخ دهم - درس‌های ۵ و ۱۴

درس‌Box

آیین و اندیشهٔ کنفوسیوس که در دوران شی هوانگ تی به شدت با آن مخالفت می‌شد در دوران هان دوباره رواج یافت و تعلیم داده شد. در عصر باستان تعدادی از اندیشمندان و فیلسوفان چینی، اصول و آیینی برای ادارهٔ جامعه و حکومت عرضه کردند که یکی از برجسته‌ترین این اندیشمندان کنفوسیوس بود.

اساس تعلیم او بیشتر از هر چیز به رفتار اخلاقی استوار بود و دربارهٔ دین یا خدایان چینی کم سخن گفته می‌شد.

وی این‌که مردم چه‌طور باید رفتار کنند و حاکمان چگونه باید رفتار مناسب را در جامعه رواج دهند را میان مردم ترویج می‌کرد.

تشریح عبارت‌های نادرست:

عبارت‌های «الف» و «ج»، دربارهٔ مانی و عقاید او درست است.

مانی و پیروان او، کتاب‌های خود را به زبان‌های مختلف می‌نوشتند و گاه برای تفهیم مطالب، از نقاشی استفاده می‌کردند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

کدام موارد، از تعالیم بودا است؟

- الف) تنها راه رسیدن به نیروانا، غلبه کردن بر آرزو است.
 ب) صداقت‌ورزی در پندار، یکی از راه‌های غلبه بر درد و رنج است.
 ج) رسیدن به نیروانا به معنای پایان رنج و درد بی‌انتهای زندگی است.
 د) هدف نهایی تعالیم بودا، صداقت‌ورزی در حیظه‌های هشت‌گانه است.

- ۱) «الف» - «ج»
 ۲) «الف» - «د»
 ۳) «ب» - «ج»
 ۴) «ب» - «د»

(سؤال ۱۰۱ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت دوم)

کدام مورد درباره عوامل گسترش و تثبیت نظام طبقاتی جامعه ایران در عصر ساسانی، درست است؟

- (۱) گسترش چشمگیر طبقه فرادست و حاکم - اصالت بخشیدن به نسب و خون
- (۲) کسب موفقیت‌های سیاسی و نظامی در داخل و خارج - انسجام و نظم بخشیدن به تشکیلات اداری
- (۳) تأسیس حکومت مرکزی قدرتمند - رسمیت یافتن دین زرتشتی
- (۴) ساماندهی تشکیلات شهریها - تقویت حکومت ملوک‌طوایفی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: تاریخ دهم - درس ۱۲

ساماندهی تشکیلات استانی یا شهری و شیوه اداره آن‌ها، در زمان داریوش یکم هخامنشی انجام شد.

درسی Box

نظام طبقاتی ایران در عصر ساسانی تحت تأثیر دو عامل گسترش یافت و تثبیت شد:

تأسیس حکومت مرکزی قدرتمند (با توسعه تشکیلات اداری و دیوانی)

رسمیت یافتن دین زرتشتی و افزایش نفوذ و اختیارات موبدان

● نظام طبقاتی عصر ساسانی بر اصالت نسب و خون استوار بود.

● تحرک اجتماعی و رفتن از طبقه‌ای به طبقه دیگر، ممنوع و یا دست‌کم، بسیار دشوار بود.

● طبقه فرادست و حاکم، در مقایسه با گذشته، گسترش چشمگیری یافت و در درون خود دارای مراتب و درجات متفاوت شد.

تأسیس حکومت مرکزی قدرتمند و رسمیت یافتن دین زرتشتی از عوامل گسترش نظام طبقاتی ایران در دوران ساسانیان به شمار می‌رود. گسترش چشمگیر طبقه فرادست و حاکم، از پیامدهای نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی میان طبقه حاکم و توده مردم عادی است. (نادرستی قسمت اول گزینه (۱))

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نظام طبقاتی جامعه ایران در عصر ساسانیان تحت تأثیر چه عواملی گسترش یافت و تثبیت شد؟

(سوال ۱۸ - امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)

محققی به پژوهش دربارهٔ روم در دورهٔ باستان پرداخته است. کدام مورد از نتایج پژوهش او درست است؟

- (۱) امپراتوری بیزانس، نتوانست در برابر سیل مهاجم ژرمن‌ها ایستادگی کند و به چندین قسمت جدا از هم تجزیه شد.
- (۲) روم شرقی، تا سال ۴۷۵ م. دوام آورد و بعد از آن در اثر مهاجم اقوام بیابانگرد نابود شد.
- (۳) روم غربی تا سال ۱۴۵۳ م. که توسط امپراتوری عثمانی فتح شد، دوام آورد.
- (۴) گسترش امپراتوری به سمت شرق زمینهٔ انتقال نهادهای اداری به این مناطق و انتخاب قسطنطنیه به عنوان پایتخت را توسط کنستانتین فراهم آورد.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبمبث: ترکیبی - تاریخ دهم - درس ۶ / تاریخ یازدهم - درس ۱۵

درس‌نویس Box

گسترش امپراتوری به سمت شرق و برتری یافتن ممالک شرقی در نظر امپراتورها، زمینهٔ انتقال نهادهای اداری به این مناطق را فراهم نمود و در نهایت امپراتور کنستانتین در ۳۳۰ م. شهر بیزانتیوم (قسطنطنیه/ استانبول) را به پایتختی برگزید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینهٔ (۱): امپراتوری روم غربی، نتوانست در برابر سیل مهاجم ژرمن‌ها ایستادگی کند و به چندین قسمت جدا از هم تجزیه شد.
- گزینهٔ (۲): روم غربی، در ۴۷۵ م. در اثر مهاجم اقوام بیابانگرد نابود شد.
- گزینهٔ (۳): روم شرقی، تا سال ۱۴۵۳ م. که پایتخت آن توسط امپراتوری عثمانی فتح شد، دوام آورد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

به ترتیب هر یک از عبارتهای زیر با کدام نوع از شهرها مطابقت دارد؟

الف) نتیجه گسترش زیاد دو یا چند مادرشهر در امتداد مسیرهای ارتباطی

ب) شهرهای بیش از ۱۰ میلیون نفر و تأثیرگذار در اقتصاد جهان

ج) بزرگترین و مهمترین شهر یک ناحیه، استان یا کشور

۲) کلان شهر - جهان شهر - مگاسیتی

۱) مگالاپلیس - مگاسیتی - متروپل

۴) کلان شهر - مگالاپلیس - مگاسیتی

۳) مگالاپلیس - جهان شهر - متروپل

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبدا: جغرافیای دوازدهم - درس ۱

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) مگالاپلیس‌ها در اثر گسترش فوق‌العاده دو یا چند مادرشهر در امتداد مسیرهای ارتباطی و حمل‌ونقل شکل گرفته‌اند.

ب) برخی از شهرهای جهان که بیش از ۱۰ میلیون نفر جمعیت دارند و در اقتصاد جهان تأثیرگذارند و نقش مهمی ایفا می‌کنند، جهان‌شهر نام دارند.

ج) مادرشهر یا متروپل به بزرگترین و مهمترین شهر یک ناحیه، استان یا کشور می‌گویند.

مادرشهر ممکن است پایتخت باشد یا فقط شهر اصلی یک ناحیه. (پس لزوماً پایتخت نیست!)

نکته

- کدام یک از عبارات‌های زیر با ویژگی‌های حمل‌ونقل ریلی مغایرت دارد؟
- (الف) مصرف سوخت آن هفت برابر حمل‌ونقل جاده‌ای می‌باشد.
- (ب) هزینه‌ی احداث پایانه در آن از حمل‌ونقل جاده‌ای بیشتر است.
- (ج) از نظر دسترسی به مناطق دورافتاده انعطاف‌پذیری بالایی دارد.
- (د) برای مسافت‌های نسبتاً دور این شیوه‌ی حمل‌ونقل پیشنهاد می‌شود.

(۱) «الف» - «ب»

(۲) «الف» - «ج»

(۳) «ج» - «د»

(۴) «ب» - «د»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبمبث: جغرافیای دوازدهم - درس ۳

بررسی موارد نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(الف) مصرف سوخت حمل‌ونقل ریلی $\frac{1}{7}$ حمل‌ونقل جاده‌ای می‌باشد.

(ج) حمل‌ونقل ریلی به دلیل سخت‌بودن احداث خطوط ریلی مخصوصاً در مناطق کوهستانی از نظر دسترسی به مناطق دورافتاده منعطف نمی‌باشد.

(سؤال ۸ - امتحان نوبتی فردار ۱۴۰۳)

با توجه به ویژگی‌های انواع روش‌های حمل‌ونقل، به سوالات زیر پاسخ دهید:

(الف) کشتی‌های کانتینربر چه تحولی در حمل‌ونقل آبی ایجاد کرده‌اند؟

(ب) حمل‌ونقل جاده‌ای و ریلی را از نظر مصرف سوخت و آلاینده‌گی با هم مقایسه کنید.

اختلاف زمانی دو شهر «الف» و «ب» ۴۰ دقیقه است، اگر طول جغرافیایی شهر «الف» $۶۲/۵$ درجه باشد، کدام گزینه طول جغرافیایی شهر «ب» را نشان می‌دهد؟

$$۷۷/۵^{\circ} \quad (۲)$$

$$۷۲/۵^{\circ} \quad (۱)$$

$$۴۷/۵^{\circ} \quad (۴)$$

$$۵۷/۵^{\circ} \quad (۳)$$

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: مرفایای دوازدهم - مهارت‌های مرفایایی ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر ۱۵ درجه با یک ساعت (۶۰ دقیقه) برابری می‌کند و می‌دانیم که $\frac{۶^{\circ}}{۳} = ۲^{\circ}$ و $\frac{۱۵}{۳} = ۵$ ، پس هر ۵ درجه برابر ۲۰ دقیقه است، اکنون $۴۰' = ۲^{\circ} \times ۲۰$ ، پس $۱^{\circ} = ۵ \times ۲$. هر ۴۰ دقیقه برابر ۱° درجه می‌باشد. در صورتی که شهر «الف» در $۶۲/۵$ درجه قرار گرفته باشد، پس موقعیت شهر «ب» $۶۲/۵ \pm ۱^{\circ}$ می‌باشد که یا $۷۲/۵$ یا $۵۲/۵^{\circ}$ است و تنها عدد $۷۲/۵$ در گزینه‌ها است، پس جواب گزینه (۱) می‌باشد.

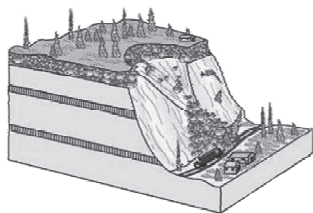
اگر شهر آتاوا کانادا روی نصف‌النهار ۷۵ درجه طول غربی باشد و شهر تهران روی نصف‌النهار $۵/۵۲$ درجه طول شرقی قرار گرفته باشد:

(سؤال ۱۱ - امتحان نهایی فروردین ۱۳۰۳)

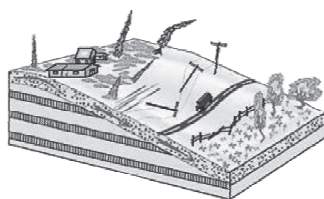
الف) اختلاف ساعت این دو شهر را محاسبه کنید (نوشتن محاسبات الزامی است).

ب) اگر یک مسابقه والیبال در آتاوا در ساعت ۱۱ صبح برگزار شود، پخش هم‌زمان این مسابقه در ایران از تلویزیون در چه ساعتی خواهد بود؟

هر یک از تصاویر زیر به ترتیب نشان‌دهنده کدام یک از اشکال حرکات دامنه‌ای می‌باشد؟

(ب)

(الف)

(۲) خزش - لغزش

(۴) جریان گلی - ریزش

(۱) خزش - ریزش

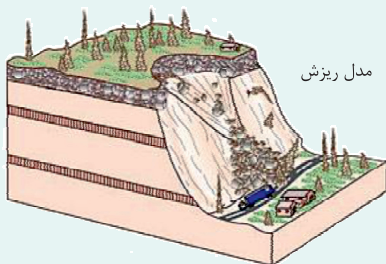
(۳) ریزش - لغزش

پاسخ: گزینه ۱

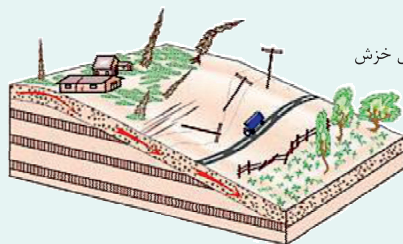
زیرمبمبث: جغرافیای دوازدهم - درس ۵

درس‌Box

اشکال حرکات دامنه‌ای:

مدل ریزش

مدل خزش

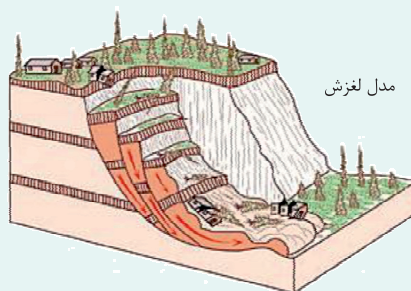
سقوط آزاد سنگ‌ها و خرده‌سنگ‌ها در سطح دامنه‌های پرشیب و پرتگاهی

حرکت کند و نامحسوس رسوبات سطح دامنه در مدت‌زمان طولانی

مدل جریان گلی

جریان یافتن رسوبات ریزدانه اشباع‌شده از آب، به صورت گل و لای

مدل لغزش

جاب‌جایی حجم عظیم مواد در سطح دامنه‌های پرشیب

اشکال صورت سؤال به ترتیب نشان‌دهنده خزش و ریزش می‌باشند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه در ارتباط با این که «نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند.» به درستی تدوین شده است؟

الف) برگزاری اجلاس گفت‌وگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب

ب) احداث تونل برای عبور قطار در ناحیه‌ای کوهستانی و برف‌گیر در سوئیس

ج) افزایش واردات نفت ژاپن از ایران در سال ۲۰۱۴ میلادی

د) استفاده از صفحه‌های خورشیدی در اداره برق سمنان

۱) «الف» - «د»

۲) «ب» - «ج»

۳) «الف» - «ج»

۴) «ب» - «د»

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: مفروضات جغرافیای یازدهم - درس ۲

نواحی بر روی یکدیگر تأثیر می‌گذارند و امروزه همه نواحی و حتی دورافتاده‌ترین آن‌ها به‌ویژه از نظر اقتصادی، تحت تأثیر یکدیگرند، مانند برگزاری اجلاس گفت‌وگوهای فرهنگی ایران و جهان عرب «الف» و افزایش واردات نفت ژاپن از ایران در سال ۲۰۱۴ میلادی «ج».

پاسخ خیلی تشریحی ✓

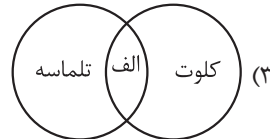
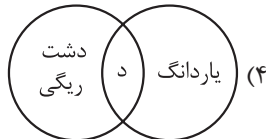
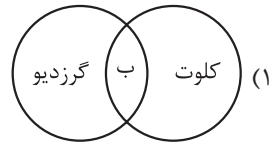
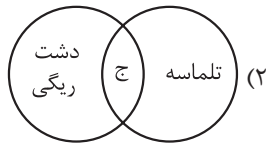
هر دو این مثال‌ها به ارتباط حداقل دو ناحیه با هم اشاره دارند.

بررسی سایر موارد:

«ب» و «د»: مربوط به مورد «نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند.» می‌باشد.

- با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟
- الف) حاصل حمل بخش مواد ریز تر و باقی ماندن بخش های درشت تر
 ب) حاصل کنده شدن ذرات و انتقال آن ها به مکان دیگر
 ج) حاصل انباشته شدن ذرات توسط باد در یک مکان
 د) حاصل تخریب بخش نرم تر و باقی ماندن بخش های سخت تر

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبدا، یغرافیای یازدهم - درس ۴

درس Box

عامل مهم فرسایش در مناطق خشک و بیابانی ← باد

اشکال فرسایش در بیابان ها ← کاوشی ← کنده شدن ذرات از یک مکان و انتقال آن ها به مکان های دیگر
 تراکمی ← انباشته شدن ذرات توسط باد در یک مکان

فرسایش کاوشی:

نوع پدیده	کجا؟	چه طوری؟	اسم دیگه	منطقه معروف
دشت ریگی	در زمین های پوشیده از ماسه های ریز، شن و سنگ های ریز و درشت	باد ماسه های ریز را با خود می برد، در طول زمان، سنگ های درشت بر جای می مانند و سطوحی پر از قلوه سنگ ها به وجود می آورند.	رگ - سنگ فرش بیابانی	دشت ریگی اردن
چاله های بادی	در نواحی دارای ماسه های ریز و به ویژه فاقد پوشش گیاهی	باد ذرات را از محل خود جابه جا می کند و به تدریج حفره ها یا چاله هایی وسیع پدید می آورد. اگر در اثر برخورد با آب های زیرزمینی، رطوبت و چسبندگی در دانه ها به وجود بیاید، فرسایش بادی گند و سپس متوقف می شود. عمق بعضی از آن ها به ۴۰ متر نیز می رسد.	-	چاله های بادی الجزایر
کلوت	در رسوبات نرم به جامانده از دریاچه های قدیم	طی میلیون ها سال، باد شیارهایی موازی و لاشکل در این رسوبات ایجاد می کند. به تدریج بخش نرم را با خود می برد و بخش های سخت تر باقی می مانند. (حاصل فرسایش آبی - بادی)	یاردانگ	غرب بیابان لوت در منطقه شهداد در استان کرمان؛ ایالات متحده آمریکا، مصر، چین و ایران - بیابان گبی
ستون های سنگی	در زیر یا لبه تخته سنگ ها	باد مواد نرمی که در زیر یا لبه تخته سنگ ها قرار گرفته اند، تخریب می کند و با خود می برد و بخش های سخت و مقاوم را باقی می گذارد. در نتیجه، ستون هایی سنگی به شکل قارچ یا سایر اشکال به وجود می آیند.	گرزدیو دودکش جن Hodoo	بیابان سیریک در بندر جاسک

فرسایش تراکمی: انباشته شدن ذرات توسط باد در یک مکان

نوع: تپه‌های ماسه‌ای (تلماسه) (به انگلیسی دون Dune) چه طوری تشکیل می‌شوند؟

با وزش باد و جابه‌جاشدن ماسه و شن پدید می‌آیند، ماسه‌هایی که به وسیله باد در سطح زمین حرکت می‌کنند، اگر به موانعی مثل گیاهان و بوته‌های خار یا قطعات سنگ و نظایر آن برخورد کنند و متوقف شوند یا سرعت باد در منطقه کاهش یابد، روی هم انباشته می‌شوند.

چندین متر ارتفاع دارند ← ارتفاع برخی از آن‌ها در لیبی تا ۳۰۰ متر و در لوت ایران تا بیش از ۵۰۰ متر نیز می‌رسد.

کلوت و گرزدیو هر دو از اشکال فرسایش کاوشی در بیابان‌ها هستند. در اشکال کاوشی، ذرات از یک مکان کنده می‌شوند و به مکان دیگر منتقل می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۲۰ با توجه به انواع فعالیت‌های اقتصادی، کدام گزینه تبیین درستی را بیان می‌کند؟

- (۱) بیشتر افراد شاغل در فعالیت نوع اول اقتصادی در روستاها و شهرها سکونت دارند.
- (۲) در فعالیت نوع سوم اقتصادی، مواد اولیه در کارخانه‌ها تغییر شکل می‌دهند.
- (۳) شرط پیشرفت اقتصاد، یکسان بودن میزان اشتغال در فعالیت‌های اقتصادی است.
- (۴) گسترش فعالیت نوع دوم اقتصادی باعث شکل‌گیری شهرک‌های صنعتی شده است.

مشاوره طراحان در بعضی از تست‌ها از اسامی دوم و یا اصطلاحات دیگر جغرافیایی استفاده می‌کنند، پس حتماً بر متن کتاب درسی تسلط کافی داشته باشید.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبمبث: جغرافیای یازدهم - درس ۷

فعالیت نوع دوم اقتصادی به صنعت اشاره دارد و گسترش صنعت در چند سال اخیر باعث شکل‌گیری شهرک‌های صنعتی مختلف شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): شاغلان فعالیت نوع اول اقتصادی (کشاورزی) بیشتر شکل سکونت روستایی و عشایری دارند.

گزینه (۲): در فعالیت نوع دوم اقتصادی (صنعت) مواد اولیه در کارخانه‌ها تغییر شکل می‌دهند.

گزینه (۳): میزان اشتغال در فعالیت‌های اقتصادی در کشورهای مختلف متفاوت است.

پیشرفت اقتصادی به این‌که میزان اشتغال در فعالیت‌های مختلف یکسان باشد، مربوط نمی‌باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به شکل زیر کدام گزینه مورد درستی را بیان می‌کند؟ **۱۳۱**

- ۱) راتزل معتقد بود در کشمکش بر سر قدرت، دولت‌های بزرگ پیروز می‌شوند و کشورهای کوچک را ضمیمه خود می‌کنند.
- ۲) مکیندر در نظریه قدرت خشکی بیان کرد که منطقه شرق اروپا منبع بزرگ قدرت در جهان می‌باشد.
- ۳) آلفرد ماهان در نظریه خود بیان کرد که چگونه انگلستان به قدرت دریایی بزرگی در جهان تبدیل شد.
- ۴) بیان نظریه فضای حیاتی توسط راتزل موجب حمله آمریکا به دو کشور افغانستان و عراق شده است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: جغرافیای یازدهم - درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تصویر صورت سؤال نشان‌دهنده نظریه قدرت خشکی مکیندر است. او معتقد بود که بخش عمده خشکی‌های جهان، سه قاره به هم چسبیده آسیا و اروپا و آفریقا و جزیره جهانی نام دارد. مکیندر در این جزیره جهانی منطقه خشکی اوراسیا (از رود ولگا در غرب تا سیبری در شرق) را قلعه (دژ) جهان می‌دانست و می‌گفت این منطقه برای قدرت‌های دریایی، غیر قابل دسترس است. مکیندر بخش مرکزی این منطقه را محور یا قلب خشکی جهان (هارتلند Heartland) نامید. او معتقد بود که این منطقه، یعنی شرق اروپا، منبع بزرگ قدرت است و هر کس بر منابع آن مسلط شود، می‌تواند بر کل جزیره جهانی و جهان فرمان براند.

کدام گزینه به ترتیب در مورد سؤال «چرا»، «چه چیز» و «چه طور» درست است؟

- ۱) پرداختن به علت وقوع پدیده - پرداختن به سیر تکوین و تحول پدیده - دلالت داشتن بر ماهیت هر پدیده یا مسئله
- ۲) دلالت داشتن بر ماهیت هر پدیده یا مسئله - پرداختن به سیر تکوین و تحول پدیده - پرداختن به علت وقوع پدیده
- ۳) پرداختن به علت وقوع پدیده - دلالت داشتن بر ماهیت هر پدیده یا مسئله - پرداختن به سیر تکوین و تحول پدیده
- ۴) دلالت داشتن بر ماهیت هر پدیده یا مسئله - پرداختن به علت وقوع پدیده - پرداختن به سیر تکوین و تحول پدیده

مشاوره در مبحث سؤالات جغرافیایی لازم است ابتدا به این توجه داشته باشیم که هر سؤال به چه مبحثی اشاره دارد و پس از آن مصداق‌های آن را بدانیم.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: جغرافیای دهم - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

چرا ← به علت وقوع پدیده می‌پردازد.

چه چیز ← بر ماهیت هر پدیده یا مسئله دلالت دارد.

چه طور ← به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده می‌پردازد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: درست - نادرست - نادرست

گزینه ۲: نادرست - نادرست - نادرست

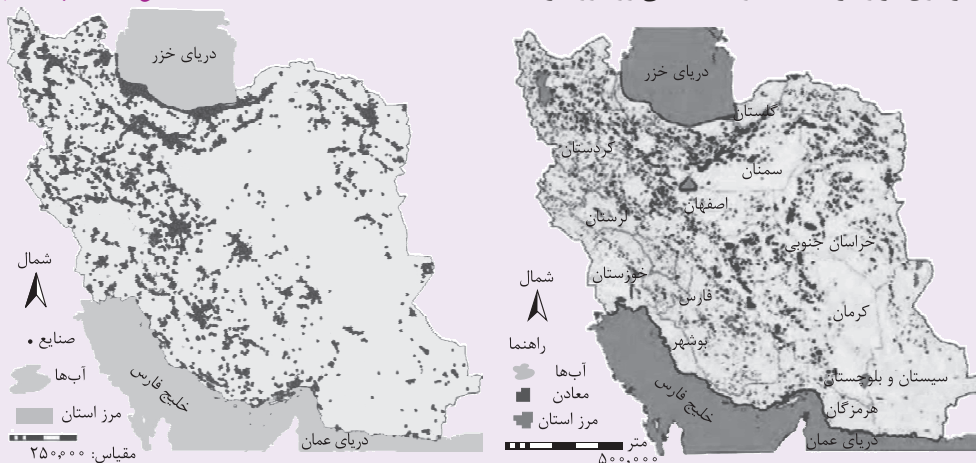
گزینه ۴: نادرست - نادرست - درست

با توجه به متن و نقشه‌های زیر، کدام عبارت با مشخصات «سؤالات کلیدی در جغرافیا» مطابقت دارد؟

«نواحی شرقی و مرکزی ایران از نظر ذخایر و مواد اولیه غنی هستند. ولی به دلیل این‌که به صورت محدود، مورد

سؤال ۱۱۵ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم»

بهره‌برداری قرار گرفته‌اند، با رشد صنعتی روبه‌رو نبوده‌اند.»

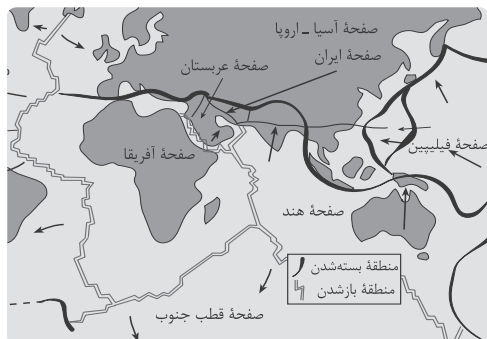
۱) به علت وقوع پدیده و هم‌چنین سؤالات «چه‌طور» و «چه چیز» که به ترتیب، به ماهیت پدیده یا مسئله و سیر تکوین پدیده تأکید دارند، پاسخ داده است.

۲) به علت وقوع پدیده و هم‌چنین سؤالات «چه کسی» و «چه‌طور» که به ترتیب، به سیر تکوین پدیده و ماهیت پدیده یا مسئله تأکید دارند، پاسخ داده است.

۳) رکن اساسی جغرافیا و هم‌چنین سؤالات «چرا» و «چه کسی» که به ترتیب به سیر تحول پدیده و روابط متقابل انسان و محیط تأکید دارند، بررسی شده است.

۴) رکن اساسی جغرافیا و هم‌چنین سؤالات «چه کسی» و «چه چیز» که به ترتیب، به روابط متقابل انسان و محیط و ماهیت پدیده تأکید دارند، بررسی شده است.

شکل زیر نحوه تشکیل کدام رشته کوه و نتیجه برخورد کدام صفحات را نشان می دهد؟

- ۱) زاگرس - برخورد صفحه عربستان و صفحه اوراسیا
- ۲) البرز - برخورد صفحه عربستان و صفحه آفریقا
- ۳) زاگرس - برخورد صفحه اوراسیا و صفحه آفریقا
- ۴) البرز - برخورد صفحه اوراسیا و صفحه آفریقا

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبدا: جغرافیای دهم - درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

شکل صورت سؤال نشان دهنده رشته کوه زاگرس می باشد. رشته کوه زاگرس از برخورد صفحه عربستان و صفحه اوراسیا به وجود آمده است. این چین خوردگی ها پس از تشکیل، به حالت اولیه باقی نمانده و طی میلیون ها سال به علت فرسایش تغییر شکل یافته است.

کدام گزینه بیانگر ویژگی آب‌وهوای گرم و شرجی است؟

الف) اختلاف شدید دما

ب) بارندگی اندک

ج) تبخیر و تعرق زیاد

د) میانگین دمای بالای سالیانه

(۲) «ب» - «ج»

(۱) «الف» - «ج»

(۴) «ب» - «د»

(۳) «ج» - «د»

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: مفروضات دهم - درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ویژگی‌های آب‌وهوای گرم و شرجی ←
 ← بارندگی اندک
 ← رطوبت نسبی بالا
 ← میانگین دمای بالای سالیانه

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «الف» و «ج» ویژگی آب‌وهوای گرم و خشک

گزینه (۲): «ب» ویژگی آب‌وهوای گرم و خشک و گرم و شرجی و «ج» ویژگی آب‌وهوای گرم و خشک

گزینه (۳): «ج» ویژگی آب‌وهوای گرم و خشک و «د» ویژگی آب‌وهوای گرم و شرجی

با توجه به متن کتاب درسی تبخیر و تعرق زیاد از ویژگی‌های آب‌وهوای گرم و خشک می‌باشد.

شناخت توان‌های محیطی به انسان کمک می‌کند تا از ..... .

- (۱) ظرفیت محیط طبیعی مساعد از یک سو و توانایی‌های انسان از سوی دیگر بستر مناسبی برای فعالیت‌های اقتصادی فراهم آورد
- (۲) مکان‌ها به طور صحیح و بهینه استفاده کند و در بخش‌های مختلف اقتصادی به خوبی عمل نماید
- (۳) فعالیت‌های اقتصادی در جهت افزایش ثروت در کشور استفاده کرده و رفاه و آسایش را برای مردم کشور فراهم آورد
- (۴) تمام توان محیط طبیعی در جهت پیشرفت و توسعه اقتصادی بهره‌بردار

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: جغرافیای دهم - درس ۱۰

شناخت توان‌های محیطی به انسان کمک می‌کند تا از مکان‌ها به طور صحیح و بهینه استفاده کند و در بخش‌های مختلف اقتصادی به خوبی عمل نماید.

✓ پاسخ خیلی تشریحی

در کدام گزینه، نوع مغالطه احتمالی در مقابل آن به درستی بیان شده است؟

- (۱) نویسنده به همراه ویراستار، نقد خود را بر کتابش در مجله منتشر کرد. (مغالطه نگارشی)
- (۲) او با برادر دوستش به خانه‌اش رفت و تمام شب را آن‌جا سپری کرد. (مغالطه ابهام در مرجع ضمیر)
- (۳) مدیر مدرسه به همراه معاون، از دانش‌آموز خواست که پوشه خود را به او تحویل دهد. (مغالطه اشتراک لفظ)
- (۴) آن عارف نامی با خلق خوش، همواره از خلق دوری می‌گزید. (مغالطه توسل به معنای ظاهری)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: منطق دهم - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در عبارت «به خانه‌اش رفت»، ضمیر «ش» در کلمه «خانه‌اش» دارای ابهام در مرجع ضمیر است. مشخص نیست آن‌ها به خانه «او» (شخص سوم)، خانه «برادر» یا خانه «دوست» رفته‌اند. این ابهام دقیقاً مربوط به مرجع ضمیر است. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): عبارت «نقد خود را بر کتابش ...» دارای مغالطه ابهام در مرجع ضمیر است. مشخص نیست که «نقد» متعلق به نویسنده است یا ویراستار؛ هم‌چنین مشخص نیست «کتاب» متعلق به کدام‌یک از آن‌هاست، در حالی که در مقابل آن «مغالطه نگارشی» نوشته شده است.

گزینه (۳): عبارت «پوشه خود را به او تحویل دهد» دارای مغالطه ابهام در مرجع ضمیر است. مشخص نیست منظور از «او»، مدیر است یا معاون، در حالی که مقابل آن «مغالطه اشتراک لفظ» نوشته شده است.

گزینه (۴): کلمه «خلق» در ابتدا به معنای «اخلاق و منش» و کلمه «خلق» در انتها به معنای «مردم» به کار رفته است. از آن‌جا که علائم نگارشی این دو کلمه در جمله گذاشته نشده، احتمال بروز مغالطه نگارشی کلمات وجود دارد اما در مقابل آن، توسل به معنای ظاهری ذکر شده است.

نسبت میان دو مفهوم «غیر ایرانی» و «غیر آسیایی» چیست و با نسبت موجود در کدام گزینه یکسان است؟

- (۱) تباین - صندلی ماشین و چرخ ماشین
- (۲) عموم و خصوص من وجه - سفید و غیر سیاه
- (۳) عموم و خصوص مطلق - غیر سنگ و غیر جماد
- (۴) عموم و خصوص مطلق - غیر انسان و غیر سنگ

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

برای پاسخ به این سؤال، ابتدا باید نسبت میان «غیر ایرانی» و «غیر آسیایی» را پیدا کنیم.

ابتدا نسبت مفاهیم مثبتمان را می‌سنجیم: نسبت میان «ایرانی» و «آسیایی» عموم و خصوص مطلق است (هر ایرانی حتماً آسیایی است، اما هر آسیایی ایرانی نیست).

قاعده مفاهیم منفی: در منطق قاعده‌ای داریم که اگر نسبت بین دو مفهوم A و B رابطه عموم و خصوص مطلق باشد، نسبت میان «نقیض» (منفی) آن‌ها نیز عموم و خصوص مطلق است، اما جای عام و خاص برعکس می‌شود. همه ایرانی‌ها آسیایی هستند.

آیا همه غیر آسیایی‌ها، غیر ایرانی هستند؟ بله (کسی که در کل آسیا نیست، قطعاً در ایران هم نیست).
 آیا همه غیر ایرانی‌ها، غیر آسیایی هستند؟ خیر (یک چینی غیر ایرانی است، اما هم‌چنان آسیایی است).
نتیجه مفهوم «غیر ایرانی» عام‌تر از «غیر آسیایی» است و نسبت آن‌ها عموم و خصوص مطلق است.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): نسبت میان دو مفهوم «صندلی ماشین» و «چرخ ماشین» تباین است؛ به این صورت که هیچ صندلی ماشینی، چرخ ماشین نیست و هیچ چرخ ماشینی هم صندلی ماشین نیست؛ حواستان باشد که لفظ ماشین شما را گول نزند و صرفاً به خود مفاهیم توجه کنید.

گزینه (۲): نسبت میان دو مفهوم «سفید» و «غیر سیاه» ← برخی سفیدها غیر سیاه هستند (همه سفیدها)، برخی غیر سیاه‌ها سفید نیستند (مثل قرمز). اما آیا چیزی داریم که هم سفید باشد و هم غیر سیاه نباشد (یعنی سفید و سیاه باشد)؟ خیر. پس این نسبت عموم و خصوص مطلق است (سفید زیرمجموعه غیر سیاه است). هر چند نسبت این دو مفهوم مشابه مفاهیم صورت سؤال است، اما در قسمت اول نادرست است؛ پس جواب ما نیست.

گزینه (۳): نسبت میان دو مفهوم «غیر سنگ» و «غیر جماد» ← ابتدا نسبت مفاهیم مثبتمان را می‌سنجیم ← «سنگ» و «جماد»: عموم و خصوص مطلق (هر سنگی جماد است).

طبق قاعده، نسبت برعکس می‌شود. «غیر جماد» (مثل انسان یا گیاه) زیرمجموعه «غیر سنگ» (مثل انسان، گیاه، چوب یا آهن) قرار می‌گیرد؛ پس نسبت عموم و خصوص مطلق است و پاسخ صحیح می‌باشد.

گزینه (۴): در نگاه اول شاید فکر کنید چون مفاهیم «انسان» و «سنگ» با هم هیچ رابطه‌ای ندارند (تباین)، نقیض‌های آن‌ها هم باید متباین هم باشند، اما در واقع، نسبت آن‌ها عموم و خصوص من وجه است! برای اثبات این نسبت، باید بتوانیم سه (مصدق) برای آن‌ها پیدا کنیم:

(۱) موجودی که هم «غیر انسان» باشد و هم «غیر سنگ». ← مثل: «اسب» یا «درخت».

(۲) موجودی که «غیر انسان» باشد، اما «غیر سنگ» نباشد (یعنی سنگ باشد). ← مثل «قطعه سنگ مرمر»

(۳) موجودی که «غیر سنگ» باشد، اما «غیر انسان» نباشد (یعنی انسان باشد). ← مثل «سقراط»

هرگاه دو مفهوم (الف) و (ب) نسبت «تباین» داشته باشند، نقیض آن‌ها (غیر الف و غیر ب) همیشه نسبت «عموم و خصوص من وجه» خواهند داشت (البته به شرطی که دنیای سخن ما شامل مفاهیم دیگری به جز آن دو هم باشد).

در کدام گزینه هر دو تعریف ذکر شده فاقد شرط مانعیت هستند؟

- (۱) انسان: موجودی است که روی دو پا راه می‌رود. - پستاندار: موجودی است که در خشکی زندگی می‌کند و به نوزاد خود شیر می‌دهد.
- (۲) کتاب: مجموعه‌ای از صفحات نوشته‌شده است. - علم: نوری است که از مشکات عقل بر ظلمت جهل می‌تابد.
- (۳) زمان: بُعدی است که توسط ساعت اندازه‌گیری می‌شود و ساعت وسیله‌ای است برای سنجش زمان. - صندلی: وسیله‌ای چوبی برای نشستن است.
- (۴) مثلث: شکلی هندسی که دارای ضلع است. - طلا: فلزی که با ارزش بسیار است.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبهد: منطق دهم - درس ۴

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): جامع است (نوع انسان دوپاست)، واضح است و دوری هم نیست، اما **مانع نیست**؛ چون پرنده‌گانی مثل مرغ و پنگوئن هم روی دو پا راه می‌روند و طبق این تعریف، در دسته انسان قرار می‌گیرند. - این تعریف **مانع** است (فقط پستانداران شیر می‌دهند)، **واضح** است و **دوری** نیست، اما **جامع نیست**؛ زیرا پستاندارانی مثل «نهنگ» یا «دلفین» که در آب زندگی می‌کنند را از دایره پستانداران بیرون می‌اندازد.

گزینه (۲): جامع است، واضح است و دوری هم نیست، اما **مانع نیست**؛ چون یک دفترچه خاطرات یا حتی دسته‌ای از برگه‌های کپی‌شده که به هم منگنه شده‌اند هم «مجموعه صفحات نوشته‌شده» هستند، اما لزوماً کتاب (به معنای خاص آن) محسوب نمی‌شوند. - این تعریف ممکن است از نظر ادبی زیبا باشد، اما در منطق رد می‌شود. تعریف باید با کلمات مستقیم باشد نه استعاره. کلماتی مثل «مشکات» یا «تابیدن نور بر ظلمت» **واضح نیستند** و تعریف را مبهم می‌کنند، هرچند که ممکن است فی‌نفسه دوری یا غیرجامع نباشد.

گزینه (۳): این تعریف جامع، مانع و واضح است، اما **دوری** است. شما برای درک «زمان» به «ساعت» ارجاع داده شده‌اید و برای فهم «ساعت» دوباره به «زمان» برگشته‌اید. در واقع هیچ‌کدام تعریف نشدند و ذهن در یک دایره (دور) گرفتار شده است. - جامع است (همه صندلی‌های چوبی را می‌گیرد)، واضح است و دوری نیست، اما **مانع نیست**؛ چون چهارپایه چوبی یا نیمکت چوبی هم وسیله چوبی برای نشستن هستند، اما صندلی نیستند.

گزینه (۴): این تعریف **جامع** است (همه مثلث‌ها ضلع دارند)، **واضح** است و **دوری** نیست، اما **مانع نیست**؛ چون مربع و مستطیل هم ضلع دارند و طبق این تعریف، آن‌ها هم «مثلث» به حساب می‌آیند. - همه طلاها دارای ارزش بسیار هستند (جامع)، واضح است و دوری هم نیست، اما **مانع نیست**؛ چون فلزات دیگری هم وجود دارند که گران‌بها بوده و از طلا نیز باارزش‌تر هستند.

کدام گزینه درست است؟ ۱۲۹

- (۱) در دانش منطق، ملاک نخستین برای تقسیم‌بندی تمامی قضایا به دو دسته کلی، وضعیت وسعت و دامنه مصادیق «موضوع» آن‌هاست.
- (۲) طبقه‌بندی یک قضیه حمله محصوره در قالب‌های چهارگانه، وابستگی مستقیمی به بررسی هم‌زمان دو مؤلفه «کمیت» و «کیفیت اسناد» دارد.
- (۳) قضایای شرطی، برخلاف قضایای حمله که انشعابات گوناگونی دارند، دارای ساختاری یکپارچه بوده و به انواع مختلفی تفکیک نمی‌شوند.
- (۴) اطلاق عنوان «شخصیه» بر یک قضیه، منوط بر آن است که مفهوم موضوع آن، حتماً دارای ما به ازای خارجی و مصادیق عینی و واقعی در جهان باشد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: منطق دهم - درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۲) به درستی قواعد ساخت قضیه محصوره را بیان می‌کند. قضایای محصوره (مانند هر الف ب است)، بر اساس دو عامل شکل می‌گیرند: اول «کمیت» یا دامنه (که توسط سورهای کلی و جزئی مشخص می‌شود) و دوم «کیفیت اسناد یا کیفیت رابطه» (که به صورت ایجاب و سلب، یعنی است و نیست نشان داده می‌شود). از ترکیب این دو عامل است که چهار نوع قضیه (موجبه کلی، موجبه جزئی، سالبه کلی، سالبه جزئی) پدید می‌آید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): یک تعمیم نادرست در این گزینه وجود دارد. اساس تقسیم «تمامی قضایا» به دو دسته اصلی (حمله و شرطی)، بر مبنای «نوع حکم و رابطه» است (حکم به ثبوت یک صفت یا حکم به مشروط‌بودن دو قضیه). تقسیم‌بندی بر اساس «وسعت مصادیق موضوع» (به شخصیه و محصوره)، صرفاً مختص قضایای حمله است، نه همه قضایا!

گزینه (۳): قضایای شرطی نیز مانند قضایای حمله به اقسام مختلفی تقسیم می‌شوند. قضیه شرطی بر اساس نوع رابطه‌اش، به دو دسته بزرگ «شرطی متصل» (اگر... آن‌گاه...) و «شرطی منفصل» (یا... یا... یا... دسته‌بندی می‌گردد).

گزینه (۴): برای این که یک قضیه «شخصیه» باشد، فقط کافی است موضوع آن یک «مفهوم جزئی» (یعنی غیر قابل صدق بر بیش از یک فرد) باشد؛ اما این فرد لزوماً نباید وجود خارجی و واقعی داشته باشد! مفاهیم افسانه‌ای و خیالی هم می‌توانند موضوع قضیه شخصیه قرار بگیرند؛ مثلاً در قضیه «دیو سپید در شاهنامه کشته شد»، موضوع (دیو سپید) یک مفهوم جزئی و قضیه شخصیه است، اما مصادیق واقعی در عالم خارج ندارد.

۱۳۰. اگر گزاره «A» متناقض عکس مستوی گزاره «هیچ الف ب نیست» باشد و بدانیم گزاره «A» کاذب است، وضعیت صدق و کذب گزاره‌های «هر الف ب است» و «برخی ب الف نیست» به ترتیب چگونه است؟

- (۱) صادق - کاذب
- (۲) نامشخص - صادق
- (۳) کاذب - صادق
- (۴) کاذب - نامشخص

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: منطق دهم - درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: استخراج گزاره «A»:

- (۱) گزاره پایه: «هیچ (الف) (ب) نیست» (سالبه کلی)
  - (۲) عکس مستوی آن: طبق قاعده، عکس مستوی سالبه کلی، باز هم سالبه کلی است. ← هیچ (ب) (الف) نیست.
  - (۳) متناقض این عکس: متناقض سالبه کلی موجب جزئی است. ← برخی (ب) (الف) است.
- نتیجه گام اول: گزاره «A» برابر است با «برخی (ب) (الف) است»

گام دوم: تعیین ارزش گزاره‌های مرتبط با A:

در صورت سؤال آمده است که گزاره «(A)» کاذب است.

پس: «برخی (ب) (الف) است» ← کاذب است.

● طبق قاعده عکس مستوی، اگر عکس یک گزاره کاذب باشد، اصل آن هم حتماً کاذب است.

● عکس گزاره «برخی (ب) (الف) است»، گزاره «برخی (الف) (ب) است» است، پس این گزاره هم کاذب است.

گام سوم: تحلیل نهایی روی گزاره‌های خواسته شده:

(۱) بررسی گزاره «هر (الف) (ب) است»:

دانستیم که موجب جزئی آن یعنی «برخی (الف) (ب) است» کاذب است. ← طبق احکام متداخل: اگر گزاره جزئی (پایین مربع) کاذب باشد، گزاره کلی متداخل با آن (بالای مربع) لزوماً کاذب خواهد بود. ← پس گزاره اول: کاذب

(۲) بررسی گزاره «برخی (ب) (الف) نیست»:

ما از گام دوم می‌دانیم که گزاره «برخی (ب) (الف) است» کاذب است.

گزاره «برخی (ب) (الف) نیست» نسبت به گزاره «A» رابطه متداخل تحت تضاد دارد. قاعده متداخل تحت تضاد: اگر یکی کاذب باشد، دیگری لزوماً صادق است (کذبشان با هم محال است). ← پس گزاره دوم: صادق

اگر قاعده رسیدن به صدق و کذب متداخل تحت تضاد را نمی‌دانید، می‌توانید از این دو مرحله، با دانستن ارزش یک قضیه جزئی، به صدق یا کذب قضیه دیگر متقابل با آن برسید:

(۱) به دست آوردن صدق یا کذب قضیه متناقض با قضیه اصلی

(۲) استفاده از قاعده متداخل برای به دست آوردن صدق یا کذب قضیه جزئی دیگر

البته دقت کنید که چون در متداخل فقط از صدق کلی می‌توانیم به صدق جزئی برسیم، رسیدن به ارزش قضیه متداخل تحت تضاد نیز صرفاً در صورتی امکان دارد که قضیه جزئی که ارزش آن معلوم است، کاذب باشد که در این صورت قضیه متداخل تحت تضاد آن، حتماً صادق می‌شود.

نکته

۱۳۱ کدام یک از قیاس‌های زیر معتبر است؟

- (۱) هر دانشمندی متفکر است. / هیچ نادانی دانشمند نیست. ← نتیجه: هیچ نادانی متفکر نیست.
- (۲) هر طلایی فلز است. / هر نقره‌ای فلز است. ← نتیجه: هر نقره‌ای طلا است.
- (۳) هیچ پستانداری خونسرد نیست. / هر ماری خونسرد است. ← نتیجه: هیچ ماری پستاندار نیست.
- (۴) برخی کتاب‌ها سودمند نیستند. / هر کتابی کاغذی است. ← نتیجه: هیچ کاغذی سودمند نیست.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: منطق دهم - درس ۸

بررسی گزینه‌ها:

✓ پاسخ خیلی تشریحی

گزینه (۱): این قیاس دو شرط اول اعتبار را دارد، یعنی هم یکی از مقدماتش موجب است و هم حد وسط، علامت مثبت دارد، اما شرط سوم را ندارد، زیرا «متفکر» در محمول نتیجه علامت مثبت دارد، اما در محمول مقدمه اول دارای علامت منفی است؛ پس این قیاس نامعتبر است.

گزینه (۲): در این قیاس حد وسط «فلز» در هر دو مقدمه محمول است (شکل دوم). در هر دو مقدمه، گزاره‌ها موجب هستند. محمول در گزاره‌های موجب دارای علامت منفی است. طبق شرط دوم اعتبار قیاس، حد وسط باید حداقل در یکی از مقدمات علامت مثبت داشته باشد. این‌جا حد وسط در هیچ‌کدام این‌گونه نیست؛ پس این قیاس نامعتبر است.

گزینه (۳): بررسی شروط: شرط اول: حداقل یکی از مقدمات موجب است. شرط دوم: حد وسط در مقدمه اول دارای علامت مثبت است. شرط سوم: مار و پستاندار هر دو در نتیجه علامت مثبت دارند و در مقدمات هم دارای علامت مثبت هستند؛ هم‌چنین قانون نتیجه قیاس نیز در این گزینه رعایت شده است (یک مقدمه سالبه است، پس نتیجه هم سالبه شده است)، پس این قیاس معتبر است.

گزینه (۴): این گزینه هم هر دو شرط اول اعتبار قیاس را دارد، اما موضوع نتیجه دارای علامت مثبت است، در حالی‌که در مقدمه علامت منفی دارد؛ هم‌چنین قانون نتیجه قیاس در آن رعایت نشده است.

در کدام گزینه هر دو قضیه مانع‌الرفع هستند؟

- (۱) این موجود یا «غیرگیاه» است یا «غیرحیوان». - این فرد یا «در تهران» است یا «در مشهد».
- (۲) این لباس یا «سفید نیست» یا «سیاه نیست». - این عدد یا «بزرگ‌تر از ۱۰ است» یا «کوچک‌تر از ۲۰ است».
- (۳) این جسم یا «سفید» است یا «سیاه». - این فرد یا «غیرآسیایی» است یا «غیراروپایی».
- (۴) این ابزار یا «غیربرقی» است یا «غیرمکانیکی». - این عدد طبیعی یا «زوج» است یا «فرد».

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: منطق دهم - درس ۹

بررسی گزینه‌ها:

✓ پاسخ خیلی تشریحی

گزینه (۱): مانع‌الرفع (آیا می‌شود موجودی داشته باشیم که نه «غیرگیاه» باشد و نه «غیرحیوان»؟ خیر؛ چون در آن صورت آن موجود باید هم «گیاه» باشد و هم «حیوان» که محال است؛ پس رفع هر دو ممکن نیست، اما آیا هر دو می‌توانند درست باشند؟ بله؛ مثلاً «سنگ» هم «غیرگیاه» است و هم «غیرحیوان». - مانع‌الجمع (یک فرد نمی‌تواند در یک لحظه هم‌زمان در دو شهر باشد (جمع محال)، اما می‌تواند در شهر سومی مثل «شیراز» باشد که در آن صورت هر دو طرف قضیه کاذب می‌شوند (رفع ممکن).

گزینه (۲): مانع‌الرفع (محال است هر دو طرف غلط باشند، «یعنی لباس هم‌زمان هم سفید باشد و هم سیاه»، پس رفع هر دو محال است، اما اگر لباس «آبی» باشد، هر دو طرف درست هستند (هم سفید نیست و هم سیاه نیست)). - مانع‌الرفع (تمام اعداد جهان یا از ۱۰ بزرگ‌ترند یا از ۲۰ کوچک‌تر. عددی نداریم که هیچ‌کدام نباشد. اما اعداد بین ۱۰ تا ۲۰ (مثل ۱۵) هر دو شرط را دارند (هر دو طرف درست است)).

گزینه (۳): مانع‌الجمع (محال است یک جسم در یک زمان و از یک جهت هم کاملاً سفید باشد و هم کاملاً سیاه؛ جمعشان محال است، اما اگر جسم «قرمز» باشد، هر دو طرف غلط می‌شوند، پس رفعشان ممکن است). - مانع‌الرفع (چون هیچ‌کس نمی‌تواند هم‌زمان هم آسیایی باشد و هم اروپایی، پس نمی‌توان هر دو گزینه را رد کرد؛ اما اگر فرد «آمریکایی» باشد، هر دو طرف قضیه صادق هستند).

گزینه (۴): مانع‌الرفع ((با فرض تباین) محال است ابزاری هم برقی محض و هم مکانیکی محض (در یک جزء) باشد، اما یک «چکش ساده» هم غیربرقی است و هم غیرمکانیکی (پیچیده)، پس هر دو طرف می‌توانند درست باشند). - حقیقی (در این قضیه، نه جمع هر دو طرف ممکن است و نه رفع هر دو طرف؛ یعنی دقیقاً و منحصرأ یکی از دو طرف باید درست باشد).

کدام عبارت در ارتباط با سطوح تفکر و پرسشگری انسان «صحيح» است؟

- (۱) از آنجا که پاسخگویی به پرسش‌های بنیادی فراتر از آزمون و تجربه است، عبور از ساحت «فطرت اول» تنها راه مواجه‌شدن با این دسته از سؤالات محسوب می‌شود.
- (۲) اگرچه پاسخ به مسائل ریشه‌ای مستلزم عبور از تفکر روزمره است، اما مواجهه با این پرسش‌ها لزوماً به تأملات مستمر و مرتبه‌تخصصی تفکر وابسته نیست.
- (۳) کلید گشایش در «فطرت ثانی»، تفکر فلسفی است؛ به همین جهت، آموختن دانش فلسفه برای حرکت در مسیر فطرت متعالی، ضرورت و محوریت تام دارد.
- (۴) هرگاه دانشمندی در حوزه علوم پایه، بدون اتکا به ابزارهای حسی و صرفاً با تحلیل‌های عقلانی به سؤالی پاسخ دهد، قطعاً وارد قلمروی «فلسفه مضاف» شده است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فلسفه یازدهم - درس‌های ۱ و ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پرسش‌های بنیادی (مانند: از کجا آمده‌ام؟ هدف زندگی چیست؟) ممکن است در متن زندگی عادی و برای هر کسی (حتی بدون دانش تخصصی) پیش بیاید، پس «مواجهه» یا «طرح سؤال» نیازمند تفکر جدی و مستمر نیست؛ اما برای یافتن «پاسخ» است که باید از سطح تفکر روزمره عبور کرد و وارد ساحت تفکر فلسفی شد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): درست است که پاسخ به سؤالات بنیادی نیازمند خروج از فطرت اول است، اما دلیلش صرفاً «غیرتجربی بودن» آن‌ها نیست. مفاهیم ریاضی هم غیرتجربی هستند، اما لزوماً خارج از فطرت اول به حساب نمی‌آیند؛ هم‌چنین «مواجهه» با سؤال در همان فطرت اول هم رخ می‌دهد.

گزینه (۳): تفکر فلسفی (مهارت اندیشیدن) برای ورود به فطرت ثانی لازم است، اما لزوماً همه کسانی که در فطرت ثانی هستند، دانش‌آموخته رشته تخصصی فلسفه (به معنای آکادمیک آن) نیستند.

گزینه (۴): اشتباه این گزینه در خلط «روش» با «موضوع» است. صرفاً با «عقلانی بودن روش»، یک سؤال فلسفی نمی‌شود. بسیاری از مسائل فیزیک یا ریاضی با عقل و بدون آزمایش حل می‌شوند، اما «بنیادی» نیستند. برای فلسفی بودن، باید موضوع سؤال نیز ریشه‌ای و بنیادی باشد.

کدام عبارت در تحلیل سیر تاریخی تفکر فلسفی، با نظر مؤلفان کتاب درسی سازگارتر است؟

- (۱) از آنجا که نخستین فیلسوفان صاحب‌نام و شناخته‌شده متعلق به قلمرو یونان باستان هستند، می‌توان آغاز قطعی زمانی و مکانی فلسفه را همان سرزمین دانست.
- (۲) اگرچه تأمل در مسائل بنیادین قدمتی به بلندای تاریخ بشر دارد، اما انضباط‌بخشیدن به این اندیشه‌ها و تبدیل آن به یک دانش مدون، نخستین بار در یونان محقق شد.
- (۳) فقدان متون منسجم مکتوب در تمدن‌های باستانی پیش از یونان، از منظر تاریخی مانع جدی برای انتساب هرگونه تلاش فکری و اندیشه‌ی مشخص فلسفی به آن دوران است.
- (۴) پیوستگی تمدن‌ها و انتقال دستاوردهای فکری از شرق به غرب، عملاً امکان شکل‌گیری یک نظام فلسفی مستقل را در یونان باستان منتفی می‌سازد.

مشاوره این نوع تست‌ها که طراح پاسخی رو می‌خواد که به نظر مؤلفان کتاب درسی نزدیک‌تره، ابتدا در کنکور درس تاریخ مطرح شد. البته حواستون باشه که فرض ما در همه سؤالات اینه که تست باید مطابق کتاب درسی و طبیعتاً منطبق بر نظر مؤلفان کتاب درسی باشه و این نوع پرسیدن سؤال، عملاً تأثیری بر پاسخ‌دادن ما نداره.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبمبث: فلسفه یازدهم - درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کتاب درسی معتقد است که بشر همواره به مسائل بنیادی می‌اندیشیده است، اما آن‌چه در یونان اتفاق افتاد، یک تحول کیفی بود؛ یعنی تبدیل آن دغدغه‌ها به یک «دانش کلاسیک و مدون» با زبانی عقلانی. لذا بدون ادعای این‌که یونانیان «اولین اندیشمندان» بوده‌اند، آن‌ها را «اولین تدوین‌کنندگان» دانش فلسفه می‌نامیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): تعیین یک نقطه مشخص زمانی و مکانی برای شروع فلسفه امکان‌پذیر نیست و ظهور نام‌های بزرگ در یونان، لزوماً به معنای ابداع تفکر فلسفی در آن لحظه نیست.

گزینه (۳): اولاً نبود اثر مکتوب لزوماً به معنای نبود اندیشه نیست (ممکن است آثار از بین رفته باشند)؛ ثانیاً آثاری مثل «اوپانیشادها» نشان می‌دهند که در تمدن‌های شرقی، اندیشه‌های عمیق فلسفی وجود داشته است، هرچند زبان آن‌ها با زبان فلسفه یونانی متفاوت باشد.

گزینه (۴): بهره‌گیری از تجربیات و اندیشه‌های تمدن‌های دیگر (مانند مصر و بابل) به معنای سلب استقلال فکری نیست. تمدن جدید (یونان) می‌تواند با نقد و بازسازی آن آموزه‌ها، یک دستگاه فلسفی کاملاً نوین و مستقل بنا کند.

کدام گزینه، تحلیل دقیق‌تری را در خصوص «چیستی و امکان معرفت» ارائه می‌دهد؟

- ۱) گزاره «هیچ چیز قابل شناخت نیست» برای شکاک مطلق، منتهی به یک «تناقض درونی» می‌شود؛ چراکه نفس ابراز این ادعا، مستلزم پذیرش یک نوع معرفت و آگاهی است.
- ۲) گام نخست استدلال گرگیاس، در حقیقت تلاشی «معناشناسانه» برای تبیین مفهوم معرفت است تا نشان دهد که در غیاب هستی، واژه «دانستن» فاقد مصداق و معنا خواهد بود.
- ۳) کنش‌های زیستی ارادی (مانند نوشیدن آب هنگام تشنگی)، لزوماً «دلیلی» بر اثبات منطقی امکان معرفت نیستند، بلکه صرفاً «شواهدی» بر بدیهی‌پنداشتن آن نزد عامه مردم محسوب می‌شوند.
- ۴) تفاوت ماهوی «شک در اسرار پیچیده مغز» با «شک در اصل دانستن» در این است که اولی «واقعیت حقیقت» را هدف قرار می‌دهد و دومی صرفاً بر «محدودیت توانایی انسان» تأکید دارد.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: فلسفه یازدهم - درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

این گزینه به «تناقض عمل‌گفتاری» یا همان پارادوکس شکاکیت اشاره دارد. وقتی کسی ادعا می‌کند «دانستن محال است»، در واقع دارد ادعا می‌کند که یک چیز را «می‌داند» (و آن هم محال بودن دانستن است!). این ادعا با محتوای خود ادعا در تضاد است. طبق کتاب، شکاک مطلق با همین بیان نظریه خود، عملاً امکان شناخت را پذیرفته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: طبق متن کتاب، مفهوم و معنای معرفت برای همه روشن و بدیهی است و نیازی به تعریف یا رفع ابهام ندارد. ادعای اول گرگیاس (چیزی وجود ندارد) یک ادعای «هستی‌شناسانه» است، نه تلاشی برای تعریف لغوی یا معنایی معرفت.

گزینه ۳: کتاب درسی از مثال‌های روزمره به عنوان «دلیل» استفاده می‌کند تا نشان دهد ما در عمل، امکان شناخت را پذیرفته‌ایم. عبارت «این فعالیت‌ها گویای آن است که ما به امکان شناخت خود پی برده‌ایم»، نشان می‌دهد که این رفتارها از نظر منطق کتاب، فراتر از یک عادت مردمی و در واقع «گواه و دلیل» پذیرش معرفت هستند.

گزینه ۴: در این گزینه جای تعاریف عوض شده است. شک در اسرار مغز (شک نسبی/ جزئی)، شک در توانایی ما برای شناخت برخی امور دشوار است (نه انکار وجود حقیقت)، اما شک در اصل دانستن (شکاکیت مطلق)، در واقع زیر سؤال بردن امکان رسیدن به حقیقت و اصل شناخت است.

کدام عبارت، بیانگر مبنای اصلی «نسبی‌گرایی» در معرفت‌شناسی است و مستقیماً با گزاره «انسان معیار همه چیز است» پیوند دارد؟

- (۱) در مورد هستی یا چیستی پدیده‌ها، نمی‌توان به دانشی قطعی و فراتر از گمان دست یافت.
- (۲) هیچ اندیشه‌ای خطا نیست، بلکه تفاوت انسان‌ها در میزان سودمندی افکارشان است.
- (۳) هر ادراکی که برای فرد حاصل می‌شود، تنها برای خود او حقیقت است.
- (۴) تنها راه دسترسی انسان به ویژگی‌های اشیاء، حواس پنج‌گانه است و عقل راهی به واقعیت ندارد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فلسفه یازدهم - درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

این عبارت دقیقاً بیانگر دیدگاه نسبی‌گرایی است. پروتاگوراس معتقد بود حقیقت امری عینی و ثابت نیست که همه بر سر آن توافق کنند، بلکه «حقیقت» همان چیزی است که هر فرد ادراک می‌کند؛ پس اگر کسی احساس کند هوا سرد است، برای او سرد است و این «حقیقت اوست». در این دیدگاه، معیار حقیقت از «واقعیت خارجی» به «ادراک شخصی» منتقل می‌شود. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): این عبارت به شکاکیت اشاره دارد؛ شکاکیت یعنی «نمی‌دانیم هست یا نه»، اما نسبی‌گرایی یعنی «هر چه من بفهمم برای من درست است». این دو مفهوم با هم تفاوت ظریفی دارند.

گزینه (۲): این عبارت به جنبه عمل‌گرایانه (پراگماتیسم) تفکر سوفسطائیان اشاره دارد. اگر چه پروتاگوراس این را گفته، اما این جمله بیشتر به «کارکرد» اندیشه اشاره دارد تا «ماهیت نسبی حقیقت». در واقع این جمله نتیجه نسبی‌گرایی است، نه تعریف خود آن.

گزینه (۴): این گزینه بیانگر تجربه‌گرایی افراطی است. اگر چه سوفسطائیان به حس تکیه داشتند، اما هر تجربه‌گرایی لزوماً نسبی‌گرا نیست (مثلاً ارسطو هم حس را مبدأ معرفت می‌داند، اما نسبی‌گرا نیست).

در تحلیل تمایز میان «کنش‌های طبیعی» و «افعال اخلاقی»، کدام تبیین از منظر فلسفی قابل دفاع است؟

- (۱) هر رفتاری که با تشویق و تمجید مخاطب همراه شود، در زمره افعال اخلاقی است؛ چراکه تحسین عمومی نشان‌دهنده کمال در آن فعل است.
- (۲) کانت و هابز علی‌رغم اختلاف در منشأ اخلاق، در «غایت‌گرایی» و توجه به «سود همگانی» به عنوان ملاک نهایی فعل اخلاقی هم‌نظرند.
- (۳) انتساب عنوان «اخلاقی» به یک کنش انسانی، لزوماً به معنای ارزشمندبودن یا «فضیلت» محسوب‌شدن آن از نظر اخلاقی نیست.
- (۴) مطابق نظر فیلسوفان مسلمان، عقل در ساحت اخلاق صرفاً نقش «محرک» و «بادآور» را دارد، زیرا شناخت فضایل پیش از استدلال، به نحو فطری در انسان موجود است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبث: فلسفه یازدهم - درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در اصطلاح فلسفه اخلاق، واژه «اخلاقی» به معنای فعلی است که در حوزه قضاوت اخلاقی قرار می‌گیرد (یعنی قابلیت ستایش یا نکوهش دارد)؛ بنابراین «فعل اخلاقی» یک مفهوم عام (جنس) است که هم شامل فضایل (کارهای خوب) و هم شامل رذایل (کارهای بد) می‌شود، پس اگر بگوییم فعلی «اخلاقی» است، لزوماً به معنای مثبت‌بودن یا فضیلت‌بودن آن نیست؛ مثلاً «حسادت» یک رذیله اخلاقی است، اما هم‌چنان یک «فعل اخلاقی» (در مقابل فعل طبیعی) محسوب می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): این گزاره یک مغالطه رایج است. هر تحسینی لزوماً «تحسین اخلاقی» نیست. ما استعداد یک هنرمند یا سرعت یک دوندۀ را تحسین می‌کنیم، اما این تحسین مربوط به مهارت یا ویژگی‌های فیزیکی/هوشی است، نه لزوماً ناشی از یک کمال اخلاقی و ارادی.

گزینه (۲): کانت یک فیلسوف «وظیفه‌گرا» است، نه «غایت‌گرا». او ملاک اخلاق را نیت و اطاعت از فرمان عقل (وجدان) می‌داند، نه رسیدن به سود همگانی یا نتیجه. هابز نیز اخلاق را قراردادی برای گریز از ترس و تأمین منفعت می‌بیند؛ بنابراین دیدگاه او در مبنا با کانت تضاد کامل دارد.

گزینه (۴): طبق دیدگاه فلاسفه مسلمان، آنچه در انسان فطری است «میل و گرایش» به فضایل است، نه «شناخت» جزئیات آن‌ها. شناخت فضایل و تشخیص مصادیق خیر و شر بر عهده «عقل عملی» است که از طریق استدلال یا درک بديهيات به کشف حقایق اخلاقی می‌پردازد.

چنانچه تحلیل ذهنی فیلسوفان مبنی بر «زیادت وجود بر ماهیت» باطل فرض شود، پذیرش کدام گزاره در نظام هستی‌شناسی گریزناپذیر خواهد بود؟

- ۱) ثبوت محمول برای موضوع در تمامی قضایا، بی‌نیاز از ارائه هرگونه دلیل و واسطه اثباتی می‌گردد.
- ۲) مفاهیم «حدوث» و «امکان» معنای خود را از دست داده و جریان «علیت» در جهان متوقف می‌شود.
- ۳) تکثر و تعدد مصادیق برای هر ماهیت به بی‌نهایت میل کرده و تمایز میان موجودات از میان می‌رود.
- ۴) امکان ارائه تعریف صحیح برای ماهیات سلب شده و تعریف اشیا براساس اجزای درونی‌شان ناممکن می‌گردد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۱

Hint

منظور از ابطال «زیادت وجود بر ماهیت»، همان فرض عدم مغایرت (عینیت یا جزئیت) است. اگر وجود، عین ماهیت یا جزئی از آن باشد، رابطه ماهیت با وجود «ضروری» می‌شود.

وقتی وجود برای یک ماهیت، ضروری و ذاتی باشد (مانند زوج‌بودن برای عدد ۴)، آن ماهیت برای موجودشدن نیازی به علت نخواهد داشت (نفی علیت)؛ هم‌چنین چیزی که ذاتاً موجود است، هرگز نیستی به آن راه نمی‌یابد و هرگز هم از نیستی به هستی نیامده است (نفی حدوث و زوال)؛ بنابراین در چنین جهانی، نه چیزی «به وجود می‌آید» و نه چیزی «از بین می‌رود».

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: اگر وجود جزء ماهیت باشد، فقط حمل «وجود» بر آن ماهیت بی‌نیاز از دلیل می‌شود (حمل اولی ذاتی)؛ اما برای حمل سایر صفات (مثل شوربودن برای نمک)، هنوز به دلیل و تجربه نیاز داریم.

گزینه ۳: این نکته که «مصادیق بی‌نهایت می‌شوند»، صرفاً پیامد فرض «جزئیت» است (نه عینیت). طبق استدلال کتاب، اگر وجود جزء ماهیت باشد، هر موجودی باید شامل بی‌نهایت وجود دیگر در دل خود باشد که این محال است، چون سؤال گفته «در هر حال» (یعنی چه عینیت و چه جزئیت)، این گزینه پاسخ جامع نیست.

گزینه ۴: اگر وجود «عین» ماهیت باشد، چون وجود مفهومی بدیهی است، ماهیت هم تعریف‌ناپذیر می‌شود. اما اگر وجود «جزء» ماهیت باشد، می‌توان ماهیت را با کمک آن تعریف کرد؛ پس این پیامد همیشگی و «در هر حال» نیست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اگر متفکری بر این باور باشد که تلاش دانشمندان برای کشف قوانین قطعی در علوم تجربی و پیش‌بینی رفتار آینده طبیعت، ذاتاً ناممکن است و توهمی بیش نیست، دیدگاه او از لحاظ منطقی مستلزم پذیرش کدام گزاره در باب «تصادف و اتفاق» است؟

- (۱) پیدایش هر معلولی از هر علتی ممکن است و این امر به معنای انکار قانون «سنخیت» در نظام هستی است.
- (۲) وقوع پدیده‌ها بدون اتکا به هیچ مبدأ هستی‌بخشی، امکان‌پذیر است؛ در نتیجه، قانون «ضرورت علی» ابطال می‌گردد.
- (۳) فقدان غایت و هدفمندی در نظام طبیعت قطعی است که موجب می‌شود جهان به مجموعه‌ای از رویدادهای کور تقلیل یابد.
- (۴) تقاطع سلسله علل مستقل از یکدیگر همواره رخ می‌دهد؛ این مسئله نشان‌دهنده جهل انسان به علل واقعی پدیده‌هاست.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: فلسفه دوازدهم - درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اساس تمام پیش‌بینی‌های علمی در علوم تجربی، بر پایه «اصل سنخیت (تطابق) میان علت و معلول» استوار است. دانشمند می‌داند که آب در ۱۰۰ درجه می‌جوشد، چون بین حرارت خاص و جوشش آب، یک رابطه ذاتی و سنخیت وجود دارد. اگر کسی پیش‌بینی‌پذیری جهان را از اساس منکر شود، یعنی پذیرفته که فردا ممکن است از حرارت دادن آب، به جای جوشش، یخ‌زدن حاصل شود! این دقیقاً معادل پذیرش معنای دوم اتفاق (یعنی صدور هر چیزی از هر چیزی و انکار اصل سنخیت) است. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): این گزینه به معنای اول اتفاق (پیدایش معلول بدون علت) اشاره دارد. اگرچه معنای اول هم باطل است، اما دلیل اصلی «عدم امکان پیش‌بینی رفتار طبیعت»، انکار اصل سنخیت است. حتی اگر هر چیزی علتی داشته باشد تا زمانی که مشخص نباشد «چه علتی، چه معلولی را ایجاد می‌کند» (نفی سنخیت)، پیش‌بینی ناممکن است.

گزینه (۳): این گزینه به معنای سوم اتفاق (انکار غایت و هدفمندی جهان) اشاره می‌کند. جالب است بدانید که حتی اگر کسی هدفمندی جهان را منکر شود، همچنان می‌تواند با تکیه بر قوانین مکانیکی و فیزیکی (اصل ضرورت و سنخیت)، حوادث طبیعت را پیش‌بینی کند، پس عدم امکان پیش‌بینی، لزوماً ناشی از انکار غایت نیست.

گزینه (۴): این گزینه بیانگر معنای چهارم اتفاق است (رویدادهای تصادفی ناشی از تقاطع دو اتفاق مستقل، مثل یافتن گنج هنگام کندن چاه). این معنا از اتفاق در زندگی روزمره کاربرد دارد و اصلاً به معنای نفی قوانین علمی یا پیش‌بینی‌ناپذیری کل حوادث جهان نیست، بلکه صرفاً گویای محدودیت دانش ما در یک لحظه خاص است.

در بررسی آرای هستی‌شناسانه فیلسوفان یونان باستان پیرامون «مبدأ نخستین»، کدام گزاره نمایانگر تحلیل دقیقی از مبانی آن‌هاست؟

- ۱) در نظام فکری افلاطون، «دمیورژ» (صانع) حقیقتی است که با خلق «مثال خیر»، کمال و نظم را به جهان مادی عطا کرده و سلسله‌مراتب هستی را شکل می‌دهد.
- ۲) برهان «درجات کمال» در نگاه ارسطو، بر این مبنا استوار است که چون هر موجود متغیری همواره رو به نقصان می‌رود، پس مبدأ هستی باید کمالی ثابت و بی‌تغییر باشد.
- ۳) از منظر ارسطو، تبیین نهایی پدیده‌های متغیر در جهان مادی، لزوماً به عاملی ختم می‌گردد که ذات آن از هرگونه «شدن» و استعداد تغییر، مبرا است.
- ۴) ارسطو با ابطال تسلسل علل، اثبات می‌کند که محرک اول باید موجودی باشد که «حرکت» در ذات آن نهادینه شده و برای تحرک، نیازمند نیروی بیرونی نباشد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبنا: فلسفه دوازدهم - درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

این گزینه دقیقاً به مفهوم «محرک نامتحرک» ارسطو اشاره دارد. استدلال ارسطو این است که حرکت یعنی «تغییر» و «شدن» (خروج از قوه به فعل). هر چیزی که تغییر می‌کند، نیازمند عاملی بیرون از خود است. اگر سلسله این عوامل تا بی‌نهایت پیش برود (تسلسل)، هیچ‌گاه حرکتی در جهان آغاز نمی‌شود؛ بنابراین این زنجیره باید به نقطه‌ای ختم شود که منشأ حرکت است، اما خودش به هیچ‌وجه حرکت و تغییری ندارد (فاقد شدن و استعداد تغییر است).

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱): در فلسفه افلاطون، «دمیورژ» (خداوند به عنوان سازنده و نظم‌دهنده) خالق «مثال خیر» نیست! بلکه دمیورژ خدا در مرتبه خالقیت جهان هستی است. «مثال خیر» بالاترین حقیقت در عالم مُثُل است و مخلوق دمیورژ محسوب نمی‌شود. در واقع دمیورژ و مثال خیر هر دو به خداوند اشاره دارند، اما از مرتبه‌هایی متفاوت.

گزینه ۲): استدلال ارسطو در برهان درجات کمال این نیست که «تغییر مساوی با نقصان است»، بلکه او می‌گوید وقتی ما در جهان اشیا را با صفاتی مثل «خوب» و «خوب‌تر» (مراتب نسبی) می‌سنجیم، این سنجش منطقیاً نیازمند یک معیار مطلق یعنی «خوب‌ترین» است تا مقایسه معنا پیدا کند.

گزینه ۴): از نظر ارسطو، حرکت نشانه «نقص» و نیازمندی است؛ بنابراین محرک اول اصلاً نباید صفت حرکت را (حتی به صورت ذاتی) داشته باشد. او موجودی کاملاً ثابت و بالفعل است که دیگر موجودات را به شوق خود به حرکت درمی‌آورد.

کدام تحلیل، بازتاب‌دهنده دقیق آرای «فیلسوفان اسلامی» در تقابل با «رویکردهای عمل‌گرایانه غربی» پیرامون مؤلفه‌های معناداری حیات است؟

- (۱) تنها اتکا بر حقیقتی که از طریق براهین متناسب با تراز فکری اشخاص، تحقق عینی آن محرز شده باشد، ثمره‌بخش است؛ چراکه پندار صرف، فاقد اثرگذاری وجودی است.
- (۲) به زعم اندیشمندانی نظیر ابن سینا، غایب‌مندی و تکاپوی عاشقانه معطوف به خیر مطلق، منحصرأ در موجودی متجلی می‌شود که از قوه ناطقه و خردورزی برخوردار باشد.
- (۳) احساس فقر وجودی و تمنای فطری انسان به سوی کمال نامتناهی، به تنهایی دلیلی متقن بر اثبات ذات باری تعالی و در نتیجه، خروج زندگی از چنبره پوچی است.
- (۴) فلاسفه اسلامی در همسویی با عمل‌گرایان معناگرا، تجربیات ناب شهودی و ایمان قلبی را - حتی در صورت خلأ استدلال‌های منطقی - برای رهایی از بحران معنا مفید و خوب می‌دانند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبنا: فلسفه دوازدهم - درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در دستگاه فکری حکمای مسلمان، «وجود واقعی» اصالت دارد. همان‌طور که تصویر ذهنی آب (توهم)، عطش فیزیکی را فرو نمی‌نشانند، صرف باور به مفهوم خیالی خدا نیز به زندگی معنای حقیقی نمی‌دهد. خداوند باید از طریق معقول (متناسب با قدرت درک عقلی هر فرد، چه ساده و چه پیچیده) اثبات شود، زیرا تنها «واقعیت» است که می‌تواند منشأ اثر حقیقی در حیات آدمی باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): این گزاره صراحتاً با دیدگاه جهان‌شناختی ابن سینا در تضاد است. در فلسفه ابن سینا، «عشق» (گرایش به کمال و گریز از نقص) یک نیروی جاری در کل کیهان است و مختص موجودات دارای عقل (انسان) نیست. حتی گیاهان و جمادات نیز در مرتبه وجودی خود، کششی تکاملی به سوی مبدأ کمالات دارند.

گزینه (۳): احساس نیاز درونی ما به یک پناهگاه ابدی، صرفاً نشان‌دهنده «ضرورت وجود معنا» برای روان ماست، اما از نظر منطقی، نیاز ما هرگز دلیل بر اثبات واقعی یک موجود نیست. فیلسوف مسلمان معتقد است ابتدا باید وجود مبدأ با عقل اثبات شود تا این نیاز ذاتی، پاسخی حقیقی (و نه توهمی) دریافت کند.

گزینه (۴): این گزینه دقیقاً نقطه افتراق دو مکتب را به عنوان نقطه اشتراک جا زده است! متفکرانی چون کرکگور یا جیمز، به «سودمندی روانی» ایمان اهمیت می‌دادند و تجربه درونی را (حتی بی‌نیاز از برهان عقلی) کافی می‌دانستند، اما فلاسفه اسلامی، تجربه درونی و عرفانی را صرفاً در امتداد و در کنار پشتوانه متقن عقلی معتبر و مؤثر می‌شمارند، نه جایگزین آن.

- در بررسی جایگاه «عقل» و «مراتب هستی» از منظر فیلسوفان مسلمان، کدام گزاره از نظر فلسفی قابل دفاع است؟
- ۱) تقلید کورکورانه و پذیرش باورها صرفاً از روی عادت، از دیدگاه عموم حکمای اسلامی، به معنای خروج قطعی آدمی از گوهر انسانی خویش تلقی می‌شود.
  - ۲) قوه عاقله انسان در بدو پیدایش، دارای فعلیت تام است و ضرورت تعلیم و تربیت، صرفاً برای شکوفایی این کمال ذاتی است.
  - ۳) فیلسوفان مسلمان، با تأکید بر محوریت خرد در پذیرش عقاید، یگانه ابزار معتبر برای کشف حقایق و دستیابی به معرفت را استدلال‌های عقلی می‌دانند.
  - ۴) موجودات مجرد در نظام آفرینش عالم عقول، دارای چینی طولی و علی‌اند، به گونه‌ای که هر مرتبه، نسبت به مرتبه فروتر خود دارای تقدم وجودی است.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبث: فلسفه دوازدهم - درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

این گزینه دقیقاً به مفهوم «سلسله طولی هستی» در کیهان‌شناسی فیلسوفان مسلمان اشاره دارد. از نگاه آن‌ها، عالم عقول (مجردات تام) یک سلسله علی و معلولی است. خداوند (واجب‌الوجود) در رأس است و عقل اول را می‌آفریند. عقل اول علت عقل دوم است و به همین ترتیب تا پایین. در یک سلسله طولی (علت و معلولی)، علت همیشه بر معلول خود «تقدم وجودی» (و رتبه‌ای) دارد؛ یعنی تا علت (مرتبه فراتر) نباشد، معلول (مرتبه فروتر) به وجود نمی‌آید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): عبارت «پذیرش سخن بدون دلیل و از روی عادت، خروج از فطرت انسانی است»، دقیقاً سخن ابن سینا است، نه نظر تمام یا عموم فیلسوفان مسلمان! طراحان کنکور معمولاً با تعمیم‌دادن نظر یک فیلسوف خاص به «همه»، گزینه‌های انحرافی می‌سازند.

گزینه (۲): عقل در هنگام تولد، در کامل‌ترین حالت (فعلیت تام) نیست؛ بلکه در حد یک «استعداد محض» (در اصطلاح فلسفی: عقل هیولایی) است. انسان با تجربه، آموزش و تربیت، این استعداد خام را رشد می‌دهد و به فعلیت می‌رساند.

گزینه (۳): این گزینه دو مفهوم را با هم خلط کرده است: «اساس پذیرش دین» و «راه‌های کسب معرفت». در دیدگاه فلاسفه مسلمان، پایه پذیرش هر آیین و اعتقادی «عقل» است (دین بدون تعقل پذیرفته نیست)؛ اما این بدان معنا نیست که راه شناخت منحصر به عقل باشد. آن‌ها حواس پنج‌گانه، تجربه و همچنین «شهود قلبی و وحی» را نیز از راه‌های معتبر کسب معرفت می‌دانند.

کدام تبیین در مورد حیات عقلی و حیات فلسفی در تاریخ فلسفه اسلام قابل پذیرش است؟

- ۱) بالندگی و گسترش شاخه‌های علوم (حیات علمی)، به‌سان خاک و بستر مستعدی است که ریشه‌های تفکر عقلانی (حیات عقلی) از آن تغذیه کرده و شکوفا می‌شوند.
- ۲) اگرچه میان دو مفهوم «حیات عقلی» و «حیات فلسفی» از منظر منطقی رابطه «تباین» برقرار است، اما از حیث اتکا، رابطه آن‌ها شبیه به استواری یک سازه بر پی آن است.
- ۳) حیات فلسفی، در واقع عالی‌ترین ثمره و میوه‌ای است که مستقیماً بر شاخسار تنومند درخت «حیات عقلی» می‌روید و ثمر می‌دهد.
- ۴) از آن‌جا که فلسفه خود گونه‌ای از علم به شمار می‌رود، نسبت میان «حیات علمی» و «حیات فلسفی»، از نوع عموم و خصوص من‌وجه است، نظیر نسبت میان «انسان‌های هنردوست» و «ایرانیان».

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

از نظر منطقی، مفهوم «حیات عقلی» (استفاده عموم جامعه از عقل) با مفهوم «حیات فلسفی» (تفکر نظام‌مند و تخصصی درباره هستی) دو چیز کاملاً متفاوت‌اند؛ پس نسبت آن‌ها تباین است (همان‌طور که مفهوم «ماشین» و «چرخ» یا «سازه» و «پی» تباین دارند)، اما از نظر وجودی و علی، حیات فلسفی کاملاً بر دوش حیات عقلی ایستاده است. بدون داشتن یک پایه عقلانی قوی (حیات عقلی)، رسیدن به حیات فلسفی ناممکن است؛ درست مثل ساختمانی که بدون پی و فونداسیون فرومی‌ریزد. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱): در این گزینه، «علت و معلول» جابه‌جا شده است! طبق کتاب درسی، این «حیات عقلی» است که مانند زمین حاصلخیز و بستر اولیه عمل می‌کند و «حیات علمی» (علوم مختلف) مانند گیاهانی هستند که در این زمین رشد می‌کنند، نه برعکس!

گزینه ۳): حیات فلسفی، میوه و شاخه‌ای از «حیات علمی» است، نه حیات عقلی. ترتیب رشد به این صورت است: زمین (حیات عقلی) ← درخت و گیاه (حیات علمی) ← شاخه و میوه خاص (حیات فلسفی).

گزینه ۴): نسبت میان حیات علمی (عام) و حیات فلسفی (خاص)، رابطه «عموم و خصوص مطلق» است (مانند حیوان و انسان)؛ زیرا هر حیات فلسفی‌ای قطعاً حیات علمی است، اما هر حیات علمی‌ای (مثل فیزیک یا شیمی) لزوماً فلسفی نیست، در حالی که مثال هنردوست و ایرانی، نسبت «عموم و خصوص من‌وجه» دارد.

کدام گزاره، با مبانی «طبیعت‌شناسی» در مکتب فلسفی ابن سینا تطابق کامل دارد؟

- (۱) گستره هستی، محصور در دایره طبیعت است؛ چراکه حرکت و دگرگونی، شرط بنیادین تحقق هر موجود عینی به شمار می‌رود.
- (۲) هویت و سرشت عالم طبیعت در مقام یک «کل»، هویتی مستقل ندارد و صرفاً برابند و حاصل جمع طبایع اجزای سازنده آن است.
- (۳) حاکمیت «نظام احسن» بر پیکره هستی، مجالی برای تقابل طبایع و بروز شرور نسبی، حتی در محدوده روابط خرد و جزئی پدیده‌های مادی باقی نمی‌گذارد.
- (۴) ناکامی برخی از موجودات طبیعی در وصول به کمال مقدر خویش، ریشه در موانع عارضی دارد و نقض‌کننده غایت‌مندی درونی و ذاتی نظام طبیعت محسوب نمی‌شود.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبث: فلسفه دوازدهم - درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در حکمت ابن سینا، طبیعت براساس عنایت الهی خلق شده و «غایت‌مند» است؛ یعنی هر موجودی ذاتاً به سوی خیر و کمال خویش در حرکت است (قاعده حرکت به سوی غایت)، اما از آن‌جا که عالم طبیعت، عالم تراحم و برخورد ماده است، گاهی عوامل بیرونی مانع رسیدن یک موجود به کمالش می‌شوند (مثلاً نرسیدن نور آفتاب به یک نهال و خشک‌شدن آن). ابن سینا تأکید می‌کند که این شکست در رسیدن به غایت، یک «استثنای عارضی» است و به هیچ‌وجه اصل غایت‌مندی و هدف‌داربودن ذات طبیعت را زیر سؤال نمی‌برد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): این گزاره یک نگاه کاملاً «ماتریالیستی» (مادی‌گرایانه) است، نه نگاه ابن سینا. از نگاه ابن سینا، «طبیعت» (عالم ماده و حرکت) تنها پایین‌ترین مرتبه از مراتب هستی است. هستی مطلق بسیار گسترده‌تر از طبیعت است و شامل مجردات (خداوند و عقول) می‌شود که اصلاً دارای حرکت و تغییر نیستند.

گزینه (۲): در فلسفه ابن سینا، همان‌طور که هر جزء (مثل یک درخت یا سنگ) طبع خاص خود را دارد، مجموعه هستی و کل طبیعت نیز دارای یک طبع، صورت و غایت مجزا و مستقل است که آن را به عنوان یک واحد یکپارچه به سمت کمال هدایت می‌کند. گزینه (۳): ابن سینا معتقد است جهان در کلیت خود، «نظام احسن» (بهترین دنیای ممکن) است و در نگاه کلان، همه چیز خیر است، اما او هرگز منکر وجود شر در عالم ماده نمی‌شود! در نگاه جزئی‌نگر، تقابل موجودات با یکدیگر باعث ایجاد «شرور نسبی» (مثل زلزله، بیماری یا مرگ یک گیاه) می‌شود؛ پس بروز شر در روابط خرد منتفی نیست، بلکه لازمه عالم ماده است.

کدام مورد، تبیین دقیق «نظام ادراکی ذهن» در مواجهه با «حقیقت هستی» را از منظر ملاصدرا بیان می‌کند؟

- (۱) از آن‌جا که در جهان خارجی، «وجود» عین «ماهیت» است، ذهن بدون واسطه و به طور موازی، اصالت هر دو را درک کرده و تصویری مطابق با واقع ارائه می‌دهد.
- (۲) ساختار انتزاع‌گرای ذهن به گونه‌ای است که در بدو نظر، حدود و مرزهای موجودات را اصل پنداشته و بدین ترتیب، واقعیتی وارونه از اولویت ماهیت بر وجود را ترسیم می‌کند.
- (۳) اعتبار عقلی ماهیت در حکمت متعالیه، به معنای نفی پیوند علی میان ذهن و خارج است؛ به طوری که ماهیت هیچ بهره‌ای از منشأ اثر بودن وجود خارجی ندارد.
- (۴) ذهن آدمی به دلیل بسیط بودن حقیقت وجود، در شناخت ماهیات کاملاً مستقل عمل کرده و بدون الگوبرداری از حدود اشیا، به ساخت چستی‌ها می‌پردازد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ملاصدرا معتقد است در خارج، فقط «وجود» است که منشأ اثر (کارآمد) است، اما ذهن ما مثل یک دوربین عمل می‌کند که روی «تفاوت‌ها» تمرکز می‌کند. وقتی به یک گل نگاه می‌کنید، ذهن شما «گل بودن» (ماهیت) را به عنوان اصل می‌پذیرد و «هستی» (وجود) را به عنوان یک ویژگی تکراری و عمومی به آن نسبت می‌دهد. این دقیقاً همان «وارونگی ادراک» است؛ یعنی ذهن چیزی را که در خارج «فرع و سایه» (ماهیت) است، «اصل» می‌بیند و چیزی را که در خارج «اصل و متن» (وجود) است، «فرع» می‌انگارد. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): اگرچه در خارج وجود و ماهیت متحد هستند، اما ذهن هرگز آن‌ها را «موازی» درک نمی‌کند. ذهن همیشه دچار خطا می‌شود و ماهیت را مقدم می‌شمارد؛ هم‌چنین در حکمت متعالیه، وجود و ماهیت هرگز «عین هم» نیستند؛ وجود «اصل» و ماهیت «حد وجود» است.

گزینه (۳): ملاصدرا هرگز پیوند ذهن و خارج را قطع نمی‌کند. ماهیت اگرچه اعتباری است، اما «حکایت‌گر» حدود وجود است؛ یعنی از آن‌جا که وجود خارجی محدود است، ذهن این محدودیت را به صورت ماهیت درک می‌کند؛ پس ماهیت از منشأ اثر بودن وجود «بهره» می‌برد (به صورت غیرمستقیم).

گزینه (۴): ذهن در ساخت ماهیات «مستقل و رها» نیست. این‌گونه نیست که ذهن از پیش خود هر چستی‌ای را جعل کند و بشناسد. ذهن از «حدود موجودات خارجی» الگوبرداری می‌کند. اگر موجود خارجی حد خاصی نداشت، ذهن نمی‌توانست ماهیت خاصی از آن انتزاع کند.

کدام ویژگی مشترک کارآفرینان موفق، در افراد کارآفرین زیر به ترتیب برجسته تر است؟

الف) آقای محمدی نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارد.

ب) خانم احسانی بسیار دلگرم و مطمئن به موفقیت اقتصادی است.

ج) آقای سعیدی با شجاعت و تدبیر، پس انداز خود را برای راه اندازی فعالیت اقتصادی جدید هزینه می کند.

د) خانم حسینی از کارشناسان می آموزد و می تواند خود را با شرایط بازار وفق دهد.

۱) پرانگیزه، یادگیرنده، خوش بین، نوآور

۲) نوآور، یادگیرنده، تیزبین، یادگیرنده

۳) پرانگیزه، خوش بین، ریسک پذیر، یادگیرنده

۴) نوآور، خوش بین، ریسک پذیر، سازمان دهنده

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبست: درس ۱

درسی Box

ویژگی های مشترک کارآفرینان موفق

تیزبین	فرصت های کسب و کار را زمانی که دیگران شاید متوجه نشوند، می بینند.
نوآور	ایده ها را به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب و کارهای جدید تبدیل می کنند.
ریسک پذیر	پس انداز و خوش نامی شان را با شجاعت و تدبیر، به میدان می آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه اندازی کنند.
خوش بین	کارآفرینان واقع بین هستند، اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی اند.
پرانگیزه	نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.
یادگیرنده	از کارشناسان، همکاران و مشتریان می آموزند و خود را با شرایط بازار وفق می دهند.
سازمان دهنده	منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می کنند.

الف) آقای محمدی نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارد: پرانگیزه

ب) خانم احسانی بسیار دلگرم و مطمئن به موفقیت اقتصادی است: خوش بین

ج) آقای سعیدی با شجاعت و تدبیر، پس انداز خود را برای راه اندازی فعالیت اقتصادی جدید هزینه می کند: ریسک پذیر

د) خانم حسینی از کارشناسان می آموزد و می تواند خود را با شرایط بازار وفق دهد: یادگیرنده

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه، به ترتیب به «مزایای کسب‌وکار شخصی» و «معایب ایجاد شرکت» اشاره دارد؟

- (۱) مالکیت کامل سود، مسئولیت محدود برای سهامداران
- (۲) آزادی عمل و سهولت در تصمیم‌گیری، تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام
- (۳) مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی‌ها و دعاوی، تخصص‌گرایی بیشتر
- (۴) امکان رقابت بالاتر، مشکل تأمین مالی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

درسی Box

مزایا و معایب کسب‌وکار شخصی:

مزایای کسب‌وکار شخصی	معایب کسب‌وکار شخصی
راه‌اندازی آسان و هزینه‌های نسبتاً اندک	بار سنگین مسئولیت (همه‌چیز به شما برمی‌گردد، حتی در ناخوشی و سفر)
آزادی عمل و سهولت در تصمیم‌گیری (تصمیم‌گیری در مورد بازاریابی، تغییر شرایط بازار و ...)	مشکل تأمین مالی (پس‌انداز شخصی و قرض از دوستان و خانواده)
مالکیت کامل سود	مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی‌ها و دعاوی
منافع مالیاتی (فقط یک بار مالیات بر درآمد می‌دهید)	—

مزایا و معایب شرکت:

مزایای ایجاد شرکت سهامی	معایب ایجاد شرکت سهامی
مسئولیت محدود برای سهام‌داران (ضرر و بدهی سهام‌داران محدود به میزان سهام)	هزینه‌های راه‌اندازی بالاتر
امکان افزایش سرمایه و تأمین مالی بانکی (از طریق افزایش سهام‌داران یا افزایش سرمایه آن‌ها و نیز وام‌های بانکی)	تأخیر در تصمیم‌گیری
امکان رقابت بالاتر (به دلیل مقیاس تولید بالا، امکان سرمایه‌گذاری بیشتر و قیمت پایین‌تر نسبت به رقبا)	پیچیدگی در رابطه مدیریت و مالکیت و موفقیت‌های غیر فردی
تخصص‌گرایی بیشتر (امکان جذب افراد توانمندتر در زمینه‌های تخصصی و ویژه)	تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام
	قوانین پیچیده‌تر و گزارش‌دهی بیشتر

به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): مزایای کسب‌وکار شخصی، مزایای ایجاد شرکت سهامی
 گزینه (۲): مزایای کسب‌وکار شخصی، معایب ایجاد شرکت سهامی
 گزینه (۳): معایب کسب‌وکار شخصی، مزایای ایجاد شرکت سهامی
 گزینه (۴): مزایای ایجاد شرکت سهامی، معایب کسب‌وکار شخصی

شخصی با در اختیار داشتن مبلغ ۵۵۰ میلیون تومان، از بین انتخاب‌های زیر، برای شروع کسب‌وکار یا سرمایه‌گذاری، یکی را می‌خواهد انتخاب کند. با توجه به اصل هزینه فرصت، کدام مورد، انتخاب وی خواهد بود و هزینه فرصت این انتخاب کدام است؟

- فروش اینترنتی محصولات دست‌ساز با سود ماهیانه ۵ میلیون تومان
  - راه‌اندازی یک کافه با سود سالانه ۱۲۰ میلیون تومان
  - سرمایه‌گذاری در بازار بورس اوراق بهادار با سود سالانه ۲۰ درصد
- (۱) فروش اینترنتی محصولات دست‌ساز - ۱۱۰ میلیون تومان
 (۲) راه‌اندازی کافه - ۱۲۰ میلیون تومان
 (۳) سرمایه‌گذاری در بازار بورس اوراق بهادار - ۱۲۰ میلیون تومان
 (۴) راه‌اندازی کافه - ۱۱۰ میلیون تومان

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبهمت: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بهترین انتخاب، انتخابی است که بیشترین منافع را برای فرد داشته باشد:

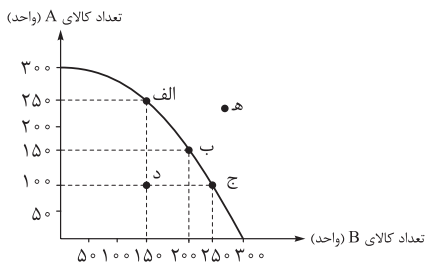
میلیون تومان $60 = 5 \times 12$ = سود سالانه حاصل از فروش اینترنتی محصولات دست‌ساز

میلیون تومان $120 =$ سود سالانه حاصل از راه‌اندازی یک کافه

میلیون تومان $110 = 550 \times \frac{20}{100}$ = سود سالانه حاصل از سرمایه‌گذاری در بازار بورس اوراق بهادار

راه‌اندازی یک کافه بیشترین منافع را برای فرد دارد. با انتخاب راه‌اندازی کافه، منافع مورد انتظار از دومین انتخاب خوب خود (یعنی ۱۱۰ میلیون تومان سود سالانه حاصل از سرمایه‌گذاری در بازار بورس اوراق بهادار) را از دست داده است که اقتصاددانان به این هزینه مهم، «هزینه فرصت» می‌گویند.

نمودار زیر نشان‌دهنده منحنی مرز امکانات تولید یک بنگاه فرضی است که تنها دو کالای A و B را تولید می‌کند. با توجه به این نمودار، کدام گزینه صحیح است؟

- (۱) این بنگاه در نقطه «الف» قادر خواهد بود بدون کاستن از مقدار تولید کالای A، مقدار تولید کالای B را افزایش دهد.
- (۲) هزینه فرصت جابه‌جایی از نقطه «ب» به سمت نقطه «الف» برابر با ۵۰ واحد کالای B است که از تولید آن صرف‌نظر شده است.

(۳) در صورتی که این بنگاه ظرفیت‌های تولیدی خود را افزایش دهد، قادر به تولید در نقطه «د» خواهد بود.

(۴) اگر تقاضا برای کالای B بنگاه افزایش یابد، در طول منحنی مرز امکانات تولید به سمت چپ و بالا جابه‌جا می‌شویم.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۴

درس‌Box

- هر نقطه بر روی منحنی مرز امکانات تولید نشان می‌دهد که تولید کاراست و اقتصاد از تمام منابع خود استفاده کرده است. چنین اقتصادی نمی‌تواند بدون کاستن از تولید یک کالا بر تولید کالای دیگر بیفزاید.
- نقطاتی که در زیر منحنی مرز امکانات تولید قرار دارند، نقاطی هستند که تولید در آن‌ها ناکاراست. به این معنی که اقتصاد از تمام ظرفیت‌های تولیدی خود استفاده نکرده است و قادر است بدون کاستن از تولید یک کالا، تولید کالای دیگر را افزایش دهد، در چنین حالتی بخشی از منابع این کشور بلااستفاده مانده است.
- نقاط خارج از مرز امکانات تولید غیر قابل دستیابی هستند و منابع کافی برای تولید آن‌ها وجود ندارد. (دستیابی به این نقاط بدون افزایش ظرفیت‌های تولید ممکن نیست).

به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم:

گزینه (۱): نادرست؛ این بنگاه تنها در صورتی قادر است بدون کاستن از مقدار تولید کالای A بر مقدار تولید کالای B بیفزاید که در حال حاضر ناکارا باشد؛ یعنی در نقطه‌ای زیر مرز امکانات تولید قرار داشته باشد، که این حالت در نقطه «د» دیده می‌شود.

گزینه (۲): یک ترکیب از تولید ۱۰۰ واحد کالای A و ۱۵۰ واحد کالای B است. (نقطه «د»، یک نقطه ناکارای تولید است.) بنگاه می‌تواند این ترکیب را تولید کند، اما مرز امکانات تولید به ما نشان می‌دهد که اگر ۱۰۰ واحد کالای A تولید شود، منابع کافی برای تولید ۲۵۰ واحد کالای B وجود خواهد داشت (نقطه «ج»); بنابراین در نقاط ناکارا (نقاط داخل مرز امکانات تولید) این امکان وجود دارد که حداقل بیشتر از یک کالا تولید شود، بدون این‌که تولید کالاهای دیگر کاهش یافته یا حذف گردد.

گزینه (۲): درست است.

در نقطه «ب» ۱۵۰ واحد کالای A و ۲۰۰ واحد کالای B تولید می‌شود.

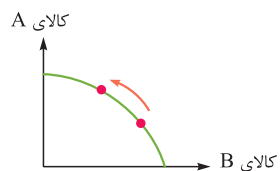
در نقطه «الف» ۲۵۰ واحد کالای A و ۱۵۰ واحد کالای B تولید می‌شود.

با جابه‌جایی از نقطه «ب» به سمت نقطه «الف»، میزان تولید کالای A، ۱۰۰ واحد افزایش می‌یابد؛ اما میزان تولید کالای B، ۵۰ واحد کاهش می‌یابد. در نتیجه هزینه فرصت جابه‌جایی از نقطه «ب» به سمت نقطه «الف»، ۵۰ واحد کالای B است که از تولید آن صرف‌نظر شده است.

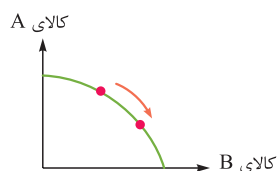
گزینه (۳): نادرست؛ هر کشوری برای این‌که قادر به تولید در نقاط خارج از مرز امکانات تولید (نقاط غیر قابل دستیابی) باشد، لازم است ظرفیت تولید خود را افزایش دهد؛ بنابراین این کشور فرضی نیز برای تولید در نقطه «ه» لازم است ظرفیت تولیدی خود را افزایش دهد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۴): نادرست؛ هر عاملی که تقاضا برای یک کالا را افزایش دهد (مانند افزایش تقاضای مشتریان برای یک کالای خاص یا سودده بودن تولید یک کالا نسبت به کالای دیگر)، منجر به جابه‌جایی در طول مرز امکانات تولید می‌شود. این جابه‌جایی بر روی منحنی مرز امکانات تولید دو حالت دارد:

حالت اول: اگر تقاضا برای کالای روی محور عمودی افزایش یابد (در این جا کالای A)، در طول مرز امکانات تولید به سمت چپ و بالا جابه‌جا می‌شویم.

حالت دوم: اگر تقاضا برای کالای روی محور افقی افزایش یابد (در این جا کالای B)، در طول مرز امکانات تولید به سمت راست و پایین جابه‌جا می‌شویم.

رابطه قیمت و تقاضا در کالاهای مکمل و جانشین مانند (مسواک و خمیردندان) و (گوشت قرمز و مرغ) را در نظر بگیرید. کدام مورد درست است؟

- ۱) با افزایش قیمت مسواک، تقاضای خمیردندان افزایش می‌یابد.
- ۲) افزایش قیمت گوشت قرمز، موجب افزایش تقاضای مرغ می‌شود.
- ۳) با کاهش قیمت مرغ، تقاضای گوشت قرمز افزایش می‌یابد.
- ۴) کاهش قیمت مسواک، تقاضای خمیردندان را کاهش می‌دهد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کالاهای مکمل: کالاهایی که به صورت تکمیلی و با هم مصرف می‌شوند. مثل: مسواک و خمیردندان / افزایش قیمت یکی از کالاهای مکمل باعث کاهش در میزان تقاضا برای کالای دیگر خواهد شد و برعکس.

کالاهای جانشین: کالاهایی هستند که در استفاده یا مصرف جایگزین یکدیگر می‌شوند. زمانی برای کالایی، کالای جانشین داریم که در عدم حضور کالای اول، بتوانیم از کالای دوم استفاده کنیم. کالاهای جانشین مانند: گوشت قرمز و مرغ / زمانی که قیمت یک کالا افزایش می‌یابد، تقاضا برای آن کاهش و تقاضا برای کالای جانشین افزایش می‌یابد. برعکس زمانی که قیمت یک کالا کاهش می‌یابد، تقاضا برای آن افزایش و تقاضا برای کالای جانشین کاهش می‌یابد.

بررسی گزینه‌ها:

- گزینه ۱): نادرست؛ با افزایش قیمت مسواک، تقاضای خمیردندان کاهش می‌یابد.
- گزینه ۲): درست؛ افزایش قیمت گوشت قرمز، موجب افزایش تقاضای مرغ می‌شود.
- گزینه ۳): نادرست؛ با کاهش قیمت مرغ، تقاضای گوشت قرمز کاهش می‌یابد.
- گزینه ۴): نادرست؛ کاهش قیمت مسواک تقاضای خمیردندان را افزایش می‌دهد.

کشاورزان هر کیلوگرم «پنبه تولیدی» خود را به ارزش ۳,۵۰۰ ریال به کارگاه‌های ریسندگی می‌فروشند. کارگاه‌های ریسندگی این مقدار پنبه را به مقداری «نخ» تبدیل کرده و به ارزش ۵,۵۰۰ ریال به کارگاه‌های «پارچه‌بافی» می‌فروشند. در کارگاه‌های پارچه‌بافی «نخ» به «پارچه» تبدیل شده و به مبلغ ۷,۵۰۰ ریال به کارگاه‌های «تولید پوشاک» فروخته می‌شود. در نهایت در این کارگاه‌ها پارچه به «پوشاک» تبدیل می‌شود و به مبلغ ۱۴,۰۰۰ ریال به دست مصرف‌کنندگان می‌رسد. با فرض وجود نرخ ۵ درصدی برای مالیات بر ارزش افزوده، مطلوب است موارد زیر را محاسبه نمایید:

الف) مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده

ب) مالیات بر ارزش افزوده خالص جمع‌آوری شده در کارگاه‌های پارچه‌بافی

ج) قیمت فروش با مالیات بر ارزش افزوده توسط کشاورزان

- (۱) الف) ۷۰۰ ریال / ب) ۲۰۰ ریال / ج) ۴,۲۰۰ ریال
 (۲) الف) ۶۰۰ ریال / ب) ۲۰۰ ریال / ج) ۳,۶۷۵ ریال
 (۳) الف) ۶۰۰ ریال / ب) ۱۰۰ ریال / ج) ۴,۰۲۵ ریال
 (۴) الف) ۷۰۰ ریال / ب) ۱۰۰ ریال / ج) ۳,۶۷۵ ریال

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۶

درس‌Box

برای حل مسائل مالیات بر ارزش افزوده می‌توانید فرمول‌های جدول زیر را به خاطر بسپارید.

مراحل	توضیحات
قیمت فروش با مالیات بر ارزش افزوده	$\left(\text{نرخ مالیات بر قیمت کالا در ارزش افزوده} \times \text{آن مرحله} \right) + \text{قیمت کالا در آن مرحله}$
مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده توسط فروشنده	نرخ مالیات بر ارزش افزوده $\times$ قیمت کالا در آن مرحله
اعتبار مالیات بر ارزش افزوده‌هایی که در مرحله قبل پرداخت شده	برابر است با مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده توسط فروشنده در مرحله قبل
مالیات بر ارزش افزوده خالص جمع‌آوری شده	مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده توسط فروشنده در آن مرحله - مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده توسط فروشنده در آن مرحله یا نرخ مالیات بر میزان ارزش افزوده $\times$ آن مرحله - (ارزش محصول - ارزش محصول در آن مرحله)
مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده	مجموع مالیات بر ارزش افزوده خالص جمع‌آوری شده تمامی مراحل یا نرخ مالیات بر ارزش افزوده $\times$ قیمت کالا در آن مرحله = مجموع آوری شده توسط فروشنده در مرحله آخر

پاسخ خیلی تشریحی ✓ الف)

مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده توسط فروشنده در مرحله آخر = مجموع مالیات بر ارزش افزوده جمع‌آوری شده در تمام مراحل تولید

$$\text{ریال } 700 = 14,000 \times \frac{5}{100}$$

ب)

میزان ارزش افزوده توسط کارگاه‌های پارچه‌بافی را محاسبه کنید که این مقدار برابر است با تفاضل ارزش محصول فروخته شده توسط کارگاه‌های پارچه‌بافی با ارزش محصول فروخته شده توسط کارگاه‌های ریسندگی، سپس مقدار محاسبه شده را در نرخ مالیات بر ارزش افزوده ضرب کنید.

ارزش محصول فروخته شده توسط - ارزش محصول فروخته شده توسط = میزان ارزش افزوده توسط کارگاه های پارچه بافی
کارگاه های ریسندگی

$$= 7,500 - 5,500 = 2,000 \text{ ریال}$$

$$\text{ریال } 100 = 2,000 \times \frac{5}{100} = \text{مالیات بر ارزش افزوده خالص جمع آوری شده توسط کارگاه های پارچه بافی}$$

(ج)

(نرخ مالیات بر ارزش افزوده $\times$ قیمت کالای فروخته شده توسط کشاورزان) + قیمت کالای فروخته شده = قیمت فروش با مالیات بر ارزش
توسط کشاورزان   افزوده توسط کشاورزان

$$\text{ریال } 3,675 = 3,500 + 175 = 3,500 + \left(3,500 \times \frac{5}{100}\right)$$

کدام گزینه در رابطه با معاهده‌های بین‌المللی، نادرست است؟

- ۱) کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل (برتن وودز) در سال ۱۹۴۴ تشکیل شد و نتیجه آن تشکیل بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول بود.
- ۲) کشورهای آلمان، اروپای شرقی و ایالات متحده پیمان تجارت آزاد، مشهور به «پیمان نفتا» را امضا کردند.
- ۳) قرارداد «گات» در سال ۱۹۴۷ توسط ۲۳ کشور، برای جلوگیری از اقدامات حمایت‌گرایانه کشورها علیه یکدیگر و حفظ روابط تجاری بین خودشان به امضا رسید.
- ۴) کشور انگلستان در سال ۱۷۰۱، قانونی را در مجلس خود تصویب کرد که براساس آن واردات هر نوع پوشاک با ابریشم ایرانی یا هندی یا چینی به کشور را ممنوع اعلام می‌کرد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبهمت: درس ۷

درسی Box

کشور	سال وضع قرارداد - نام قرارداد	مفاد قرارداد
انگلستان	۱۷۰۱ - ممنوعیت واردات پوشاک	کشور انگلستان ممنوعیت واردات هر نوع پوشاک با ابریشم ایرانی یا هندی یا چینی را اعلام کرد. (با هدف: حمایت از صنعت منسوجات داخلی انگلستان)
آلمان، اروپای شرقی و ایالات متحده	اواخر قرن هجدهم و اوایل قرن نوزدهم	تعرفه‌های حمایتی متعددی بر کالاهای وارداتی وضع کردند. (در جهت تقویت و حمایت از صنایع داخلی خود)
ایالات متحده	در دوره بین دو جنگ جهانی	کارگران و تولیدکنندگان، کنگره آمریکا را متقاعد کردند که تعرفه‌های گمرکی را تا ۵۲ درصد افزایش دهد. (سایر کشورها نیز به تلافی، تجارت خود با آمریکا را کاهش دادند.)
ایالات متحده	در دهه ۷۰ قرن بیستم	ایالات متحده، مجدداً به سیاست‌های حمایت‌گرایانه در مقابل تجارت آزاد روی آورد.
چندین کشور	۱۹۴۴ - کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل (برتن وودز)	نتیجه آن تشکیل بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول بود.
۲۳ کشور	۱۹۴۷ - قرارداد گات	۲۳ کشور قراردادی غیررسمی به نام قرارداد گات را امضا کردند. (برای جلوگیری از اقدامات حمایت‌گرایانه کشورها علیه یکدیگر و حفظ روابط تجاری بین خودشان) بعدها این قرارداد به سازمان دائمی تجارت جهانی تبدیل شد.
آمریکا، کانادا و مکزیک	۱۹۹۲ - پیمان تجارت آزاد (مشهور به پیمان نفتا)	برای مطالعه: (طبق موافقت‌نامه نفتا تمام محدودیت‌های تجارت و سرمایه‌گذاری میان کانادا، مکزیک و آمریکا در مدت ۱۵ سال به تدریج از بین می‌رفت.)

کشورهای آمریکا و کانادا و مکزیک در سال ۱۹۹۲، پیمان تجارت آزاد، مشهور به «پیمان نفتا» را امضا کردند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اگر در یک کشور فرضی: جمعیت کل کشور برابر با ۵,۸۰۰,۰۰۰ نفر، جمعیت زیر ۱۵ سال کشور: ۱,۲۰۰,۰۰۰ نفر، جمعیت غیرفعال: ۱,۶۰۰,۰۰۰ نفر و جمعیت شاغل: ۱,۸۰۰,۰۰۰ نفر باشد، آن گاه:

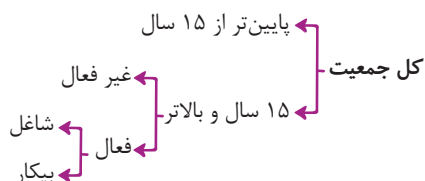
- نرخ بیکاری چند درصد است؟
- اگر این کشور در سال گذشته با رکود اقتصادی مواجه شده باشد، آن گاه این کشور دارای کدام نوع بیکاری است و کدام سیاست پولی، می تواند شرایط اقتصادی این کشور را بهبود دهد؟

- (۱) ۲۰ درصد - دوره‌ای - سیاست پولی انقباضی مانند فروش اوراق مشارکت به مردم
- (۲) ۴۰ درصد - ساختاری - سیاست پولی انبساطی مانند خرید اوراق مشارکت در دست مردم
- (۳) ۲۰ درصد - ساختاری - سیاست پولی انقباضی مانند فروش اوراق مشارکت به مردم
- (۴) ۴۰ درصد - دوره‌ای - سیاست پولی انبساطی مانند خرید اوراق مشارکت در دست مردم

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبهمت: درس‌های ۸ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

جمعیت زیر ۱۵ سال - جمعیت کل = جمعیت ۱۵ سال و بالاتر

نفر ۴,۶۰۰,۰۰۰ = ۵,۸۰۰,۰۰۰ - ۱,۲۰۰,۰۰۰ = جمعیت ۱۵ سال و بالاتر

جمعیت غیر فعال - جمعیت ۱۵ سال و بالاتر = جمعیت فعال

نفر ۳,۰۰۰,۰۰۰ = ۴,۶۰۰,۰۰۰ - ۱,۶۰۰,۰۰۰ = جمعیت فعال

جمعیت شاغل - جمعیت فعال = جمعیت بیکار

نفر ۱,۲۰۰,۰۰۰ = ۳,۰۰۰,۰۰۰ - ۱,۸۰۰,۰۰۰ = جمعیت بیکار

نرخ بیکاری = $\frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰$

= $\frac{۱,۲۰۰,۰۰۰}{۳,۰۰۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۴۰$ درصد

ب) بیکاری دوره‌ای: بیکاری‌ای که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد. در دوره رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند.

در شرایط رکود اقتصادی، افزایش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انبساطی) مانند خرید اوراق مشارکت در دست مردم، می‌تواند شرایط اقتصادی این کشور را بهبود دهد.

نکته

انواع سیاست‌های پولی	شرایط اخذ این سیاست توسط بانک مرکزی	روش‌های اعمال این سیاست
کاهش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انقباضی)	زمانی که اقتصاد کشور دچار تورم می‌شود، برای پیشگیری از افزایش قیمت‌ها یا کاهش سرعت آن	بانک مرکزی می‌تواند با فروش اوراق مشارکت به مردم، به طور مستقیم از مقدار پول در دست مردم بکاهد و تورم را کنترل و نقدینگی در گردش را کاهش دهد.
افزایش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انبساطی)	در حالت رکود اقتصادی که سطح تولید کاهش و بیکاری افزایش می‌یابد.	بانک مرکزی می‌تواند با خرید اوراق مشارکت در دست مردم، به طور مستقیم نقدینگی بیشتری را به جامعه تزریق کند.

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول زیر که دربارهٔ کشوری فرضی است: (سال ۱۳۹۰ سال پایه است).

الف) تولید کل اسمی در سال ۱۳۹۱ چند ریال است؟

ب) تولید کل واقعی در سال ۱۳۹۱ چند ریال است؟

کالا	سال: ۱۳۹۰		سال: ۱۳۹۱	
	مقدار (به کیلو)	قیمت هر واحد (به ریال)	مقدار (به کیلو)	قیمت هر واحد (به ریال)
A	۱۵۰	۳۰۰	۲۰۰	۴۰۰
B	۴۰۰	۶۰	۵۰۰	۱۲۰

۲) الف) (۲۴۰,۰۰۰ ریال / ب) ۱۰۰,۰۰۰ ریال

۴) الف) (۲۴۰,۰۰۰ ریال / ب) ۹۰,۰۰۰ ریال

۱) الف) (۱۴۰,۰۰۰ ریال / ب) ۹۰,۰۰۰ ریال

۳) الف) (۱۴۰,۰۰۰ ریال / ب) ۱۰۰,۰۰۰ ریال

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبفث: درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓ الف)

تولید کل اسمی در سال ۱۳۹۱

$$= (۴۰۰ \times ۲۰۰) + (۱۲۰ \times ۵۰۰) = ۱۴۰,۰۰۰ \text{ ریال}$$

ب)

تولید کل واقعی در سال ۱۳۹۱

$$= (۳۰۰ \times ۲۰۰) + (۶۰ \times ۵۰۰) = ۹۰,۰۰۰ \text{ ریال}$$

هر کدام از رویدادهای زیر، مربوط به کدام دوره تاریخی از اقتصاد ایران است؟

- بی‌توجهی به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی
  - تعدی حکومت بر موقوفات و مالکیت‌های خصوصی و عمومی
  - وجود حکومت‌ها و سلسله‌های بزرگ، لشکرکشی‌ها و جنگ‌ها، پهناوری مرزهای ایران، جاده ابریشم و تجارت با چین و امپراتوری روم، از اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در آن دوران حکایت داشت.
  - مردم به توانمندی‌های خود برای ایجاد تحول و تغییر در شیوه حکمرانی سیاسی و زندگی جمعی پی بردند.
  - اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد. حاکمان وقت نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره‌برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند.
  - یکپارچگی سیاسی، اقتصادی، دینی، فرهنگی و اجتماعی
- (۱) قاجار - پهلوی - دوران باستان - بعد از پیروزی انقلاب اسلامی - دوره پایانی حکومت صفویه - نیمه اول حکومت صفویه
- (۲) قاجار - دوره پایانی حکومت صفویه - نیمه اول حکومت صفویه - پهلوی - دوران باستان - بعد از پیروزی انقلاب اسلامی
- (۳) پهلوی - نیمه اول حکومت صفویه - دوره پایانی حکومت صفویه - بعد از پیروزی انقلاب اسلامی - دوران باستان - قاجار
- (۴) پهلوی - دوره پایانی حکومت صفویه - نیمه اول حکومت صفویه - پهلوی - دوران باستان - بعد از پیروزی انقلاب اسلامی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: درس ۱۰

دربش Box

مسیر تاریخی اقتصاد ایران

ایران به دلیل: وسعت و پهناوری جغرافیایی، برخورداری از منابع طبیعی و قرارگرفتن در چهارراه بین‌المللی، جایگاه ویژه‌ای در اقتصاد جهان داشته است. وجود حکومت‌ها و سلسله‌های بزرگ، لشکرکشی‌ها و جنگ‌ها، پهناوری مرزهای ایران باستان و جاده ابریشم و تجارت با چین و امپراتوری روم حکایت از اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در آن دوران داشت.	دوران باستان
نیمه اول حکومت صفویه: علاوه بر یکپارچگی سیاسی، اقتصاد یکپارچه و مستقلی شکل گرفت که با سایر لایه‌های دینی، اجتماعی و فرهنگی کشور هماهنگی داشت.	دوران حکومت صفویه
دوره پایانی حکومت صفویه: اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد. حاکمان وقت تصور درستی از موقعیت جهان و وظایف خطیر تاریخی خود نداشتند و نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره‌برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند.	دوران حکومت پهلوی
ایران فرصت طلایی خود را برای جبران کاستی‌ها از دست داد. مواردی مانند: بی‌توجهی به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی، سیاست‌های رکودی و انقباضی و تأسیس بانک‌های روسی و انگلیسی آسیب‌های توان‌فرسایی بر اقتصاد ایران وارد کرد.	دوران حکومت قاجار
ویژگی عمده این دوره: جداسدن اقتصاد ایران از ابعاد هویتی، فرهنگی، اجتماعی، تاریخی و دینی خود بود. نوسازی و توسعه ایران در این زمان به صورتی ظاهری و سطحی و با صنایع مونتاژ انجام می‌شد. نظام نوینی در مالیات‌ستانی و بودجه‌بندی کشور پدید آمد. بسیاری از کارخانجات بزرگ و زیرساخت‌های صنعتی در این دوران ساخته شد. با این حال ساختارهای اساسی اقتصاد کشور زیر سلطه و برنامه‌ریزی بیگانگان قرار گرفت.	دوران حکومت پهلوی
بعد از شکل‌گیری نظام جمهوری اسلامی ایران، آنچه مورد نظر امام خمینی (ره)، رهبر ایران، و خواسته ملت بود در قانون اساسی کشور تجلی یافت و تصویری از خطوط کلی اقتصاد مطلوب ایرانی - اسلامی در آن درج شد. در بخش اقتصادی قانون اساسی، بر آموزه‌هایی همچون: اقتصاد مردمی، نفی سلطه بیگانگان، استقلال اقتصادی، حقوق اقتصادی شهروندان و عدالت اقتصادی تأکید شده است.	اقتصاد ایران بعد از پیروزی انقلاب اسلامی

اقتصاد

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- بی‌توجهی به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی: قاجار
- تعدی حکومت بر موقوفات و مالکیت‌های خصوصی و عمومی: پهلوی
- وجود حکومت‌ها و سلسله‌های بزرگ، لشکرکشی‌ها و جنگ‌ها، پهناوری مرزهای ایران باستان، جاده ابریشم و تجارت با چین و امپراتوری روم، از اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در آن دوران حکایت داشت. دوران باستان
- مردم به توانمندی‌های خود برای ایجاد تحول و تغییر در شیوه حکمرانی سیاسی و زندگی جمعی پی بردند. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی
- اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد. حاکمان وقت نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره‌برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند. دوره پایانی حکومت صفویه
- یکپارچگی سیاسی، اقتصادی، دینی، فرهنگی و اجتماعی: نیمه اول حکومت صفویه

کدام گزینه، در بردارندهٔ پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) کدام مورد، علت اصلی چاپ و انتشار اسکناس توسط دولت‌ها بود؟

ب) عبارات کدام گزینه، به ترتیب، به وظایف «وسیلهٔ پرداخت‌های آینده - وسیلهٔ پس‌انداز و حفظ ارزش - وسیلهٔ پرداخت در مبادلات» از جمله وظایف پول اشاره دارد؟

الف) دولت‌ها هم بتوانند از اسکناس‌ها در مبادلات خود استفاده کنند. / ب) نگاه‌داری پول برای رفع نیازهای

آینده - پرداخت هزینه‌های غیر قابل پیش‌بینی - میزان برابری یورو با ریال

الف) شناسایی و اعتبارسنجی رسیدهای صرافان توسط مردم سخت شده بود. / ب) ردوبدل کردن حواله‌های

بانکی - نگاه‌داری پول برای رفع نیازهای آینده - آسان‌سازی مبادله

الف) قدرت نقد کردن رسیده‌ها کاهش یافته بود. / ب) ردوبدل کردن حواله‌های بانکی - خرید اقساطی - آسان‌سازی مبادله

الف) رسیدهای صرافان قابلیت تبدیل به واحدهای کوچک‌تر را نداشت. / ب) نگاه‌داری پول برای رفع نیازهای

آینده - خرید اقساطی - میزان برابری یورو با ریال

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) بی‌مبالاتی یا سوءاستفادهٔ برخی صرافان از اعتماد مردم یا تعداد زیاد انواع رسیدها و صرافی‌ها، که آشنایی و اعتبارسنجی آن‌ها را برای مردم سخت کرده بود، موجب شد تا دولت‌ها برای جلوگیری از بروز این‌گونه مشکلات به ناچار چاپ و انتشار اسکناس را بر عهده بگیرند. فکر سپردن نشر پول به یک بانک تجاری از این‌جا شکل گرفت.

ب) وظایف پول:

<ul style="list-style-type: none"> در هنگام خرید و فروش هر کالایی، پول پرداخت می‌شود. افراد در مبادلات پول را می‌پذیرند، زیرا می‌دانند دیگران نیز هنگام فروش کالا یا خدمات خود، آن را خواهند پذیرفت. نقش اصلی پول در مبادلات = آسان‌سازی مبادله 	۱) وسیلهٔ پرداخت در مبادلات
<ul style="list-style-type: none"> می‌توان ارزش کالاها را مشخص کرد و سپس ارزش نسبی آن‌ها را با هم سنجید. عملاً پول، کار خرید و فروش کالاهای مختلف و تبدیل قیمت‌ها را به یکدیگر آسان می‌کند. هر کشور دارای واحد ارزش خاص خود است، مانند یورو در اتحادیهٔ اروپا، دلار در آمریکا و ریال (تومان) در ایران 	۲) وسیلهٔ سنجش ارزش
<ul style="list-style-type: none"> علاوه بر مخارج روزمره، برخی مخارج غیر قابل پیش‌بینی وجود دارد. افراد پول‌هایی را که نزد خود پس‌انداز کرده‌اند، به‌عنوان وسیلهٔ حفظ ارزش در زمان لازم مورد استفاده قرار می‌دهند. (فرد باید همواره مقداری پول را برای رفع نیازهای آیندهٔ خود نگاه‌داری کند). هم‌چنین برخی اوقات افراد تمایل دارند بخشی از ثروت و دارایی خود را به شکل پول نگاه دارند. 	۳) وسیلهٔ پس‌انداز و حفظ ارزش
<ul style="list-style-type: none"> در صورتی که پول بتواند حفظ ارزش کند ← می‌تواند وسیلهٔ مناسبی برای پرداخت‌های آینده نیز باشد. اکثر معاملات تجاری در مقابل پرداخت‌های آینده صورت می‌گیرد. همانند: خریدهای اقساطی و ردوبدل کردن حواله‌های بانکی 	۴) وسیلهٔ پرداخت‌های آینده

اطلاعات ارائه شده در جدول زیر، مربوط به یک جامعه فرضی است. با توجه به این مندرجات، میزان نقدینگی در این جامعه چند واحد پولی است؟

۱	اسکناس‌ها	۳۰۰ واحد
۲	موجودی حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت	۱۰۰ واحد
۳	ارزش مسکوکات مردم معادل	$\frac{۲}{۳}$ موجودی اسکناس
۴	موجودی حساب‌های پس‌انداز بلندمدت	۴۰۰ واحد
۵	موجودی حساب‌های جاری اشخاص	۱۲۰ واحد
۶	چک پول	۵۰ واحد

۱۰۵۰ (۴)

۱۱۷۰ (۳)

۱۲۵۰ (۲)

۱۱۸۰ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۹

درتس Box

چک پول + سپرده‌های دیداری (حساب‌های جاری) + اسکناس و مسکوکات = حجم پول

حساب‌های پس‌انداز بلندمدت + حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت = شبه پول

شبه پول + حجم پول = نقدینگی

$$(موجودی اسکناس) = \frac{۲}{۳} \times \text{ارزش مسکوکات}$$

$$\text{واحد پولی} = ۲۰۰ = \frac{۲}{۳} \times ۳۰۰ = \text{ارزش مسکوکات}$$

حساب‌های جاری اشخاص همان سپرده‌های دیداری است.

چک پول + سپرده‌های دیداری + اسکناس و مسکوکات = حجم پول

$$\text{واحد پولی} = ۶۷۰ = ۳۰۰ + ۲۰۰ + ۱۲۰ + ۵۰ = \text{حجم پول}$$

حساب‌های پس‌انداز بلندمدت + حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت = شبه پول

$$\text{واحد پولی} = ۵۰۰ = ۱۰۰ + ۴۰۰ = \text{شبه پول}$$

شبه پول + حجم پول = نقدینگی

$$\text{واحد پولی} = ۱,۱۷۰ = ۶۷۰ + ۵۰۰ = \text{نقدینگی}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه، بیانگر یکی از مزایای حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت است؟

- (۱) پول به راحتی در دسترس است؛ مجبور نیستید پولتان را برای زمانی خاص در بانک قرار بدهید. می‌توانید پولتان را بدون هیچ جریمه‌ای برداشت کنید.
- (۲) نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با افزایش نرخ سود عمومی بانک‌ها افزایش یابد.
- (۳) می‌توان از خدمات بانکداری الکترونیک استفاده کرد.
- (۴) این سپرده‌ها سود بالاتری دریافت می‌کنند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت:

مزایای حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت	معایب حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت
پول به راحتی در دسترس است؛ مجبور نیستید پولتان را برای زمانی خاص در بانک قرار بدهید. می‌توانید پولتان را بدون هیچ جریمه‌ای برداشت کنید.	این حساب‌ها نرخ سود کم‌تری نسبت به حساب‌های دیگر پس‌انداز دارند.
نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با افزایش نرخ سود عمومی بانک‌ها افزایش یابد.	نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با کاهش نرخ سود عمومی بانک‌ها کاهش یابد.
می‌توان با مقدار خیلی کمی پول، این حساب‌ها را باز نمود.	
می‌توان از خدمات بانکداری الکترونیک استفاده کرد.	

● حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت:

مزایای حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت	معایب حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت
این سپرده‌ها سود بالاتری دریافت می‌کنند.	پول به راحتی در دسترس نیست و باید تا پایان دوره مشخص شده آن را در حساب حفظ کرد. برداشت پول مشمول جریمه از دست رفتن بخشی از سود می‌شود!
نرخ سود این سپرده‌ها تا پایان دوره قرارداد تغییری نمی‌کند.	اگر نرخ سود عمومی افزایش یابد، سود این حساب‌ها در حد توافق شده باقی می‌ماند!
	معمولاً مقدار حداقلی باید در این حساب‌ها باشد تا مشمول بستن قرارداد و دریافت سود گردد.

هر یک از موارد زیر، به کدام مرحله از مراحل خرید مقایسه‌ای اشاره دارد؟

- پاسخ‌دادن به این سؤال که واقعاً برای رفع چه مشکل یا حل چه مسئله‌ای نیاز به خرید و مصرف وجود دارد؟
- سنجش گزینه‌ها براساس معیارهای مختلف
- شامل مواردی که می‌تواند مشکل را رفع یا مسئله را حل کند.
- (۱) تعیین معیارها - ارزیابی - تصمیم‌گیری
- (۲) تعریف مسئله - ارزیابی - فهرست گزینه‌ها
- (۳) تعیین معیارها - تصمیم‌گیری - تعیین معیارها
- (۴) تعریف مسئله - تصمیم‌گیری - تعیین معیارها

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱۳

درسی Box

اول: تعریف مسئله	شامل بیان این‌که واقعاً برای رفع چه مشکل یا حل چه مسئله‌ای نیاز به خرید و مصرف دارید؛ مثلاً برخی افراد بدون دانستن عکاسی برای خرید دوربین حرفه‌ای برنامه‌ریزی می‌کنند. این خرید مناسبی برای آن‌ها نیست. بلکه برای این کار یک دوربین ساده نیز کافی است.
دوم: فهرست گزینه‌ها	شامل مواردی که می‌تواند مشکل را رفع یا مسئله را حل کند.
سوم: تعیین معیارها	معیارهایی که عملاً برای افراد هنگام انتخاب مهم است؛ مثلاً در خرید یخچال جاداربودن، مصرف انرژی، سهولت تعمیرات و زیبایی ظاهری و نیز ایرانی‌بودن محصول برای خرید مهم است.
چهارم: ارزیابی	شامل سنجش گزینه‌ها براساس معیارهای مختلف
پنجم: تصمیم‌گیری	انتخاب گزینه نهایی

مورد اول: در مرحله تعریف مسئله، به این سؤال پاسخ می‌دهیم: واقعاً برای رفع چه مشکل یا حل چه مسئله‌ای نیاز به خرید و مصرف وجود دارد؟

مورد دوم: در مرحله ارزیابی، گزینه‌های موجود را براساس معیارهای مختلفی که مشخص کرده‌ایم، بررسی و ارزیابی می‌کنیم.

مورد سوم: در مرحله فهرست گزینه‌ها، باید مواردی را که می‌توانند مشکل‌مان را رفع و یا مسئله‌مان را حل کنند، فهرست کنیم.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۶۰

فردی با ۱۲۰ میلیون تومان پس‌انداز خود، ۵۰۰ ورقه سهم خریداری کرد و همه سهم خود را در پایان سال به مبلغ ۳۰۰ میلیون تومان فروخت. به ترتیب قیمت اسمی هر سهم چند تومان و قیمت بازاری هر سهم چند ریال است؟

$$(۲) \quad ۱,۶۰۰,۰۰۰ - ۱۶۰,۰۰۰$$

$$(۱) \quad ۱,۶۰۰,۰۰۰ - ۶۰۰,۰۰۰$$

$$(۴) \quad ۲۴۰,۰۰۰ - ۶,۰۰۰,۰۰۰$$

$$(۳) \quad ۶,۰۰۰,۰۰۰ - ۶۰۰,۰۰۰$$

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱۴

درس‌نویس Box

فرمول‌های مهم محاسبه قیمت اسمی و ثانویه سهم:

$$\text{ارزش مجموع سهام خریداری شده توسط فرد} = \frac{\text{ارزش اسمی (قیمت اولیه) هر سهم}}{\text{تعداد سهم خریداری شده}}$$

$$\text{ارزش مجموع سهام فروخته شده توسط فرد} = \frac{\text{ارزش بازاری (قیمت ثانویه) هر سهم}}{\text{تعداد سهم فروخته شده}}$$

$$\text{تعداد سهام خریداری شده توسط فرد} \times (\text{ارزش اسمی هر سهم} - \text{ارزش ثانویه هر سهم}) = \text{سود دریافتی فرد}$$

یا

$$\text{ارزش مجموع سهام خریداری شده} - \text{ارزش مجموع سهام فروخته شده} = \text{میزان سود فرد}$$

$$\text{توسط فرد در ابتدای سال} \quad \text{توسط فرد در پایان سال}$$

$$\text{ارزش مجموع سهام فروخته شده توسط فرد} = \frac{\text{ارزش بازاری (ثانویه) هر برگه سهم}}{\text{تعداد سهام فروخته شده توسط فرد}}$$

$$= \frac{۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰}{۵۰۰} = ۶۰۰,۰۰۰ \text{ تومان} = ۶,۰۰۰,۰۰۰ \text{ ریال}$$

ارزش اسمی (اولیه) هر برگه سهم:

$$\text{سرمایه اولیه فرد (ارزش مجموع سهام خریداری شده توسط فرد)} = \frac{\text{ارزش اسمی (اولیه) هر برگه سهم}}{\text{تعداد سهام خریداری شده توسط فرد}}$$

$$= \frac{۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰}{۵۰۰} = ۲۴۰,۰۰۰ \text{ تومان}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓